

Ú V O D E M

Ve víře vstupujeme do osobního vztahu k Bohu, který nám o sobě podává "informace" ve svědectví proroků a apoštolů, jak je shrnuje Starý a Nový Zákon.

Pro tento vztah nemáme menší či větší schopnosti určitým "náboženským založením". Víra nezávisí na vzdělání či povahové uzpůsobenosti. Není z nás, ale je Božím darem. Protože jej Bůh chce dát každému člověku bez výjimky, nemůžeme se ve své nevěře na nic vymlouvat. Kdo po Bohu upřímně touží, určitě se s ním setká, kdo jej hledá, nalezne v něm poslední smysl a cíl svého života.

Je třeba hned na začátku zdůraznit, že to nejde bez oněch "informací", v nichž se nám Bůh dává poznat. Je nezbytné je slyšet. To znamená, že musíme otevřít Bibli.

Anglický matematik a filosof Bertrand Russel odmítal z vědeckého hlediska existenci Boží. Jeden z jeho přátel se jej úsměvně zeptal, co by asi řekl, kdyby se po smrti přece jen musel postavit před Boha tváří v tvář.

Starý muž odpověděl:

"Řekl bych : Sire, neposkytl jste nám o sobě dost důkazů!"

Je to vystihující a hluboká odpověď. A dozajista pravdivá: Bůh totiž člověku důkazy skutečně neposkytuje. Víra nestojí na důkazech, ale jenom a pouze na Božím slovu.

To ovšem neznamená, že je jakýmsi vznešeným, mystickým stavem, nekontrolovatelným pocitem či duševním hnutím, v němž se nikdo nevyzná. Naopak: víra má svůj obsah a věřící člověk se jej pokouší srozumitelně artikulovat.

Tuto snahu o vyjádření obsahu víry pojmenujme jiným slovem: vyznání.

Zpráva o Ježíši z Nazaretu, jak ji zaznamenávají evangelia, nechce být historicky přesným živoopisem. V evangelijním podání je už sama vyznáním, že tento Ježíš je naplněním dějinného očekávání Izraele, které se vztahovalo k slíbenému Božímu vysvoboditeli. Jeho titul Kristus, pořečtený tvar hebrejského Božího Pomazaného, tak zvaného Mesiáše, to potvrzuje.

Jestliže jej učedníci nazývají Pánem, pak tím chtějí dosvědčit, že je poslední autoritou každého lidského života i celého stvoření, svrchovaně převyšující náboženský kult i politické struktury, viditelnou skutečnost i to, co můžeme v pozadí jenom vytušit jako sílu zla.

A když jej evangelijní zvěst chce ukázat v nejtěsnější blízkosti Boží, užívá k tomu výrazu, který ve Starém Zákoně je vyhrazen pro nebeské bytosti/Job 2,1/, totiž Syn Boží.*

Všechna tato pojmenování jsou pokusem naznačit Boží tajemství v člověku Ježíši. Nejsou a nemohou být vyčerpávající, nečiní si nárok na vysvětlení jeho osobnosti, ale vedou své čtenáře k rozhodnutí pro něj.

Novozákonní literatura opravdu není nezaujată, ale vyznavačská.

V setkání s ní se rodí víra.

Ten, kdo uvěří v Ježíše Krista, je pokřtěn. Církev si křest nevymyslela, ale přijala jej jako zásadní požadavek svého Pána. On sám určil, že se má konat "ve jméno Otce, Syna i Ducha svatého", jak na závěr svého evangelia zaznamenal Matouš.

Jedním z nejstarších vyznání, užívaných při křtu, je tak zvané *Symbolum Romanorum*. Tento vyznavačský souhrn (symbolon v řečtině znamená snesení či shmutí) pochází asi z poloviny druhého století n. l. a byl užívan v římském sboru. Shrnuje to nepodstatnější o Tom, který se dává poznat člověku v trojině své moci, lásky a pravdy. Slovy tohoto vyznání se křtěnec přiznává k víře v Boha, který je Otec a je všemohoucí; k víře v Ježíše Krista, jenž je jeho Synem a "naším Pánem"; k víře v Ducha svatého.

Jak už je patrné z obšírnosti druhého (christologického) článku, středem křesťanovy víry je právě Ježíš Kristus sám. Proto se tu podrobně vypočítává řada událostí z jeho života: narození, ukřižování, pohřbení, zmrtvýchvstání, vstoupení do nebe, vláda na Otcově pravici, jeho druhý příchod k soudu nad živými i mrtvými.

Ústřední výpověď víry o Ježíši Kristu spojuje článek první s třetím. Jen v této víře lze poznat v Bohu Otce a spoléhat na moc Ducha svatého. K třetímu článku je přiřazeno několik dalších prvků, o něž se může opřít každý, kdo ve víře stojí pevně "v středu". Je to svatá církev, odpuštění hříchů, vzkříšení těla a věčný život. Jen skrze Krista dostávají tyto pojmy svůj vítězný obsah.

Teprve pozdějším vývojem a úpravami (především rozšířením o narození Ježíše z Panny a o jeho sestoupení do pekel) se římské vyznání mění v tak zvané "Apoštolské". Poprvé je takto pojmenováno v dopise milánské synody papeži Siriciovi z roku 390 (zde ovšem v latinském tvaru "*Symbolum apostolorum*"). Obecně se mělo zato, že je kolektivním dílem Ježíšových apoštolů, z nichž každý vyslovil jednu jeho větu. I když je to pouhá legenda, jež neodpovídá skutečnosti, vyjadřuje svou řeč pravdivé "jádro věci": že zde je shrnuto apoštolské učení, pevně zakotvené v biblické zvěsti.

Knih, kterou máte v rukou, z tohoto přesvědčení vyrůstá.

A také z jistoty, že Bible sama svými rozmanitými důrazy nejlépe vykládá úspěšnou formulaci starokřesťanského vyznání.

Samozřejmě lze volit i jiný přístup, třeba ve stručné katechismové formě. Zajímá vás, jak na příklad Martin Luther vykládá smysl prvního článku prostým venkovánům v třicátých letech 16. století? Takto:

"Věřím, že mě Bůh stvořil, stejně jako všechno ostatní tvorstvo. Dal mi tělo i duši, oči, uši a všechny údy, rozum a všechny smysly, a s tím vším mě nustále zachovává. Každodenně mi také také štědře dává oděv a obuv, pokrm a nápoj, přibytěk a domov, manželku a děti, pole, dobytek a ostatní jmění a vůbec všechno, co potřebuji k tělesnému životu. Chrání mě před nebezpečím a zachovává od všeho zlého. To všechno činí jen a jen ze své božské dobrotivosti a milosrdenství, bez jakýchkoli mých zásluh a práv. Proto jsem povinen mu za všechno děkovat, jay chválit, jemu sloužit a jeho poslouchat.

To je jistě věrná pravda."

Ve své konečné podobě se užívá Apoštolské vyznání poměrně pozdě, až na sklonku 6. století. Třebaže vyrostlo z římské sborové praxe, kupodivu zdomácnělo nejprve ve Španělsku a v Galii. O jeho zavedení v celé západní církvi (východní pravoslavní je sice nezamítá, ale také nepřijímá) se zasloužil císař Karel Veliký. Pro misijní práci církve v pohanských oblastech Evropy je zřejmě pokládal za vhodnější než Nikajské vyznání (jméno podle města, kde se konal v roce 325 církevní koncil). Vyznání z Nikaje tvoří dodnes součást mešní liturgie a skladatelé duchovní hudby je mnohokrát zhudebnili, na příklad J. S. Bach či Antonín Dvořák.

"Symbolum apostolorum" je stručnější, ale i zde slyšíme mohutný hlas církve, jež závěrečným Amen (volně přeloženo: jistě, tak jest) přitaká k pravdám víry, svým nejhlubším obsahem přesahujícím výrazovou schopnost každé formulace. Na rozdíl od Nikajského vyznání, jež (v řeckém originálu) začíná v první osobě množného čísla, tedy jako "kolektivní výpověď" církve, Apoštolské vyznání je vloženo do úst jednotlivci. Je tak víc než zřejmé, že víru lze vyznávat jen v "osobním angažmá".

Ano, to jsem já sám: stojím před neviditelným Bohem a odvažuji se sklonit před tajemstvím Otce, Syna i Ducha svatého. A to právě už tím prvním a rozhodujícím slovem: VĚŘÍM.

představ si

že kdysi tu nebylo nic

mám strach o tom mluvit

představ si

že stále něco bylo

mám strach na to myslet

představ si

že slovem je všechno

mám strach to vysvětlovat

řekni tedy

Věřím v Boha Otce všemohoucího Stvořitele

srdce mi poskočí radostí

L. R.

"Když se mě ptají na mé vyznání víry, uvádím Apoštolské. Žádné jiné není tak stručné, tak prosté, tak výstižné, žádné jiné tak dobře neshmuje to opravdu podstatné."

*Jan Amos Komenský
(Unum necessarium)*

*Držme se neotřesitelné naděje,
kterou vyznáváme,
protože ten, kdo nám dal zaslíbení,
je věrný.*

List k Židům 10,23

Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých; vyhladíš snad i je a nepromineš tomu místu, přestože je v něm padesát spravedlivých? Přece bys neudělal něco takového a neusmrtil spolu se svévolníkem spravedlivého; pak by na tom byl spravedlivý stejně jako svévolník. To bys přece neudělal. Což Soudce vši země nejedná podle práva?" Hospodin odvětil: "Najdu-li v Sodomě, v tom městě, padesát spravedlivých, prominu kvůli nim celému místu." Abraham pokračoval: "Dovoluji si k Panovníkovi mluvit, ač jsem prach a popel: Možná, že bude do těch padesáti spravedlivých pět chybět. Zahladíš pro těch pět celé město?" Odvětil: "Nezahladím, najdu-li jich tam čtyřicet pět." On však k němu mluvil ještě dále: "Možná, že se jich tam najde čtyřicet." Privil: "Neudělám to kvůli těm čtyřiceti." I řekl: "Ať se Panovník nerozhněvá, když budu mluvit dále: Možná, že se jich tam najde třicet." Privil: "Neučiním to, najdu-li jich tam třicet." Řekl pak: "Hle, dovoluji si promluvit k Panovníkovi znovu: Možná, že se jich tam nejde dvacet." Privil: "Nezahladím je kvůli těm dvaceti." Nato řekl: "Ať se Panovník nerozhněvá, promluví-li ještě jednou: Možná, se jich tam najde deset." Privil: "Nezahladím je ani kvůli těm deseti." Hospodin po skončení rozmluvy s Abrahamem odešel a Abraham se vrátil ke svému místu.

MŮŽEŠ S NÍM MLUVIT

Božím promluvením se začíná všechno. A přece se tím nekončí, protože Bůh, jak o něm svědčí všichni bibliční svědkové, není Bůh monologu. On sám chce slyšet člověka, jeho hlas, jeho odpověď, ano, i jeho otázky, v nichž mluví strach i láska. Tak zápasí Abraham o Sodomu, kterou předkládá Božímu milosrdenství. Zní to až dotěrně a neodbytně, ale Pán Bůh trpělivě odpovídá na Abrahamovu úzkost. Ba co víc: chce přistoupit na všechny stále se snižující počty odhadovaných spravedlivých, aby nemusel trestat. Bůh, který mluví k nám (vždyť smíme ve stejné míře s Abrahamem stát na stejném místě), chce slyšet nás. Víra nedovede mlčet, může-li se přimlouvat za záchranu druhých, i když všelijak zlých lidí. Abraham předkládal Bohu Sodomu, ztělesnění vši mravní zkaženosti. My mu smíme připomínat celý svět s jeho bídou a vinou. Sodoma tenkrát propadla soudu, protože nebylo garantů její bezpečnosti a žádného odůvodnění záchrany. Spravedlnost člověka, o níž se má opřít přivolávané vysvobození, je i Abrahamem nadceněna; nestačila zadržet zhoubu. Deset spravedlivých se prostě nenajde. Našel se však jeden, který neselhal a v jehož jménu smíme přivolávat světu spásu. Má jméno Ježíš Kristus.

Po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: "Abrahame!" Ten odpověděl: "Tu jsem". A Bůh řekl: "Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mória a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!" Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, našťípál dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl. Když se Abraham třetího dne rozhlédl a spatřil v dálce to místo, řekl služebníkům: "Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme počtu Bohu a pak se k vám vrátíme". Abraham vzal dříví k oběti zápalné a vložil je na svého syna Izáka; sám vzal oheň a obětní nůž. A šli oba spolu. Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: "Otče!" Ten odpověděl: "Copak, můj synu?" Izák se otázal: "Hle, oheň a dříví je zde. Kde však je beránek k zápalné oběti?" Nato Abraham řekl: "Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné." A šli spolu dál.

Když přišli na místo, o němž mu Bůh pověděl, vybudoval tam Abraham oltář, narovnal dříví, svázal svého syna Izáka do kozelce a položil ho na oltář, nahoru na dříví. I vztáhl Abraham ruku po obětním noži, aby svého syna zabil jako obětního beránka. V tom na něj z nebe volá Hospodinův posel: "Abrahame, Abrahame,!" Ten odpověděl: "Tu jsem." A posel řekl: "Nevztahuj na chlapce ruku, nic mu nedělej! Právě teď jsem poznal, že jsi bohobojný, neboť jsi mi neodepřel svého jediného syna."

NESPOKOJÍ SE S MÁLEM

I když Abraham s Bohem mluví, mluví s někým, koho nebude umět pochopit, sledovat a ujednotit, protože on zůstává i pro své věrné nevyzpytatelným tajemstvím. Abraham dostal slib, uchopil jej vírou a přijal syna, kterého má vrátit Bohu. Co se odehrává v duši člověka, který jde se svou obětí, jež ho oslovuje: "Otče můj!" Všechno se kříží a zaplétá, nic není logické, všechno svědčí o Boží zlomyslnosti, ale Abraham jde, protože víře, jež je zde nahou poslušností, nezabrání ani to, čemu nerozumí. Čemu nakonec rozumíme my, díváme-li se na lidské utrpení, na války, mučení nevinných? Bůh může zkoušet víru člověka, jako v případě Abrahama. Zavrhneme ho, když všechno mluví proti němu? Abraham došel tam, kde čekal smrt a celoživotní zklamání - a hle, tady je život, připravená oběť za Izáka, nové zaslíbení a požehnání!

na jedno místo a přenocoval tam, neboť slunce již zapadlo. Vzal jeden z kamenů, které na tom místě byly, postavil jej v hlavách a na tom místě ulehl. Měl sen: Hle, na zemi stojí žebřík, jehož vrchol dosahuje k nebesům, a po něm vystupují a sestupují poslové Boží. Nad ním stojí Hospodin a praví: "Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a Bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému potomstvu. Tvého potomstva bude jako prachu země. Rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. V tobě a v tvém potomstvu dojde požehnání celé lidstvo. Hle, já jsem s tebou. Budu tě střežit všude, kam půjdeš, a zase tě přivedu do této země. Nikdy tě neopustím, ale učiním, co jsem slíbil."

Tu procitl Jákob ze spánku a zvolal: "Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl!" Báł se a řekl: "Jakou bázeň vzbuzuje toto místo! Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská." Za časného jitra vzal Jákob kámen, který měl v hlavách, a postavil jej jako posvátný sloup; svrchu jej polil olejem. Tomu místu dal jméno Bét-el (to je Dům Boží). Původně se to město jmenovalo Lúz. Jákob se tu zavázal slibem: "Bude-li Bůh se mnou, bude-li mě střežit na cestě, na niž jsem se vydal, dá-li mi chléb k jídlu a šat k odívání a navrátím-li se v pokoji do domu svého otce, bude mi Hospodin Bohem. Tento kámen, který jsem postavil jako posvátný sloup, stane se domem Božím. A ze všeho, co mi dáš, odvedu ti poctivě desátky."

JAK SE MOHL K NĚMU PŘIZNAT?

Jákob připravil bratra o to nejceněnější nehorázným podvodem. Strhl na sebe požehnání slepého otce, ale také všechnu Ezauovu nenávisť. Proto utíká. S tím teď uléhá na své cestě po poušti k spánku, s minulostí, jež se nedá odčinit. Má strach, a proto si dává pod hlavu kámen, patrně spíš jako amulet než podušku. A v té neklidné noci děsu slyší Boží hlas.

Bůh však nezačíná výčitkou a připomínkou minulosti. Bůh ukazuje k budoucnosti, již otevřel: budu tě chránit, přivedu tě zase, neopustím tě. Přiznává se tedy k tomu, který je vinen, který zaslouženě ztrácí domov a bezpečí. A všimněte si: dává mu slib - a to bez všech podmínek; nežádá polepšení, na něž by vázal milost. Milost je dána bez výčitky v nepochopitelné solidaritě vůči přestupníku základních mravních norem. Nic, pranic si nezasloužíme - a přece se Bůh i k nám sklání, otevírá dobrou budoucnost a dává potěšení uprostřed strachu. Všechna zaslíbení, určená dávným lidem, jsou s Kristem určena nám. Proto slyšíme pro sebe: Neopustím tě. V té síle setkání s Boží nadějí odvalí Jákob kámen strachu a

udělá z něj kámen chvály a vděčnosti, oltář, znamení, že i on se svým hříchem patří do rodiny Božích přátel, Abrahama a Izáka.

Gn 32,22 - 32

A té noci vstal, vzal obě své ženy i obě své služky a jedenáct svých synů a přebrodil se přes Jabok. Vzal je a převedl je přes potok se vším, co měl. Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka. Když viděl, že Jákoba nepřemůže, poranil mu při zápolení kyčelní kloub, takže se mu vykloubil. Neznámý řekl: "Pusť mě, vzešla jitřenka." Jákob však odvětil: "Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš." Otázal se: "Jak se jmenuješ?" Odpověděl: "Jákob." Tu řekl: "Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstál." A Jákob ho žádal: "Pověz mi přece své jméno!" Ale on odvětil: "Proč se ptáš na mé jméno?" A požehnal mu tam. I pojmenoval Jákob to místo Peniel (to je Tvář Boží), neboť řekl: "Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl mi zachován život." Slunce mu vzešlo, když minul Penúel, ale v kyčli byl chromý. Synové Izraelovi nejedí až podnes šlachy při kyčelním kloubu, protože Bůh poranil Jákobovi šlachy kyčelního kloubu.

BŮH, KTERÝ DOSTÁVÁ RÁNY

Ezauova pomsta je přede dveřmi. Stárnoucí Jákob se má po letech setkat s bratrem, který přichází s celým vojskem. Má bojovat znovu o požehnání? V temnotě u potoka Jabok však na něj čeká někdo jiný. S ním bude bojovat o to nejcennější, co má, protože to vzal neprávem. Teď tu je ten, který jediný může podvodné požehnání, dané kdysi Izákem, učinit platným na věky: Nepustím tě, leč mi požehnáš!

Temného partnera pevně drží víra, jež jediná v něm může rozpoznávat Boha a vždycky se musí držet zuby nehty Boží věrnosti. A přitom s ním zápasí a bojuje. Jákob má na své straně proti tak mocnému protivníkovi jen jedno: jeho slovo, jeho slib. A tak ho bije jeho vlastním slovem. Tím mu zasazuje rány. Není mocnější zbraně proti Bohu než jistotné: tys to řekl, to je tvůj slib, který mám proti tobě!

Bůh se dává člověkem přemoci, a přece je vítězem on a Jákob kulhá. Jákob musí říci své jméno (v hebrejštině znamená Lstivý), aby v něm uslyšel všechnu jeho trpkost, ubohost a bédnost. Ten tázající se však jméno neříká. Starozákonní člověk věděl, že znát jméno už znamená mít druhého v moci, proto dobře rozuměl anonymitě bojujícího. On je Pánem; i když s ním smíš bojovat ve víře a bít ho jeho slovem, nemáš ho k službám. Ale jedno věz: slunce, jež vzešlo Jákobovi, už svítí i nad šedým dneškem a

temným zítřkem, protože za nás přemohl Boha ten, který zemřel pro naše hříchy.

Ex 3,1 - 7

Mojžíš pásal ovce svého tchána Jitra, midjánského kněze. Jednou vedl ovce až za step a přišel k Boží hoře, k Chorébu. Tu se mu ukázal Hospodinův posel v plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře. Mojžíš viděl, jak keř v ohni hoří, ale není jím stráven. Řekl si: "Zajdu se podívat na ten veliký úkaz, proč keř neshoří." Hospodin viděl, že odbočuje, aby se podíval. I zavolal na něho Bůh zprostředku keře: "Mojžíši, Mojžíši!" Odpověděl: "Tu jsem." Řekl: "Nepřibližuj se sem! Zuj si opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá." A pokračoval: "Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův." Mojžíš si zakryl tvář, neboť se bál na Boha pohledět. Hospodin dále řekl: "Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bezohlednost jeho poháněčů. Zním jeho bolesti."

MUSÍŠ SI ZOUT OBUV

Hořící keř, před nímž stojí v úžasu Mojžíš, je teprve začátkem. Fascinuje člověka svou neobvyklostí a Mojžíš ji chce blíže prozkoumat. Ale vlastní setkání Boha s člověkem je v Božím oslovení: Mojžíši, Mojžíši! Slyší své jméno, ví, že se jedná o něj, a odpoví. Zvěst Písma je zvěstí o Bohu, který nás zná jménem, i když se stále někam ženeme, jako Mojžíš hnal po poušti ovce. A potom, když už se nechceme dostat na kloub záhadě, již je sám Bůh, protože jsme byli zastaveni jeho hlasem v půli cesty, víme víc. Že mezi námi a jím je propast. Že jsme na místě svatém, kde sluší zout svou obuv. On není předmětem zkoumání, debat a vysvětlování, on je svatý, třikrát svatý Bůh. A to poznáš tehdy, když jsi osloven. Ne hrůzou nevysvětlitelnou, ale osobním Bohem, který zná bolesti a "dobře vidí ujařmení lidu svého".

Ex 3,9 - 15

"Věru, úpění Izraelců dolehlo nyní ke mně. Viděl jsem také útlak, jak je Egyptané utlačují. Nuže pojď, pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta. Ale Mojžíš Bohu namítal: "Kdo jsem já, abych šel k faraónovi a vyvedl Izraelce z Egypta?" Odpověděl: "Já budu s tebou! A toto ti bude znamením, že jsem tě poslal: Až vyvedeš lid z Egypta, budete sloužit Bohu na této hoře."

Avšak Mojžíš Bohu namítl: "Hle, já přijdu k Izraelcům a řeknu jim: Posílá mě k vám Bůh vašich otců. Až se mě však zeptají, jaké je jeho jméno, co jim

odpovím?" Bůh řekl Mojžíšovi: "JSEM, KTERÝ JSEM." A pokračoval: "Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám." Bůh dále Mojžíšovi poručil: "Řekni Izraelcům toto: Posílá mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův. To je navěky mé jméno, jím si mě budou připomínat od pokolení do pokolení."

TAK ZNÍ JMÉNO BOŽÍ

Mojžíš se svěřenému úkolu brání. Není výjimkou, spíše pravidlem, protože tak odpovídá člověk na Boží hlas: vytáčkami, výmluvami a problematizováním. Bůh však necouvne; jako nástroje své záchrany rozhodl se použít člověka, který se vytáčí, vymlouvá, má strach, protože ví o své neschopnosti: Kdo jsem já, abych vyvedl syny Izraelské z Egypta? A přece ta otázka dostává jinou podobu: Kdo jsi ty? Kdo stojí za tak riskantním pokusem o svobodu egyptských otroků?

A tady říká Bůh své jméno. Vymyká se všem známým jménům, protože vyjadřuje samo jsoucno, bytí, existenci. Nedá se skloňovat, nedá se uchopit. Přesahuje všechny naše kategorie. Proto je Židé nikdy nevyslovovali. JSEM, KTERÝ JSEM je jméno, které není jen klíčem k tajemství; je to tajemství samo. A přece z celé souvislosti bible smíme slyšet, že Bůh ve svém bytí tu není pro sebe, ale pro ty, kteří jsou v Egyptě, v otroctví, v smrti, v hříchu. To jméno, s nímž jde Mojžíš za ztrápenými lidmi, je tajemství jeho lásky, jeho vysvobození. A to prostě je - a pro nás.

Dt 8,10 - 18

Jsi přece svatý lid Hospodina, svého Boha; tebe si Hospodin, tvůj Bůh, vyvolil ze všech lidských pokolení, která jsou na tváři země, abys byl jeho lidem, zvláštním vlastnictvím.

Nikoli proto, že byste byli početnější než kterýkoli jiný lid, přilnul k vám Hospodin a vyvolil vás. Vás je přece méně než kteréhokoli lidu. Ale protože vás Hospodin miluje a zachovává přísahu, kterou se zavázal vašim otcům, vyvedl vás Hospodin pevnou rukou a vykoupil tě z domu otroctví, z rukou faraóna, krále egyptského.

PROČ SI S NÁMI ZAČÍNÁ

Když Mojžíš před svou smrtí ještě jednou opakoval Izraeli to nejpodstatnější z Božího zákona, došel až k základní otázce: Proč právě nás si vyvolil Hospodin? Kvůli počtu, který by reprezentoval Boha, určitě ne. Izrael byl malý národ, vpravdě "červíček Jákobův", jak jej jmenuje prorok. Ani mravní kvality nebyly valné. Naopak, Mojžíš měl s reptajícím lidem ty nejhorší zkušenosti. A nejen on, ale sám Bůh, Pán Izraele. A přece ta otázka má svou odpověď: Miloval vás Hospodin! Bůh si takovéhle lidi

zamiloval a z lásky drží všechny své sliby. Začal si s námi z lásky, nic jsme mu nemohli dát, ničím - ani jako lid Kristův - neimponujeme jeho majestátu. Avšak "připojil se k nám" - a to navždycky v lásce, zjevené v našem Pánu.

Dt 7,6 - 8

Budeš jíst dosyta a budeš dobrořečit Hospodinu, svému Bohu, za tu dobrou zemi, kterou ti dal. Střež se však, abys nezapomněl na Hospodina, svého Boha, a nepřestal dbát na jeho přikázání, práva a nařízení, která ti dnes udílím. Až se dosyta najíš, vystavíš si pěkné domy a usídliš se, až se ti rozmnoží skot a brav, až budeš mít hodně stříbra a zlata, až se ti rozmnoží všechno, co máš, jen ať se tvé srdce nevypíná, takže bys zapomněl na Hospodina, svého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. Vodil tě velikou a hroznou pouští, kde jsou ohniví hadi a štíři, žíznivým krajem bez vody, vyvedl ti vodu z křemene skály, krmil tě na poušti manou, kterou tvoji otcové neznali, aby tě pokoušel a vyzkoušel a aby ti nakonec prokázal dobro. Neříkej si v srdci: "Tohoto blahobytu jsem se domohl svou silou a zdatností svých rukou." Pamatuj na Hospodina, svého Boha, neboť k nabytí blahobytu ti dává sílu on, aby utvrdil svou smlouvu, kterou přísahal tvým otcům, jak tomu je dnes."

ABYCHOM NEZAPOMNĚLI

Izraelští neznají zemi, kterou mají před sebou. Skrývá v sobě nemálo nebezpečí a svodu. Ten, který neměl co do úst, je syt, kdo vlastnil na poušti jen stan, má pevný dům a kolem hojnost stád. Jako kočovník byl odkázán bezvýhradně na Dárce many i křepelek, jako usedlý obyvatel kvetoucí země si může pochválit svou sílu a zdatnost, jež umožnila tento blahobyt. Snadno se zapomene na toho, který je v pozadí našich životů. Snadno se srdce pozdvihne, když máme vše.

Abychom nepropadli pokušení, které v sobě skrývá dostatek, abychom nepropadli konzumní existenci přesycené společnosti, musíme se tomu bránit jako Izraelci. Kdykoliv jedli a nasýtli se, dobrořečili Hospodinu. Když Pánu Bohu člověk znovu a znovu děkuje za to, co od něj dostal, zbavuje tím věci té démonie, které nabývají v rukou pyšných a nevďečných. Pak jídlo není svodem, ale upozorněním na chválu Pánu Bohu. Bohatá země není pokušením, ale novým důvodem vděčného úžasu. Nejsme přece otroky toho, co máme, ale jsme právě tady služebníci Boží. A pak i věci nás vedou k dobrořečení.

Iz 6,1 - 7

Toho roku, kdy zemřel král Uzijáš, spatřil jsem Panovníka. Seděl na vysokém a vzorném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. Nad ním stáli serafové:

každý z nich měl po šesti křídlech, dvěma si zastíral tvář, dvěma si zakrýval nohy a dvěma se nadnášel. Volali jeden k druhému:

**"Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů,
celá země je plná jeho slávy."**

Jejich voláním se pohnuly podvaly prahů a dům se naplnil dýmem. I řekl jsem:

**"Běda mi, jsem ztracen.
Jsem člověk nečistých rtů
a mezi lidem nečistých rtů bydlím,
a spatřil jsem na vlastní oči Krále,
Hospodina zástupů."**

Tu ke mně přiletěl jeden ze serafů. V ruce měl žhavý uhlík, který vzal kleštěmi z oltáře, dotkl se mých úst a řekl:

**"Hle, toto se dotklo tvých rtů,
tvá vina je odňata
a tvůj hřích je usmířen."**

KDYŽ ZNÍ VOLÁNÍ SERAFÍNŮ

Prorok Izaiáš zde vyličil své setkání s Bohem, jehož slovo bude vyřizovat do zmatku časů i do vzpurnosti srdcí. V chrámě spatřil podolek jeho slávy, On sám seděl na trůnu. Podivné bytosti, které před ním v úctě skrývají svou tvář i nohy, volají svou chválu třikrát svatému Pánu. Nejen chrám, ale celá země je podle toho volání plna Boží slávy. A tehdy Izaiáš pocítil hrůzu. Sevřela jej úzkost z hříchu, který lpí na rtech, který je domovem ve společenství jeho národa. Teprve před Bohem poznává člověk svou ztracenost, své odsouzení: Běda mi, zahynu! Avšak řefavý uhel, který přepaluje nečistotu, je v ruce serafína a Izaiáš slyší: Tvůj hřích je shlazen!

To nejhorší už není, protože Bůh shlazuje i naše hříchy žarem Kristovy přítomnosti. Jsme očištěni a omilostněni k životu bez hrůzy.

Iz 66,1 - 2

Toto praví Hospodin:

**"Mým trůnem jsou nebesa
a podnoží mých nohou země.
Kdepak je ten dům, který mi chcete vybudovat?
Kdepak je místo mého odpočinutí?
Všechny tyto věci
učinila moje ruka."**

**Tak vznikly všechny tyto věci,
je výrok Hospodinův.
Laskavě pohlédnu na toho,
kdo je utištěný a na duchu ubitý,
kdo se třese před mým slovem."**

KAM SE BŮH DÍVÁ

Bůh, o němž svědčí biblická zvěst, není chrámové božstvo, ale Stvořitel nebe i země. Všechno mu patří, všechno vzešlo z jeho rukou - co mu tedy člověk může nabídnout? To věděli už proroci, že Pána Boha nevtěsnáš do chrámu, nevykážeš mu místo, kde by spočinul. On se dívá z nebe jako Pán, jemuž všechny chrámy jsou zanedbatelně nepatrné.

A přece si tento Bůh všímá člověka, který je pokorný. Ostatní jako by přehlížel, ale toho, kdo má zraněnou duši, nepřehlédne nikdy. Na toho, který zná svatou úctu před jeho slovem, se dívá pohledem lásky a smilování. Takový je Boží způsob, že on, vládce země i nebe, patří na jednoho roztřeseného človíčka, že o něm ví, že ho má v paměti. Můžeme si být jisti, že Bůh není někde vzdálen, ale že je nám blízko.

Iz 43,16 - 25

**Toto praví Hospodin,
který razí cestu mořem,
dravými vodami stezku,
jenž přivádí vozbu i koně,
vojsko a válečnou moc
i dokáže, že pospolu lehnou a nepovstanou,
dohořeli, zhasli jako knot.**

**"Nevzpomínejte na věci dřívější,
o minulosti nepřemítajte.**

**Hle, činím něco docela nového
a už to raší. Nevíte o tom?**

**Já povedu pouštní cestu,
pustou krajinou řeky.**

**Čest mi vzdá zvěř pole,
šakalové i pštrosi;**

**obdařil jsem poušť vodou
a pustou krajinu řekami,
abych napojil svůj vyvolený lid.**

**Lid, jež jsem vytvořil pro sebe,
ten bude vyprávět o mých chvályhodných
činech."**

**"Nebyl jsem to já, koho jsi vzýval, Jákobe,
kvůli mně ses neobtěžoval, Izraeli!**

Své jehňátko o oběť zápalnou jsi pro mne
nepřivedl,
nectil jsi mě svými obětními hody.
Nenutil jsem tě sloužit mi obětními dary,
ani kadidlem jsem tě neobtěžoval.
Vonné koření jsi mi za stříbro nenakoupil,
tukem svých obětí jsi mě neobčerstvil.
Jenom svými hříchy chtěls mě nutit k službě,
svými nepravostmi jsi mě obtěžoval.

Já, já sám vymažu
kvůli sobě tvoje nevěrnosti,
na tvé hříchy nevzpomenu.

NEOBTĚŽOVAL JSEM TĚ

S mocí a silou přichází Hospodin, jde mořem jako po cestě - to je dávná představa Božího majestátu. "Padání vozů a koní" znělo Izaiášovým posluchačům také srozumitelně, protože záchrana před faraónovým vojskem patřila k základním jistotám víry Izraele. Ten mocný Bůh však hovoří se svým lidem a je tam slyšet lítost a zklamání. Všechno, co mu dal v obětech, je méně než nic, protože jde jen o povrchní zbožnost (1,11 - 14). A přitom on člověka nenutí, nezatěžuje ho, neobtěžuje ho, i když to Izraeli připadalo jako služba, práce, námaha - to ubohé málo vnějškovosti!

Vlastní tíhu všeho však nesl Bůh: Zaměstnal jsi mne hříchy a obtížil nepravostmi! V pozadí těch hebrejských slov originálu pak je myšlenka, že Bůh je tím vším zatížen jako služebník těžkou prací. Pán nad mořem a nad faraónem - a hle, obtížený hříchy svého lidu, který ho nevzývá v pravém duchu.

Co s tím břemenem, kterým je celý Izrael? Svrhnout a zavrhnout? Zvěst o nových věcech a novém lidu, který jej bude chválit, by tomu napovídala. Ale Bůh to nové dílo učiní jinak: odpuštěním. Shlazuje hříchy a přestoupení. ne kvůli nám, ale kvůli sobě. On ve své lásce je poslední příčinou odpuštění a záchrany (v. 25). Naše hříchy poznal na své kůži, jimi jsme ho obtížili jako obětního beránka a on je v Ježíši Kristu, k němuž i zde všechno ukazuje, unesl a odpustil. Jak by jej potom neslavili i "šakalové a pštrosi"?

Jr 29,10 - 15

Toto praví Hospodin: Až se vyplní sedmdesát let Babylóna, navštívím vás a splním na vás své dobré slovo, že vás přivedu zpět na toto místo. Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. Budete mě volat a chodit ke mně, modlit se ke mně a já vás vyslyším. Budete mě hledat a naleznete mě, když se mne budete dotazovat

celým svým srdcem. Dám se vám nalézt, je výrok Hospodinův, a změním váš úděl, shromáždím vás ze všech pronárodů a ze všech míst, kam jsem vás vyhnal, je výrok Hospodinův, a přivedu vás zpět na místo, odkud jsem vás přestěhoval."

K VÍŘE PATŘÍ HLEDÁNÍ

Prorok Jeremiáš už mluví k lidem, kteří ztratili chrám, kde se přinášely oběti, kteří ztratili domov a byli vystěhováni mocným dobyvatelem do Babylóna. A přece to má smysl, jako všechno, co prožívá věřící člověk pod Božím nebem. Boží úmysly jsou s námi vždycky ku pokoji, ne k trápení a ke škodě. V případě judských vystěhovalců nastalo také vnitřní prohloubení a zvroucnění vztahu k Pánu Bohu. Dříve spoléhali na obětní řády a plnění náboženských povinností. Teď však poznávají, že jde o osobní vztah k Bohu, že setkání s ním není věc mechanická, ale že je třeba jej hledat. Panovník Hospodin není svázán s chrámovým inventářem, ba ani s truhlou úmluvy, není daností, ale je tím hledaným, touženým, uchvacovaným. Že konec, který i nám připravil, je přežádnostivý, že všechno řídí k našemu skutečnému dobrému, to jistě není jistota samozřejmá, ale prozřápasená a vymodlená.

Všem, kteří s lítostí přiznávají, že nemohou věřit, že jim to nejde a že k tomu nemají "vlohy", dává Bůh slib, který platí jednou provždy a pro každého: Hledajíce mne, naleznete, když mne hledati budete celým srdcem svým.

Ez 18,19 - 23

Vy však říkáte: "Proč nepyká syn za otcovu nepravost?" Bude-li syn jednat podle práva a spravedlnosti, dbát na všechna má nařízení a plnit je, jistě bude žít. Duše, která hřeší, ta umře; syn nebude pykat za nepravost otcovu a otec nebude pykat za nepravost synovu; spravedlnost zůstane na spravedlivém a zvlůle zůstane na svévolníkovi. Kdyby se svévolník odvrátil ode všech svých hříchů, jichž se dopouštěl, a dbal by na všechna má nařízení a jednal podle práva a spravedlnosti, jistě bude žít, nezemře. Žádná jeho nevěrnost, již se dopustil, mu nebude připomínána, bude žít pro svou spravedlnost, podle níž jednal. Což si libuji v smrti svévolníka? je výrok Panovníka Hospodina. Zdalipak nechci, aby se odvrátil od svých cest a byl živ?

BŮH SE NEBOJÍ PROTIŘEČIT

Ve starozákonním myšlení patří jedinec neoddělitelně k celku. Je-li si Izrael vědom smlouvy, kterou s ním Bůh učinil, užívá pokoje každý jeho člen. Odstoupil-li však někdo od Boha, dobře věděl, že na svou zlou cestu

strhává své děti, svůj dům, své nejbližší a že spolu s ním jsou i oni pod soudem zákona. Aby si tuto základní zodpovědnost vštípil Izraelec do krve, slyšel o svém Bohu jeho vlastní svědectví, že navštěvuje nepravost otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení (Ex 20,5).

Právě tento důraz, který měl vychovávat k zodpovědnému životu, však byl důvodem pocitu hořkosti v Božím lidu. Říkali si: To všechno zavinili ti před námi a my jsme obětí, protože na hřích druhých doplácíme. A tu slyší prorocké volání, že syn neponese otcovu nepravost a naopak. Každý je zodpověden Bohu za sebe.

Oba důrazy - byť protikladné - nám chtějí ukázat naši zodpovědnost za to, co vždycky děláme Bohu na očích. Možná, že je nám proti myslí rozpornost Boží řeči, která nám skrze Ezechiele bere jakékoliv právo přičítat vinu někomu jinému a šermovat Božími soudy. My sami jsme - bez ohledu na druhé - postaveni tváří v tvář Pánu Bohu. On však, který řekl, že duše, jež hřeší, zemře, sám porušil tento základní zákon, když nechal zemřít za nás toho, který hříchu neučinil. A tak je Ježíš vlastním Božím protimluvem vůči Desateru i Ezechielovi.

L 22,32

"Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala; a ty, až se obrátíš, buď posilou svým bratřím."

VÍRA NESTOJÍ NA NÁS

Šimon neměl ani potuchy, co všechno na něj přijde za zkoušky a utrpení. Jak by mohl vědět, že zněla prosba, jež se jeho i ostatních učedníků dotkne až na tělo; satan, který si kdysi vyžádal Joba, aby jej ranil nežitem nejhorším, teď dostane učedníky, aby na nich zkoušel svou moc

Ale Ježíš mu o tom neříká proto, aby ho zmalomyslněl. Naopak, ta druhá modlitba, která zněla k Bohu, je již vítězstvím. Ježíš se dozajista nemodlí za to, aby Šimon nepoznal tříbení a zkoušky, ale prosí - a když on prosí za nás, je vždycky vyslyšen - aby neselhala jeho víra. Tou modlitbou je nesena, na ní teď stojí a byť svět i plný ďáblů byl, ta víra nepadne. Nejen za Šimona tehdy, ale právě za tebe a za mne Ježíš prosí; jeho i naše víra dostává tady svou poslední pevnost. Co pak zmůže tíha života i chlad smrti, když nám zůstává víra v Ježíše, Vítěze a Vykupitele?

Jr 1,1 - 10

Slova Jeremjáše, syna Chilkiášova, z kněží v Anatónu v zemi Benjamínově. K němu se stalo slovo Hospodinovo za dnu judského krále Jošijáše, syna Amónova, ve třináctém roce jeho kralování. Stávalo se též za dnů judského krále Jójakima, syna Jóšijášova, až do konce jedenáctého roku vlády judského krále Sidkijáše, syna Jóšijášova, až do přestěhování Jeruzaléma v pátém měsíci toho roku.

Stalo se ke mně slovo Hospodinovo:

**"Dříve než jsem tě vytvořil v životě matky,
znal jsem tě,
dříve než jsi vyšel z lůna,
posvětil jsem tě,
dal jsem tě pronárodům za proroka."**

**Nato jsem odpověděl: "Ach, Panovníku Hospodine,
nevím, jak bych mluvil. Jsem přece chlapec."**

Ale Hospodin mi řekl:

**"Neřkej: Jsem chlapec.
Všude, kam tě pošlu, půjdeš,
a všechno, co ti přikáži, řekneš.
Neboj se jich,
já budu s tebou a vysvobodím tě,
je výrok Hospodinův."**

**Hospodin vztáhl svou ruku a dotkl se mých úst.
Pak mi Hospodin řekl:**

**"Hle, vložil jsem ti do úst tvá slova.
Hleď, tímto dnem tě ustanovuji
nad pronárody a nad královstvími,
abys rozvracel a podvracel,
abys ničil a bořil, stavěl a sázel."**

UŽ TENKRÁT O NÁS VĚDĚL

Je to nesmírně těžký úkol, který dostává Jeremiáš už při svém povolání za proroka. Málokterý Boží svědek prožil tolik chvil úplné vnitřní opuštěnosti, svárů a duševních konfliktů jako on. Má jít se slovem Hospodinovým, aby hubil a bořil, ale také stavěl a štěpoval, aby strhával odumřelou zbožnost a přitom budoval z Izraele Boží dům. Má tak zvěstovat Boží svatost, která soudí, i Boží milost, která obnovuje. Nedivíme se, že se vmlouvá na svůj věk, že chce nějak vyváznout z Božího nároku.

Ale Bůh začíná právě tím, že o něm věděl ještě dřív, než ho učinil. Znal ho dřív, než se v lůně matky zformovalo jeho tělo. Kam pak před tímto Bohem utéct, jak se mu vymluvit, když on ví o nás víc, než my sami o sobě?

Nevíme, kde jsme byli předtím, než jsme se narodili, dá-li se to tak říci; obestře nás až hrůza, když myslíme na své začátky. Bůh však ujišťuje v Jeremiáši i nás, že nebyla chvíle, kdy by o nás nevěděl. Znal nás odjakživa - ano v Kristu už před ustanovením světa (Ef 2,5). Vyvolil nás, abychom nad světem slyšeli nikoliv smích démonů, ale slovo, které se děje, v němž je i pro nás řečeno: "Neboj se!"

Co je platné, moji bratři, když někdo říká, že má víru, ale přitom nemá skutky? Může ho snad ta víra spasit? Kdyby některý bratr nebo sestra byli bez šatů a neměli jídlo ani na den, a někdo z vás by jim řekl: "Buďte s Bohem, ať vám není zima a nemáte hlad", ale nedali byste jim, co potřebují pro své tělo, co by to bylo platné? Stejně tak i víra, není-li spojena se skutky, je sama o sobě mrtvá.

Někdo však řekne: "Jeden má víru a druhý má skutky." Tomu odpovím: Ukaž mi tu svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru na skutcích. Ty věříš, že je jeden Bůh. To je správné. I démoni tomu věří, ale hrozí se toho. Neuznáš, ty nechápavý člověče, že víra bez skutku není k ničemu?

PROČ SE TŘESOU ĎÁBLOVÉ

Věřit v Boha podle svědectví Písma - a tak jediné správně - neznamená jen uznat Boží existenci, přitakat k tomu, že je. To by bylo přece jen hodně málo. Aby nám to Jakub vysvětlil názorně, připomíná svým čtenářům, že takto věří i ďáblové. Bůh je pro ně dozajista větší realita než pro člověka, který před ním ve svém bláznovství - jak také jinak - zavírá oči i srdce, aby mohl říci: není Boha (Ž 14,1). Ďábel, jak bible nazývá často Božího protivníka, tu temnou sílu zla, která je otcem lži, svůdcem k cestě smrti a neposlušnosti, bytostně uznává, že Bůh je. Avšak třesení a děs, jež je plodem této "víry", ukazuje k soudu, trestu a odplatě, ano k totální záhube Božího nepřítelé.

K víře, o níž píše Jakub i apoštol Pavel, zdánlivě stojící na protikladném stanovisku, přece však stejně zdůrazňující opravdový život křesťana, patří správný čin. Ďábel ho není schopen, proto se i při uznávání Boží existence třese hrůzou. My, nesení silou Kristovou, napomínání jeho slovem i formování jeho zákonem lásky k Bohu a bližnímu, můžeme jít mnohem, mnohem dál než k přitakání k jistotě Boží jsočnosti. Smíme jít až do nouze, bídy i neštěstí těch, kteří jsou našimi bratry a sestrami, a tam rukama a nohama dosvědčit Boží lásku konkrétním skutkem lásky. Ten je vždy jedinou právoplatnou legitimací či průkazem totožnosti neďábelské víry v Pána Boha.

Ve čtvrtém roce vlády Jójakima, syna Jóšijášova, krále judského, stalo se od Hospodina k Jeremjášovi toto slovo: "Vezmi si svitek knihy a napiš do něho všechna slova, která jsem k tobě mluvil o Izraeli a Judovi i o všech pronároděch ode dne, kdy jsem k tobě promluvil, ode dnů Jóšijášových až dodnes. Snad až dům judský uslyší o všem zlu, které jim zamýšlím

učinit, odvrátí se každý od své zlé cesty a já jim jejich nepravost a jejich hřích odpustím."

Jeremjáš tedy zavolał Báruka, syna Nerijášova. Báruk zapsal do svitku knihy všechna slova z Jeremjášových úst, která k němu Hospodin mluvil.

Z KNIHY MLUVÍ BŮH

Nebyl to Jeremiášův nápad, ale Boží přání, aby jeho slovo bylo zaznamenáno do knihy, která měla tenkrát podobu svitku. Je to kniha "proti", kniha, která jde napříč přáním Izraele, Judy i všech národů. Cíl všeho je však záchrana. Bůh zde ohlašuje své soudy, aby je nemusel vykonat, aby odpustil nepravost a hřích. To je konečný smysl celého Písma: umožnit Bohu, aby uplatnil v našem životě nikoliv soud, ale milost.

Slyšené dostává písemnou podobu. V ní se teď bude vyjevovat Hospodinovo slovo, v těch slovech, jež píše - snad na papyrus, snad na vydělanou kůži - písař Báruk. Kniha umožňuje poznat jeho rukopis, tu lidskou stránku Písem. Vždyť ne andělům, ale člověku byla tak svěřena svrchovaná povinnost zachytit slovo Boží. Bylo zapsáno tu hbitější, tu topornější lidskou rukou v určité době a v určitých podmínkách. Slovo Boží, jež se v Ježíši Nazaretském stalo tělem, svěřilo se už o mnoho dřív lidskému černidlu a peru, lidskému rukopisu, liteře, která podle apoštola Pavla (2K 3,6) může i zabít. A přece se Bůh rozhodl, navzdory všemu riziku, použít knihu, oživanou jeho mocným Duchem, k záchraně nás všech. Zachraňuje však jen tehdy, když nás dovede k plnosti Písem, k jejich nejvlastnějšímu obsahu, jímž je Kristus Ježíš, náš Pán.

Jr 36,21 - 32

Král poslal Jehúdího pro svitek. Ten jej vzal ze síně písaře Elíšamy a předčítal z něho králi i všem velmožům, kteří stáli kolem krále. Král bydlel v zimním domě, byl totiž devátý měsíc, a na ohništi před ním hořelo. Jak Jehúdí přečetl tři čtyři sloupce, král je ze svitku odřízl nožikem a házel je do ohně na ohništi, až celý svitek na ohništi shořel. Král ani jeho služebníci se nezachvěli strachem a neroztrhli svá roucha, když slyšeli všechna ta slova.

Ačkoli Elnatán, Delajáš a Gemarjáš na krále naléhali, aby svitek nepálil, neuposlechl je. Král přikázal Jerachmeelovi, synu královskému, Serajášovi, synu Azrielovu, a Šelemjášovi, synu Abdeelovu, aby písaře Báruka i proroka Jeremjáše jali; Hospodin je však ukryl.

I stalo se k Jeremjášovi slovo Hospodinovo poté, když král spálil svitek knihy slovy, která zapsal Báruk z Jeremjášových úst: "Znovu si vezmi jiný svitek a napiš na něj všechna předešlá slova, která byla na

svitku předešlém, který Jójakím, král judský, spálil. A Jójakímovi, králi judskému, řekni: Toto praví Hospodin: Ty jsi ten svitek spálil a řekl jsi: Proč jsi na něm napsal, že určitě přitáhne babilónský král a přinese této zemi zkázu, takže v ní nebudou lidé ani dobytek?

Proto praví Hospodin o Jójakímovi, králi judském, toto: Nebude mít nikoho, kdo by seděl na Davidově trůnu. Jeho mrtvola bude pohozena na denním vedru a na nočním chladu. Jej i jeho potomky a jeho služebníky za jejich nepravosti ztrestám. Uvedu na ně a na obyvatele Jeruzaléma i na muže judské všechno to zlo, které jsem jim ohlásil, a oni neposlechli."

Jeremjáš vzal tedy jiný svitek, dal jej písaři Bárukovi, synu Nerijášovu, a ten do něho zapsal z Jeremjášových úst všechna slova té knihy, kterou Jójakím, král judský, v ohni spálil. Bylo k nim přidáno ještě mnoho podobných slov.

TEN HLAS POPEL NEUDUSÍ

Jójakím si chvíli dal předčítat, ale to, co slyšel, ho rozzlobilo natolik, že knihu hodil do ohně. Zbavil se tak nepohodlného hlasu, jenž šel proti jeho politickým představám. Umířel knihu, a ta se rozpadla v prach. Postavil svou autoritu nad Bárukův záznam Božího slova, ale zároveň tím odmítl toto slovo samo.

Je nemalé pokušení Božího lidu postavit se nad Písmo. Jistěže v něm nacházíme nejrůznější rukopis. Jistěže tu najdeme nedosažitelné hlubiny, které zjevují velikost Boží lásky, i mělčiny, kde je hodně lidských představ a málo Krista. Ale podle apoštola (2Tm 3,16) tam není nic náhodně. Však i křesťan dorůstá k pochopení toho, čemu teď nerozumí. Jednomu však rozumí dobře: že Pánem knihy není on, ale Bůh.

Proto u krále v krbu kniha hoří, ale slova odlétají, řečeno slovy židovské legendy. Netrvá dlouho a je napsán nový svitek, obsahem ještě bohatější. Bůh bdí nad knihou, v níž je poselství života i pro nás. Proto psal Báruk, proto psali evangelisté i apoštolé, abychom byli strženi spolu s nimi do úžasu z Božího promluvení.

Jr 18,1 - 6

Slovo, které se stalo od Hospodina k Jeremjášovi:
"Vstaň a sestup do hrnčívova domu a tam ti ohlásím svá slova." Sestoupil jsem tedy do hrnčívova domu, právě když pracoval na hrnčířském kruhu. Ale nádoba, kterou vlastní rukou z hlíny zhotovoval, se nepovedla. Začal znovu a udělal z ní nádobu jinou; dělal, co se mu zdálo být správné. I stalo se ke mně slovo Hospodinovo: "Cožpak nemohu naložit s vámi jako ten hrnčíf, dome

izraelský? je výrok Hospodinův. Hle, jste v mých rukou jako hlína v ruku hrnčářových, dome izraelský."

JSME ZCELA V JEHO RUKOU

Když Jeremjáš slyší v domě hrnčářově Boží slovo, je připravován dotykem s všednodenností, s mokrou, blátivou hlínou toto slovo správně pochopit. Kde všude nám může Pán Bůh dát dozrát k plnému slyšení!

Člověk je Bohu vydán na milost a nemilost - a to jako národ i jako jednotlivec. V tom pomýšlení už vadne naše pýcha. Ale Jeremjáš vidí, jak hrnčář hlínu hněte, jak se jí dotýká a jak ji formuje. Tak si tvoří z prapodivných lidí svůj lid. Ten lid je pořád v jeho ruce, i tam za Eufratem, v exilu.

Když hrnčář zavrhuje tvar, nezavrhuje materiál. Začíná znovu. Netriumfuje beztvará hlína, mazlavá a lepkavá, ale ten, který jí - všemu navzdory - vtiskuje svou představu a dává zamyšlený tvar. Dívejme se na církve pod tímto zorným úhlem a buďme ujištěni, že Pán Bůh nás vzal do svých tvůrčích rukou; ač jsme neoduševnělá hlína, on z nás vytvoří zcela jistě mistrovské dílo. To ví ovšem jen a jen víra, která pochopila, že se "ještě neokázalo, co budeme" (1J 3,2).

Jr 32,36 - 42

Proto nyní toto praví Hospodin, Bůh Izraele, o tomto městě, o němž říkáte, že bude vydáno do rukou krále babylónského mečem, hladem a morem: "Hle, já je shromáždím ze všech zemí, do nichž jsem je ve svém hněvu, rozhoření a velikém rozlícení rozehnal. Přivedu je zpět na toto místo a usadím je v bezpečí. Budou mým lidem a já jim budu Bohem. Dám jim jedno srdce a jednu cestu, aby se mě báli po všechny dny, aby dobře bylo jim i jejich synům po nich. Uzavřu s nimi smlouvu věčnou, že už jim nepřestanu prokazovat dobro. Do jejich srdcí dám bázeň přede mnou, aby ode mne neodstupovali. Budu se z nich veselit, z celého srdce a z celé duše prokazovat dobro; v té zemi je opravdu zasadím."

Toto pravil Hospodin: "Jako jsem uvedl na tento lid všechno to veliké zlo, tak na ně uvedu všechno to dobro, které jsem jim slíbil"

S TÍM SI PORADÍ BŮH

I když se člověk v mnoha ohledech vyvíjí, v základních rovinách je stále týž, takže není nic nového pod sluncem. Jedním z trvale stejných znaků lidského společenství je jeho krizovost a narušenost. Stěžujeme-li si na své vztahy mezi lidmi, pak tomu nebylo patrně ani v době Jeremjášově jinak. Prorok poznal, že jeden druhého klame, lidé jsou rozdělení a "každý bližní hledí všelijak podtrhnouti" (9,4). Jak by si pak měl dělat iluze o společnosti,

v níž je člověk člověku vlkem?

Avšak víra, která je zdravě nedůvěřivá k lidským možnostem nápravy, protože zlo je už příliš zbudělé, rozptýlené do slov, reakcí a postojů jednotlivců i národů, nerezignuje. Ví, že Bůh si s neřešitelnými věcmi poradí. Lidem rozděleným dá jedno srdce a jednu cestu, tu svou.

Sotva si všechno prorok dokázal představit. Ani nám to nejde. Nevíme, jak se to stane, ale věříme, že se uskuteční, co on zaslíbil. Všechno je před námi. A bude to krásné.

Ex 33,12 - 23

Mojžíš řekl Hospodinu: "Hleď, ty mi říkáš: Vyveď tento lid. Ale nesdělil jsi mi, koho chceš se mnou poslat, ačkoli jsi řekl: Já tě znám jménem, našel jsi u mne milost. Jestliže jsem tedy nyní u tebe našel milost, dej mi poznat svou cestu, abych poznal tebe a našel u tebe milost; pohleď vždyť tento pronárod je tvůj lid." Odvětil: "Já sám půjdu s vámi a dám vám odpočinutí." Mojžíš mu řekl: "Kdyby s námi neměla být tvá přítomnost, pak nás odtud nevyváděj! Podle čeho jiného by se poznalo, že jsem u tebe našel milost já i tvůj lid, ne-li podle toho, že s námi půjdeš; tím budeme odlišeni, já i tvůj lid, od každého lidu na tváři země." Hospodin Mojžíšovi odvětil: "Učiním i tuto věc, o které mluvíš, protože jsi u mne našel milost a já tě znám jménem." I řekl: "Dovol mi spatřit tvou slávu!" Hospodin odpověděl: "Všechna má dobrota přejde před tebou a vyslovím před tebou jméno Hospodin. Smiluji se však, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji." Dále pravil: "Nemůžeš spatřit mou tvář, neboť člověk mě nesmí spatřit, má-li zůstat naživu." Hospodin pravil: "Hle, u mne je místo; postav se na skálu. Až tudy půjde moje sláva, postavím tě do skalní rozsedliny a zakryji tě svou dlaní, dokud nepřejdu. Až dlaně odtáhnou, spatříš mě zezadu, ale mou tvář nespatří nikdo."

JAK VYPADÁ BOŽÍ SLÁVA

Mojžíšova svrchovaně odvážná prosba nevychází ze zvědavého, ale z unaveného nitra. Vést Izrael bylo jedno veliké napětí a řada zklamání, proto vůdce teď prosí o ujištění Boží blízkosti, které by nepodléhalo žádné dvojznačnosti výkladu. Ukaž mi svou slávu! Kdo z nás tuto touhu nikdy nepoznal?

Místo vidění však stojí v rozsedlině skály a slyší Boží hlas. Zní mu Boží jméno a zvěst o slitování. Nic víc, protože to je vrchol Božího jednání s člověkem, to je jeho sláva, o níž se i s námi sdílí. Nevidíme - jako Mojžíš - přece nic zázračného a mimořádného, i když bychom o to moc stáli. Náš

život je podroben stejným zákonům jako životy všech ostatních lidí. Avšak právě ve slyšení Božího hlasu, který od Ježíše Krista má určité pojmenování, totiž evangelium, se obyčejný život stává plným slávy. A to tak, že z Božího slyšeného slova vychází světlo, které vyhání temnotu strachu a nesmyslnosti našeho údělu. Žijeme přece v době, kdy člověk hyne v miliónech hladem, nouzí, válkou, nevyléčitelnou nemocí. Aniž bychom měli pro všechny bolestné otázky vysvětlení, víme, že nejsme číslo, jen pár buněk a hormonů. Předchází nás Boží tvář. Bůh nás nemíjí, ale jde s námi v Ježíši Kristu k cíli, k odpočnutí, k dobrému závěru.

Abk 1,1 - 3

Výnos, který přijal ve vidění prorok Abakuk.

**Jak dlouho již volám o pomoc, Hospodine,
a ty neslyšíš.**

**Úpím k tobě pro násilí,
a ty nezachraňuješ.**

**Proč mi dáváš vidět ničemnosti
a mlčky na trápení hledíš?**

**Doléhají na mne zhouba a násilí,
rozrostly se spory a sváry.**

VÍRA PÍŠE OTAZNÍKY

Prorok Abakuk, o němž nevíme téměř zhola nic, začíná své proroctví otázkou. Je v ní bolest, úzkost, výčitka, hořkost - kdo z nás to nezná, kdo z nás nikdy nekřičel totéž "Proč?" Proč Bůh dopouští? - tak se ptá nevěra. V té otázce je už jasná odpověď: Bůh není. Víra se ptá jinak, osobně: Proč dopouštíš? Je to křik v rozhovoru s Bohem, kterého beru vážně, ale vůbec mu nerozumím. Proč nezasáhneš, proč mlčíš nad seznamy mrtvých, nad všemi tragédiemi, nad vši křivdou?

A přece Abakuk sám je důkazem, že Bůh něco dělá, že nepřihlíží našemu hemžení nezúčastněně. Poslal proroka, aby zlu řekl zlo, bezpráví nazval bezprávím, aby se trápil, aby křičel a v tom křiku přinášel celý svět před jeho tvář. Tak Bůh jedná, že posílá do našeho života, plného absurdity zla, křičící Abakuky. V tomto bratrství stojí vedle nás ten, který volal: Proč jsi mne opustil? I svým tázáním je s námi solidární. Křičí s námi a křičí za nás. Protože tam, kde zaznívá křik víry, tam je Bůh na cestě k nám. Však není asi zbytečně napsáno ujištění žalmu: "Křik jejich slyší a spomáhá jim" (Ž 145,19).

Abk 1,12 - 17

**Cožpak nejsi od pradávna, Hospodine,
svatý Bože můj? My nezemřeme.**

Hospodine, pověřil jsi ho soudem.

Skálo, uložil jsi mu, aby trestal.

**Tvé oči jsou čisté, nemohou se dívat na zlo
a hledět na trápení.**

Proč tedy trpíš věrolomné,
mlčíš, když svévolník pohlcuje
spravedlivějšího?
Což jsi učinil lidstvo jako mořské ryby,
jako havěť, nad níž nevladne nikdo?
On udicí vytahuje všechny
a lapá je do své sítě,
do svého nevodu je chytá.
Proto se raduje a jásá.
Proto obětu je své síti
a svému nevodu pálí kadidlo;
neboť skrze ně se mu dostává výborného podílu
a nejtuchnějšího pokrmu.
Což bude svou síť vyprazdňovat bez přestání,
bez soucitu vraždit pronárody?

K BOHU SE JDE ROZPOREM

Prorok si už opravdu neví rady se svým Bohem. Vší silou se drží jistoty, že Boží oči se nemohou dívat na zlé věci, že Hospodin zlo zásadně nechce. Ale ono tu je! A je ho čím dál víc, protože Kaldejští naplnili zemi hrůzami. A tuhle čeládku vzbudil Bůh, který se nemůže dívat na bezpráví! Abakukovu víru trhají rozpory, všechny definice a formulky se rozpadají, jen nevyřešených otázek přibývá.

Takové chvíle vnitřních krizí, kdy bloudíme v lese svých otazníků, jsou bezpochyby něčím nesmírně tísnivým. A přece právě teď se může něco stát, co je div, ano sama milost. Nezbyvá nám, než si toho nepochopitelného a cizího i vzdáleného Boha znovu přivlastnit. Bože můj, svatý můj, zdali ty nejsi od věčnosti? Navzdory všemu patříme k sobě. A to je zvolání vítězí víry, jež přemáhá svět: Můj, můj, můj! Nerozumím ti, nechápu tě, ale odevzdávám se ti na milost i nemilost, protože ti patřím, můj Bože!

Abk 3,3 - 13

Z Témanu přichází Bůh,
z hory Páranu Svatý.
Nebesa přikrývá velebnost jeho,
země je plná chvalozpěvů.
Září jako světlo,
pó straně má rohy,
v nichž je skryta jeho síla.
Před ním se žene mor,
nákaza valí se za ním.
Stanul, a měřil zemi,
pohlédl, a zatřásl pronárody;
pukají odvěká horstva,
pahorky pravěké se hrouť;

cesta věčnosti patří jemu.
Vidím, jak hrouží se v nicotu kúšanské stany,
jak se chvějí stanové houně midjánské země.
Vzplanul snad Hospodin proti řekám?
Zda proti řekám plane tvůj hněv
nebo tvá prchlivost proti moři?
Jedeš na svých ořích,
tvoje vozy přivážejí spásu.
Luk máš připravený
ke splnění přísah, daných dávným pokolením.
Řekami rozpolcuješ zemi.
Spatřily tě hory a chvějí se v křeči.
Přehnala se průtrž mračen,
propastná tůň do křiku se dala,
vysoko vzpíná své ruce.
Do svého obydlí se stáhlo slunce i měsíc,
utekly před světlem tvých šípů,
před září tvého blyštivého kopí.
Rozlícen po zemi kráčíš,
po pronároděch ve hněvu dupeš.
Vyšel jsi spasit svůj lid,
spasit pomazaného svého.
Rozdrtil jsi hlavu svévolníkova domu,
obnažil ho od základů k hrdlu.

BŮH PŘICHÁZÍ Z JINÉ STRANY

Abakukovi posluchači znali dobře jméno Páran, které nám neříká nic. Rozuměli tím pouštní krajinu, ležící k jihu, krajinu pouští a vyprahlostí. A odtud, ve směru zcela nečekaném, přichází Bůh, který naplní zemi svou chválou. Je možné to dotáhnout do našich situací, aniž bychom dávnému prorockému slovu učinili násilí: Bůh k nám přichází ve svém slovu odtud, odkud bychom jej nečekali, kde bychom jej netušili. Proč tedy nevěřit, že on nám jde vstříc z té strany, kde vidíme pokušení, ohrožení, vyprahlost a vyčerpanost? Co když se k nám Bůh přibližuje zkouškami a krizemi, pouští našich pocitů zbytečnosti a nesmyslnosti - a to proto, že "vyšel spasit svůj lid"?

V Abakukově projevu je tento jediná Bůh, který měří zemi na znamení své svrchovanosti, Bohem budícím hrůzu. Přichází z nečekaného směru a člověk je vždycky zaskočen. Bůh zahlédnutý očima novozákonní církve přichází stejně nečekaně: ne z hory Páran, ale z nejubožejší vesnice Palestiny, z Nazaretu. Avšak když měří zemi, pak už jenom mírou kříže, rozpětím své náruče, do níž láskyplně uchvacuje svět.

stranách, byly popsané po líci i po rubu. Ty desky byly dílo Boží, i písmo vyryté na deskách bylo Boží. Tu Jozue uslyšel, jak lid hlučí, a řekl Mojžíšovi: "V táboře je válečný ryk." Ale on odvětil:

**"To nezní zpěvy vítězů,
to nezní zpěvy poražených,
já slyším halas rozpustilých písní."**

Když se Mojžíš přiblížil k táboru a uviděl býčka a křepčení, vzplanul hněvem, odhodil desky z rukou a pod horou je roztříštil.

BEZ BOHA TO JDE TAKÉ

Když Mojžíš v hněvu roztříštil desky Zákona, nemá už nic, jen smutnou jistotu, že Izrael umí žít bez Boha, že má přitom dobrou náladu a je mu dokonce do zpěvu a do tance. Není to tedy schopnost až teprve moderního člověka, ale člověka vůbec, žít "bez Boha na světě", jak zní název jedné známé knihy.

Ale jedno je z celého příběhu nad slunce jasnější: bez Boha je možné žít jen tehdy, když si uděláš boha podle své chuti a představ, když se skláníš před modlou. Nemusí mít podobu tak naivně upřímnou jako ulité zlaté tele. Může být mnohem civilnější a naopak mnohem ušlechtlejší. Ale vždycky skončí stejně: pádem do zkázy, do níž strhne své ctitele.

Izrael si třípytívou Boží náhražku neudělal ze vzdoru a z pýchy, spíše ze strachu, že Bůh na něj zapomněl, když se Mojžíš nevrací z hory Sínai. Modla vyrůstá u Božího lidu tam, kde je prázdnost, kde se ztratí důvěra v Boží slib, kde začneme nám nepochopitelného Boha podezřívát z postranních úmyslů. Místo nejistoty jistotu, místo čekání naplnění, místo Boha zlaté tele, tak se rozhoduje nedůvěra, sestra neposlušnosti. Víra si však znovu proboují jistotu, že Boží láska a věrnost nezmizela, ale obklopuje nás, je nám blízko, takže nikdy nejsme opuštěni.

Ex 34,4 - 10

Mojžíš tedy vytesal dvě kamenné desky, jako ty první. Za časného jitra vystoupil na horu Sínaj, jak mu Hospodin přikázal, a do rukou vzal obě kamenné desky. Tu sestoupil Hospodin v oblaku. Mojžíš tam zůstal stát s ním a vzýval Hospodinovo jméno. Když Hospodin kolem něho přecházel, zavolal: "Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný, který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy; avšak viníka nenechává bez trestu, stíhá vinu otců na synech i na vnucích do třetího a čtvrtého pokolení." Mojžíš rychle padl k zemi, poklonil

se a řekl: "Jestliže jsem, Panovníku, našel u tebe milost, putuj prosím, Panovníku, uprostřed nás. Je to lid tvrdošíjný; promiň nám však vinu a hřích a přijmi nás jako dědictví." Hospodin odpověděl: "Hle, uzavírám s vámi smlouvu. Před veškerým tvým lidem učiním podivuhodné věci, jaké nebyly stvořeny na celé zemi ani mezi všemi pronárody. Všechno lid, uprostřed něhož jsi, uvidí Hospodinovo dílo; neboť to, co já s tebou učiním, bude vzbuzovat bázeň"

BOHA NEDÁŠ DO ŠKATULKY

Mojžíš slyší teď nejen jméno Boží, ono věčné Jsem, ale také jeho vysvětlení. Začátek o milosrdenství a odpuštění však má pokračování. A to tvoří protiklad: Bůh navštěvuje nepravost do třetího i čtvrtého pokolení! Když to Mojžíš uslyšel, padl na svou tvář. Nic jiného člověku nezbude než prach, když je obklíčen Božím milosrdenstvím a Božím soudem zároveň. Tady mluví Bůh, jehož bytí je tajemstvím v neřešitelném rozporu těchto dvou poloh.

Mojžíš jej však nechce pochopit. Pokorně jej prosí, aby se stal Bohem jeho národa, která má tvrdou šiji. Tento národ si vezme za své dědictví! Nedal se zastrašit koncem Božího volání o trestu a odplatě na dalších generacích, ale slyší začátek a ten Bohu připomíná; na to všechno vsadil, že on je milostiv nepravosti a činí milosrdenství tisícům.

Nemůžeme Pána Boha pochopit, ale můžeme jej prosit o milost, která předchází soud a vposledu všechno určuje: Vezmi si i nás za své dědictví, ujmí se nás, buď nám nablízku ve své lásce!

- Otce

DIDACHÉ,
KOLEM R. 100

*Dobrořečíme ti, Otče náš, za život a poznání,
jež jsi nám zjevil skrze Ježíše, svého Syna.
Tobě buď sláva na věky!*

Iz 64,1 - 9

**Kéž bys protrhl nebesa a sestoupil dolů,
hory by se před tvou tvář potácely.
Jako když oheň spaluje suché roští
a uvádí do varu vodu,
tak dáš poznat svým protivníkům své jméno.
Pronárody se budou před tebou chvět.
Když jsi konal hrozné činy, jichž jsme se
nenadáli,
sestoupils, a hory se před tvou tvář
potácely.
Od věků se něco takového neslyšelo,
k sluchu neproniklo,
oko nespátřilo,
že by jiný bůh, mimo tebe,
učinil něco pro toho, kdo na něj čeká.
Zasazuješ se o toho, kdo rád koná
spravedlnost,
o ty, kdo na tebe pamatují na svých cestách.
Hle, byl jsi rozlícen, že jsme hřešili,
na tvých cestách odvěkých však budeme
zachráněni.
Jako nečistí jsme byli všichni,
všechna naše spravedlnost jako poskvrněný
šat.
Uvadli jsme všichni jako listí,
naše nepravosti nás unášely jako vítr.
Nebylo nikoho, kdo by vzýval tvé jméno,
kdo by procitl a pevně se tě chopil,
neboť jsi před námi ukryl svou tvář
a nechal nás zmítat se pod mocí naší
nepravosti.
Ale nyní, Hospodine,
tys náš otec!
My jsme hlína,
tys nás tvůrce,
a my všichni jsme dílo tvých rukou.**

**Nebuď už tak rozlícen, Hospodine,
naši nepravost už nikdy nepřipomínej.
Prosíme, hleď, všichni jsme tvůj lid.**

HLÍNA SE HLÁSÍ K OTCI

Je to nesourodé pokračování začátku, který vyzývá k protržení nebes: místo vypočítávání nepravostí nepřátel, kteří se mají před Boží velebností třást, slyšíme vyznání vlastních vin. Čím by se snad mohl lid Boží vykázat jako zásluhou a kvalitou života (ruku na srdce, nemáme v hloubi duše o sobě to nejlepší mínění, podporované vposledu i srovnáním s těmi, kteří nemají pěkná manželství, pevné normy a spořádaný zevnějšek?), to je teď před tváří Přicházejícího skutečně jen ohyzdným rouchem, hadrem, jehož se musíš štítit. Najednou padá rozdělení "hříšný svět - svatá církev", najednou ti, za něž mluví Izajáš, poznávají totální zkaženost všech. Není žádného, kdo by to bral s Bohem skutečně vážně, kdo by se modlil a byla to oprávněná modlitba.

A z toho všeho zní výkřik: Ty jsi náš Otec! Je to výkřik ve Starém zákoně zcela neobvyklý. Poprvé se s ním setkáváme zde, kdy tak volá hlína; ten prach, který se navrací v prach, se obrací k svému tvůrci, který je Otcem. Vidět tak Boha je nesmírná odvaha, ale je to jediná cesta, která člověku zbývá, když už nemůže dál ze svého bludiště. Ty jsi Otec své hlíny, ty k ní máš vztah, vztah lásky. Jsme tvoji se vším všudy, i s těmi vinami a nepravostmi. Jsi Otcem - na to pamatuj, až protrhneš nebesa a sestoupíš!

Iz 63,15 - 16

**Pohlédni z nebes a podívej se
ze svého svatého, proslaveného obydlí!
Kde je tvé horlení a bohatýrská síla?
Tvé cituplné nitro a tvé slitování
jsou mi uzavřeny?**

**Jsi přece náš Otec!
Abraham nás nezná,
Izrael, ten o nás neví,
Hospodine, tys náš Otec,
naš vykupitel odedávna, to je tvé jméno.**

MINULOST NÁS NEZACHRÁNÍ

Znovu slyšíme důvěřivé volání: Ty jsi Otec - teď v souvislosti s Abrahamem a Jákobem. Byli to praotcové Božího lidu a farizeové v době Ježíšově na ně dovedli být patřičně hrdi. Říkávali jako své vyznání, že jejich otec je Abraham (Mt 3,9). Tak se projevuje obecně lidská potřeba o něco se opřít, z něčeho vycházet a nacházet tu pevnost, bez níž se lidské já rozplizne a poškodí.

Izajáš však dávno předtím věděl, že v tom opora není. Co znamenají velicí lidé minulosti pro člověka, který je sevřen tíhou zkoušek, když tamti

jsou mrtví a on se musí rvát se životem? Znovu si uvědomujeme - při vši účtě k minulosti -, že jména velikánů, s nimiž jsme šermovali proti druhým, ideály a programy zpod praporu s hvězdami, jak zpívali otcové, to vše se spolehlivě rovná zjištění proroka: Abraham neví o nás a Izrael nezná nás.

A tady se může stát něco dobrého: když jsme zbaveni všech opor, které jsme snad dříve měli, můžeme opravdu upřímně volat k Otci, který zůstává nad námi jako Vykupitel a Zachránce.

Jr 31,7 - 11

Toto praví Hospodin: "Radostně plesejte kvůli Jákobovi, jásejte v čele pronárodů, vzdávejte chválu, rozhlašujte: Hospodil spasil tvůj lid, pozůstatek Izraele. Hle, přivedu je ze země severní, shromážděním je z nejdlejších koutů země. Bude mezi nimi slepý a kulhavý, těhotná i ta, jež právě porodila. Vráť se sem veliké shromáždění. Přijdou s pláčem a s prosbami o smilování, já je povedu. Dovedu je k potokům, jež mají vodu, cestou přímou, na níž neklopýtnou. Budu Izraeli otcem, Efrajim bude můj prvorozený."

Slyšte, pronárody, Hospodinovo slovo, na vzdálených ostrovech oznamte toto: "Ten, který rozmetal Izraele, shromáždí jej, bude jej střežit jako pastýř své stádo."

Hospodin zaplatí za Jákoba, vykoupí ho z rukou silnějšího.

JDE O TY POŠKOZENÉ DĚTI

Tak úzce se svazuje Bůh s hrstkou lidí, že se nazývá jejich otcem. A to je základní vztah - může být porušen, ale nikdy nemůže být zcela zrušen. Efraim, jak je zde nazýván Boží lid, je Boží dítě, na němž si on zakládá jako na prvorozeném. Proto shromažďuje nejen jeho zdatné členy, ale také nemocné, pohrdané, ty, jež jsou na obtíž, rodičky, neschopné delší cesty.

Slepota a kulhavost je ve Starém zákoně obrazem pro porušený vztah k Pánu Bohu. Duchovně slepý nevidí Boží skutky a duchovně kulhající je neschopen k odvážnému vykročení po Boží cestě. A tu se Pán Bůh k těmto svým poškozeným dětem sklání, ujímá se těch, kteří jsou lecčím poznamenáni, bere si je na starost, počítá s nimi a potřebuje je pro sebe. Tak vypadá láska toho, který se v Ježíši Kristu stejně milostivě sklání k nám.

Proto platí nejen pro Jákoba, lid staré smlouvy, ale právě tak pro nás Boží přání: Dejte se slyšet, chválu vzdávejte (v. 7)! Vždyť nikdy nejsme odepsáni ve své narušenosti, naopak - jsme milováni tím víc, jsme hledáni a shromažďováni v Kristově přítomnosti.

**Což nás nestvořil jediný Bůh?
Proč jsme vůči sobě věrolomní
a znesvěcujeme smlouvu svých otců?**

VŠICHNI MÁME JEN JEDNOHO OTCE

Když se ptal těmito třemi otázkami prorok Malachiáš, poslední v řadě autorů starozákonních spisů, mluvil do situace Božího lidu a do určitého způsobu myšlení. Toto myšlení si přivlastňovalo Boží otcovství a to vždycky ve vztahu k Izraeli. Skutečně jsou chvíle, kdy si i Boží lid musí připomenout, že přes všechny vnitřní odlišnosti je zavázán k lásce a vzájemné zodpovědnosti, protože vyšel z jednoho Otce.

V Malachiášově otázce se však skrývá víc, slyšíme-li ji ušima, jež zcitlivělo evangelium. Otec nemá za své jen nás, ale je Otcem všech lidí, ať už mu věří nebo nikoliv. To je nejhlubší solidarita s člověkem: máš stejného Otce, jsi tedy mým bratrem. Stvořil tě stejný Bůh, proto jsi jeho dobré dílo, ať už máš tu či onu barvu kůže, takový nebo onaký světonázor, ať se mi líbíš či jsi mi cizí svou jinakostí. Připustit si Malachiášovo tázání znamená otevřít své srdce v lásce každému člověku - a to je to nejtěžší, ale neúčinnější svědectví vyznávajících Boha Otce.

J 14,8 - 10

Filip mu řekl: "Pane, ukaž nám Otce a víc nepotřebujeme!" Ježíš mu odpověděl: "Tak dlouho jsem s vámi, Filipe, a ty mě neznáš? Kdo vidí mne, vidí Otce. Jak tedy můžeš říkat: Ukaž nám Otce? Nevěříš, že já jsem v Otci a Otec ve mně? Slova, která vám mluvím, nemluvím sám od sebe; Otec, který ve mně přebývá, činí své skutky!"

TAKHLE TEDY VYPADÁ!

Nejen Filip, ale stejně tak i my bychom rádi viděli Otce. Vždyť po něm nikde není ani potuchy, ano, všechno mluví proti tomu, že by Bůh byl Otcem svých dětí; jak by se potom mohl dívat na tak strašné utrpení, které je na světě domovem, utrpení často nezaviněné a nesmyslné? Chtěli bychom vidět Otce, abychom mohli vzít ostatní za ruku a říci jim: Vidíte, tak vypadá, tady je!

Na Filipovu otázku zní výčitka. Ta by zněla patrně i nám. Proč? Protože jsme přehlédli Ježíše, když jsme se dívali na to, co děsí a popírá. Bůh Otec stojí před Filipem ve svém Synu. Má podobu toho, který umývá nohy učedníků, který se sklání k člověku a klesá pod jeho křížem. Jinde Otce neuvidíš a nikdy nepoznáš jeho tvář, dokud ji nerozpoznáš v tváři Ježíše Nazaretského, který s námi vstupuje do vln utrpení a s námi si sedá na lavici obžalovaných. K Otci se jde přes něj. A jen on působí, že navzdory všemu, co vidíme, můžeme vyznat: Věřím v Otce, který má lásku ke každému svému dítěti.

Byl tam i jeden člověk, nemocný již třicet osm let. Když Ježíš spatřil, jak tam leží, a poznal, že je už dlouho nemocen, řekl mu: "Chceš být zdrav?" Nemocný mu odpověděl: "Pane, nemám nikoho, kdo by mě donesl do rybníka, jakmile se voda rozvíří. Než se tam sám dostanu, jiný mě předejde." Ježíš mu řekl: "Vstaň, vezmi své lože a choď!" A hned byl ten člověk uzdraven; vzal své lože a chodil.

Toho dne však byla sobota. Židé řekli tomu uzdravenému: "Je sobota, a proto nesmíš nosit lože." Odpověděl jim: "Ten, který mě uzdravil, mi řekl: Vezmi své lože a choď!" Zeptali se ho: "Kdo je ten člověk, který ti řekl: Vezmi je a choď?" Ale uzdravený nevěděl, kdo to je, neboť Ježíš se mu ztratil v zástupu, který tam byl. Později hledal Ježíš toho člověka v chrámě a řekl mu: "Hle, jsi zdrav. Už nehřeš, aby tě nepotkalo něco horšího!" Ten člověk šel a oznámil Židům, že je to Ježíš, kdo ho uzdravil. A proto mu Židé začali Ježíše pronásledovat, že takové věci dělal v sobotu. On však jim odpověděl: "Můj Otec pracuje bez přestání, proto i já pracuji."

OTEC NENÍ NA ODPOČINKU

Když Ježíš uzdravil nemocného člověka, vzbudil proti sobě velkou nenávisť těch, kteří v tom viděli porušení sobotního klidu. Ten byl svatý tím, že připomínal Boží odpočinutí sedmého dne, kdy Stvořitel dokončil své dílo. Ježíš dělá tak velikou a obtížnou práci, jako je navrácení zdraví nemocnému právě v sobotu, a proto je přestupník Božího zákona! Právě dodržování soboty bylo pro farizejský směr tou nejpotřebnější povinností; bude-li opravdu dodržena, Izrael bude zachráněn. Naopak každý přestupník měl podíl na neštěstí vyvolaného lidu, na jeho pokračující porobě.

A tu Ježíš říká prostě: "Můj otec dělá, proto dělám i já". On přece neskončil, on dává život, udržuje a řídí svět. Je to Otec a ten nemůže být na odpočinku. Proto Boží činorodá láska prochází vším, co Ježíš koná. Nemůže ji zastavit ani naše náboženská, která nezřídka bývá hodně tvrdá, až zlá. Jenom ta totiž může udělat ze soboty, připomínky Boží radosti, den mrzutého nepochopení Otce.

Slyšeli jste, že bylo řečeno: 'Milovati budeš bližního svého a nenávidět nepřítel svého.' Já však vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, abyste byli syny nebeského Otce; protože on dává svému slunci svítit na zlé i dobré a

děšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé. Budete-li milovat ty, kdo milují vás, jaká vás čeká odměna? Což i celníci nečiní totéž? A jestliže zdravíte jenom své bratry, co činíte zvláštního? Což i pohané nečiní totéž? Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.

V ČEM MÁME BÝT JAKO BŮH

Pokoušení v ráji bylo formulováno jako otevřená možnost být jako Bůh. Pokus o to se sice nezdařil, ale zůstává výstražným varováním, že v člověku je stále touha v pýše přestoupit hranice svého určení a tak se zničit. Ježíš teď nabízí legálně tuto možnost "být jako" svým učedníkům. Nejedná se ovšem o vědění dobrého a zlého, ale o dokonalost, kterou má Otec. I když Ježíš k ní vybízí a tak podněcuje lidskou dobrou snahu, řecké slůvko zde uvedené může znamenat nejen rozkazovací způsob, ale také budoucí čas. Budete dokonalí, Bůh to z vás učiní!

Nikdo z nás není dokonalý, to víme až příliš dobře. Ale Ježíš k tomu vybízí a totéž zaslubuje. Původní význam tohoto slova znamená "být úplný, být nerozdělený". Tak jedná Bůh, že je zde celostně pro člověka, že ho má plně a nekolísavě rád. V té lásce, která vychází vstříc i nepříteli po způsobu Božím, se stáváme účastni dokonalosti Otce. On přece dává slunce a vodu, své životodárné dary, bez rozdílu všem lidem. Ne ve vědění, ale v lásce se můžeme Bohu podobat, tady nám nejsou stanovena vůbec žádná omezení a hranice. Ty jsme si postavili o své újmě a Ježíš je svým evangeliem rozmetává.

Mt 5,43 - 48

A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci: ti se s oblibou modlí v synagógách a na nárožích, aby byli lidem na očích; amen, pravím vám, už mají svou odměnu. Když ty se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí.

Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov. Nebuďte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.

OTCI TO MŮŽEME ŘÍCT JEDNODUŠE

Není svatých míst, kde by člověk byl Bohu blíž; Ježíš nezná svatost chrámů či kostelů, kde by modlitba měla větší naději na vyslyšení. Když modlitebník zavře dveře svého pokojíku, což bylo označení pro kůlnu, kde se uchovávaly zásoby, když vyřadí každou touhu po okázalosti, kterou měli někteří farizeové (snad i proto, aby ty méně zbožné upozornili svým

modlitebním postojem na povinnou modlitbu), tehdy je sám s Otcem a on ho slyší.

A co víc: není třeba se modlit dlouze a vybranými slovy. Copak dítě nemluví s otcem jednoduše a prostě, když od něj něco chce? Náš nebeský Otec to všechno ví ještě dřív, než mu to řekneme. Chce to však slyšet, chce naši prostou důvěřivost, naši víru, naši lásku. Jen pohané nutí své bohy k jednání dlouhými prosbami. Ti, kteří mají Otce, se vzdávají násilí slov a jejich modlitba je tvořena postojem radostného spolehání na jeho čin.

Mt 7,7 - 11

Proste, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno. Neboť každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá, a kdo tluče, tomu bude otevřeno. Což by někdo z vás dal svému synu kámen, když ho prosí o chléb? Nebo by mu dal hada, když ho poprosí o rybu? Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec v nebesích dá dobré těm, kdo ho prosí!

ABYCHOM MĚLI SROVNÁNÍ

Ježíš neměl o člověku iluze. Znal ho, věděl, co v něm je, i když zbožné masky to trochu zakrývaly. Proto i zde, kde slyšíme o modlitbě, se samozřejmě předpokládá, že jsme zlí. Země, již jsme prosytili krví a slizami, je jenom jedno skromné potvrzení pravdivosti Ježíšových slov.

Avšak ten zlý člověk může konat dobro. Umí být laskavý ke svým nejbližším, obdarovává je a obšťastňuje. To Ježíš také vidí, a jeho pohled je proto střízlivý a věcný, neromantický, avšak přece nadějný. Když se člověk uchvácený k následování, dívá tímto pohledem na svět, pak žasne nad tím, že v lásce pozemského otce k dítěti žije aspoň náznak lásky toho Otce "z něhož všeliká rodina na zemi jmenuje se" (Ef 3,14).

Nebeský Otec se přece nenechá zahanbit námi, kteří jsme zlí, a ke svým dětem dovedeme být neskonale obětaví. On je láska sama, oč víc nás tedy chce zahrnout svou péčí? Vždyť prosba bude vyslyšena, hledání nebude bezvýsledné, bušení skončí v otevřených dveřích.

Mt 6,25 - 34

Proto vám pravím: Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. Což není život víc než pokrm a tělo víc než oděv? Pohleďte na nebeské ptactvo: neseje, nežne, nesklízí do stodol, a přece je váš nebeský Otec živí. Což vy nejste o mnoho cennější? Kdo z vás může o jedinou píď prodloužit svůj život, bude-li se znepokojovat?

A o oděv proč si děláte starosti? Podívejte se na polní lilie, jak rostou: nepracují, nepředou - a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak

oděn jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká polní trávu, která tu dnes je a zítra bude hozena do pece, neobleče tím spíše vás, malověrní?

Nemějte tedy starost a neříkejte: Co budeme jíst? Co budeme pít? Co si budeme oblékat? Po tom všem se shánějí pohané. Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete. Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno. Nedělejte si tedy starost o zítřek; zítřek bude mít své starosti. Každý den má dost vlastního trápení.

OTEC NÁS NECHCE MÍT USTARANÉ

Hledá-li lidská lenost a lehkomyšlnost v tomto Ježíšově slovu oporu (snad s tím měli co dělat i v první církvi, jak naznačuje apoštolův dopis do Tesaloniky 3,11), je to nepochopení toho, který znal vážnost života jako nikdo jiný. Proto nezve k zahálce, ale k svobodě od starostí, které jedovatými tykadly ohledávají náš zítřek. Ten je však v rukou Otce, který se už o nás postaral.

Je dobře mít na mysli, že naše síla, zdraví, možnosti a řešení jsou dány pro dnešek a jeho trápení - a Ježíš ví, že toho je až až. Pro zítřek nám Otec chystá zase jiné zbraně do boje s těžkostmi, které budou mít jinou podobu než dnes. O to však nejde. Vždyť budeme-li usilovat o království Boží (což znamená souhrnně asi totéž jako následovat Ježíše a k němu ukazovat slovy i životem), pak zjistíme, že jsme dostali všechno, že vykazujeme ne manko, ale přebytek všeho dobrého.

Ježíš nechce podcenit práci, plánování, jídlo a oděv. Spíše - protože člověk je v podstatě určen tím, co pokládá za prvřadou hodnotu, tím, co hledá a oč usiluje - nás vede od běžného přecenění věcí k vědomí, že Boží království je víc než všechno ostatní. Víc než starosti, které si vzal na starost náš Otec v nebesích.

1Pt 1,17 - 25

Jestliže 'vzýváte jako Otce' toho, kdo nestranně soudí každého podle jeho činů, v bázni před ním žijte dny svého pozemského života. Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. On byl k tomu jako beránek bez vady a bez poskvrny předem vyhlédnut před stvořením světa a přišel kvůli vám na konci časů. Skrze něho věříte v Boha, který ho vzkřísil z mrtvých a dal mu slávu, takže se vaše víra i naděje upíná k Bohu. Když jste nyní přijali pravdu a tak očistili své duše k nepředstírané bratrské lásce, z upřímného srdce vytrvale se navzájem milujte. Vždyť jste se znovu narodili, nikoli z pomíjitelného semene,

nýbrž z nepomíjitelného, skrze živé a věčné slovo Boží. Neboť 'všichni lidé jako tráva a všechna jejich krása jako květ trávy. Uschne tráva, květ opadne, ale slovo Hospodinovo zůstává na věky' - to je to slovo, které vám bylo zvěstováno v evangeliu.

OTEC NENÍ SLABOCH

V Písmu se setkáváme s různými, nezřídka protichůdnými důrazy. Není to patrně náhoda, ale záměr: varovat nás před zjednodušením, které by nám bylo příjemné. Protože často lásku Boží, jež dává, odpouští, vysvobozuje a nese, pokládáme trochu za samozřejmost (jako slavný německý básník, který to řekl naplno: Odpouštět - to je jeho povolání), proto teď slyšíme o Otci, který soudí. I když je plný dobroty, nesmíme si s ním zahrávat, protože soudí bez nadřívání. Proto máme žít čas svého pozemského putování "v bázni". Sotva to však bude nedůstojný strach raba z tyрана. Spíš se budeme bát jej zarmoutit, protože tak vypadá strach milujících. Vždyť jsme Kristem vykoupeni "z marného způsobu života, zděděného od otců", tedy i ze strachu a hrůzy před Bohem. Soudí, ale soudí jako Otec - v tom je plná zvěst radostné naděje i vážného nároku evangelia.

L 15,11 - 24

Řekl také: "Jeden člověk měl dva syny. Ten mladší řekl otci: 'Otče, dej mi díl majetku, který na mne připadá.' On jim rozdělil své jmění. Po nemnoha dnech mladší syn všechno zpeněžil, odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel. A když už všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal mít nouzi. Šel a uchytil se u jednoho občana té země; ten ho poslal na pole pást vepře. A byl by si chtěl naplnit žaludek slupkami, které žrali vepři, ale ani ty nedostával. Tu šel do sebe a řekl: 'Jak mnoho nádeníků u mého otce má chleba nazbyt a já tu hynu hladem! Vstanu, půjdu k svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem; přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.' I vstal a šel k svému otci. Když ještě byl daleko, otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil. Syn mu řekl: 'Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem.' Ale otec rozkázal svým služebníkům: 'Přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho; dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy. Přiveďte vykrmené tele, zabijte je, hodujme a buďme veselí, protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.' A začali se veselit.

POLIBEK ODPUŠTĚNÍ BEZ PROSBY O NĚJ

Tak prostým způsobem je vyjádřen vztah milujícího Boha a vzdorného člověka. Bída člověka začíná nespokojeností a touhou vzít život do vlastních rukou. Protože nepotřebuje milost, volá po spravedlnosti, po tom, co mu náleží, po svém právu. Stává se sobě posledním pánem, ale tím jde vsříc svému pádu; sestupuje na úroveň, ne-li pod úroveň vepřů, kteří ho převyšují dostatkem a sytostí.

A tu se rozhodne jít zpět, bez nároku na cokoliv, jen s prosbou, kterou si formuluje do svého pocitu životní prohry, studu a viny. Dříve však, než stačí něco ze sebe vykoktat, dostane se mu objetí a políbení. Láska otcova nečeká na vyznání syna - to přijde stejně, ale předznamenané polibkem odpuštění -, běží mu vsříc, ujímá se ho z prostého milosrdenství. Nepadne jediná výčitka, všechno je prozářeno radostí, že syn našel skutečného otce, který nepostupuje podle práva, ale smilovává se.

Ježíšovo podobenství nepotřebuje vysvětlení. Ten nezasloužený polibek odpuštění, který Bůh tiskne na naši špinavou tvář, je on sám. Vždyť "když jsme ještě hříšníci byli, Kristus zemřel za nás" (Ř 5,8).

L 15,25 - 32

Starší syn byl právě na poli. Když se vracel a byl už blízko domu, uslyšel hudbu a tanec. Zavolal si jednoho ze služebníků a ptal se ho, co to má znamenat. On mu odpověděl: 'Vrátil se tvůj bratr, a tvůj otec dal zabít vykrmené tele, že ho zase má doma živého a zdravého.' I rozhněval se a nechtěl jít dovnitř. Otec vyšel a domlouval mu. Ale on mu odpověděl: 'Tolik let už ti sloužím a nikdy jsem neporušil žádný tvůj příkaz; a mně jsi nikdy nedal ani kůzle, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel tenhle tvůj syn, který s děvkami prohýřil tvé jmění, dal jsi pro něho zabít vykrmené tele.' On mu řekl: 'Synu, ty jsi stále se mnou a všechno, co mám, je tvé. Ale máme proč se veselit a radovat, poněvadž tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.'

OTEC, KTERÝ PROSÍ

V nás všech hluboce tkví touha, aby dobro bylo odměněno a zlo potrestáno. Co když je však vina nepotrestána a poctivost neodměněna? Syn, který celý život svědomitě pracuje na otcových polích, přichází k domu, kde zní zpěv a hluk hostiny; je to hostina na počest návratu bratra, který odešel, užil si, všechno promrhal a přišel jako žebrák. Chápeme jeho rozhořčení a sami bychom asi také srovnávali a také nechtěli být účastníky této nespravedlivé hostiny.

Ale teď se opakuje v jiné podobě to, co již známe: otec jde za synem. Marnotratného líbá a objímá a spravedlivého prosí (je tu použito slůvko,

vyjadřující stejně tak potěšování i domlouvání). Potřebují je totiž oba a těžko říci, kdo víc. Teď láska otcova vychází za tím nešťastným, zahorklým a mrzutým plnítelem povinností. Vychází za ním, aby nezůstal sám ve svých výčitkách a neštěstí. Otec ho zve dovnitř, protože ho má stejně rád. Prosí ho, snižuje se právě tak, jako když líbal žebráka, doprošuje se jeho vstupu, protože chce, stejně jako u prvního syna, i pro něj to nejlepší.

Možná, že i nám je zatěžko se radovat z Božího odpuštění, které tak radikálně ruší naše kategorie trestu a odměny. Možná, že jsme plni své vlastní spravedlnosti, která není dost oceněna, a stejně plní hněvu vůči těm, kteří nejsou potrestáni, jak by si zasloužili. Pak jsem typem onoho druhého syna. A Bůh nás prosí, abychom nezůstali sami, ale vešli v radosti k bratru, jemuž bylo odpuštěno.

J 10,27 - 30

Moje ovce slyší můj hlas, já je znám, jdou za mnou a já jim dávám věčný život: nezahynou na věky a nikdo je z mé ruky nevyrvé. Můj Otec, který mi je dal, je větší nade všechny, a nikdo je nemůže vyrvat z Otcovy ruky. Já a Otec jsme jedno."

Z OTCOVY RUKY TĚ NIKDO NEVYRVE

Ježíš viděl své následovníky jako dar. Dostal je od svého Otce - ten je v pozadí jejich víry a jejich rozhodnutí jít za ním. Tak Otec myslí na Syna: nenechává ho opuštěného, ale dává mu nás, kteří jsme jeho stádce.

Jsme darováni Kristu. Ne jako věc, ale jako dědicové věčného života. Tady se již objevuje myšlenka vyvolení, která se táhne celým Písmem. Bůh jedná za nás bez nás, dává nás darem, ale jen proto, abychom tím získali v Ježíši Kristu věrného pastýře, který nás vede a drží.

Abychom jistotně věděli, že nic nás neodloučí od Božího života (jak právě to potřebuje slyšet unavená víra), slyšíme o rukách Ježíšových a o rukách Otce, které nás pevně drží. Jsme dvojité jistění před pádem do beznadějně nevěry - proč na to ještě víc nespolehnout, abychom tím radostněji následovali Ježíše?

- všemohoucího

TOMÁŠ
AKVINSKÝ

*Bůh by nikdy nedopustil zlo, kdyby nebyl tak mocný,
aby z něho nezpůsobil ještě větší dobro.*

Jon 1

Stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi, synu Amítajovu: "Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář." Ale Jonáš vstal, aby uprchl do Taršíše, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy a vyhledal loď, která plula do Taršíše. Zaplatil za cestu a vstoupil na loď, aby se s nimi plavil do Taršíše, pryč od Hospodina.

I uvrhl Hospodin na moře veliký vítr a na moři se rozpoutala veliká bouře. Lodi hrozilo ztroskotání. Lodníci se báli a úpěli každý ke svému bohu a vrhali do moře předměty, které měli na lodi, aby ji odlehčili. Ale Jonáš sestoupil do podpalubí, uleh a tvrdě usnul. Přišel k němu velitel lodi a řekl mu: "Co je s tebou, ospalče! Vstaň a volej k svému bohu! Snad si nás tvůj bůh povšimne a nezahyneme." Zatím se lodníci mezi sebou smluvili: "Pojďme, budeme losovat a poznáme, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí." Losovali tedy a los padl na Jonáše. Řekli mu: "Pověz nám, kvůli komu nás postihlo toto neštěstí. Čím se zabýváš? Odkud přicházíš? Z které země, z kterého lidu?" Odpověděl jim: "Jsem Hebrej a bojím se Hospodina, Boha nebes, který učinil moře i pevninu." Tu padla na ty muže veliká bázeň a řekli mu: "Cos to udělal?" Dozvěděli se totiž, že prchá od Hospodina, sám jim to pověděl.

JÉ ZA SHLUKEM NÁHOD

V proroctví Jonášově vidíme v několika variantách stejný obraz: člověk a nad ním Bůh všemohoucí, řekneme-li to slovy Apoštolského vyznání. Ten Bůh totiž stojí za všemi podivnými náhodami, které se kupí v příběhu neposlušného proroka: zčistajasna bouře, která dostihne loď s Božím uprchlíkem, zrovna na něj padne los, aby mu ti pohané udělili zahanbující lekci otázkou: Co jsi to učinil?, moře se uklidní po jeho pádu z lodi.

Ten lapidární příběh nechce být ničím jiným než vyznáním, že náš Bůh je Pánem okolností a situací, v nichž jsme, a většinou neposlušní jako Jonáš; je Pánem absolutním a všechno mu je k službám. Nezná překážky, když chce prosadit své úradky a svou vůli. Ani Jonášův útek, sám o sobě zlý jako každá lidská svévole, nemůže všemohoucímu Bohu zabránit, aby

právě z lidského zla nevzešlo něco dobrého: lodníci poznávají Hospodina a modlí se k němu. Víra nevěří na náhody, ale na jednajícího a všemohoucího Boha, který může použít i lidský hřích k tomu, že se "ještě víc rozhojní milost" (Ř 5,20).

Jon 2

Hospodin však nastrojil velikou rybu, aby Jonáš pohltila. Jonáš byl v útrokách ryby tři dny a tři noci. I modlil se v útrokách ryby k Hospodinu, svému Bohu. Řekl:

"V soužení jsem volal k Hospodinu,
on mi odpověděl.
Z lůna podsvětí jsem volal o pomoc
a vyslyšels mě.
Vhodil jsi mě do hlubin, do srdce moře,
obklíčil mě proud,
všechny tvé příboje, tvá vlnobití
se přese mne převalily.
A já jsem si řekl: Jsem zapuzen,
nechceš mě už vidět.
Tak rád bych však zase hleděl
na tvůj svatý chrám!
Zachvátily mě vody,
propastná tůň mě obklíčila,
chaluhy mi ovinuly hlavu.
Sestoupil jsem ke kořenům horstev,
závory země se za mnou
zavřely navěky.
Tys však vyvedl můj život z jámy,
Hospodine, můj Bože!
Když jsem byl v duši tak skleslý,
Hospodina jsem si připomínal;
má modlitba vešla k tobě
ve tvůj svatý chrám.
Ti, kdo se šalebných přeludů drží,
o milosrdenství se připravují.
Já ti však s díkůvzdáním
přinesu oběť;
co jsem slíbil, splním.
U Hospodina je spása!"

I rozkázal Hospodin rybě, a vyvrhla Jonáše na pevninu.

ABY ZAZNĚL Z HLUBIN CHVALOZPĚV

Moře připomínalo starému Orientálci děsivý praoceán, z něhož podle mytologických představ vyrostla pevnina. V moři, jehož tajemné obyvatele dodnes zcela neznáme, spal mořský drak Leviatan, Boží nepřítel (Iz 27, 1). Moře se tedy i pro bibli stalo svodným pojmem pro zlo, chaos, záludné nebezpečí a smrt.

A hle: právě tady se objevuje Boží služebník. Je asi zbytečné ptát se, co to bylo za rybu. Biblické zvěsti nezáleží na zoologii, ale na zdůraznění základní jistoty, kterou proroci a apoštolé pronášeli šerem svých dnešků, abychom ji sdíleli my s nimi: i v moři zla a smrti Bůh zůstává Pánem a zachraňuje až z hlubin, do nichž klesá bez jeho vysvobození každý neposlušný život.

Všemohoucí Bůh není rozmarná bytost, ale ten, který sleduje dobrý cíl, k němuž nás může tlačit i okolnostmi a zkouškami. Jonáš se naučil teprve v moři tak důvěřivě a zároveň jásavě - proti všemu očekávání - modlit. A to je pro tu chvíli hodně. Po staletích pak bude celý jeho příběh s rybou názornou ilustrací Ježíšovy smrti a vzkříšení (Mt 12,40), onoho svrchovaného jednání Boží všemohoucnosti. A jím se rozezněl chvalozpěv církve.

Jon 3

I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi podruhé: "Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a povolávej v něm, co ti uložím." Jonáš tedy vstal a šel do Ninive, jak mu Hospodin uložil. Ninive bylo veliké město před Bohem; muselo se jím procházet tři dny. Jonáš vešel do města, procházel jím jeden den a volal: "Ještě čtyřicet dní, a Ninive bude vyvráceno." I uvěřili ninivští muži Bohu, vyhlásili půst a oblékli si žíněné suknice od největšího až po nejmenšího. Když to slovo proniklo k ninivskému králi, vstal ze svého trůnu, odložil svůj plášť, zahalil se do žíněné suknice a sedl si do popela. Potom dal v Ninive rozhlásit: "Podle vůle krále a jeho mocných rádců! Lidé ani zvířata, skot ani brav ať nic neokusí, ať se nepasou a nepijí vodu. Ať se zahalí do žíněné suknice, lidé i zvířata, a naléhavě ať volají k Bohu. Každý ať se odvrátí od své zlé cesty a od násilí, které mu lpí na ruce. Kdo ví, možná že se Bůh v lítosti obrátí a odvrátí od svého planoucího hněvu a nezahyneme." I viděl Bůh, jak si počínají, že se odvracejí od své zlé cesty, a litoval, že jim chtěl učinit, které ohlásil. - A neučinil tak.

STAČÍ I NA LIDSKÝ HŘÍCH

Jonáše by mohl ninivský král dost snadno zahubit. Vždyť jeho zvěst je

výrazně nepřátelská celému městskému společenství, je nesmyslná, protože na obzoru nejsou žádné šiky nepřátel, rozvrací, protože šíří paniku. Křičícímu prorokovi se však nic nestalo, jak byla důvodná obava. Boží slovo zasáhlo cíl. Žádný důkaz, žádné vysvětlení nebylo připojeno, o nic se to křehké slovo nemůže opřít, prostě zní a působí. Král první schází s trůnu sednout si - na znamení lítosti a pokání - do popela. Zlá společnost, která na sebe svým způsobem života přivolala oznámený soud, dobrovolně hladoví, aby tím víc volala k Bohu. A to všechno v naději, kterou ještě nezná ani prorok Hospodinův, že by Pán Bůh mohl želeť, že by mohl změnit své soudy v milost.

Boží slovo není zvuk, ale moc. Proměňuje člověka naprosto nečekaně, aby mohl zahlédnout paprsek Božího slitování nad svým zlým životem, s kterým se rozchází ve vyznání vin. A tehdy se děje to největší tajemství Hospodinova soudného slova: neuskuteční se. Bůh neučiní to, co řekl.

Pod tímto zorným úhlem musíme chápat celé svědectví Písem. Ty předpověděné soudy nad námi nejsou nezměnitelné, změníme-li se my sami v hledače Božího slitování jako ninivský král.

Jon 4

Jonáš se velice rozeznil a planul hněvem. Modlil se k Hospodinu a řekl: "Ach, Hospodine, což jsem to neřikal, když jsem byl ještě ve své zemi? Proto jsem dal přednost útěku do Taršíše! Věděl jsem, že jsi Bůh milostivý a plný slitování, shovívavý a nesmírně milosrdný, že tě jímá lítost nad každým zlem. Nyní, Hospodine, vezmi si prosím můj život. Lépe abych umřel, než abych žil." Hospodin se však otázel: "Je dobře, že tak planeš?" Jonáš totiž vyšel z města, usadil se na východ od něho a udělal si tam přístřešek. Seděl v jeho stínu, aby viděl, co se bude ve městě dít. Hospodin Bůh nastrojil skočec, který vyrostl nad Jonášem, aby mu stínil hlavu a zbavil ho zloby. Jonáš měl ze skočce velikou radost. Příštího dne za svítání nastrojil však Bůh červa, který skočec nahlodal, takže uschl. Když pak vzešlo slunce, bodalo Jonáše do hlavy, až úplně zemdlel a přál si umřít. Řekl: "Lépe abych umřel, než abych žil." Bůh se však Jonáše otázel: "Je dobře, že pro ten skočec tak planeš?" Odpověděl: "Je to dobře. Planu hněvem až k smrti." Hospodin řekl: "Tobě je líto skočce, s kterým jsi neměl žádnou práci, jemuž jsi nedal vzrůst; přes noc vyrostl, přes noc zašel. A mně by nemělo být líto Ninive, toho velikého města, v němž je víc než sto dvacet tisíc lidí, kteří nedovedou rozeznat pravici od levice, a v němž je i tolik dobytka?"

BŮH KONČÍ OTAZNÍKEM

Není zcela jasné, proč se Jonáš tak rozhněval, že si trucovitě žádá smrt. Možná skutečně proto, že se Bůh smiloval a on se namáhal zbytečně. Ale třeba nebyl tak zavile pomstychtivý, jak se zdá, a jeho hněv je jenom vyústěním zmatku, do něhož ho Bůh uvedl. Věděl o něm od začátku, že je milostivý a lítostivý, proto - můžeme-li věřit jeho vysvětlení útěku do Tarsu - odmítl dělat to, co se mu zdálo být v rozporu s Boží podstatou. Když se konečně přizpůsobil na proroka Božích soudů, Bůh se smiluje. Je to všechno jinak, všechno nepochopitelné a nelogické.

Ano, i to zde máme slyšet, že Pán Bůh zůstává hádankou také svým nejménějším. Nemůžeme ho pochopit. Ale neméně dobře máme slyšet, že Bůh se snaží pochopit nás. Proto s Jonášem hovoří jako matka s dítětem, proto mu dává skrze rostlinu lekci o své naprosté suverenitě. Bůh se snižuje až na úroveň dialogu s člověkem, jde až na hranici jeho vzdoru, hněvu a smrti, aby mu podal ruku k záchraně, aby i na něm zjevil své milosrdenství jako nad Ninivem. A Jonášovi teď navždy zůstává v paměti Boží udivená otázka, stále porážející jeho jistoty i zmatky: Já abych nelitoval Ninive?

Jr 20,7 - 18

Přemlouvals mě, Hospodine,
a dal jsem se přemluvit.
Zdolal jsi mě a přemohl.
Po celé dny jsem jen pro smích,
každý se mi vysmívá.
Sotvaže promluvím, úpím,
přivolávám si násilí a zhoubu,
neboť Hospodinovo slovo mi přináší
jen potupu a pošklebky po celé dny.
Řekl jsem: "Nebudu je připomínat,
už nebudu v jeho jménu mluvit",
avšak je v mém srdci jak hořící oheň,
je uzavřeno v mých kostech,
jsem vyčerpán tím, co musím snášet,
dál už nemohu.
Z mnoha stran pomluvy slyším. Kolkolem děs!
"Udejte ho!" "Udáme ho!"
Kdekdo z těch, s nimiž jsem pokojně žil,
čeká, až se zhroutím.
"Snad se dá nachytat, pak ho přemůžeme,
zajme ho a pomstíme se mu."
Ale Hospodin je se mnou jako přesilný bohatýr,
proto moji pronásledovatelé upadnou a dál
nebudou moci,
velice se budou stydět, že nebudou mít úspěch,

jejich věčná hanba nebude zapomenuta.
Hospodine zástupů, který zkoumáš spravedlivého,
ty vidíš do ledví i do srdce, kéž spatřím tvou pomstu
nad nimi.

Vždyť tobě jsem předložil svůj spor.

Zpívejte Hospodinu,
chvalte Hospodina,
protože vysvobodil ubožáka
z rukou zlovolníků.

Proklet buď den,
v němž jsem se narodil.

Den, v které mě má matka porodila,
ať není požehnán.

Proklet buď muž, jenž zvěstoval
mému otci:

"Narodilo se ti dítě, chlapec",
a udělal mu velkou radost.

Ať je ten muž jako města,
která Hospodin nelítostně vyvrátil;
ať zrána slyší úpěnlivé volání
a za poledne válečný povyk.

Že mě neusmrtil hned v mateřském lůně,
aby mně má matka byla hrobem,
aby její lůno bylo věčně těhotné!

Proč jsem vyšel z mateřského lůna?
Abych viděl trápení a strasti,
aby v hanbě skončily mé dny?

MÁ VĚTŠÍ SÍLU NEŽ MY

Jeremjášovi je tak zle, že proklíná den svého narození. A je mu proto tak zle, že nese tíhu prorockého pověření. Vzchopil se sice k chvále (v. 13), ale hned ji přehluší zlořečením. Však není ani on stejně jako my žádný hrdina víry. A stejně jako my i prorok zapomíná, že soustředíme-li se na svou ubohost či ubohost druhých a přestaneme-li novou vděčností překonávat novou beznadějnost, ztratí se nám Boží moc a láska.

Jeremjáš by si úkol proroka asi nikdy sám nevybral. Vždyť ho teď bije jakýsi Paschur, velitel chrámové hlídky, přitom ještě slyší urážky a nadávky, má nesnadný život. A tohle způsobil Bůh. Zmocnil se ho. Přemohl jeho nechuť. "Byl jsi silnější než já".

A jen tak můžeme i my rozumět tomu, že jsme uvěřili v Ježíše Krista. Byl silnější než my. Zmocnil se životů, kde je chvíli chvála a hned zase stýskání a reptání. Ale jemu to stálo za to. Všechno "nastrojil" jako v případě Jonášově, aby nás uchvátil. Kdyby on nebyl silnější, dávno bychom jeho evangelium umlčeli a svrhli jeho jho. Ale nejde to. Jaký větší důkaz jeho vlády chceš?

A hle, kdosi k němu přišel a zeptal se ho: "Mistře, co dobrého mám dělat, abych získal věčný život?" On mu řekl: "Proč se mě ptáš na dobré? Jediný je dobrý! A chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!" Otázal se ho: "Která?" Ježíš odpověděl: "Nebudeš zabíjet, cizoložit, krást, křivě svědčit, cti otce i matku, miluj svého bližního jako sám sebe." Mladík mu řekl: "To jsem všechno dodržoval! Co mi ještě schází?" Ježíš mu odpověděl: "Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne." Když mladík uslyšel to slovo, smuten odešel, neboť měl mnoho majetku.

Ježíš řekl svým učedníkům: "Amen, pravím vám, že bohatý těžko vejde do království nebeského. Znovu vám říkám, snáze projde velbloud uchem jehly než bohatý do Božího království." Když to učedníci slyšeli, velice se zhrozili a řekli: "Kdo potom může být spasen?" Ježíš na ně pohleděl a řekl: "U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno."

VELBLOUD PROJDE UCHEM JEHLY

Láska k majetku přemohla klíčící lásku k Ježíši a mládenec, dychtící po věčném životě, odchází do svého obyčejného života smuten. A to, co říká Ježíš k celému případu, není také nic radostného: boháč se dostane do království Božího asi tak, jako velbloud projde uchem jehly. Učedníci byli jistě chudí, ale jejich otázka prozrazuje, že pochybují o možnosti spásy kohokoliv. Vždyť k něčemu jsme přivraceni všichni a každý máme své bohatství v jiné podobě. Kdo může být vůbec zachráněn?

Kdyby to záleželo na člověku, určitě nikdo. U lidí je to opravdu nemožné. Ale je tu Bůh, Bůh vše - mohoucí. Ten může zachraňovat navzdory všemu i tam, kde všechno mluví proti. Nad každým životem - ano i nad životem našeho bohatého mládence - je tedy světlo naděje. Neboť Bůh, kterého vyznáváme, činí nemožné a ani v uchu jehly nevidí pro velblouda zásadní překážku.

Da 3,14 - 18

Nebúkadnesar se jich otázal: "Je to tak, Šadraku, Měšaku a Abed-nego, že mé bohy neuctíváte a před zlatou sochou, kterou jsem postavil, jste se nepoklonili? Nuže, jste ochotni v čase, kdy uslyšíte hlas rohu, flétny, citary, harfy, loutny a dud a rozmanitých strunných nástrojů, padnout a poklonit se před sochou, kterou jsem udělal? Jestliže se nepokloníte, v tu hodinu budete vhozeni do rozpálené ohnivé pece. A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou!" Šadrak, Měšak a Abed-nego odpověděli králi: "Nebúkadnesare,

nám není třeba dávat ti odpověď. Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívat nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme."

TAKÉ MŮŽE NEVYTRHNOUT

Není to jen otázka babylónského krále, ale mnohých dalších: kde je Bůh, který zachraňuje? V tom tázání nemusí znít jen zpupnost, ale také výčitka, hořkost a hrůza. Vždyť ti, kteří zahynuli v koncentračních táborech a na válečných jatkách, nezakusil žádnou záchranu - i když se třeba modlili!

Soudě podle oněch tří mládenců, není vždycky nutné mít hotovou odpověď. Copak my všemu rozumíme? Úkol Božího lidu není odpovídat, ale poslouchat. Proto ti tři otevřeně přiznají: My se nestaráme o to, co bychom měli odpovědět tobě. Pravá poslušnost a tedy pravá víra přiznává Bohu také právo nevytrhnout, nevysvobodit, neprokázat se jako mocnější než Nebúkadnezar. Neklade podmínky a žádná eventualita jí není nepřijatelná. Nepřijatelné je jen jedno: přestoupit Boží přikázání.

Věřit není tedy v tomto úhlu nic jiného než ponechat Bohu všechny možnosti. To je nesmírně těžké, tak jako je těžká prosba z Otčenáše "Buď vůle tvá". Jen tak je však víra zbavena vypočítavosti, spekulací a pokušení Boha zotročit. Vždyť víra není obchod s výhodami, spíš síla, která otevře ústa k výkřiku: "Byl by mne i zabil, což bych v něho nedoufal?" (Jb 13,15).

1Kr 17,8 - 16

I stalo se k němu slovo Hospodinovo: "Vstaň a jdi do Sarepty, jež je u Sidónu, a usaď se tam. Hle, přikázal jsem tam jedné vdově, aby tě opatrovala potravou." Vstal tedy a šel do Sarepty. Přišel ke vchodu do města, a hle, jedna vdova tam sbírá dříví. Zavolal na ni: "Naber mi prosím trochu vody do nádoby, abych se napil." Když ji šla nabrat, zavolal na ni: "Vezmi pro mě prosím s sebou skývu chleba." Řekla: "Jakože živ je Hospodin, tvůj Bůh, nemám nic upečeno, mám ve džbáně jen hrst mouku a v láhvi trochu oleje. Hle, sbírám trochu dříví. Pak to půjdu připravit pro sebe a svého syna. Najíme se a zemřeme." Eliáš jí řekl: "Neboj se. Jdi a udělej, co jsi řekla. Jen mi z toho nejdřív připrav malý podpopelný chléb a přines mi jej. Potom připravíš jídlo pro sebe a svého syna, neboť toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Mouka ve džbáně neubude a olej v láhvi nedojde až do dne, kdy dá Hospodin zemi déšť." Šla a udělala, jak Eliáš řekl, a měla co jíst po mnoho dní ona i on i její dům. Mouka ve džbáně

neubývala a olej v láhvi nedocházel podle slova
Hospodinova, které ohlásil skrze Elijáše.

HRST MOUKY JE DOST

Je v tom svatý Boží humor, když posílá Pán Bůh Elijáše do vlasti sidónské princezny a současné izraelské královny Jezábel, aby zde našel záchranu. Tam, kde si je tato modloslužebná a krutá panovnice nejjistější, ny vlastním území, ovládaném kultem modly Bále a Astarty, je připraven jejimu největšímu nepříteli Elijášovi domov.

Snad ta zoufalá žena šla k bráně sbírat dříví i proto, aby si naklonila božstvo; v branách tehdejších měst bývaly i oltáře. A Bůh posílá Elijáše, aby skrze něj byla zachráněna ona, která má oplátkou zachraňovat proroka. Bůh nastrojuje i setkání lidí, kteří si mají být navzájem ku pomoci. Tím, že Elijáš od ní žádá nápoj a pak pokrm, odvádí ji od její bídý. Už v tom je pomoc, když člověk ví: někdo mě potřebuje. A je to vskutku dar myslet na druhého a ne pořád na sebe.

Ale vrchol všeho je Boží jednání. Je skryté jako mouka v kbelíku či olej v láhvi. Nic se neděje, všechno je jakoby normální, ale z mála je dostatek. Trochu výrazněji řečeno: stále nejsi na dně, stále máš pro sebe i pro druhé. Tak to Pán Bůh zařídil, že kdo se odváží spolehnout víc na jeho slovo než na svou mouku a svůj olej, nikdy nebude zklamán. Vždyť zlé plány sidónské modloslužebnice maří víra sidónské vdovy.

Abk 2,1 - 4

Postavím se na své strážné stanoviště,
budu stát na hlásce
a vyhlížet, abych seznal, co ke mně promluví
a jakou odpověď dostanu na svoji stížnost.
Hospodin mi odpověděl, řekl:
"Zapiš to vidění,
zaznamenej je na tabulky,
aby si je čtenář mohl snadno přečíst.
Vidění už ukazuje k určitému času,
mířf neomylně k cíli;
prodlévá-li, vyčkej,
neboť přijde zcela jistě, zadržet se nedá."
Pozor na opovážlivce; není v něm duše přímá.
Spravedlivý bude žít pro svou věrnost.

BŮH NEPŘIJDE VŽDYCKY HNED

Prorok Abakuk čeká na Boží promluvení právě tak napjatě, jako vyhlíží do šera na baště hlásný. Očekávat trpělivě na Boha je prorokova stráž. Vyžaduje to celého člověka, chce to soustředění i přemáhání vlastních pochybností, není-li všechno zbytečné a beze smyslu.

Na podobné stráži stojíme i my: čekáme na Boží slovo. Ten, který je dává - ano, přichází v něm jako Pán -, ten je Všemohoucí. Proto jej

nemůžeme donutit, aby byl s námi. Smíme se jen dovolávat jeho slibu, že s námi bude v Ježíši Kristu. Očekáváním na Boha, který nepřichází podle našich povelů, ale ze své milosti, v níž musí být vyhlížen, zastává Boží lid Abakukovu funkci a koná strážnou službu.

Naše strážné místo může být hodně zastrčené a zdánlivě nedůležité, až příliš podobné našemu životu. Ale nejde o místo, jde o očekávání. Určitě není marné. Bůh člověku skutečně odpovídá, jde za ním, setkává se s ním, protože jenom tak může spravedlivý žít ze své víry. On sám je v pozadí každého důvěřivého očekávání víry, nezklame je, ale naplní, abychom jej chválili jako Abakuk na konci svého proroctví (3,18).

Gn 50,15 - 22

Když si Josefovi bratři uvědomili, že jejich otec je mrtev, řekli si: "Jen aby na nás Josef nezanevřel a neoplatil nám všechno zlo, kterého jsme se na něm dopustili." Proto mu vzkázali: "Tvůj otec před smrtí přikázal: Josefovi řekněte toto: Ach, odpusť prosím svým bratrům přestoupení a hřích, neboť se na tobě dopustili zlého činu. Odpusť prosím služebníkům Boha tvého otce to přestoupení." Josef se nad jejich vzkazem rozplakal. Pak přišli bratři sami, padli před ním a řekli: "Tu jsme, měj nás za otroky!" Josef jim však odvětil: "Nebojte se. Což jsem Bůh? Vy jste proti mně zamýšleli zlo, Bůh však zamýšlel dobro; tím, co se stalo, jak dne vidíme, zachoval naživu četný lid. Nebojte se už tedy; postarám se o vás i o vaše děti." Tak je těšil a promlouval jim k srdci. Josef sídlil v Egyptě i s domem svého otce a byl živ sto deset let.

ZE ZLA VYCHÁZÍ DOBRÉ

Vyprávění o Josefovi tvoří v první knize bible obsáhlý oddíl, skládající se z deseti dlouhých kapitol. Teprve když je čteme v celku, pochopíme jejich dnešní vyvrcholení. A tím je jistota, že Pán Bůh obrací nakonec i lidské zlo v dobro.

Josef to ovšem nemohl říci hned, když byl hozen do studně, když ho vzápětí prodali jako otroka, když se dostal zcela nevinně do vězení. Ví to teprve teď, kdy má odstup od trpkých zkušeností svého života. Teď, když si všechno promýšlí před tváří nehodných, avšak o odpuštění prosících bratří, kteří se po smrti otce tím víc bojí odplaty, ví: Bůh vstoupil do hry. Bůh změnil rytmus, který udal člověk, aby všechno končilo ne hrůzou, ale chválou.

Jestliže "milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému", jak jinými slovy potvrzuje Josefovou zkušenost apoštol (Ř 8,28), pak ani zlí lidé v našem životě nejsou než nástroje Božího plánu, aby i z jejich jednání vzrostlo pro nás dobro. Vždyť i to nejhorší on může proměnit k našemu velkému užitku.

Jeden člověk ze zástupu mu odpověděl: "Mistře, přivedl jsem k tobě svého syna, který má zlého ducha, a nemůže mluvit. Kdekoli se ho zmocní, povalí ho a on má pěnu u úst, skřípe zuby a strnc. Požádal jsem tvé učedníky, aby ducha vyhnali, ale nedokázali to." Odpověděl jim: "Pokolení nevěřící, jak dlouho ještě budu s vámi? Jak dlouho vás mám ještě snášet? Přiveďte ho ke mně!" I přivedli ho k němu. Když ten duch Ježíše spatřil, hned chlapce zkroutil křečí; padl na zem, svíjel se a měl pěnu u úst. Ježíš se zeptal jeho otce: "Od kdy to má?" Odpověděl: "Od dětství. A často jej zlý duch srazil, dokonce do ohně i do vody, aby ho zahubil. Ale můžeš-li, slituj se nad námi a pomoz nám." Ježíš mu řekl: "Můžeš-li! Všechno je možné tomu, kdo věří." Chlapcův otec rychle vykřikl: "Věřím, pomoz mé nedověře."

VSTUP DO SVĚTA NEOMEZENÝCH MOŽNOSTÍ

Vyznáváme-li celým srdcem víru v Boha všemohoucího, vyznáváme tím i nekonečnou naději, rozprostřenou nad všemi neřešitelnými případy lidského utrpení, viny a svázanosti, nad celým světem, který jde vstříc neodvratnému konci. Bůh má dost prostředků k pomoci, vysvobození a záchraně. A to právě tam, kde všechno mluví proti - v tomto případě neúspěch učedníků. To je víra podle Ježíše: je jí možné všechno, i nemožné.

Výkřik člověka, který to slyší, je jediným správným vyznáním víry, jež poměřena Ježíšovým požadavkem je si vědoma své křehkosti, své nehotovosti a neúplnosti. I my se jej držíme vši silou, již jsme schopni, ale předem víme, že udržet nás může jen on sám. Jen když on pomůže naší nedověře, je možné všechno, dokonce i to nejtěžší: říci "Buď vůle tvá!"

Kolem půlnoci se Pavel a Silas modlili a zpěvem oslavovali Boha; ostatní vězňové je poslouchali. Tu náhle nastalo veliké zemětřesení a celé vězení se otřásl až do základů. Rázem se otevřely všechny dveře a všem vězňům spadla pouta.

VÍRA SI MŮŽE ZPÍVAT

Je to všechno hodně nepravděpodobné: zemětřesení, vězňům spadnou pouta, avšak nikdo z nich neuteče, apoštol ví přesně, v kterou chvíli zavolat na žalávníka, z něhož se v okamžiku stane přelaskavý ošetřovatel. Vypadá to na pohádkové vyprávění, kterých měla řecká civilizace celou nepřebernou zásobu. Co když Lukáš - ptají se poctiví a kritičtí znalci - jako autor Skutků vyšel právě zde těm zářky milujícím Řekům hodně vstříc?

Dozajista Lukáš nepsal vědecky přesný záznam, ale svědectví člověka zaujatého Kristovou mocí, který zve k víře. Ale proč by to na druhé straně nemohla být až do písmene věrná skutečnost? Bůh umí víc, než kolik mu přizná naše zdrženlivá přemýšlivost. Jak jinak bychom vysvětlili, že v utrpení, v kládě temného vězení zní píseň, patrně chvalozpěv? Jak jinak pochopit, že žalářník nezůstane v šoku, ale uvěří v Krista s celým svým domem? Proti divu církve zpívající uprostřed stísněnosti, strachu, tmy a zla, proti zázraku církve stále vznikající v poměrech tak nečekaných a situaci tak nezvyklé jako zde, je i zemětřesení a všechno ostatní, o čem tu čteme, téměř zanedbatelné. Proto psal Lukáš Skutky, aby si i naše víra mohla zpívat píseň o všemohoucím Bohu, který z žaláře činí chrám, kde znějí hymny, evangelium o záchraně v Kristu a kde církev nehyne, ale roste.

- Stvořitele nebe i země

FRANTIŠEK
Z ASSISI

*Nejvyšší, všemohoucí, dobrý Pane,
tvé jsou chvály, sláva, čest
a všechna dobrořečení.
Jenom tobě patří, ó Nejvyšší.
Oslovit tě jménem žádný člověk hoden není.
Bud' chválen, můj Pane, všemi svými tvory,
především bratrem našim Sluncem,
které den dává a jímž nás osvětluješ.
Je krásné a září velikou se skvěje,
Nejvyšší, a tvoje světlo vyjadřuje.*

Iz 40,26 - 31

"K výšině zvedněte zraky
a hleďte: Kdo stvořil toto všechno?"
Ten, který v plné počtu vyvádí zástupy hvězd
a všechny volá jménem;
má obrovskou sílu a úžasnou moc,
nechybí mu ani jedna.
Proč říkáš, Jákobe,
proč, Izraeli, mluvíš takto:
"Má cesta je Hospodinu skryta,
můj Bůh přehlídí mé právo?"
Cožpak nevíš?
Cožpak jsi neslyšel?
Hospodin, Bůh věčný,
stvořitel končin země,
není zemdlený, není znavený,
jeho rozumnost vystihnout nelze.
On dává zemdlenému sílu
a dostatek odvahy bezmocnému.
Mladíci jsou zemdlení a unavení,
jinoši se potácejí, klopýtají.
Ale ti, kdo skládají naději v Hospodina,
nabývají nové síly;
vznášejí se jak orlové,
běží bez únavy,
jdou bez umdlení.

STOJÍŠ VŽDYCKY POD BOŽÍM NEBEM

Izaiášovo slovo znělo do smutné doby babylónského zajetí, v němž Boží lid měl jenom krůček k beznaději. Lidsky bylo všechno ztraceno, nikde nic

potěšujícího - i Pán Bůh jako by zapomněl. A právě do této duchovní únavy a vyčerpanosti přichází potěšení dávnou zvěstí o stvoření. Když zvednete hlavu a uvidíte hvězdy, položte si otázku, kdo je stvořil?

Asyřané, kteří odvěkli Izrael do Babylóna, měli z hvězd strach. Proto jim budovali výstavné chrámy, kolem nichž chodili denně izraelští otroci. Ti si ve víře v Hospodina mohou dovolit dívat se na hvězdy bez hrůzy. Vždyť nevidí pány nad osudem člověka, ale dobré Boží stvoření. Bůh učinil nebe i zemi, jak svědčí první verš Písma. A v tom je zvláštní bezpečí: že nic nemá moc samo v sobě, protože všechno je podřízeno. Všechno naopak vypráví o slávě Stvořitele, všechno na něj upozorňuje, všechno připomíná zapomnětlivým: nežijete pod prázdným nebem, jak se zdá člověku nevěřícímu, nežijete pod mocí horoskopů a neblahých znamení, jak se bojí pověra. Žijete jen pod Božím nebem a na Boží zemi. Žijete ve sféře toho, který dává unaveným sílu a smutným radost.

Gn 1,26 - 27

I řekl Bůh: "Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi." Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, muže a ženu je stvořil.

PŘÍŠEL HLEDAT SVŮJ OBRAZ

Bez Božího slova člověk o sobě neví to nejkrásnější: že je stvořen k obrazu Božímu. Tuto zvěst nemůže nahradit nikdo a nic. I když o sobě víme hodně, nepřineslo nám to radost a spočinutí, spíš úzkost nebo zvětčující lhostejnost. Bůh o nás ví víc, ano všechno. Vidí v nás své dílo, z kterého měl potěšení, svůj obraz, svou podobu.

Je zvláštní, že nedovedeme zcela přesvědčivě říci, v čem se tato podoba projevuje. Je to rozum s jeho obrovskými možnostmi, je to pověření podmanit si zemi, je to schopnost mít obecnství s Bohem? Ta podoba je totiž zahalena, a proto nezřetelná, skrytá pod vrstvami našich hříchů a neposlušnosti. Proto jde Bůh v Ježíši Kristu hledat v nás svou podobu. Cesta evangelia je pouť za naší vlastní, pravou tvář, v níž září Boží sláva. To, nad čím si můžeme jen zoufat, to, jak jsme zkarikováni svou bídou, to nejsme my navzdýcky. My jsme podoba Boží, kterou v nás může poznat jen Pán Ježíš. Evangelium pak nám říká: tvář nenávisi, závisi, tvář hříchu, ta ti je a smí být pro Ježíše Krista, tvého Pána, cizí. Podoba Ježíšova v tobě je tvou vlastní tvář, podobou a obrazem Božím.

Gn 1,28 - 31

**A Bůh jim požehnal a řekl jim:
"Ploďte a množte se a naplňte zemi.
Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami,**

nad nebeským ptačtvem, nade vším živým,
co se na zemi hýbe."

Bůh také řekl: "Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm. Veškeré zemské zvěři i všemu nebeskému ptačtvu a všemu, co se plazí po zemi, v čem je živá duše, dal jsem za pokrm veškerou zelenou bylinu." A stalo se tak. Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jitro, den šestý.

SVĚT JE PŘEDZNAMENÁN K LADNĚ

Člověku bylo požehnáno. Tím začínají lidské dějiny navzdory všemu dalšímu pokračování. Nemohlo-li být zrušeno požehnání Izáka Jákobovi, jak by mohlo být anulováno požehnání Boží? Každý z nás je jeho nositelem v manželství, navzdory vší pokaženosti tohoto prazákladního lidského vztahu. Bůh dává člověku do rukou vládu nad vším, dar, který nám je dnes k neunesení těžký, když jsme zapomněli na to, že k biblicky chápanému "panování" nad stvořením patří vždycky služba a zodpovědnost. Bůh také umožňuje člověku, aby měl potomstvo, ačkoliv už Kain zabije bratra, a tím naznačuje linku předávání lidského zla dalším generacím.

Díváme se na svět, v němž žijeme, a nevidíme příliš naděje. Pokud nemáme výhled pštroso, který strká hlavu do písku, jeví se nám dnes všechno na pomezí zkázy. Bůh však vidí všechno, co učinil, jako velmi dobré. Ten Boží pohled je naší nadějí, protože začátek ukazuje ke konci, kterým v bibli nikdy není zkáza, ale plné zjevení Boží slávy, boží království.

Gn 3,1 - 6

Nejzchytralejší ze vší polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: "Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?" Žena hadovi odvětila: "Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, aby nezemřeli. Had ženu ujišťoval: "Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé." Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, strom slibující vševědounost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou naří. Spletli tedy ffkové listy a přepásali se jimi. Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a jeho

žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromův i zahradě. Hospodin Bůh zavolal na člověka: "Kde jsi?"

KDE SE TU VZAL ZÁPOR?

Vyprávění o Adamovi a Evě není řešením nevysvětlitelné otázky po původu zla. Je však jasným odmítnutím představy, kterou měla např. řecká kultura, že člověk je vůči osudovému tlaku zla zcela bezmocný a bezvládně se mu musí poddat. Biblická zpráva zná lidskou svobodu, v níž se člověk rozhoduje pro Boha nebo proti němu. Had je jenom stvoření, byť nejchytřejší. I když později jej Písmo vidí jako satana, ďábla, pokušitele, vyzbrojeného velikou mocí, je možné se mu vzepřít a on uteče jako polekané zvíře (Jk 4,7).

Tento příběh není historický v plném smyslu slova, protože nepatří minulosti. Člověk do něj vstupuje vždycky znovu, když si nechá zpochybnit jistotu Božího slova, když vztáhne ruku po "vědění dobrého i zlého", a tak v pýše přestoupí hranice svého určení. Do jeho důvěřivého vztahu k Bohu vstoupí překážka - a to je hřích. Tam, kde už nemá radost z Boží přítomnosti, před níž utíká do směšných úkrytů, hřích vládne. Ale to je zvěst Písem: Bůh člověka hledá, táže se po něm, i když se provinil, nakonec posílá svého Syna, aby ho zachránil.

Nevíme, kde se zlo vzalo. Věříme však, že je Kristus přemohl v jeho nejvlastnější podstatě, aby při svém příchodu zničil i všechny jeho projevy.

Ř 8,19 - 24

Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů. Neboť tvorstvo bylo vydáno marnosti - ne vlastní vinou, nýbrž tím, kdo je marnosti vydal. Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích. Víme přece, že veškeré tvorstvo až podnes společně sténá a pracuje k porodu. A nejen to: i my sami, kteří již máme Ducha jako příslib darů Božích, i my ve svém nitru sténáme, očekávající přijetí za syny, totiž vykoupení svého těla. Jsme spaseni v naději; naděje však, kterou je vidět, není už naděje. Kdo něco vidí, proč by v to ještě doufal?

JEŠTĚ PLÁČE STVOŘENÍ

Pán Bůh dal člověku do jeho pravomoci zemi, aby ji opanoval. Lidský hřích postihl proto ve svých důsledcích nejen svého autora, ale celou jeho mocenskou sféru, přírodu a její mnohotvárný život. Strašlivá krutost, zákon džungle, požírání slabších silnějšími, nevyjadřitelné utrpení němé tváře, to všechno nezavedl Stvořitel. Je to vina člověka, který svým pádem strhl sebou všechno do prokletí. Všechno stvoření poddal marnosti a smrti.

Proto v přírodě slyšíme v bolesti stvoření vlastní obžalobu i veliký pláč a nářek. Sama pokaženost Božího díla je už lkáním o pomoc. K tomuto

nesmírnému nařikání přírody přistupuje trýznivé volání nás všech, kteří jsme drceni rozporem mezi tím, co je, a tím, co má být. Kolik břemen zná solidarita lásky!

Přece však má všechno to lkání a vyhlížení v sobě velkou pružinu naděje. A tato naděje, která se upíná k Boží záchraně, je silnější než beznaděje lidského hříchu, který nese zkázu všem. Však nikdy asi neplatilo víc než dnes, že jsme spaseni nadějí, tou velkou a vítěznou nadějí Kristova příští.

Gn 8,15 - 22

I promluvil Bůh k Noemu: "Vyjdi z archy, ty a s tebou tvá žena i tvoji synové a ženy tvých synů. Vyveď s sebou všechno tvorstvo, jež je s tebou, všechnu zvěř i ptactvo a dobytek a všechnu havěť plazící se po zemi. Ať se na zemi hemží, ať se na zemi plodí a množí." Noc tedy vyšel a s ním jeho synové a jeho žena a ženy jeho synů. Všechna zvěř, všechna havěť a všechno ptactvo, vše, co se plazí po zemi, vyšlo podle svých čeledí z archy. Noe pak vybudoval Hospodinu oltář a vzal ze všech čistých zvířat i ze všeho čistého ptactva a zapálil na tom oltáři oběť zápalnou. I ucítil Hospodin libou vůni a řekl si v srdci: "Už nikdy nebudu zlořečit zemi kvůli člověku, přestože každý výtvar lidského srdce je od mládí zlý, už nikdy nezhubím všechno živé, jako jsem učinil."

Setba i žeň a chlad i žár,
léto i zima a den i noc
nikdy nepřestanou po všechny dny země."

SMÍME ŽÍT V ŘÁDU

Zcela samozřejmě počítáme s tím, že zítra vyjde slunce jako dnes a že i dnes přijde s nocí možnost odpočinku. Víra, která psala tyto řádky, v tom rozpoznala div Boží lásky. Neboť Bůh sám svobodně dává to nejzákladnější, co k životu potřebujeme. Izrael žil v prostředí okolních národů, jimž příroda byla nevypočitatelným partnerem; proto bylo třeba si její úskočná božstva naklonovat a všemožným, často drastickým způsobem je nutit, aby umožnila pravidelnost přírodního života, aby chaosem nebyl narušen základní rytmus noci a dne.

Boží lid ví, že na této zemi není ustavičně ohrožen, ale ustavičně milován Bohem, který dal své řády. Pokud bude trvat země, budeme žít v řádu noci a dne, setby a žně, a tak přijímat z Boží ruky mládí, i stáří, sílu i únavu, čas svého života i chvíli své smrti. Sotva však každý z nás to bude vidět jen v tomto pokojném osvětlení. Vždyť den může být k nevydržení, noc k nesnesení, život nad síly, smrt stálá inspirace našich děsů. K Božímu řádu člověk nepřítaká sám od sebe. Jako dobrý jej poznává jen tehdy,

když byl osloven, když uvěřil v Boží lásku; ta všemu dává smysl, abychom tento řád přijali s vděčným úžasem.

Iz 55,6 - 8

**Dotazujte se na Hospodina,
dokud je možno ho najít,
volejte ho, dokud je blízko.
Svévolník ať opustí svou cestu,
muž propadlý ničemnostem svoje úmysly;
nechť se vrátí k Hospodinu, slituje se nad ním,
k Bohu našemu, vždyť odpouští mnoho.**

KDYŽ SE BŮH ZTRATIL

Dnešní člověk ztratil představu velkolepého Božího řádu, spořádanosti a jednoty všeho stvoření. Je to důsledek toho, že se mu ztratil Bůh, Stvořitel a Pán.

Byli bychom ovšem na omylu, kdybychom tuto největší ztrátu, kterou může člověk utrpět, spojili s moderní dobou. Pak by asi Izaiáš neřikal svým současníkům, aby hledali Hospodina. Vždyť jen kdo ztratil, může hledat. Izrael Pána Boha ztratil, protože se k němu otočil zády a šel za svými věcmi, ztratil se mu, protože jej neposlouchal a zarmucoval. A tu sám Pán Bůh otevírá cestu: Hleďte, pokud mohu být nalezen. V původním jazyce Izaiášova prorocství to lze slyšet ještě nadějněji: Hleďte, protože Hospodin může být nalezen. Hledání není nesmysl; půjde-li o to člověku upřímně a opravdově, najde svého Pána.

Od Pána Boha nás nevzdaluje naše moderní myšlení, objevy vědy, rytmus civilizace, ale naše pýcha a zlé srdce. Hledat Boha znamená opustit tuto slepou uličku vzdoru a poznat v Božím světle sám sebe. Pán Bůh, jehož stvořitelský řád nás až omráčí, bude mít osobní podobu toho, který se nad námi slitovává a odpouští nám.

1Tm 4,1 - 5

Duch výslovně praví, že v posledních dobách někteří odpadnou od víry a přidrží se těch, kteří svádějí démonskými naukami, jsou pokrytci, lháři a mají vypálen cejch na vlastních svědomí. Zakazují lidem ženit se a jíst pokrmy, které Bůh stvořil, aby je s děkovaním požívali ti, kdo věří a kdo poznali pravdu. Neboť všechno, co Bůh stvořil, je dobré a nemá se zavrhovat nic, co se přijímá s díkyvzdáním. Vždyť je to posvěceno Božím slovem a modlitbou.

VIDĚNO Z NEJLEPŠÍ STRÁNKY

Apoštol Pavel sice nebyl ženat a často žil ve veliké bídě i v dobrovolném odříkání, ale velmi ostře se postavil proti těm, kteří odmítali manželství, zaváděli askezi a na tělo i jeho potřeby se dívali s podezřívavou nechutí. Je

sice pravda, že věci se mohou stát svodem, přestaneme-li je vidět v Božím řádu, to znamená v pořadí důležitosti, kterou jim dal Bůh. Ale to je jen zneužití, které vychází z našeho převráceného srdce. V zásadě platí, že všechno, co Bůh stvořil, je dobré. Pán Bůh svým slovem všechno učinil, posvětil, oddělil pro sebe.

Abychom to nikdy nezapomněli, Boží tvůrčí slovo šlo v podobě Ježíše Nazaretského světem k jeho posvěcení. Ježíš podle Janova evangelia dělá počátek svých divů v Káni - a to tak, že svatebčanům promění vodu ve víno. Ostatně jeho nepřátelé jej nazývali "žráčem a pijanem vína." Ježíš vidí tyto věci jako dobré, jako dary z Otcových rukou a děkuje za ně. Tak vnáší radost stvořitelského týdne do našeho života, který není životem asketů či hmotářů, ale svobodných Božích dětí.

2Pt 1,3 - 7

Všecko, čeho je třeba k zbožnému životu, darovala nám jeho božská moc, když jsme poznali toho, který nás povolal vlastní slávou a mocnými činy. Tím nám daroval vzácná a převeliká zaslíbení, abyste se tak stali účastnými božské přirozenosti a unikli zhoubě, do níž svět žene jeho zvrácená touha. Proto také vynaložte všecku snahu na to, abyste ke své víře připojili ctnost, k ctnosti poznání, k poznání zdrženlivost, ke zdrženlivosti trpělivost, k trpělivosti zbožnost, ke zbožnosti bratrskou náklonnost a k bratrské náklonnosti lásku.

PÁN BŮH MYSLEL NA VŠECHNO

Od prvních stránek bible slyšíme o Bohu, který dává. Člověku dává tajemství svého obrazu, dává mu ráj, dává muži ženu a ženě muže. Dějiny člověka jsou umožněny Božím sdílením se, jeho štědrostí a péčí, v níž dává slunci vcházet na dobré i na zlé.

Autor 2. Petrovy epístoly ví, že všechno, co potřebujeme k životu, který je hoden tohoto označení, k životu plnému a radostnému, nám bylo darováno. Nejde však jen o světlo, vzduch, vodu, chléb, zdraví a onu nekonečnou řadu předpokladů lidské existence. Abychom měli opravdu "všechno", dostali jsme Boží zaslíbení. Boží sliby nejsou chyby, ale je to svět zázraků, v němž můžeme žít. Bůh své sliby neříká jen tak, ale proto, abychom až hmatatelně poznali jeho moc. V Písmu jich je nepřeborná zásoba. Byly řečeny různým lidem v různých dobách. A přece skrze Krista jsou všechny určeny nám, všechny platí a všechny můžeme vztáhnout k sobě. Jsme tak královsky vybaveni pro život, protože Boží sliby vítězně poznamenávají naši budoucnost. V hluboké vděčnosti za přemíru takových darů pak není nemožné vnitřně růst k trpělivosti, zdrženlivosti - ano k samé lásce Boží.

Jsmo přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil.

PROČ JSME VŮBEC NA SVĚTĚ?

Bez Božího slova je otázka po smyslu našeho života, otázka nejpálčivější i pro moderního člověka, téměř nezodpověditelná. Jaký také může mít smysl prožít tu pár let, s pláčem na svět přicházet a s lítostí život končit? Proto se také této otázky bojíme, zatlačujeme ji do podvědomí a snažíme se jí uniknout.

Boží slovo odpovídá velmi prostě: Jste tu pro Pána Boha. Máte uskutečňovat Boží plány, realizovat to dobré, které on připravil. Protože nás stále obestírá moc Ježíše Krista, našeho Pána, je možné, abychom byli dělníci Boží, kteří životem lásky, víry a naděje naplňují Boží vůli se světem, totiž jeho záchranu.

Jsmo tu k oslavě Boží. A náš život má svůj smysl jen s ním.

- i v Ježíše Krista

BLAISE
PASCAL

*Poznání Boha bez poznání naší bídy rodí pýchu.
Poznání naší bídy bez poznání Boha rodí zoufalství.
Poznání Ježíše Krista tvoří střed,
protože v něm nalézáme i Boha, i svou bídu.*

L 2,21

Když uplynulo osm dní a nastal čas k jeho obřízce, dali mu jméno Ježíš, které dostal od anděla dřívce, než jej matka počala.

DOSTAL JMÉNO JEŽÍŠ

Nebylo v tom vůbec nic mimořádného a nápadného, když dítě dostalo toto jméno. Naopak, patřilo k nejběžnějším, protože připomínalo Mojžíšova nástupce Jozua. Je to jméno všedního dne; v Novém zákoně je uvedeno několik Ježíšů, ba i lotr Barabáš, propuštěný místo Ježíše na přání davu, nesl podle některých novozákonních rukopisů toto jméno.

Při vší shodnosti s ostatními jmény se však liší v jednom: nedal je člověk, ale určil je Bůh. A to ještě dřív, než se narodil jeho nositel (L 1,31). V překladu znamená: Bůh je záchrana. Tím, že je určeno, stává se programem Božího jednání. Proto v Ježíši, který má lidské jméno, lidskou tvář, lidský život a nelidskou smrt, k nám přichází Bůh. Proto je k tomuto jménu od samého počátku připojeno označení Pán či Kristus, titul svrchované moci, který dává nikoliv historie, ale víra.

L 4,16 - 1

Přišel do Nazareta, kde vyrostl. Podle svého obyčeje vešel v sobotní den do synagógy a povstal, aby četl z Písma. Podali mu knihu proroka Izaiáše; otevřel ji a nalezl místo, kde je psáno:

**'Duch Hospodinův jest nade mnou;
proto mne pomazal,
abych přinesl chudým radostnou zvěst;
poslal mne,
abych vyhlásil zajatcům propuštění
a slepým navrácení zraku,
abych propustil zdeptané na svobodu,
abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy.'**

Pak zavřel knihu, dal ji sluhovi a posadil se; a oči všech v synagóze byly na něj upřeny. Promluvil k nim: "Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli."

KRISTUS ZNAMENÁ POMAZANÝ

Dávné slovo z proroka Izajáše, které po způsobu té doby čte shromážděným mužům v synogóze (bylo to právo každého dospělého Žida), nezvolil Ježíš náhodně. Jeho posluchači slyší o osobnosti, která koná dílo záchrany: uzdravuje, vysvobozuje, vrací zrak. Celé generace na ni čekaly, protože k tomuto úkolu, který je předznamenán vyhlášováním radostné zvěsti (evangelia), byl povolán jen jeden, jemuž se říkalo Mesiáš. Je to jméno, které vyjadřovalo, že Pán Bůh sám jej k tomu oddělil tak, jako byli pro svou funkci oddělováni králové a proroci: byli pomazáni olejem. Očekávaný Pomazaný, Mesiáš, měl podle prorockých slov přijít jako zachránce Božího lidu.

Ježíš čte tato slova a říká: to, nač čekáte, je již tady. Mesiáš stojí před vámi. Každé další čekání je zbytečné, protože prorocké slovo se naplnilo. Ježíšovi posluchači to nepochopili a odmítli jeho svědectví. Zůstal jim jen synem Jozefovým. My však jsme přijali svědectví apoštolů, že on je ten, na něhož čekal Izajáš, že je Boží Pomazaný, tzn. Mesiáš. Protože evangelia musela toto vrcholné pojmenování přeložit do řečtiny, čteme tam namísto Mesiáš Kristus. Když jej tak v modlitbě oslovujeme, vyznáváme tím, že i naše zaslepené oči může otevřít pro Boží svět, nás nemocné může uzdravit, naši svázanost s věcmi proměnit v svobodu - a nadto: jen on má pro nás radostnou zvěst. Když říkáš Kristus, vyznáváš tím tedy "jen on!".

Mk 1,40 - 45

Přijde k němu malomocný a na kolenou ho prosí: "Chceš-li, můžeš mě očistit." Ježíš se slitoval, vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: "Chci, buď čist." A hned se jeho malomocenství ztratilo a byl očištěn. Ježíš mu pohrozil, poslal jej ihned pryč a nařídil mu: "Ne abys někomu něco říkal! Ale jdi, ukaž se knězi a obětuj za své očištění, co Mojžíš přikázal - jim na svědectví." On však odešel a mnoho o tom vyprávěl a rozhlašoval, takže Ježíš už nemohl veřejně vejít do města, ale zůstával venku na opuštěných místech. A chodili k němu odevšad.

JMENUJE SE TAK PRÁVEM

Už tím, že malomocný člověk jde za Ježíšem, je přestoupen Mojžíšův zákon. Z hygienických důvodů musel nemocný malomocenstvím křičet, aby se k němu nikdo nepřibližoval (Lv 13,45). Tento nešťastník v odvaze víry v Ježíše Krista nedbá na nic, jen chce být s ním, který jej může uzdravit, a tak vrátit do občanského i náboženského společenství. Vždyť tím, že nesměl do chrámu, byl jakoby odloučen i od Pána Boha.

Žádný rabín by s tímhle člověkem nic neměl. Vždyť ti přísnější dokonce nejedli ani vejce, jež pocházelo z ulice, v níž bydlel malomocný. Nebáli se jenom nákazy, ale kultického znečištění. Ježíš se malomocného dotýká na

znamení, že teď už není nic, co by člověka mohlo odloučit a oddělit od Boží lásky, protože v něm přišla i do světa nemoci a opuštěnosti. Ježíš se slitovává a uzdravuje jej.

Avšak některé staré a snad i závažnější novozákonní rukopisy čtou jinak: Ježíš se rozhněval. Není to tedy lékař, oplývající klidem, pohodou a úsměvy, ale Pán, který zná hněv. Jen opravdová láska jej zná: hněv nad tím, jak může vypadat Boží stvoření, jemuž odpadávají kusy masa, hněv nad dílem zla mezi námi, hněv nad nelidským zákonodárstvím, jež vyháňá ubožáka z lidské společnosti i z Božího přátelství. Jeho slitování nad člověkem je stejně tak hněvem bojovníka proti hříchu, zlu a smrti. Když vysvobozuje, nedělá to mimochodem, ale s nasazením sebe sama.

Sk 3,1 - 8

Petr a Jan šli o třetí hodině do chrámu k odpolední modlitbě. Právě tam přinášeli nějakého člověka, chromého od narození; každý den ho posadili u chrámové brány, které se říká Krásná, aby prosil o almužnu. Petr spolu s Janem na něj upřeli zrak a řekli: "Pohled' na nás!" Obrátil se k nim a čekal, že od nich něco dostane. Petr však řekl: "Stříbro ani zlato nemám, ale co mám, to ti dám: ve jménu Ježíše Nazaretského vstaň a chod'!" Vzal ho za pravou ruku a pomáhal mu vstát; a v tom se chromému zpevnily klouby, vyskočil na nohy, vzpřímil se a začal chodit. Vešel s nimi do chrámu, chodil, skákal radostí a chválil Boha.

CHŮZE VE JMÉNU JEŽÍŠE KRISTA

Tento příběh si četla první církve neděli po velikonocích. Četla jej pro ty, kteří na velikonoční neděli byli pokřtěni v Ježíšově jménu, aby ještě hlouběji pochopili svůj křest. Na první pohled se nijak neliší od podobných legendárních příběhů o zázračném uzdravení, jak je znalo židovství: nemocný a uzdravující se do sebe vpíjejí očima, Petr jej drží za ruku, je přesně udána doba nemoci, 40 let (to je zmíněno v další kapitole, verš 22). Ale od všech nadsazených historek se zásadně liší v jednom: chromý vstává a chodí.

Nově pokřtěný to také neslyšel jako nezávazný zázračný příběh, ale jako slovo o sobě. V evangeliu dostal víc než stříbro a zlato: dostal nový, radostný život. Bez Ježíše Krista by neudělal po cestě víry ani krůček. Teď však "poskakuje a chválí Boha". A totéž slyšíme i my: ve jménu Ježíše Krista, které zaznělo k nám a pro nás, už nejsme žebráci, ale přebohatí zvěstovatelé jeho moci.

Mt 18,20

Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich."

JENOM TEHDY JE S NÁMI

Židovští rabíni věřili, že Boží přítomnost je vázána na Zákon tak mocně, že mají-li dva lidé mezi sebou svitek tóry, je s nimi Boží sláva a velebnost. Jde to jako samočinný mechanismus, který se spouští právě posvátnou literou Zákona. Chce-li být Ježíš se svými učedníky, tohle všechno nepotřebuje, právě tak jako mu není třeba chrámu, oltáře, velkého sboru. Už tomu nejmenšímu počtu je přítomen, je-li splněna jedna podmínka: aby se shromáždili (v řečtině také: spojili) v jeho jménu.

Nejde jenom o to, že v tomto společenství bude vyslovováno jeho jméno. Nejde vůbec o to, aby se tak dalo podle zásady "čím víc, tím lépe". To by byli učedníci na úrovni pohanů, kteří čarují se jmény svých božstev. Jeho přítomnost není automatická, ale svrchovaně svobodná. Je zaslíbena těm, kteří jdou dál než ke zvuku jména, aby v něm poznali jedinou naději svého života. Je zaslíbena těm, kteří jej chtějí následovat ve vsí své neschopnosti a křehkosti.

Co je to sejít se v jeho jménu? Dá se na to odpovědět prostě, ale dech se přitom zatají: sejít se v jeho lásce. Kde toho není, jméno Ježíše Krista zní církvi (natož pak uším světa!) jako ševelení uschlého listí.

Mt 7,22 - 23

Mnozí mi řeknou v onen den: 'Pane, Pane, což jsme ve tvém jménu neprorokovali a ve tvém jménu nevýmítali zlé duchy a ve tvém jménu neučinili mnoho mocných činů?' A tehdy jim prohlásím: 'Nikdy jsem vás neznal; jděte ode mne, kdo se dopouštíte nepravosti.'

ÚSPĚCH JEŠTĚ NIC NEZARUČUJE

Rádi bychom viděli církev, kde se dějí velké věci. Jsme uchvázeni, když slyšíme o něčem, co mezi námi dotvrzuje Ježíšovu moc. Dnešní oddíl však nás vede k obezřelosti, ano k úpěnlivému volání po smilování. Co kdyby mezi těmi "mnohými" viděl Ježíš nás samé?

Ti lidé vyorali pořádnou brázdu na Božím poli. Dělalí to v Ježíšově jménu. Jenom vymítání ďábelství je přece veliký čin lásky k nemocnému člověku a Pán Ježíš jim byl příkladem. Ale teď jsou činitelé ježíšovských divů nazváni činiteli nepravosti a ten, jehož jméno tak úspěšně užívali, se k nim nezná.

I když to není přímo řečeno, je jasné, že jeho jméno bylo nějak zneužito, zbaveno své slávy, navzdory vnějšímu úspěchu. Falešný zvuk vychází už z otázky oněch lidí, totiž sebevědomí a jistota. Tak se k Ježíši Kristu jít nedá. Pak jsou i zázraky v jeho jménu učiněné skutky nepravosti - postojem našeho pyšného já. Kde mu chceme připomínat své zásluhy, kde žijeme jen z vnějšího úspěchu, tam se točíme v zbožném tanci kolem sebe a odlučujeme se od něj. On však zná zcela určitě ty, kteří volají: Smiluj se nade mnou!

Jan mu řekl: "Mistře, viděli jsme kohosi, kdo v tvém jménu vyhání démony, ale s námi nechodil; i bránili jsme mu, protože s námi nechodil." Ježíš však řekl: "Nebraňte mu! Žádný, kdo učiní mocný čin v mém jménu, nemůže mi hned nato zlořečit. Kdo není proti nám, je pro nás. Kdokoli vám podá číši vody, protože jste Kristovi, amen, pravím vám, nepřijde o svou odměnu."

NA JEŽÍŠE NEMÁME LICENCI

Víme-li, že Pán Ježíš počítal s velkým nepochopením a zneužitím svého jména těmi, kteří jsou pro něj cizí, čekali bychom právě teď jeho spontánní "Ano" k Janově informaci. Místo pochvaly, že učedníci chrání jeho jméno před zlehčením (kdoví, co to bylo za člověka), říká: Nepřekázejte mu. Je pořád naděje, že i mimo učednický okruh bude jeho jména užito dobře.

Vedlo-li nás poselství Matoušovo k veliké střizlivosti a k promýšlení vnějšího úspěchu církve jako skutečnosti zcela zanedbatelné (však Matouš psal pro Židy, kteří měli blízko k pýše), Marek, který píše evangelium spíše pro někdejší pohany, jimiž židokřesťané pohrdali, zdůrazňuje více naději. Pán si používá těch, kterým my bychom nedůvěřovali, protože stojí mimo a "nechodí s námi".

Proto se učíme znovu a znovu mít naději pro každého člověka. A znovu jsme pokořeni ve své pýše těch, kteří si dělají na Ježíše právo; lidé, kteří se nedostali k víře v Krista jako my, mohou dělat věci v jeho jménu, v jeho duchu, mohou prospívat jeho dílu a skrze ně může jít království Boží vítězně světem.

Jan uslyšel ve vězení o činech Kristových; poslal k němu vzkaz po svých učednících: "Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?" Ježíš jim odpověděl: "Jděte, zvěstujte Janovi, co slyšíte a vidíte: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium. A blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží."

NEPOHRDNI JEHO ČINY

Jan Křtitel posílá z vězení otázku, tlumočenou jeho dvěma učedníky Ježíši: Jsi skutečně ten, který měl přijít, jsi Mesiáš? Jana k této pochybnosti nedohnalo utrpení, které má sílu otrást vírou, jak sami dobře víme. Jeho tázání, jímž v podstatě problematizuje svou dosavadní činnost předchůdce a svědka onoho Ježíše, který bude křtít Duchem svatým, vzniklo ve chvíli, kdy se dozvěděl o Kristových činech. Ty mesiášské činy (Matouš zde použil titulu, ne jména) ho rozkolísaly. Čekal pálení plev neuhasitelným ohněm (Mt 3,12), soud nad zlem a vzpourou člověka. Ježíš nic takového

nedělá, není tedy takový, jaký má podle Jana být. V té otázce je úzkost: Nepodlehli jsem iluzi a klamu?

Pán Ježíš by mu nesmírně pomohl, kdyby autoritativně řekl: Jsem Mesiáš, nemýlíš se, vsadil jsi na dobrého koně! Místo toho mu však má být referováno o tom, že Ježíš - kromě všech mocných činů - zvěstuje evangelium. To že má být vrchol všeho? Ani opisovačům novozákonních rukopisů se to nezdálo, a proto v některých rukopisech kázání evangelia zařadili jinak, ne tak pohoršlivě.

A přece taková je odpověď, kterou Ježíš dává: nezní děsivá zvěst soudu, ale radostná zvěst o záchraně! Tato odpověď nemusí přesvědčit. A Pán Ježíš nemá ani v případě Janově žádný jiný recept na víru. Ani jeho nemůže ušetřit zápasu víry, otázek, trýzně rozhodování. Ježíšovo slovo tě zve, ale nesvazuje tvou svobodu. Proto se můžeš i pohoršit. Ale blahoslavený je ten, kdo udělá krok víry, kdo pozná, že navzdory našim představám, názorům, touhám a dychtění není nic většího, než zvěstování evangelia. Ono zůstává jedinou odpovědí na všechny naše otázky.

1J 4,1 - 4

Milovaní, nevěřte každému vnuknutí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha; neboť mnoho falešných proroků vyšlo do světa. Podle toho poznáte Ducha Božího: Každé vnuknutí, které vede k vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, je z Boha, každé vnuknutí, které nevede k vyznání Ježíše, z Boha není. Naopak, je to duch antikristův, o němž jste slyšeli, že přijde, a který již nyní je na světě.

Vy však jste z Boha, děti, a zvítězili jste nad falešnými proroky, protože ten, který je ve vás, je větší než ten, který je ve světě.

JEŽÍŠ KRISTUS NENÍ PŘELUD

V této epištole víc než kde jinde čteme o lásce. Protože Jan po způsobu svého Mistra a Pána tolik zdůrazňuje lásku, posluchači a čtenáři jeho listů mají pochopit, že na tom záleží opravdu všechno. Avšak láska není přirozené vybavení člověka, aspoň ne ta, o níž Janovi jde; je z Boha, který je jejím původcem i její čistou podobou. Zahyne, ztratí-li s ním spojení. A protože Ježíš Kristus toto spojení umožňuje, záleží to nejdůležitější v našem životě na něm, který nám rozumí, protože měl naše tělo, a může nám pomáhat, protože má moc Božího Syna. Jen v této protikladnosti, kterou neumíme vysvětlit, ale kterou přijímáme ze svědectví apoštolů (pravý Bůh a pravý člověk), setkáváme se s Pánem a Spasitelem.

V Janově době si to chtěli někteří zjednodušit. Přiklonili se jen k jednomu pólu, zatímco ten druhý, Ježíšovo lidství, se jim nehodil. Tak se Ježíš stal jakousi duchovní bytostí a přeludem. Avšak Bůh má v Ježíši Kristu lidskou tvář. Jen Ukřižovaný a trpící ve skutečném těle se dotýká našich životů a nese jejich hříchy. Na tom nemůžeš nic měnit. Zvěst

apoštolů není hračka, ale jediný způsob, jak k nám přichází Ježíš Kristus. Proto zůstává úkolem církve poměřovat touto zvěstí každý hlas, který se uchází o pozornost a důvěru.

2J 1,9 - 10

Kdo zachází dále, než je učení Kristovo, a nezůstává v něm, nemá Boha; kdo zůstává v jeho učení, má i Otce i Syna. Přejde-li někdo k vám a nepřináší toto učení, nepřijímejte ho do domu a nevítejte ho.

STŘEŽ SI TO NEJCENNĚJŠÍ

Všechno, co si o Ježíši Kristu navymýšleli lidé, není hodno naší pozornosti. Všechno, co jej opravuje podle "moderních" představ, je svod a blud, který musí zůstat za dveřmi. Jen tak se uchráníš toho, aby se nestal pánem tvého domu.

Slova apoštola lásky znějí hodně tvrdě. Avšak kdo poznal v Ježíši Kristu poslední pravdu svého života, ten nemůže mluvit jinak. Není smíru mezi evangeliem a lidskou náboženskou filozofií, jak ji tenkrát představoval směr gnose. Jeho stoupenci mají zůstat za křesťanovými dveřmi, a protože pozdrav v Orientě byl často dlouhý rozhovor s projevy obdivu a respektu, není dobře je pozdravovat. Jaký obdiv, v němž se skláníš před druhým, když jeho poselství za nic nestojí?

1Pt 1,6 - 9

Z toho se radujte, i když snad máte ještě nakrátko projít zármutkem rozmanitých zkoušek, aby se pravost vaší víry, mnohem drahocennější než pomíjející zlato, jež přece též bývá zkoušeno ohněm, prokázala k vaší chvále, slávě a cti v den, kdy se zjeví Ježíš Kristus. Ač jste ho neviděli, milujete ho; ač ho ani nyní nevidíte, přec v něho věříte a jásáte nevýslovnou, vznešenou radostí, a tak docházíte cíle víry, spasení duší.

I KDYŽ JSME JEJ NIKDY NEVIDĚLI

Víra v Ježíše Krista není přesvědčení, že skutečně žil, ani to není pouze jistota, že vstal z mrtvých. Kdyby to snad i víra byla, studila by svou neosobností, a tím by stejně popírala svou podstatu. Ta je totiž vždycky osobní, pronikající všechny mohutnosti člověka. Proto k víře bytostně patří láska.

Nevíme, jak Pán Ježíš vypadal, nevíme, jakou měl podobu či hlas. A přesto jej milujeme. Nikdy jsme ho nespatriili, ale protože k němu máme vztah lásky, nejsme chudší než apoštolé, kteří ho viděli tváří v tvář. Jako oni i my máme radost, že nás od něj nikdo a nic neodloučí. Tato radost není charakteristická zdviženými koutky úst. Je vpravdě "nevýmluvná", převyšuje nás a naše vyjadřovací schopnosti, třpytí se i v slzách, nese nás i v depresích a únavě. Však je před námi cíl: spasení duší, vysvobození a záchrana.

Veliké postavy minulosti můžeme ctít, obdivovat a uznávat. Ježíše Krista jediného můžeme milovat - a to s radostí.

Sk 4,10 - 12

Vězte vy všichni i celý izraelský národ: Stalo se to ve jménu Ježíše Krista Nazaretského, kterého vy jste ukřižovali, ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých. Mocí jeho jména stojí tento člověk před vámi zdráv. Ježíš je ten kámen, který jste vy stavitelé odmítli, ale on se stal kamenem úhelným. V nikom jiném není spásy; není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž bychom mohli být spaseni."

V TOM JMÉNU JE ZÁCHRANA

Petrovo kázání před židovskou veleradou nemůže být odvážnější. Nejen kvůli jasnému obvinění z ukřižování. Ještě víc snad proto, že jménu odsouzenec, umírajícího nejpotupnější známou smrtí, je přiřknuta taková moc. Není jiného jména, které by se dalo postavit vedle jména Ježíše Krista.

Když toto jméno v lásce, víře a naději vyslovujeme s celou církví, jsme ve sféře jeho moci - moci zachraňující. Kde je Pán Ježíš vzýván a chválen, tam je přítomen k naší záchraně. Nikdo jiný ji nemá na rozdávání. Každý ji totiž potřebuje pro sebe, jen on zachraňuje nové a nové lidi pro své království.

Lidská jména hasnou ve tmách zapomenutí. Jeho jméno je tajemnou osou lidských dějin. Je živé a dává život.

- Syna jeho jediného

MEŠNÍ
ZPĚV
GLORIA

*Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste,
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce,
ty, který snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa,
přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce,
smiluj se nad námi.
Neboť ty jediný jsi Svátý,
ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem v slávě Boha Otce. Amen.*

J 6,35 - 43

Ježíš jim řekl: "Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit. Ale řekl jsem vám: Viděli jste mě, a přece nevěříte. Všichni, které mi Otec dává, přijdou ke mně; a kdo ke mně přijde, toho nevyženu ven, neboť jsem sestoupil z nebe, ne abych činil vůli svou, ale abych činil vůli toho, který mě poslal; a jeho vůle jest, abych neztratil nikoho z těch, které mi dal, ale vzkřísil je v poslední den. Neboť to je vůle mého Otce, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný; a já jej vzkřísím v poslední den."

Židé proti němu reptali, že řekl 'Já jsem chléb, který sestoupil z nebe'. A říkali: "Což tohle není Ježíš, syn Josefův? Vždyť známe jeho otce i matku! Jak tedy může říkat: 'Sestoupil jsem z nebe'? Ježíš jim odpověděl: "Nereptejte mezi sebou!"

JE TO TAK JEDNODUCHÉ?

Ježíšova slova o chlebu, který sestupuje z nebe, vzbudila reptání posluchačů. Nebe v tehdejší myšlení byla oblast výhradně božská; kdo přichází odtamtud, je v nejtěsnější blízkosti Boží. Ježíš tím o sobě říká něco neběžného a odporujícího zdravému úsudku i běžné zkušenosti. Jak mohl přijít odtamtud, když ho znají tak dobře odsud: jeho původ, jeho otce i matku?

Je dost odvážné tvrdit o někom, že ho známe. Je však zcela nemožné mluvit tak o Ježíši, jehož existence tkví v samém Bohu. Proti Ježíšovu tvrzení stojí zjiřitelná skutečnost, jak ji viděli jeho současníci: syn Josefa a

syn Marie. Jsou tu tedy dvě možnosti, z nichž si víra vybírá tu nepravděpodobnější za jediné možnou. Jeho otcem není ten, kterého všichni dobře znají, ale ten, který stojí za jeho činy, za jeho cestou utrpení i za jeho vzkříšením. Nedá se to vysvětlit jinak než pokorným: On to řekl. On přišel od nebeského Otce, aby nikdo z těch, kdo mu uvěří, nebyl vyvržen, a tím odloučen od Božího přátelství. Víra spoléhá na jeho slovo víc, než na to, co vidí. Obvykle to, co vidíme, bývá hodně torzovité a neúplné; jen z pouhé nevědomy pak říkáme sebevědomě své "známe" - jako ti reptající Židé.

Mk 10,42 - 45

Ježíš je zavolal k sobě a řekl jim: "Víte, že ti, kdo platí u národů za první, nad nimi panují, a kdo jsou u nich velcí, utlačují je. Ne tak bude mezi vámi; ale kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď otrokem všech. Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj (život jako výkupné za mnohé."

NAZÝVAL SE SYNEM ČLOVĚKA

Byli bychom na omylu, kdybychom se domnívali, že Ježíš tímto označením, které je v synoptických evangeliích použito víc než šedesátkrát, oslabuje janovské jasné svědectví o své božskosti. Pravda, je sice tajemně neurčité, ale ukazuje přesto vzhůru. Danielovo proroctví, proniknuté temnými obrazy a symboly, vypráví o postavě, "podobné Synu člověka", jež přichází na oblacích až před tvář Boží, aby jí byla dána věčná vláda nad všemi lidmi (Da 7,13 - 14). S touto osobností se tedy Ježíš ztotožňuje. To však musí rozpoznat sám člověk, k němuž se on takto přiznává; jinak zůstává Ježíš skryt ve stínu této dvojznačnosti.

Na našem místě Markova evangelia je o to těžší objevit jeho slávu, protože Ježíš mluví jen o službě a o oběti svého života za druhé. Učedník má příklad a vzor. Podřídí-li mu své jednání, aby způsob světa ztrácel přitažlivost ve společenství spolubratří, skloní-li se v službě tak hluboko jako on, sláva Syna člověka naplní jeho život.

Mk 8,27 - 34

Ježíš se svými učedníky vyšel do vesnic u Cesareje Filipovy. Cestou se učedníků ptal: "Za koho mě lidé pokládají?" Řekli mu: "Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří za jednoho z proroků." Zeptal se jich: "A za koho mě pokládáte vy?" Petr mu odpověděl: "Ty jsi Mesiáš." I přikázal jim, aby nikomu o něm neřekli.

A začal je učit, že Syn člověka musí mnoho trpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a po třech dnech vstát.

VÍRA JEJ POJMENUJE SPRÁVNĚ

Ani jednou se Ježíš neoznačil za Božího Syna. Jenom ti, kteří ho už už chtěli vidět na kříži, tvrdili, že se tak pojmenoval (Mt 27,43). O té poslední hloubce svého tajemství mlčel. Zato mluvily temné síly z dábelníků a posedlých - ty v hrůze před jeho mocí jakoby objevily jeho vlastní podstatu; jimi je nazýván Synem Božím.

Když se však Ježíš ptá a otázka jde na tělo: "Za koho mě pokládáte vy?" - tam už může odpovědět správně jen víra. Některé rukopisy k Petrově odpovědi připojují: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého. Toto vyznání vyrostlo ze svobodné vůle, z poznání, jež probudilo Ježíšovo slovo i činy. Dodnes neroste jinak. Vyznáváme-li jako církve po dvou tisíciletích totéž co Petr, je to proto, že jsme byli osloveni, tázáni, vedeni k správné odpovědi: jsi Boží Syn. Jsi ten, který nám na sobě ukázal, kdo to je Bůh. Není pro nás žádný jiný, než ten, o němž ty svědčíš, Kriste, Synu Boha živého!

Mk 1,21 - 27

Když přišli do Kafarnaum, hned v sobotu šel do synagógy a učil. I žasli nad jeho učením, neboť je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako zákoníci. V jejich synagóze byl právě člověk posedlý nečistým duchem. Ten vykřikl: "Co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víím, kdo jsi. Jsi svatý Boží." Ale Ježíš mu pohrozil: "Umlkni a vyjdi z něho!" Nečistý duch jím zalomcoval a s velikým křikem z něho vyšel. Všichni užasli a jeden druhého se ptali: "Co to je? Nové učení plné moci - i nečistým duchům přikáže, a poslechnou ho."

MOC PROTI MOCI

Kdyby byl zmíněný člověk trvale postižen onou temnou posedlostí, sotva by mohl do synagógy. Ta dřímala spíš hluboko uvnitř, aby se probudila na kázání (učení) Ježíšovo, plné moci. Vždyť bylo hozenou rukavicí všemu a všem; zvěstujíc přicházející boží království, vynášelo odsudek nad vši zotročující mocí. Proto se právě ona postavila proti.

I to, co vypadá jako Petrovo vyznání, je útok. Věta o svatém Božím slouží ne k oslavení, ale oslabení Ježíše. Proti zachraňující moci se brání moc destruktivní (množné číslo dává tušit, kolik "zlých já", kolik ničivých vrstev v sobě onen člověk měl) tak, že chce křiklounstvem Ježíše zprofanovat. Ne na pohanském cvičišti města Kafarnaum, ale v synagóze, ne popíráním, ale pokřiveným vyznavačstvím. Ústy křičícího šilence má být zbaven Ježíš své moci. A není to tak docela špatný plán, protože Ježíšovo jméno v nepatřičných ústech může evangelium poškodit. Když se radostné zvěsti zmocní lidé vnitřně vychýlení, když se dá svatým věcem přičuť jakési nenormality, pak evangelium naráží na nedůvěru a hráz podezření.

Šlo o to, zbavit Ježíše moci. Ježíš ji však má a ona proniká do hlubin

duše nešťastníka. Je svoboděn a uzdraven. Ten příběh, uvozující Ježíšovy mocné činy, chce říci: Je vítěz!

Mk 7,31 - 37

Ježíš se vrátil z území Týru a šel přes Sidón k jezeru Galilejskému územím Dekapole. Tu k němu přivedou člověka hluchého a špatně mluvícího a prosí ho, aby na něj vložil ruku. Vzal ho stranou od zástupu, vložil prsty do jeho uší, dotkl se slinou jeho jazyka, vzhlédl k nebi, povzdechl a řekl: "Effatha", což znamená "otevři se!" I otevřel se mu sluch, uvolnilo se pouto jeho jazyka a mluvil správně. Ježíš jim nařídil, aby to nikomu neříkali. Čím více jim to však nařizoval, tím více to rozhlašovali. Nadměru se divili a říkali: "Dobře všecko učinil. I hluchým dává sluch a němým řeč."

SYN STÉNÁ K OTCI

Hluchý člověk, přivedený k Ježíšovi (proč se tady nezamyslet nad církví, její tradicí a výchovou, jež nás k němu vedla), nerozumí ničemu, kromě řeči dotyků a posunků. Proto - po způsobu tehdejších lékařů, kteří přičítali slinám uzdravující sílu - užívá totéž i Ježíš. Klidně by se bez toho obešel, ale je to řeč lásky, která má ubožákovi povědět: Myslím to s tebou dobře. Ježíš sestupuje na jeho nepřilíši vysokou úroveň, aby vzbudil víru. Nejedná s každým stejně, protože Boží láska vchází vždycky jinou cestou: naší vlastní.

Avšak Marek chce ukázat, jak on, který je Boží Syn, není tak samozřejmě a lacině hotov s otázkou lidského utrpení. Ježíš povzdechne dříve, než hluchého uzdraví. V řečtině to ovšem znamená víc: sténat a lkát. V Novém zákoně totéž slůvko užívá - i když je tu dost řídké - apoštol Pavel. Slyší všechno stvoření sténat pod tíhou bolesti a smrti (Ř 8,23). Tak sténá Ježíš nad tímto člověkem, jakýmsi "sběrným typem" naší hluchoty pro Boží slovo. Sténá se vším stvořením k Bohu, za ně a pro ně. V jeho stenu sounáležitosti však se již rodí vítězné a osvobozující "Effatha, otevři se". I na nás stačí, aby nás celé otevřel pro Boží lásku a Boží hlas.

L 3,21 - 22

Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe a Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: "Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil."

OTEC SE PŘIZNÁVÁ K SYNU

Když vstupuje Ježíš do Jordánu, aby byl pokřtěn, není tam sám. Kolem něj jsou ti, kteří křtu "na odpuštění hříchů" (v. 3) měli skutečně zapotřebí. On nikoliv. Avšak stojí ve stejné řadě s hříšníky, jediný čistý a poslušný, sestupuje pokorně s tím davem, jež Křtitel asi dost realisticky nazval

plemenem ještěrcím (v. 7). A právě zde Otec říká své veliké Ano ke svému Synu. Jeho synovství se osvědčilo solidaritou s hříšníky. Milý Boží Syn stojí vedle nás, aby bylo už zcela nezvratné: Přišel pro nás.

L 4,1 - 2

Plný Ducha svatého vrátil se Ježíš od Jordánu; Duch ho vodil po poušti čtyřicet dní a ďábel ho pokoušel. V těch dnech nic nejedl, a když se skončily, vyhladověl.

KVŮLI NÁM DO POKUŠENÍ

Nikoliv náhoda, ale Duch, který na něj sestupuje jako Boží zpečetění jeho synovství, jej vede na poušť. Sotva je pouhá náhoda, že tam zůstane čtyřicet dní. Až příliš to připomíná Izrael, jehož Pán Bůh jmenuje také svým synem (Oz 11,1), a jeho čtyřicetileté putování pouští. Tento syn však brzy na poušti ukázal svou tvář. Je to historie reptání, neposlušnosti, modloslužebnictví a vzpoury. Stopy Izraele na poušti jsou stopami hříchu a viny. Do těchto stop vstupuje pravý Boží Syn od věčnosti, aby poznal zblízka prostředí, kde Izrael, Boží syn z vyvolení, prohrával a hromadil neposlušnost na neposlušnost. Však proto je veden do pokušení (poušť byla v Izraeli odedávna chápána jako sídlo démonů), aby na vlastní kůži poznal - až v osobním dotyku, jak je těžké pokušení odolat. Protože on jediný nad tím vším zvítězil, může nám v tom všem být zdrojem vítězné síly, abychom se nikdy bez vyslyšení nemodlili jeho modlitbu: Neuvoď nás v pokušení. Vždyť tam šel kvůli nám, za nás - jak by nás v tom mohl nechat bez pomoci?

L 4,3 - 4

Ďábel mu řekl: "Jsi-li Syn Boží řekni tomuto kamení, ať je z něho chléb." Ježíš mu odpověděl: "Je psáno: Člověk nebude živ jenom chlebem."

ĎÁBEL PŘIPISUJE OTAZNÍK

U Jordánu slyšel Ježíš pod otevřeným nebem hlas veliké jistoty: Ty jsi můj milý Syn. Teď na poušti slyší téměř totéž; znovu mu zní v té podivné větě, že možnost být božím Synem je otevřena. Lukáš mluví o ďáblovi, který se ptá na jeho synovství. Najednou tu je, aniž by mohl být vysvětlen, popsán a definován. Je zde až samozřejmě, jako had v ráji, a má stejný způsob: k tomu, co Bůh řekl, připsat otazník. Když se ptá prvního člověka, ptá se starostlivě: Tak-liž Bůh řekl? Ten otazník namísto tečky je pokušení. Bůh říká jistotu, kterou ďábel problematizuje. Jsi? Jsi Boží Syn?

Ježíš se vrací k Boží tečce. Je psáno, Bůh řekl, Bůh dal jistotu, na níž stojí. Slovo je víc než svévolný zázrak. Slovo živého Boha dává skutečný život, protože i chléb je z jeho ruky. Nemusím vzít svůj život do vlastní režie, protože Otec o mně ví. Základní jistotu nám odkrývá Ježíšova poslušnost, aby to byla jistota naše. Abychom si k Boží lásce nedali připsat jakýkoliv otazník.

Pak ho ďábel přivedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrcholek chrámu a řekl mu: "Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů; vždyť je psáno 'andělům svým dá o tobě příkaz, aby tě ochránili' a 'na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou svou na kámen'." Ježíš mu odpověděl: "Je psáno: Nebudeš pokoušet Hospodina Boha svého." Když ďábel skončil všechna pokušení, odešel od něho až do dané chvíle.

SYN BOŽÍ ZNÁ PÍSMO LÉPE

Ďábel útočí na střeše domu Hospodinova proti Ježíšovi jeho vlastní zbraní - Písmem. Je tam přece jasně řečeno, že andělé tě budou chránit. Platí to nebo nikoliv? Jestli ano, vrhni se dolů!

V tom je síla tohoto třetího pokušení, že se děje v prostoru chrámu (pak tedy i církev je stálé bojové pole) a že je velice logické. Buď věříš a pak se nebojíš, nebo se bojíš, protože nevěříš. Na odvalu a strach chce upřít pokušitel Ježíšovu pozornost, jako by už nic jiného neexistovalo. Ježíš však ví: je ještě větší skutečnost než strach či nebojácnost; je poslušnost Boha, který zakazuje, aby jej člověk pokoušel.

Na střeše chrámu dva citují bibli, ale jen jeden správně - ten, který miluje Otce. Láska k Bohu je totiž vposledu mírou výkladu Písma. Lze je zneužít a literou Písem k nám může vstupovat Pokušitel. Jen láska, která zápasí o Boha, může v takových případech objevit, kde je ve zdánlivé správnosti citací chyba, svod, pokušení. Pokoušet Pána Boha znamená vnucovat mu svou cestu a nutit ho k poslušnosti a k plnění našich svévolí.

Přece však ten zápas o pravdu Písem vedeme už ve světle tohoto Kristova vítězství. Proto poslední slovo Písem nepatří ani u Lukáše, ani kde jinde ďáblu, ale Kristu, našemu Pánu, který literě dává svůj život a vede nás do ducha Písem.

Za týden po této rozmluvě vzal Ježíš s sebou Petra, Jana a Jakuba a vystoupil na horu, aby se modlil. A když se modlil, nabyla jeho tvář nového vzhledu a jeho roucho bělostně zářilo. A hle, rozmlouvali s ním dva muži byli - to Mojžíš a Eliáš; zjevili se v slávě a mluvili o jeho cestě, kterou měl dokonat v Jeruzalémě. Petra a jeho druhy obestřel těžký spánek. Když se probrali, spatřili jeho slávu i ty dva muže, kteří byli s ním. Vtom se ti muži od něho začali vzdalovat; Petr mu řekl: "Mistře, je dobré, že jsme zde; udělejme tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi." Nevěděl, co mluví. Než to dopověděl, přišel oblak a zastínil je. Když se ocitli v oblaku, zmocnila se jich bázeň. A z oblaku se ozval hlas: "Toto jest můj vyvolený Syn, toho

poslouchejte." Když se hlas ozval, byl už Ježíš sám. Oni umkli a nikomu tehdy neřekli nic o tom, co viděli.

POSLOUCHEJTE SYNA

Tři učedníci, kterým Ježíš důvěřuje natolik, že budou svědky jeho strachu a úzkosti v Getsemane, jsou teď svědky jeho slávy. Ale jak ubohými! Usínají ve vrcholné chvíli, kdy on mluví s Mojžíšem a Eliášem. Zákon a proroci zde mají své největší zástupce na znamení, že všechno, nač Izrael spoléhal a čím se pyšnil, mluví pro Ježíše, je na jeho straně; celé Boží Slovo tedy svědčí o něm.

Ještě jsou však rozespalí, když Petr nabízí, že všem třem postaví stany. Byl to sice jen blábol, ale je v tom zároveň všechno naše ubohé myšlení, chtějící udělat kotce pro Boží velikost. Tři stany: jeden pro tebe, pro Mojžíše a Eliáše ty další dva - jak to připomíná naši snahu nějak se vyznat v Boží slávě, mít to trochu ve víře rozškátulkované, vědět, kde kdo je.

Úkolem církve však není dělat Pánu Ježíši mecenáše. On, který má v Getsemane na tváři krvavý pot, zde však zář a velebnost, nepotřebuje ty, kteří si myslí, že na jejich horlivosti je závislá jeho sláva. Naším úkolem je zvěstovat vlastní poslušností, že Bůh si vyvolil Syna, že na něm a na jeho díle závisí úplně všechno.

Mt 2,13 - 15

Když odešli, hle, anděl Hospodinův se ukázal Josefovi ve snu a řekl: "Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uprchni do Egypta a buď tam, dokud ti neřeknu; neboť Herodes bude hledat dítě, aby je zahubil." On tedy vstal, vzal v noci dítě i jeho matku, odešel do Egypta a byl tam až do smrti Herodovy. Tak se splnilo, co řekl Pán ústy proroka: 'Z Egypta jsem povolal svého syna.'

SYN POVOLANÝ Z EGYPTA

Egypt má v bibli označení "dům služby", ale to je ještě jedno z těch lepších označení. Spíš je - např. v poslední biblické knize - chápán jako souhrnný symbol lidské zkaženosti, vzpoury a hříchu (Zj 11,8). Je to protivník Boží. A sem posílá Pán Bůh děťátko Ježíše, aby tady našel ochranu před Herodesem. Temný Egypt se musí stát Božím spojencem v péči o Spasitele světa.

Jen povrchnímu pohledu to připadá jako útek. Je to vítězná cesta toho, který je silnější než Egypt zla a smrti. Odtamtud přichází jako dítě, aby jako Vzkříšený přišel z hrobu a pekel ke svým učedníkům. Zná naše Egypty, z nichž máme strach, protože právě v tomto směru přichází jako Vysvoboditel.

J 3,16 - 17

Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl

život věčný. Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby skrze něj byl svět spasen.

PROČ BŮH DAL SYNA

Ježíš přichází na zlý svět a do neutěšených poměrů, do vztahů krutosti, lakomství a pýchy. A v tom je dnešní janovský oddíl nejjásavějším vysvětlením: přichází jako důkaz Boží lásky. Bůh v něm vyznává lásku našemu světu, z něhož bychom někdy nejrady utekli, Bůh se ho ujímá, ačkoliv nám připadá plný prokletí a sebezáhuby. Bůh se v Ježíši Kristu sklání v milosrdenství, i k tomu poslednímu človíčku na tomto světě a říká mu: mám tě rád.

I když bible obsahuje mnoho míst, prosycených hrozbami, hněvem a soudem, toto vrcholné místo všech evangelií nám dává odvahu držet se Boží lásky. Každý z nás ji tolik potřebujeme. A každý, kdo na tuto boží lásku, jež má tvář Ježíše Nazaretského, vsadí úplně všechno (to asi je věřit), přijímá život nového věku, život věčný.

Náš svět se stále odsuzuje. Ježíš, Boží Syn, však jej přichází zachránit. Svým křížem píše před všechny minusy našich vin znamení kladu, jistotný znak lásky a odpuštění, záchrany a naděje.

Sk 8,26 - 38

Anděl Páně řekl Filipovi: "Vydej se na jih k cestě, která vede z Jeruzaléma do Gázy." Ta cesta je opuštěná. Filip se vydal k té cestě a hle, právě když přijížděl etiopský dvořan, správce všech pokladů kandaky, to jest etiopské královny. Ten vykonal pouť do Jeruzaléma a nyní se vracel na svém voze a četl proroka Izaiáše. Duch řekl Filipovi: "Běž k tomu vozu a jdi vedle něho!" Filip k němu přiběhl, a když uslyšel, že ten člověk čte proroka Izaiáše, zeptal se: "Rozumíš tomu, co čteš?" On odpověděl: "Jak bych mohl, když mi to nikdo nevyloží!" A pozval Filipa, aby nastoupil a sedl si vedle něho. To místo Písma, které četl, znělo:

'Jako ovce vedená na porážku, jako beránek němý, když ho stříhají, ani on neotevřel ústa. Ponížil se, a proto byl soud nad ním zrušen; kdo bude moci vypravovat o jeho potomcích? Vždyť jeho život na této zemi byl ukončen.'

Dvořan se obrátil k Filipovi: "Vylož mi, prosím, o kom to prorok mluví - sám o sobě, či o někom jiném?" Tu Filip začal u toho slova Písma a zvěstoval mu Ježíše.

Jak pokračovali v cestě, přijeli k místu, kde byla voda. Dvořan řekl: "Zde je voda. Co brání, abych byl pokřtěn?" Dal zastavit vůz a oba, Filip i dvořan, sestoupili do vody a Filip jej pokřtil.

CO JE TŘEBA KE KŘTU

Aby se člověk stal křesťanem, k tomu nestačí křest. Tím se zde také nezačíná. Nejprve je tu Písmo, které má komorník v ruce a čte je s vnitřním zájmem. Aby však porozuměl, že Izaiáš má v podobě umírajícího beránka na mysli Ježíše Krista, k tomu nezbytně potřebuje výklad. Není to ovšem nic jiného než svědectví, jež vždycky jde za historií až k žhavé podstatě a zve k víře. A konečně je zde víra, která je také vyslovena formou asi jednoho z nejkratších vyznání církve: Ježíš Kristus je Syn Boží.

Křest tedy souvisí s vírou v Ježíše Krista, Syna Božího, a to tak úzce, že bez ní není vůbec možný. I dítě je jí obklíčeno, když rodiče je v této jistotě odevzdávají svému Pánu. V ovzduší zvěstování Ježíše Krista se křest stává celoživotním přivlastněním všech rozměrů Boží lásky i darovaným ujištěním: "Jsi navždycky můj. Tvoje cesta končí v mém světě".

Zůstává dozajista riziko bloudění a zmarněného života. Ale křest u víře v Syna Božího mi vposledu nevývratně dotvrzuje, že zodpovědnost za můj křehký i dychtivý život si vzal sám Bůh.

1J 5,4 - 5

Kdo se narodil z Boha, přemáhá svět. A to vítězství, které přemohlo svět, je naše víra.

Kdo jiný přemáhá svět, ne-li ten, kdo věří, že Ježíš je Syn Boží?

FORMULKY JSOU NA SVĚT MÁLO

V janovských spisech je "svět" shrnující pojem pro všechno, co stojí proti Boží lásce; zlo, hřích, smrt však mají nad sebou vítěze. Je jím každý, kdo vyznává Ježíše Krista jako Božího Syna.

Jan nebyl tak naivní, aby důvěřoval formulcám, které by se jen papouškovaly. Za Neronova pronásledování poznal, co "svět" dokáže. Ale protože právě víra je život s Kristem, ne bezmyšlenkovitě opakování zaříkad, vyznání pak není toliko věcí úst, ale milujícího srdce, je síla světa spoutána a přemožena. V původním textu je to vyjádřeno v minulém čase, aby bylo jasné, že bylo dosaženo vrcholu: "Vítězství (naše víra) přemohlo svět".

Ale překlad kralických bratří, kteří použili přítomného času, je neméně pravdivý a přesný. Vítězství víry se stále děje, zpřítomňuje se v životě každého z nás, kteří se k Pánu Ježíši modlíme. Kde neopakujeme pouze formulky, ale žijeme z Kristovy moci, tato moc z nás vyzáruje. Již křesťanova existence ve světě je exorcismem (vymitáním zlé moci) tvrdosti, sudičství, lakomství i beznaděje.

J 9,1 - 12; 35 - 38

Cestou uviděl člověka, který byl od narození slepý. Jeho učedníci se ho zeptali: "Mistře, kdo se prohřešil, že se ten člověk narodil slepý? On sám, nebo jeho rodiče?" Ježíš odpověděl: "Nezhřešil ani on ani jeho rodiče; je

slepý, aby se na něm zjevily skutky Boží. Musíme konat skutky toho, který mě poslal dokud je den. Přichází noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. Pokud jsem na světě, jsem světlo světa." Když to řekl, plivl na zem, udělal ze sliny bláto, potřel slepému tím blátem oči a řekl mu: "Jdi, umyj se v rybníci Siloe (to jméno znamená 'Poslaný')." On tedy šel, umyl se, a když se vrátil, viděl.

Sousedé a ti, kteří jej dříve vídali žebrat, se ptali: "Není to ten, kdo tu sedával a žebral?" Jedni říkali: "Je to on." Jiní pak: "Není, ale je mu podobný." On sám řekl: "Jsem to já." I řekli mu: "Jak to, že se ti otevřely oči?" Odpověděl: "Člověk jménem Ježíš udělal bláto, potřel mi oči a řekl mi: Jdi k Siloe a umyj se! Šel jsem tedy, umyl jsem se a vidím." Řekli mu: "Kde je ten člověk?" Odpověděl: "To nevím."

Ježíš se dověděl, že ho vyhnali; vyhledal ho a řekl mu: "Věříš v Syna člověka?" Odpověděl: "A kdo je to, pane, abych v něho uvěřil?" Ježíš mu řekl: Vidíš ho; je to ten, kdo s tebou mluví." On na to řekl: "Věřím, Pane", padl před ním na kolena.

DVĚ ODPOVĚDI V PRAVÝ ČAS

Jsou obě stručné. Tu první dává uzdravený člověk těm, kteří se ptají po Ježíšovi: Kde je ten, který tě uzdravil? Za touto otázkou židovských vyšetřovatelů je touha vysvětlit Ježíšův div třeba i tím, že byla v činnosti démonská síla - vždyť je hříšník! A tu zní odpověď: To nevím.

Protože do evangelijního dění jsme vtahováni, aby se v jiné podobě odehrávalo totéž s námi, měli bychom si osvojit odpověď těch, kterým Ježíš otevřel oči. Kde zůstal Bůh, když se v Hirošimě vypařili lidé, kde je Bůh, když se dějí na světě hrůzy Apokalypsy? Ty otázky sluší zodpovědět pokorným: Nevím. Pán Bůh nás neudělal svými sekretáři a podílníky svých úradků.

Avšak ta druhá odpověď je určena tomu, který se ptá: Věříš v Syna člověka? Na této odpovědi záleží, jestli bude dovršeno Boží dílo, neboť všechno v našem životě se děje proto, abychom radostně vyznali své: Věřím. To on a nikdo jiný se nás ptá; on působí, že jsme zasaženi a osobně vystaveni tlaku jeho tázání.

Proto přichází ve svém Slovu, ne abychom měli odpovědi na všechny otázky, jež nás znepokojují, ale abychom na otázku, kterou klade on, odpověděli jediným správným způsobem - vírou, jež se klaní v adoraci.

- Pána našeho

MARTIN
LUTHER

*Věřím, že Ježíš Kristus, pravý Bůh, zplozený Otcem
ve věčnosti*

*a jako pravý člověk zrozený z Marie Panny,
je mým Pánem.*

*Ten mne, ztraceného a odsouzeného člověka,
vysvobodil ze všech hříchů, ze smrti i z moci ďáblovy;
ne zlatem a stříbrem, ale svou svatou a drahou krví
i svým nezaslouženým utrpením a smrtí,
abych byl jeho, žil s ním v jeho království
a sloužil mu navždy v slávě, tak jako on vstal z mrtvých
a žije i kraluje na věky.
To je jistotná pravda.*

Mt 8,5 - 13

Když přišel do Kafarnaum, přistoupil k němu jeden setník a prosil ho: "Pane, můj sluha leží doma ochrnutý a hrozně trpí." Řekl mu: "Já přijdu a uzdravím ho." Setník odpověděl: "Pane, nejsem hoden, abys vstoupil pod mou střechu; ale řekni jen slovo, a můj sluha bude uzdraven. Vždyť i já podléhám rozkazům a vojákům rozkazují; řeknu-li některému 'jdi', pak jde; jinému 'pojď sem', pak přijde; a svému otroku 'udělej to', pak to udělá." Když to Ježíš uslyšel, podivil se a řekl těm, kdo ho následovali: "Amen, pravím vám, tak velikou víru jsem v Izraeli nenalezl u nikoho. Pravím vám, že mnozí od východu i západu přijdou a budou stolovat s Abrahamem, Izákem a Jákobem v království, nebeském; ale synové království budou vyvrženi ven do tmy; tam bude pláč a skřípění zubů." Potom řekl Ježíš setníkovi: "Jdi, a jak jsi uvěřil, tak se ti staň." A v tu hodinu se sluha uzdravil.

PANE, NEJSEM HODEN

V době, kdy vznikala evangelia, bylo řecké slovo KYRIOS, tzn. Pán, titulem římského císaře. Vyjadřovalo jeho nárok na všechno a na všechny. Církev však od počátku k tomuto titulu přiřazovala jen jméno Ježíšovo. Tak se stala ta dvě slova KYRIOS JESUS, Ježíš je Pánem, vyznáním, z něhož se postupně odvinulo celé bohatství Apostolika.

Tímto titulem jej nazývá pohanský setník. Jeho povoláním je zabíjení. Patrně pobil nepřátele Říma tolik, že se stal důstojníkem. Je pod rozkazem a musí dělat to, co je mu poručeno. Když však teď oslovuje Ježíše on, státní zaměstnanec, jako Pána, pak už zde mluví tatáž víra, v níž církev vyznává

jeho svrchovanost.

Setník věděl, co je hřích, proto říká pokorně: Nejsem hoden. A věděl zároveň, že je zcela závislý na jeho slovu: Řekni, řekni jen slovo, a to stačí. V tom slovu, které řekneš, je záchrana a život.

Tomu se Pán Ježíš podivil, protože v Izraeli se s něčím podobným nesetkával, tam se jeho údiv týkal nevěry (Mk 6,6). Zde však je to údiv radosti, který ústí v jistotné: "Jak jsi uvěřil, staň se tobě." A můžeme si být naprosto jisti, že tato závislost platí stále a bez výjimek.

L 4,5 - 8

Pak ho ďábel vyvedl vzhůru, v jediném okamžiku mu ukázal všechna království země a řekl: "Tobě dám všechnu moc i slávu těch království, poněvadž mně je dána, a komu chci, tomu ji dám: Budeš-li se mi klanět, bude to všechno tvé." Ježíš mu odpověděl: "Je psáno: Budeš se klanět Hospodinu, Bohu svému, a jeho jediného uctívat."

PÁN NEPADÁ DO PRACHU

Útok pokušítele je vpravdě mistrný; vede jej na Ježíšovu zodpovědnost za svět a jeho lásku ke světu. V jediném okamžiku by mohl být svět zachráněn, protože Ježíš dostává jedinečnou příležitost vzít všechno do svých rukou. Může tu vybudovat své království bez všech obětí a ztrát na lidských životech; řád evangelia může vstoupit v platnost bez nejmenších potíží. Je jen třeba, aby se Ježíš sklonil před tím, který to dává a umožňuje. Vlastně nežádá příliš, jen respekt a úctu.

Ježíš odmítl. Poklonit se není nic jiného, než vstoupil do hry, již kníže tohoto světa rozehrál s nesčetnými, kteří chtěli vnější mocí zlepšit a zachránit svět. Vždy však z toho měl zisk jen on, když skryl do každého násilí - byť uplatňovaného v zájmu ideálu - démonii zla. Ježíš nevystřídá jedno zlo druhým, nevezme to do svých rukou, ale odevzdává se do ruky Otce, aby svět zachránil bezbrannou poslušností.

Od té chvíle žije ďábel v klamu. Pánem světa je Ježíš Kristus. Nikdo nám nemůže nabídnout víc než on: výsostné právo Božích synů a dcer, odpuštění hříchů, svobodu lásky a v neposlední řadě i svatě veselí naděje.

1J 1,1 - 4

Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme: Slovo života. Ten život byl zjeven, my jsme jej viděli, svědčíme o něm a zvěstujeme vám život věčný, který byl u Otce a nám byl zjeven. Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste se spolu s námi podíleli na společenství, které máme s Otce a s jeho Synem Ježíšem Kristem. To píšeme, aby naše radost byla úplná.

SMÍME VĚŘIT APOŠTOLŮM

Naše víra v Ježíše Krista, Božího Syna a našeho Pána je založena nikoliv v našich zkušenost o něm, ale na tom, co viděli, slyšeli a nahmatali lidé bezmála před dvěma tisíciletími. Nemůžeme se skutečně o nic jiného opřít než o svědectví apoštolů. Toto svědectví, jímž je naplněn každý list Nového zákona, má moc vytvořit mezi posluchači zvěsti a apoštoly obecnství. Kde je Kristus kázán v souladu s apoštolským učením, tam se děje vždycky znovu div sjednocování rozličných lidí v společenství víry, lásky a naděje. A to je jenom vnitřní potvrzení toho, čemu věříme: že je Pánem. V tom je moc zvěstování, že děj Ježíšova pozemského života pro nás nejsou vzpomínky na minulost, ale život Boží lásky, který byl zjeven, život, který nás strhává do svého proudu jako povodeň.

Fp 4,4 - 7

Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám, radujte se! Vaše mírnost ať je známa všem lidem. Pán je blízko. Netrapte se žádnou starostí, ale v každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu. A pokoj Boží, převyšující každé pomyšlení, bude střežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši.

PÁN JE BLÍZKO

Apoštol Pavel žil s celou první církví v jistotě, že čas světa je ukrácen, protože příchod Ježíše Krista, příchod v slávě a moci, je na dosah ruky. Proto výzvu k radosti a k mírnosti končí radostným výkřikem: Pán je blízko!

Od té doby uplynulo devatenáct století, avšak tato věta nebyla dobovým omylem. Ježíš jako Pán byl, je a bude blízko každému z nás, byť jsme se nedočkali jeho příchodu. Je nám blízko, když k němu voláme, když vyznáváme své viny, když pokorně slyšíme jeho slovo. Však už Starý zákon věděl o Boží blízkosti (Ž 34,19).

Protože máme nablízku Pána, dávajícího svůj pokoj, nemusíme být opanováni starostmi. Proč nevydechnout v modlitbě a důvěřivě neodevzdat jejich tíhu tak blízkému Pánu?

L 15,1 - 10

Do jeho blízkosti přicházeli samí celníci a hříšníci, aby ho slyšeli. Farizeové a zákoníci mezi sebou reptali: On přijímá hříšníky a jí s nimi!"

Pověděl jim toto podobenství: "Má-li někdo z vás sto ovcí a ztratí jednu z nich, což nenechá těch devadesát devět na pustém místě a nejde za tou, která se ztratila, dokud ji nenalezne? Když ji nalezne, vezme si ji s radostí na ramena, a když přijde domů, svolá své přátele a sousedy a řekne jim: 'Radujte se se mnou, protože jsem našel ovci, která se mi ztratila.' Pravím vám, že právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti

spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.

Nebo má-li nějaká žena deset stříbrných mincí a ztratí jednu z nich, což nerozsvítí lampu, nevymete dům a nehledá pečlivě, dokud ji nenajde? A když ji nalezne, svolá své přítelkyně a sousedky a řekne: 'Radujte se se mnou, poněvadž jsem nalezla peněz, který jsem ztratila.' Pravím vám, právě tak je radost před anděly Božími nad jedním hříšníkem, který činí pokání."

PÁN ZTRACENÉHO GROŠE

Netřeba se divit reptání farizeů, když viděli Ježíšův vztah k hříšníkům. Podle Zákona byl rozdíl mezi hříšníkem a spravedlivým tak zásadní, že veškerý dohovor byl nemožný, a proto nevhodný. Hříšníci jsou ponecháni sami sobě (Oz 4,4) a spravedlivý, blahoslavený muž by ani nepomyslel vstoupit na jejich cestu (Z 1).

Ježíš s nimi dokonce jí a má s nimi to nejužší společenství. Aby to vysvětlil těm, kterým tak bortí navyklé představy a tím i hodnotový systém života (Ježíš je i k těmto lidem milosrdný), vypráví podobenství o malé ztrátě, velkém hledání a závěrečné radosti. Ten jeden zapadlý grošík a jedna zatoulaná ovečka - to je ten hříšník, nad nímž on nemá rukou, ale jde za ním. Nechce se spokojit s částí, ale musí zachránit všechno.

I v miliardách lidí mu jde o jednotlivce. Jde mu o jednoho smutného a nešťastného člověka, aby nad ním zpívalo celé nebe. Neboť je Pánem ztraceného groše a svého majetku se nikdy nevzdá.

Sk 16,16 - 31

Když jsme šli jednou do modlitebny, potkala nás mladá otrokyně, která měla věšteckého ducha a předpovídáním budoucnosti přinášela svým pánům značný zisk. Chodila za Pavlem a za námi a stále volala: "Toto jsou služebníci nejvyššího Boha. Zvěstují vám cestu ke spáse." A to dělala po mnoho dní. Pavlovi to bylo proti mysli, obrátil se proto na toho ducha a řekl: "Ve jménu Ježíše Krista ti přikazuji, abys z ní vyšel!" A v tu chvíli ji ten zlý duch opustil. Když si její páni uvědomili, že tím přišli o svůj zisk, uchopili Pavla a Silase a vlekli je na náměstí před městskou správu. Tam je předvedli před soudce a řekli: "Tito lidé pobuřují naše město. Jsou to Židé a rozšiřují zvyky, které my jako Římané nemůžeme uznat, nebo se dokonce podle nich řídit." Také dav se obrátil proti nim a soudcové z nich dali strhat šaty a rozkázali je zbičovat. Když je důkladně zbičovali, zavřeli je do vězení a žalářníkovi poručili, aby je dobře hlídal. On je podle toho rozkazu zavřel do nejbezpečnější cely a pro

jistotu jim dal nohy do klády. Kolem půlnoci se Pavel a Silas modlili a zpěvem oslavovali Boha; ostatní vězňové je poslouchali. Tu náhle nastalo veliké zemětřesení a celé vězení se otřásl až do základů. Rázem se otevřely všechny dveře a všem vězňům spadla pouta. Když se žalářník probudil a uviděl, že jsou všechny dveře vězení otevřené, vytasil meč a chtěl se zabít, protože myslel, že mu vězňové uprchli. Ale Pavel hlasitě vykřikl: "Nedělej to! Jsme tu všichni!" Tu žalářník rozkázal, aby mu přinesli světlo, vběhl dovnitř a pln strachu padl před Pavlem a Silasem na kolena. Pak je vyvedl ven a řekl: "Bohové a páni, co mám dělat, abych byl zachráněn?" Oni mu řekli: "Věť v Pána Ježíše, a budeš spasen ty i všichni, kdo jsou v tvém domě."

PÁN VĚZŇŮ I VĚZNITELŮ

Zbičované apoštoly dal žalářník do nejhlubšího vězení a sevřel jim nohy v kládě. Měl je sice bedlivě hlídat, ale dávat je do tohoto mučícího přístroje nemusel. To udělal z krutosti. Nepochybně typ člověka, který se hrbí před mocnějšími, aby byl o to nelitostnější k těm, kteří mu podléhají.

Když chce spáchat sebevraždu, proč litovat? Jaký život, takový konec, řekneš se zadostiučením. Ale evangelium není zadostiučinění, spíš Pavlův výkřik: Nečiň sobě nic zlého! Do žaláře, kde zněla před chvílí píseň o Bohu, přišla záchrana i pro toho, kdo činil zle. Nejde jen o vězně, jde i o žalářníky, protože taková je ona "hojnější spravedlnost" Ježíšovy lásky.

Když tato láska vítězí nad přirozenou touhou po odplatě, není už nic nemožného. Ani nečekaná otázka: "Co mám činit, abych byl spasen?" A tehdy zaznívá jako mocné Boží slovo pozvání k víře v Ježíše Krista, který je Pánem. V něm je pak žalářník učiněn bratrem těm, jimž předtím ubližoval; stal se tak jedním z prvních křesťanů ve Filipis, Pavlově nejmilejším a nejobětavějším sboru.

1Sa 22,1 - 2

David odtud odešel a uchýlil se do jeskyně Adulámu. Když o tom uslyšeli jeho bratři a celý dům jeho otce, sestoupili tam k němu. Také se kolem něho shromáždili všichni utlačovaní, všichni stíhaní věřitelem a všichni, jejichž život byl plný hořkosti. Stal se jejich velitelem. Bylo s ním na čtyři sta mužů.

BYL NAD NIMI KNÍŽETEM

Ježíš byl nazýván také Synem Davidovým. Tímto výrazem je naznačováno jeho královské poslání, i jeho vyvolení dovršit všechna Boží zaslíbení, daná "domu Davidovu".

David je ostatně v lecčem předobrazem toho, kolem něhož se

shromažďovali hříšníci a publikáni. V době, kdy prchal před nepřátelským Saulem, shromáždili se kolem něj také ti nejpotřebnější: zadlužení, zoufalí, lidé v nejrůznějších trápeních. A těm se stane knížetem. Vzal si je na starost a ujal se jejich pří.

Stejnými slovy by se dalo vyprávět o Ježíši, Synu Davidovu. K němu přicházejí vždycky právě takoví, kterým něco schází, kterým je smutno, kteří hledají vysvobození. A přece jde pouze o neúplnou analogii, protože David o své jen pečuje, ale Ježíš, Pán svých chudáků, za ně umírá. David byl určitou dobu velitelem. Ježíš však je a zůstává Pánem těch, kteří mu odevzdali své dluhy vůči Bohu, svá soužení i všechnu hořkost ducha.

Mt 21,1 - 6

Když se přiblížili k Jeruzalému a přišli do Betfage na Olivové hoře, poslal Ježíš dva učedníky a řekl jim: "Jděte do vesnice, která je před vámi, a hned naleznete přivázanou oslici a s ní oslátka. Odvažte je a přiveďte ke mně. A kdyby vám někdo něco říkal, odpovězte: 'Pán je potřebuje.' A ten člověk je hned pošle." To se stalo, aby se splnilo, co je řečeno ústy proroka:

'Povězte dceři síónské:

Hle, král tvůj přichází k tobě,

tichý a sedící na oslici,

na oslátku té, která je podrobena jhu.'

Učedníci šli a učinili, co jim Ježíš přikázal.

ODVÁZAT OSLÁTKO

Na Květnou neděli si církev od nejstarších dob připomíná vjezd Ježíše, svého Pána, na oslátku do Jeruzaléma. K němu, který křísil mrtvé a tišil bouři, mohlo oslátka přijít bez potíží samo. Ale on celou věc svěřil učedníkům, aby přemohli svůj strach či pocit trapnosti, aby je odvázali a v důvěře v jeho moc dokázali říci: Pán je potřebuje.

Všechna práce církve je takovým odvažováním oslátka pro Ježíše. I dnes mluví příliš mnoho skutečností proti tomu, že Ježíš dostane to, co chce. Ale nikdy nezůstaňme jen u svých pocitů a analýz, u statistik menší se církve a viditelné neúspěšnosti evangelia. Náš úkol není hodnotit, ale odvázat jedno malé oslátka, protože je potřebuje Pán. A když král něco potřebuje, bude to mít - s touto jistotou máme jít a učinit, jak nám přikázal Ježíš.

Mt 12,15 - 21

Ježíš to poznal a odešel odtamtud. Mnozí šli za ním a on všechny nemocné uzdravil; ale přikázal jim, aby ho nikomu neprozrazovali - aby se splnilo, co je řečeno ústy proroka Izaiáše:

'Hle, služebník můj, kterého jsem vyvolil,

milovaný můj, kterého si oblíbila duše má.
Vložím na něho svého Ducha
a vyhlásí soud národům.
Nebude se pňít ani rozkřikovat,
na ulicích nikdo neuslyší jeho hlas.
Nalomenou třtinu nedolomí
a doutnající knot neuhasí,
až dovede právo k vítězství.
A v jeho jménu bude naděje národů.'

NEMÁ VE ZVYKU KŘIČET

V evangeliích je často v souvislosti s Ježíšem citován prorok Izaiáš, který víc než všichni ostatní proroci vyhlížel Boží záchranu v postavě tichého Božího "Služebníka". I zde se Matouš obrací k proroku spásy, aby vysvětlil Ježíšovo inkognito, v němž chce setrvat, i když uzdravil zástupy.

Na ulicích se v tehdejších dobách odehrával život. Zněl tam křik, hádky a nejrůznější rámus, takže sotva bylo slyšet vlastního slova. Ježíš je tichý král, který nerozmnožuje hluk světa. Jeho život je tak tichý, že o něm nevědí ani římské historikové té doby. Jeho slovo k nám zazní, jen když ztišeně nasloucháme.

Pán Ježíš není pro hlasitou reklamu. Ta je vždycky trochu povrchní. On však v oné Izaiášem zaslíbené tichosti zachraňuje z hloubky. Ulice křičí dál, ale v jeho tichosti už je vítězství nad národy, protože jen ten, který nedolomí nalomené třtiny a nezhasne čadivý knot, jen ten, který nekončí soudem, ale vše naplní milostí a slitováním, jen ten bude nadějí světa.

L 13,1 - 9

Právě tehdy k němu přišli někteří se zprávou o Galilejcích, jejichž krev smísil Pilát s krví jejich obětí. On jim na to řekl: "Myslíte, že tito Galilejci byli větší hříšníci než ti ostatní, že to museli vytrpět? Ne, pravím vám, ale nebudete-li činit pokání, všichni podobně zahynete. Nebo myslíte, že oněch osmnáct, na které spadla věž v Siloe a zabila je, byli větší viníci než ostatní obyvatelé Jeruzaléma? Ne, pravím vám, ale nebudete-li činit pokání, všichni právě tak zahynete."

Potom jim pověděl toto podobenství: "Jeden člověk měl na své vinici fíkovník; přišel si pro jeho ovoce, ale nic na něm nenalezl. Řekl vinaři: 'Hle, už po tři léta přicházím pro ovoce z tohoto fíkovníku a nic nenalézám. Vytni jej! Proč má kazit i tu zemi? On mu odpověděl: 'Pane, ponech ho ještě tento rok, až jej okopám a pohnojím. Snad příště ponese ovoce; jestliže ne, dáš jej porazit'."

PÁN NAD NAŠIMI SCHÉMATY

Židé na otázku po lidském utrpení dávali odpověď, že za hřích přichází trest. I učedníci byli tímto "myšlením rovnováhy" natolik určeni, že chtěli objevit hřích, který způsobil slepotu, aspoň u rodičů nešťastníka (J 9,1). Je to přirozená potřeba člověka, nenechat věci bez vysvětlení, zmocnit se jich, najít k nim klíč.

Pro ty, kteří slyšeli o strašném činu Pilátově, bylo zcela nepochopitelné, jak lidé, kteří obětují a jsou Pánu Bohu blízko, mohou takto skončit. Kdyby jim Ježíš řekl, že se dopustili tajných hříchů, za které pykají, bylo by to vysvětlení přijatelné a patrně uspokojivé. Ježíš však nic takového neříká. Nedává život do schémat, jak to děláme v nejrůznějších podobách my, abychom si jej zjednodušili. Otázka utrpení a bolesti nemá u Ježíše odpověď, jakou bychom si sami přáli. Spíš má podobu výzvy a varování: Když nebudete činit pokání, dopadnete stejně! Všechno nevysvětlitelné utrpení se stává Ježíšovým kázáním, v němž žádá naše obrácení. Z Boží milosti žiješ, dýcháš, vidíš a pohybuješ se - a tato Boží dobrotnost tě vede ku pokání (Ř 2,4).

J 6,57 - 69

"Jako mne poslal živý Otec a já mám život z Otce, tak i ten, kdo mne jí, bude mít život ze mne. To je ten chléb, který sestoupil z nebe - ne jako jedli vaši otcové, a zemřeli. Kdo jí tento chléb, živ bude na věky." To řekl, když učil v synagóze v Kafarnaum.

Když to jeho učedníci slyšeli, mnozí z nich řekli: "To je hrozná řeč! Kdo to může poslouchat?" Ježíš poznal, že učedníci na to reptají, a řekl jim: "Nad tím se urážíte? Co až uvidíte Syna člověka vystupovat tam, kde byl dříve? Co dává život, je duch, tělo samo nic neznamená. Slova, která jsem k vám mluvil, jsou duch a jsou život. Ale někteří z vás nevěří." Ježíš totiž od počátku věděl, kteří nevěří a kdo je ten, který ho zradí. - A řekl: "Proto jsem vám pravil, že nikdo ke mně nemůže přijít, není-li mu to dáno od Otce."

Od té chvíle ho mnoho jeho učedníků opustilo a už s ním nechodili. Ježíš řekl Dvanácti: "I vy chcete odejít?" Šimon Petr mu odpověděl: "Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života. A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží."

I VY CHCETE ODEJÍT?

Učedníkům se stalo Ježíšovo svědectví tvrdou, hroznou řečí, která se nedá poslouchat. Nejen u Židů, ale i u svých naráží Ježíš na nepochopení a odmítnutí. Mnozí mu odešli, protože sebe postavili nad jeho slovo.

Ani nás neuspokojuje jeho řešení našich otázek, problémů a svárů; cožpak výzva k pokání, jak jsme ji slyšeli z jeho úst, ztiší všechna naše

Proč? Ježíš ví, jak už jsme na cestě od něj. Proto stojí před námi a táže se: I vy?

Tak se ptá nejprve těch, kteří ve strachu utečou a nechají jej samotného, aby se jeho tělo stalo chlebem života pro všechny, kdo jeho smrt dají do souvislosti se svým životem. Tak se ptá také nás, abychom si uvědomili, že není kam odejít; nikde není slovo života. Ptá se nás, abychom řekli s Petrem: "Pane, kam bychom šli?"

Uvěří-li člověk v Ježíše Krista, nemusí se bát žádné tvrdé řeči. Jeho mocí se ve všem - i v tom, co hned nechápeme - otevírá jenom a pouze dobrá zpráva, evangelium. A protože on stojí proti nám se svým tázáním, jež přemáhá náš vzdor, jdeme znovu k němu - a s radostí.

L 22,31 - 34

Šimone, Šimone, hle, satan si vyžádal, aby vás směl tříbit jako pšenici. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra nesehlala; a ty, až se obrátíš, buď posilou svým bratřím." Řekl mu: "Pane, s tebou jsem hotov jít i do vězení a na smrt." Ježíš mu řekl: "Pravím ti, Petře, ještě se ani kohout dnes nezove, a ty už třikrát zapřeš, že mne znáš."

JE PÁNEM I NAD TŘÍBENÍM SATANA

Nejen trpitel Job, ale i Ježíš, když přichází hodina temnosti, je dán do moci satanu, Božimu nepříteli. To čeká také na učedníky. Až se dá satanské síto do pohybu, zbude vůbec nějaká pšenice pro Boží stodoly? Kolik jen zmůžou podmínky, v nichž je víra svírána jako v kleštích, mezní situace, stejně tak jako konzumní způsob života! Jak lehce se ztratí vztah důvěry a oddanosti k Otci v honičce všedních dnů!

Ale navzdory tomu není tříbící moc satanova neomezená. Je závislá na Bohu, na jeho svolení. Nadto je omezena modlitbou Páně za Petra. Proč však se neodvázat pochopení, že tak se Pán Ježíš modlí i za nás? (J 17,20) On obsáhl ve své velekněžské modlitbě i náš život v jeho bohatosti a neopakovatelnosti. Nemodlí se nadarmo, určitě ne. Proto dosud věříme, byť všelijak mdle, že Ježíš za nás prosil.

V tomto oddílu je označen učedník, o něhož Ježíši tolik jde, původním jménem Šimon, i jménem darovaným: Petr. Jeho Pán jej tak nazývá právě tehdy, když mluví o jeho zapření, selhání a zklamání. To jméno znamená velice mnoho: skála nebo velký kvádr v hradbách. V celé souvislosti to zní jako ironie, ale jen uším neznalým Ježíšova laskavého promluvení. Ve skutečnosti je v tom největší naděje, že ani hřích neruší jméno, jež dal Pán Ježíš člověku, za něhož nejen prosí, ale také umírá.

Ex 2,11 - 14

V oněch dnech, když Mojžíš dospěl, vyšel ke svým bratřím a viděl jejich robotu. Spatřil nějakého Egyptřana, jak ubíjí Hebreje, jednoho z jeho bratří. Rozhédl se na všechny strany, a když viděl, že tam

nikdo není, ubil Egyptřana a zahrabal do písku. Když vyšel druhého dve, spatřil dva Hebreje, jak se rvali. Řekl tomu, který nebyl v právu: "Proč chceš ubít svého druha?" Ohradil se: "Kdo tě ustanovil nad námi za velitele a soudce? Máš v úmyslu mě zavraždit, jako jsi zavraždil toho Egyptřana?" Mojžíš se ulekl a řekl si: "Jistě se o věci už ví!"

VYŠEL HLEDAT SVÉ BRATRY

Mojžíš vyšel za svými bratřimi z místa, které mu mohl každý upřímně závidět. Byl adoptivním synem faraónovy dcery a měl před sebou skvělou budoucnost. Teď však jde k těm, s nimiž se cítí svázán, a ti jej odmítnou. Tak Izrael, který nechtěl uznat Mojžíše za svého knížete a soudce, odmítl Ježíše, krále židovského, jak napsal Pilát nad hlavu Ukřižovaného.

A přece je tu zásadní rozdíl. Mojžíš zachraňuje tím, že zabíjí egyptského dozorce. Je to záchrana sotva na den. Nic se nezměnilo a když, tak k horšímu: teď se bijí navzájem Izraelští, bratr proti bratru. Když k nám ze slávy Boží přichází Ježíš Kristus, nedělá pořádek Mojžíšovým způsobem. Nevrhá se na násilníky, protože tím se hluboká porucha vztahů mezi lidmi nevyřeší. Vždyť násilník je v každém z nás.

Ježíš zachraňuje jinak. Nedá se tomu zatleskat, lze naopak jen uvěřit nebo odmítnout jeho kříž. Namísto, aby tekla krev druhých, teče krev jeho. Za Egyptřana, krutého a tvrdého, a za Žida, stejně násilnického, dává svůj život. Umírá nepochopen Egyptřany i Židy, pohany i Božím lidem. Mojžíš chtěl organizovat svět po svém. A na to nestačil, i když měl lásku ke svým bratřím. Proto od nich nakonec utíká. Ježíš s námi zůstává na věky. Nepřemohl totiž jen vnější projevy zla, ale zlo samo svou poslušností až k smrti, a to smrti kříže.

Ř 11,33 - 36

Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty! 'Kdo poznal mysl Hospodinovu a kdo se stal jeho rádcem?' 'Kdo mu něco dal, aby mu to on musel vrátit?' Vždyť z něho a skrze něho a pro něho je všechno! Jemu buď sláva na věky. Amen.

ZBÝVÁ TI JEN ÚŽAS

Apoštol Pavel se v předchozích řádcích své epištoly svého listu zabývá těžkými problémy. Otázka svobodné vůle, když Pán Bůh se smiluje, nad kým chce (Ř 7,16), stejně tak jako otázka svědomí (Ř 2,15) nás znepokojuje stále. Ani záhada trvalosti Božích zaslíbení Židům, kteří sice do církve nepatří, ale jež "zavřel" Bůh do nevěry, aby se nad nimi smiloval, není zrovna snadné téma Pavlova složitého výkladu.

A právě teď, po vši klopotné námaze a zápasu o postižení pravdy,

apoštol propukne v jásot nad hlubinou Boží moudrosti. Je to ten nejsvobodnější výdech víry: hle, tajemství, které už vysvětlit nemohu a neumím. Odevzdávám se tomu, co mě nekonečně přesahuje. Vždyť tu je ten, který je bezedně moudrý, který i mě vede a můj život řídí!

Vskutku - Boží cesty jsou nevystižitelné. Tak vyznává každý věřící člověk, který se dívá na svůj život. I zlé věci, těžké zkoušky a chvíle krizí nám přinesly nakonec užitek. A přece ta nejméně pochopitelná Boží cesta se před námi otevřela v utrpení, smrti a pohřbu Ježíše Nazaretského. Až tam on pro nás sestupuje. A stejně nepochopitelným způsobem vychází v úsvitu nedělního rána z temna hrobu. Tady ustaň s každým vysvětlováním a tím víc jásej a chval ve vděčném úžasu Pána všech věcí, všeho viditelného i neviditelného. Jemu buď sláva na věky - kéž v tento plný závěr vyústí celý náš život!

Fp 2,5 - 11

Nechť je mezi vámi takové smýšlení, jako v Kristu Ježíši:

**Způsobem bytí byl roven Bohu,
a přece na své rovnosti nelpěl,
nýbrž sám sebe zmařil,
vzal na sebe způsob služebníka,
stal se jedním z lidí.**

**A v podobě člověka se ponížil,
v poslušnosti podstoupil i smrt,
a to smrt na kříži.**

**Proto ho Bůh vyvýšil nade vše
a dal mu jméno nad každé jméno,
aby se před jménem Ježíšovým
sklonilo každé koleno**

**na nebi, na zemi i pod zemí
a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával:
Ježíš Kristus jest Pán.**

POVÝŠEN NADE VŠE

V radách, jimiž začíná i tato kapitola epištoly do Filipis, není vrchol Pavlovy zvěsti. V radách a pravidlech, co je a co není správné, není také největší síla církve. Ta je naopak ztajena ve zpěvu o Kristu, který jediný je mocen řešit naše životy, jež strhává do svého směru.

Tento zpěv apoštol znal a patrně jej znali i jeho čtenáři. Celý uvedený oddíl z jeho listu byl už zřejmě ve sborech zpíván jako hymnus. A přece zde je jádro všeho, a proto se i známé opakuje. Ježíš se stal služebníkem a ponížil se. Níž už to nešlo. A z té hloubky, ne z povrchu, zachraňuje člověka, jeho vztah k Pánu Bohu, jeho věčný život.

Všeho se zřekl a víc než všechno dostal: jméno nad každé jméno. Z ponížení jde k slávě, kterou měl. Nebyla to však zbytečná cesta, jestliže je

znovu tam, odkud vyšel? Středověcí malíři na to odpovídali nadměru správně, když oslavenému Pánu v nebeské slávě malovali na těle rány ukřižování. Je na stejném místě, ale má stopy ran, nese na sobě to, co mu stále připomíná nás, za něž zemřel. Zachraňuje nás stále z naší bédnosti, že nám otevírá srdce i ústa pro chválu své lásky. Kdo jej chválí, je jeho. Kdo jej chválí, nemusí vždycky vědět, co má dělat, naopak - leckdy bude také v nejistotě, co je v tom či onom případě správné a dobré. Ale kdo jej chválí, ví, že jednou budeme všichni vědět (dokonce i ti, kteří se mu protíví), co máme dělat: vyznávat, že Ježíš Kristus je Pánem v slávě Boha Otce.

L 5,1 - 11

Jednou se na něj lidé tlačili, aby slyšeli Boží slovo, a on stál u břehu jezera Genezaretského; tu uviděl, že u břehu jsou dvě lodi. Rybáři z nich vystoupili a vypírali sítě. Vstoupil do jedné z lodí, která patřila Šimonovi, a požádal ho, aby odrazil kousek od břehu. Posadil se a z lodi učil zástupy. Když přestal mluvit, řekl Šimonovi: "Zajeď na hlubinu a spusťte své sítě k lovu!" Šimon mu odpověděl: "Mistře, namáhali jsme se celou noc a nic jsme nechytili. Ale na tvé slovo spustím sítě." Když to učinili, zahrnuhli veliké množství ryb, až se jim sítě trhaly. Dali znamení svým společníkům na druhé lodi, aby jim přišli na pomoc. Oni přijeli a naplnili rybami obě lodi, až se potápěly. Když to Šimon Petr uviděl, padl Ježíšovi k nohám a řekl: "Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný." Neboť jeho i všechny, kteří s ním byli, pojal úžas nad tím lovem ryb; stejně i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli Šimonovými druhy. Ježíš řekl Šimonovi: "Neboj se, od této chvíle budeš lovit lidi." Přirazili s loďmi k zemi, všechno tam nechali a šli za ním.

PÁN, KTERÝ NEODCHÁZÍ

Pán Ježíš neřikal Petrovi o hříchu vůbec nic. Nepoučoval ho o tom, jak je Pán Bůh svatý a on nečistý, nekázal mu se zdviženým prstem, jaký by měl být a není. Jenom naplnil jeho sítě v takové přemíře, že to už ani pro nás není šťastná náhoda, ale doklad o nekonečné Boží lásce, tak štědrě marnotratné.

Petr právě v této chvíli poznává své nitro a ví, že je hříšný člověk, od něhož má Ježíš odejít. Nikdo mu to neřekl, ale přemohla jej Boží láska, které dostáváme vždycky víc, než stačíme použít. A ta k nám vchází v evangeliu, abychom lépe než pod tíhou výčitek, napomínání, hrozeb a útoku na pud sebezáchovy poznali právě skrze ni svou ubohost, vzdálenost od Pána Boha, svou neužitečnost i porušenost.

Ale Ježíš Kristus není z těch, kteří od hříšných lidí odcházejí. To dělali v

té době farizeové. On však k nim znovu a znovu přichází. Ba co víc: takové lidi používá ve své službě. Proto k Petrovi a jeho druhům jde hned po svém vzkříšení s pozdravem pokoje. Proto přichází v zvěsti evangelia za námi, abychom byli rybáři lidí, kteří hodí síť na jeho výzvu. Odváží se toho však jen ten, kdo poznal na vlastní kůži, že Boží láska je silnější než hřích.

Mk 10,46 - 52

Přišli do Jericha. A když vycházel s učedníky a s velkým zástupem z Jericha, seděl u cesty syn Timaiův, Bartimaios, slepý žebrák. Když uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, dal se do křiku: "Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!" Mnozí ho napomínali, aby mlčel. On však tím více křičel: "Synu Davidův, smiluj se nade mnou!" Ježíš se zastavil a řekl: "Zavolejte ho!" I zavolali toho slepého a řekli mu: "Vzchop se, vstaň, volá tě!" Odhodil svůj plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. Ježíš mu řekl: "Co chceš, abych pro tebe učinil?" Slepý odpověděl: "Pane, ať vidím!" Ježíš mu řekl: "Jdi, tvá víra tě zachránila." Hned prohlédl a šel tou cestou za ním.

V NĚM VŠECHNO MLUVÍ PRO NADĚJI

Tím, že slepec svou prosbu křičel, rušil zbožnou soustředěnost průvodu, který se ubírá s Ježíšem do Jeruzaléma k velikonočním svátkům. Proto ho mnozí napomínali a snad mezi nimi byli i učedníci.

Když ho však Ježíš dal zavolat, najednou se všechno mění. Ti, kdo ho před chvílí odrazovali, teď jej povzbuzují, aby se vzchopil, doslova: aby byl dobré mysli. Co dřív mluvilo proti naději, je teď Ježíšovým slovem přeznačeno do jásavého opaku. Však kdo se Kristova smilování drží zuby nehty, tomu všechno vposledu zpívá píseň naděje. I kdyby na nás celý svět křičel nejen své "Mlč!", ale vši svou tragikou, neřešitelností lidských osudů a nevykořenitelným zlem i ono jobovské "Zlořeč Bohu a umři!", budeme slyšet - pro Ježíše - mnohem silněji výzvu k naději: "Vzchop se, buď dobré mysli!" Vždyť nikdy nebude oslyšena prosba víry a náš Pán nás nenechá křičet bez své odpovědi, jak dosvědčuje příběh Bartimaia z Jericha.

Mk 1,29 - 32

Když vyšel ze synagógy, vstoupil s Jakubem a Janem do domu Šimonova a Ondřejova. Šimonova tchyně ležela v horečce. Hned mu o ní pověděli. Přistoupil, vzal ji za ruku a pozvedl ji. Horečka ji opustila a ona je obsluhovala. Když nastal večer a slunce zapadalo, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé.

PÁN VŠECH DNŮ V TÝDNU

Sobota je podle Marka začátkem Ježíšovy činnosti. Ze synagógy šel

přímo k nemocné ženě a uzdravil ji. To by patrně žádný pořádný rabín tehdejší doby neudělal, protože pro přísně zbožné Židy patřilo léčení nemocných k pracovním úkonům a ty zase byly porušením sobotního klidu. Proto se lidé odvážili se svými nemocnými k Ježíši až při západu slunce, kdy sobota končila.

Ježíš však s pomocí člověku nečeká, až nad sobotou zapadne slunce. Pro něj znesvěcením soboty, dne Boží radosti z vykonaného díla stvoření, není uzdravení člověka, ale ponechání v tom, co ho trápí. Nevěřící na utrpení, jež očisťuje, jak tvrdí východní náboženství. Právě v sobotu s ním vchází do boje na znamení, že Pán Bůh není na odpočinku, ale že mu jde jako milostivému Otcí jde i o naše tělo.

Proto nenajdeme v kalendáři jediný den, kdy by nás neobklopovala Boží láska. Není jediný den, který by neměl být láskou naplněn. Vždyť kdo ji přijal, ten ji také bude vyzařovat na druhé. Proto uzdravená tchyně Šimonova obsluhuje Ježíše a jeho učedníky. Dostáváme zdraví, abychom mohli sloužit, jsme pozvedáni Ježíšem, abychom druhé posilovali a občerstvovali. Všechno jsme dostali, abychom všechno dali do služby - a to každý den.

Mt 8,21 - 22

Jiný z učedníků mu řekl: "Pane, dovol mi napřed odejít a pochovat svého otce." Ale Ježíš mu odpověděl: "Následuj mě a nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé."

PÁN I NAD LIDSKÝMI KONVENCEMI

Žádá-li teď učedník o jakousi dovolenou, má k tomu vážný důvod. Pro Židy byl pohřeb blízkého příbuzného neobyčejně důležitou povinností a je to patrně prastaré dědictví lidstva, že i pro dnešního člověka mají tyto záležitosti až mravní závažnost. A na tomto nejcitlivějším místě společenských konvencí se Ježíš nešetrně dotýká i nás, když na pohřeb a pietu nedává ani ten nejmenší důraz. Zakořeněné představy kácí svým nárokem následování. Jen to je důležité pro učedníka, nic jiného není třeba. Nevíme, jestli ti "mrtví", mající pochovávat své mrtvé, jsou nosiči mrtvol, kteří byli v židovském chápání nečistí, či zda Pán Ježíš myslel na lidi bez života zakotveného v Bohu. Pro učedníka však není v ohnisku zájmu smrt a všechno kolem ní, ale radostné následování živého Krista; to teď víme zcela jistě, a proto nejsme svázáni ničím jiným, než věrností jemu samému.

Mt 8,23 - 27

Vstoupil na loď a učedníci ho následovali. Vtom se strhla na moři velká bouře, takže loď už mizela ve vlnách; ale on spal. I přistoupili a probudili ho se slovy: "Pane, zachraň nás, nebo zahyneme!" Řekl jim: "Proč jste tak ustrašení, vy malověrní?" Vstal, pohrozil větrům i moři; a nastalo veliké ticho. Lidé užasli a říkali: "Kdo jen je, že ho poslouchají větry i moře?"

PÁN NAD MALOU VÍROU

Když se učedníci, kteří byli povětšinou rybáři, obracejí na moři k Ježíši, aby jim pomohl, je to nepochybně projev svrchované důvěry, ano víry v něj. Vždyť to volání je skutečnou modlitbou a prosbou o záchranu. Neslyší však nic jiného než výčitku; Ježíš je vidí jako "malověrné". (Matouš jako by ztlumil Markův ostrý tón, vyčítající přímo nevěru.) Nikdy bychom za projev malé víry, neřku-li nevěry, nepokládali prosbu o vysvobození, uzdravení, pomoc. Kdo je ten, který má tak vysoké nároky na víru člověka?

Je to ten, který má moc. Je Pánem nad mořem a nad bouřemi, které nás děsí. Je s námi na jedné lodi a v tom je naše víra pramalá, že to nebereme dost vážně. Jsme zděšeni jeho bezstarostností, protože nás starosti a strach přímo vysilují. A to právě je pro víru, která je jen o trochu větší než zde zmíněná, nepatřičné a zbytné.

Ko 3,18 - 4,1

Ženy, podřizujte se svým mužům, jak se sluší na ty, kdo patří Pánu. Muži, milujte své ženy a nechovejte se k nim drsně. Děti, poslouvejte ve všem své rodiče, protože se to líbí Pánu. Otcové, neponižujte své děti, aby nemalomyslněly. Otroci, poslouvejte ve všem své pozemské pány, nejen na oko, abyste se jim po lidsku zalíbili, nýbrž ze srdce, v bázni Páně. Cokoli děláte, dělejte upřímně, jako by to nebylo lidem, ale Pánu, s vědomím, že jako odměnu dostanete podíl na jeho království. Váš Pán je Kristus, jemu sloužíte. Kdo se dopouští křivdy, dostane za to odplatu. Náš Pán nikomu nestrání.

A vy, páni, dávejte otrokům, co jim spravedlivě patří. Pamatujte, že i vy máte Pána v nebi.

ZÁKLADNÍ SE NEMĚNÍ

Pavlovy rady k poslušnosti a poddanosti byly nesčetněkrát zneužity a odvolávali se na ně vykořisťovatelé i tyraní všech dob. Proto je třeba vědět, že apoštol zde neříká celkem nic nového, naopak, přejal běžné zásady tehdejší doby, které nám budou dozajista cizí. Jedno však tenkrát i dnes platí beze změny pro každého křesťana: je tu Pán, jemuž sloužíme, ať už jsou společenské podmínky jakékoliv. Na něj máme myslet při všem, co děláme, protože náš život je v něm zakotven.

Od toho se začíná, ne od souborů pokynů a návodů k jednání. Ty dozajista podléhají proměnám časů, včetně Pavlových zásad pro tehdejší otrokáře a otroky, ženy či děti. Je to jen lidské a dobově podmíněné. Kdykoliv se církev snažila přejímat neměnné zásady, jež platily pro Pavlovy čtenáře (a často z nezbytí), přispívala k ponížení ženy, k deformaci dětí a k uchování otroctví. Když nevedla vnitřní usilovný zápas o pochopení toho, co je základní a co odvozené, co je časné a co zůstává navěky, vyháněla

nezřídka svobodu i lidskost.

Vězme, že neměnné je jen toto: máme Pána, kterému sloužíme ve svobodném rozhodnutí lásky. Máme stejného Pána, i když jsme tak rozdílní a odlišní. Nic není přikázáno jako neměnný zákon, jen jedno, totiž láska. Jí se stává pak všechno, co konáme, službou Ježíši Kristu, našemu Pánu.

- jenž se počal z Ducha svatého

EFREM
SYRSKÝ

*Veliký úžas přemůže toho, kdo se zamyslí nad divem,
jakým způsobem se Bůh snížil
a přijal za přibytěk tělo matky;
jak mohl lidský život nosit oheň a jak plamen,
který našel domov v tak něžném těle,
mohl je nesežhnout?*

Ž 51,7

**Ano, zrodil jsem se v nepravosti,
v hříchu mě počala matka.**

TAK ZAČÍNÁME VŠICHNI

David napsal tento žalm, když poznal svůj hřích. Byl strašný: přivlastnil si cizí ženu a jejího muže dal úkladně zavraždit. Až do chvíle, v níž k němu ústy proroka Nátana zaznělo Boží obviňující slovo, byl schopen na to nemyslet či snad si zločin i glorifikovat. Teď však poznal, kdo je - před Boží tváří. Je zkažený už od kořene, není v něm nic dobrého. Zplozený v nepravosti a počatý v hříchu.

V biblickém myšlení to není ojedinělý tón. Jsme porušení už v těle matky, neseme v sobě vklady a sklony ke zlu, totální odvrácenost od Pána Boha. Bylo by asi ke škodě věci o této tajemné skutečnosti lidského života spekulovat; však hřích ve své podstatě je nevysvětlitelný a každé vměstnávání do systémů nás vede dál od pravdy Písem. Ta říká, že není spravedlivého ani jednoho, že všichni jsme spoutáni neposlušností, kterou sajeme takřka už s mateřským mlékem, že však tady začátek Božího člověka není. Ten je v obrácení se ke Kristu, který jediný začal jinak - totiž z Ducha svatého. My zrození v hříchu jsme znovuzrozeni z milosti, která se v něm stala.

Mt 1,18 - 20

Narození Ježíšovo se událo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Jesefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu a řekl: "Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů." To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: 'Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel', to jest přeloženo 'Bůh s námi'. Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak

mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporodila syna; a dal mu jméno Ježíš.

JEDEN ZAČAL JINAK

Matouš začíná první kapitolu svého evangelia rodokmenem Ježíše Krista. Překvapí nás jedním: jsou zde uvedeny ženy, které by každý jiný životopisec osobnosti, na niž chce dát dopadnout nejlepší světlo, asi zamlčel. Tamar, Raab, Rut a "ta, kteráž byla Uriášova", jedna skorněvštká (Gn 38), druhá profesionálka z Jericha, Uriášova Betsabé, která se (pokušitelsky?) myje na střeše a tím upoutá Davida, Rut a její noční dobrodružství na Bózově mlatě - není to až záměrné defilé lidského hříchu a zkaženosti?

A právě v této souvislosti čteme o Mariině těhotenství z Ducha svatého. Ježíš stojí solidárně s hříšníky všech dob v jedné řadě, ale je jiný. Moc hříchu ho nezdeformovala ani v těle matky. Je spojen s rodokmenem lidské bídy, aby mu jako svatý a čistý mohl přinést vykoupení a naději. Ani zde není prostor pro naše svévolné spekulace, ale pro svatý úžas, že on začal jinak než my, totiž z Ducha svatého. Patří hříšníkům, ale nepatří hříchu, je až do morku kostí člověkem, ale rodí se z tajemství Boží lásky, aby byl naším Spasitelem.

L 3,15 - 16

Lidé byli plni očekávání a všichni ve svých myslích uvažovali o Janovi, není-li on snad Mesiáš. Na to Jan všem řekl: "Já vás křtím vodou. Přichází však někdo silnější než já; nejsem ani hoden, abych rozvázal řemínek jeho obuvi; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm.

ZAČÁTEK URČUJE POKRAČOVÁNÍ

Osobnost Jana Křtitele udělala na současníky tak veliký dojem, že v něm někteří spatřovali mesiášskou postavu, kterou zaslíbení proroci. Jan je dozajista zklamal, když jejich představy nepotvrdil. Na druhé straně jim ukázal víc, než kolik tušili: Přicházející bude křtít nikoliv vodou, ale Duchem svatým a ohněm.

Ježíš, který je počat z Ducha svatého, je jím cele proniknut. Proto jen on může i nás křtít, a tak natrvalo poznamenat tímto Duchem. Luther kdysi napsal, že Duch svatý není skeptik. Patrně i radostná naděje, vyhlížející Boží království, je vzácným plodem tohoto křtu, který na sobě nese každý, kdo srdečně v Krista věří.

J 3,1 - 9

Mezi farizeji byl člověk jménem Nikodém, člen židovské rady. Ten přišel k Ježíšovi v noci a řekl mu: "Mistře, víme, že jsi učitel, který přišel od Boha. Neboť nikdo nemůže činit ta znamení, která činíš ty, není-li

Bůh s ním." Ježíš mu odpověděl: "Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží." Nikodém mu řekl: "Jak se může člověk narodit, když je už starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit." Ježíš odpověděl: "Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího. Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je Duch. Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se narodit znovu. Vítr vane, kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha." Nikodém se ho otázel: "Jak se to může stát?"

I TEBE OBESTÍRÁ TAJEMSTVÍ

Ježíšův pozemský příběh začíná v tajemství Božím. To vyjádřila církev článkem Apoštolského vyznání o početí z Ducha svatého. A ten, který vychází z tohoto stínu svatosti, rozprostírá jej nad životem každého svého následovníka. Pro Boží království se musí člověk narodit jakoby "shůry", nestačí k tomu jen Nikodémova sympatie a porozumění. Nelze tedy navázat ani na náboženskou výchovu, kterou máš od dětství. Nemůžeš se do Ježíšova kruhu vedrat svou chutí a svým rozhodnutím. Co vzchází z myšlení či pocitů pomíjitelného člověka, to je "tělo", zůstávající pořad v rovině lidského. Boží království však tuto rovinu nekonečně převyšuje a jenom ten, kdo se narodí z Ducha a vody (snad první církev tady už myslela na křest ve jménu Ježíšově, potvrzující Boží dílo na člověku, dosud žijícího z "těla"), jenom ten patří Duchu.

Boží jednání při nás je tak tajemné jako zvuk větru, který je "realitou", i když v podrobnostech už nesledovatelnou. Nejen narození Ježíšovo, ale znovuzrození každého člověka pro Boží království je svaté tajemství. Není založeno v našich jistotách, ale v milostivém Božím úradku.

Ez 37,12 - 14

"Proto prorokuj a řekni jim: Toto praví Panovník Hospodin: Hle, já otevřu vaše hroby a vyvedu vás z vašich hrobů, můj lide, a přivedu vás do izraelské země. I poznáte, že já jsem Hospodin, až otevřu vaše hroby a vyvedu vás z hrobů, můj lide. Vložím do vás svého ducha a oživnete. Dám vám odpočinití ve vaší zemi. I poznáte, že já Hospodin jsem to vyhlásil i vykonal, je výrok Hospodinův."

DUCH PŘINÁŠÍ ŽIVOT

Ezechiel mluvil do doby, která byla pro Boží lid nesmírně tíživá. Pohřbili své naděje, když je nepřátelé odvedli do zajetí, ztratili výhled kupředu, z života zbylo sotva živoření. Přichází konec.

Tak se to mohlo zdát zdeptaným Židům. Zvěst Božího slova však je vždycky zvěstí o Božím začátku, Božím životě a Boží budoucnosti. 37. kapitola proroka Ezechiele vypráví o suchých kostech, které leží poházeny bez ladu a skladu v jakémisi údolí. Když však Pán Bůh dá vyprahlým a zteřelým pozůstatkům svého Ducha, probudí se v nich život, naroste na nich tkáň a místo úděsné kostnice je zde shromáždění živých lidí.

A tak vidí Písmo člověka: i kdybychom žili v největším blahobytu, je to život v hrobě, který může otevřít jen on a vyvést k svému světlu. Skutečný život, hodný toho jména, pravý život, k němuž byl člověk Pánem Bohem určen a který ztratil, takový život není nikdy záležitostí biologie, ale dílo Ducha svatého.

Když církev radostně vyznává o svém Pánu, že byl počat z Ducha svatého, prohlašuje tím, že jenom Ježíš Kristus, jen on a nikdo jiný, má plnost Božího života. I my žijeme skutečně jenom z něj a s ním, ne na pár let, ale na věky.

- narodil se

ŘEHOŘ
Z NAZIANSU

*Jsoucí se stává, Nestvořený je učiněn,
Zbohacující se stává bédným
a přijímá chudobu mého těla,
abych dostal bohatství jeho božství.
Jaké tajemství, jež se mě týká!*

Ga 4,1 - 7

Chci říci: Pokud je dědic nezletilý, ničím se neliší od otroka, ač je pánem všeho. Je podřízen poručníkům a správcům až do doby, kterou otec předem stanovil. Tak i my, když jsme byli nedospělí, byli jsme otroky vesmírných mocí. Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří zákonu podrobeni, abychom byli přijati za syny. Protože jste synové, poslal Bůh do našich srdcí Ducha svého Syna, Ducha volajícího Abba, Otče.

● BŮH STANOVIL ČAS

Apoštol Pavel stále připomíná Kristův kříž a jeho vykupitelskou moc. Kristus Ukřižovaný je mu středem vši nadějně zvěsti evangelia. Ale dnešní oddíl je pohled k jeslím, jimiž to všechno začíná, pohled k události betlémské noci. Pavel nemá poetické vidění Lukášovo, nemluví o pastýřích, stáji, mudrcích a andělích. Mluví o plnosti času, v níž je Boží Syn, narozený z ženy, dán člověku k jeho vykoupení. Ten čas nemohl nikdo předběhnout. Proroci po něm toužili, ale přišel, až Pán časů povel: tehdy se narodil Boží Syn způsobem každého člověka.

V životě těch, jimž Pavel píše, se tím všechno změnilo. Dřívější způsob byl životem otroků pod vládou žvlů, které někdejší pohané uctívali v podobě nejrůznějších božstev. Ale slovo "STOICHEION", jež Kraličtí překládají jako "živel" a ekumenická bible jako "vesmírnou moc", má i další význam, totiž "písmeno, litera". Mrtvá litera Zákona zotročovala stejně jako náboženské kulty. My však spolu s Galatany jsme svobodni jako Boží děti skrze Krista. Protože přišel v plnosti času, naším neplným časem zni volání, které nemůžeme zapomenout: Abba, Otče!

Iz 9,6 - 7

Neboť se nám nám narodí dítě,
bude nám dán syn,
na jehož rameni spočine vláda
a bude mu dáno jméno:
"Divuplný rádce, Božský bohatýr,
Otec věčnosti, Vládce pokoje."

**Jeho vladařství se rozšíří
a pokoj bez konce spočine
na trůně Davidově a na jeho království.
Upevní a podepře je právem a spravedlností
od toho času až navěky.
Horlivost Hospodina zástupů to učiní.**

DÍTĚ NARODILO SE NÁM

Prorok Izaiáš už viděl jako skutečnost to, co může učinit jen Bůh, jeho horlivost a moc: aby byl mír a pokoj na věky. Na tak velikou věc nestačí člověk, jehož srdce bývá nepokojné a jehož myšlení je zlé od mladosti. Proto dítě, o kterém prorok svědčí, není obyčejný princ zasloužilé královské dynastie, od něhož se čeká zlepšení poměrů a rozkvět společnosti. Na to má příliš zvláštní jména, vyjadřující jeho vlastní poslání. Není jen udatným hrdinou - takovým byl např. vítěz nad Goliášem a pozdější král David, zatímco jeho syn Šalomoun měl už ve svém jménu program knížete pokoje ("šalom" znamená hebrejsky "pokoj"). Není jen - už svou existencí - ztělesněním Boží rady pro bezradné, to zvláštní dítě je sám silný Bůh a věčný Otec zároveň.

Je to zcela ojedinělé místo ve Starém zákoně, zvěstující, že Bůh přichází v narozeném dítěti. Nedá se pochopit jinak než v souvislosti s příběhem Ježíše Nazaretského. A stejně i s životním příběhem každého z nás: neboť to dítě se narodilo nám! Bůh přišel v těle dítěte za námi, abychom v něm našli svého zachránce i dárce pokoje. Abychom vytušili, ale že k Ježíši směřují dějiny a mají v něm svůj střed, bylo nám dáno toto slovo Izaiáše proroka.

L 2,1 - 8

Stalo se v oněch dnech, že vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby byl po celém světě proveden soupis lidu. Tento první majetkový soupis se konal, když Sýrii spravoval Quirinius. Všichni se šli dát zapsat, každý do svého města. Také Josef se vydal z Galileje, z města Nazareta, do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém, poněvadž byl z domu a rodu Davidova, aby se dal zapsat s Marií, která mu byla zasnoubena a čekala dítě. Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina.

LOUTKY A DĚLNÍCI BOŽÍ

Sotva se dá lépe vyjádřit jednání osob, jež vystupují v tomto oddílu, než nadpisem vypůjčeným od F. X. Šaldy. K tomu, aby prosadil své cíle a provedl drama spásy před očima světa loutek i dělníků, používá Bůh lidské pýchy i lidské pokory. Slouží mu poslušná dívka, která tváří v tvář andělskému zvěstování chce být služkou Páně a stává se matkou Božího Syna. Slouží mu neméně i Josef, vědomě střežící tajemství Marie

"zasnoubené sobě manželky těhotné". To jsou zástupci těch, kteří říkají své ano k Boží vůli a k Božím plánům.

Avšak evangelium ukazuje i ty, kteří stojí mimo, jako podílníky Božího záměru. Vládce pyšného římského impéria vydává nařízení o soupisu obyvatel říše podle domovské obce. Nešlo dozajista o nic jiného než o posílení státních financí i sebevědomí mocného panovníka. Ale tak je přiveden Josef s Marií do Betléma, vyvoleného rodiště budoucího Mesiáše (Mich 5,2); Augustus musí jako loutka, ovládaná Boží rukou, hrát svou roli, jež mu je ve vánočním příběhu přisouzena.

Pán Bůh prosadí své plány vždycky. Boží lid však nemá úkol loutek, ale pověření pokorných služebníků, kteří se vědomě dají k dispozici plánům Boží slitovné lásky.

L 2,10 - 11

Anděl jim řekl: "Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově."

NARODIL SE K RADOSTI

Pastýři, k nimž teď mluví anděl, nepatřili k těm, jejichž blízkost povznášá a zušlechťuje. Podle svědectví současných rabínů to byli lidé drsní a hrubí, s pokřivenými náboženskými i mravními představami, prostě sebranka, nazývaná pohrdlivě "lid země"; tak nízko je viděli farizeové a zákoníci. V jejich očích byli už napřed vyloučeni z účasti na budoucím životě Božího království.

Takovým lidem je tedy zvěstován příchod Spasitele! Ne k elitě, ale k spodině tehdejší společnosti přichází anděl, aby tady pastýřům zvěstoval velikou radost. Není sice jenom pro ně, ale je víc než symbolické, že začíná právě u nich, aby se dostala ke všem. Začíná u nich, aby bylo nad slunce jasné, že to největší není odměna a vyznamenání, ale pouze a jenom milost Božího sklonění se k člověku nejbídnějšímu.

Radost z narozeného Spasitele je zasazena do lidské ubohosti a hříchu. Je to radost pro nás, stojíme-li v jedné řadě s těmi, kteří nic nemají, a stejně tak i závazek zvěstovat tuto radost dál, "všemu lidu". Zapomeneme-li na to, z kázání lidu se stane podrážděné poučování či ufnukané konstatování bídy světa a spanilá tvář evangelia dostane v očích zklamaných barvu vypreparovaného a zažloutlého pergamenu.

Mt 2,16 - 18

Když Herodes poznal, že ho mudrci oklamali, rozlítl se a dal povraždit všechny chlapce v Betlémě a v celém okolí ve stáří do dvou let, podle času, který vyzvěděl od mudrců. Tehdy se splnilo, co je řečeno ústy proroka Jeremiáše:

**'Hlas v Ráma je slyšet,
pláč a veliký nářek;**

Ráchel oplakává své děti
a nedá se utěšit,
protože jich není.'

NARODIL SE K PLÁČI

Když přichází Boží láska k člověku, nesetkává se s přijetím, ale s odmítnutím: to je zvěst o kříži Ježíše Krista. Už na samém začátku pozemského příběhu Mariina syna je toto odmítnutí patrné nejen v zavřených dveřích betlémských nocleháren, ale i v děsivém činu Herodově. Postihl nevinné, je však namířen proti Ježíši. Ten, který v sobě zjevuje Boží život, rozpoutává v člověku již svou existencí zběsilou vichřici odporu, jež vraždí a ničí. Nenajdeme asi výstižnější doklad zvrácenosti lidského hříchu: ten, který se narodil k radosti všemu lidu, se stává v přeznačení tímto hříchem příčinou velikého pláče, nářku a bolesti.

Nemáme vysvětlení tohoto nezaviněného utrpení. Ale protože v každém z nás je kus Herodesa (moderní autor označil svou analýzu temných proudů lidské duše příznačně názvem "Hitler v nás"), je Matoušovo vyprávění vykřičníkem a varováním před cestou vzpoury proti Boží lásce. Vždycky nese lidem kolem nás jen zmnožené zlo.

J 1,11 - 14

Přišel do svého vlastního,
ale jeho vlastní ho nepřijali.
Těm pak, kteří ho přijali
a věřili v jeho jméno,
dal moc stát se Božími dětmi.
Ti se nenarodili, jen jako se rodí lidé,
jako děti pozemských otců,
nýbrž narodili se z Boha.

A Slovo se stalo tělem
a přebývalo mezi námi.
Spatřili jsme jeho slávu,
slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn,
plný milosti a pravdy.

SLOVO SE STALO TĚLEM

V době, v níž se mladá církev zamýšlela nad tajemstvím Ježíše Krista, svého Pána, hodně moudrých lidí používalo v systému své filozofie označení LOGOS, Slovo. Jejich nauka pohrdala hmotou, tělem a jeho projevy přímo programově. Bůh je duch a tedy protiklad zlé hmoty, "Slovo" pak je jakýsi božský pořádkový orgán, který drží hmotu v patřičných mezích.

Když církev, již je Jan mluvčím, chce vyjádřit současníkům v jejich pojmech dosah příchodu svého Pána na svět, použije k tomu známý pojem, ale v úplně nečekaném spojení: Slovo se stalo tělem, Bůh se stal člověkem; nepohrdl tím co nás trápí, přemáhá, omezuje a sráží.

Už tímto spojením Slova a těla chce Jan naznačit, že jde o událost lidskému rozumu nepochopitelnou. Ostatně nejde o to, abychom pochopili, jde o víc: abychom jej přijali a to ve víře. Není to běžné, protože vidět v slabém člověku, Židovi z Nazaretu, vlastní boží "Já", budilo u Židů (to jsou ti jeho vlastní) rozhořčení a u chytrých řeckých myslitelů úsměšek. Je to div, za nímž stojí sám Bůh, když se odvážíme po způsobu starého církevního otce říci: "Věřím, protože je to tak absurdní". Pak vždycky zahlédneme aspoň cípeček slávy, již viděl Jan; slávu sloužícího Božího Syna, který jde pro nás až na kříž.

J 1,15 - 17

Jan o něm vydával svědectví a volal: "To je ten, o němž jsem řekl: Přichází za mnou, ale je větší, protože tu byl dříve než já."

Z jeho plnosti jsme byli obdarováni my všichni milostí za milostí. Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista.

MILOST A PRAVDA NEJSOU POJMY

Milost je veliké slovo, právě tak jako pravda. Čím jsou slova větší, tím méně nám říkají a tím snadněji z nich vypadává obsah. Jan nám však chce říci, že v Ježíši Kristu ten obsah vrcholných slov, známých v poněkud odlišném významu ze Starého zákona (zde Hospodin je hojný v milosrdenství a pravdě, Ex 34,6), se nejen neztratil, ale uskutečnil se. Milost a pravda se stala, ať chápeme, odmítáme, vzdalujeme se jí nebo to všechno popíráme jako nesmysl a fráze.

Protože jsme uvěřili, že milost i pravda se staly v Ježíši Kristu těmi nejhlubšími skutečnostmi našeho života, nejsou to pro nás prázdné pojmy či hra se slovíčky, ale to, z čeho žijeme na každý den. Žijeme z Boží nezasloužené milosti a z jistoty evangelia, že nás nikdo nevytrhne z jeho rukou. To obé se v Kristu stalo a nikdy se nemůže odestát: milost a pravda.

L 2,33 - 35

Ježíšův otec a matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli. A Simeon jim požehnal a řekl jeho matce Marii: "Hle, on jest dán k pádu i k povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se budou vzpírat - i tvou vlastní duši pronikne meč - aby vyšlo najevo myšlení mnohých srdcí."

S TÍM DÍTĚTEM NEJSOU ŽERTY

Staříček Simeon, který se dočkal vytouženého Spasitele světa, jej teď má v náručí jako malé děťátko. Dívá se na ně a vidí v něm toho, který bude vždycky dělit lidi. Jedni padnou, když na něj narazí, druzí povstanou, i když i jim patrně bude zpočátku také příčinou pádu. Asi nikdo z nás nevydrží náraz jeho požadavků, cílů a hodnot. Přirozený člověk musí na Ježíši padnout. On je soudem nad naší spravedlností, naší morálkou, nad naší

láskou k člověku i k Bohu. Chce tisíckrát víc, než kolik můžeme s nasazením všech sil dát. Přece však pro mnohé on sám bude zase silou k povstání, mocí záchrany a vysvobození. S tímto dítětem - to Simeon chce říci - nejsou žerty, protože na něm se rozhoduje tvůj život, tvá věčnost; buď - anebo.

Posluchači často Ježíše žádali, aby své slovo potvrdil nějakým znamením, a tak dokázal jeho věrohodnost. Tato vyžádaná zázračná znamení však jsou zbytečná, protože on sám je znamením nad jiné přesvědčivým. Je znamením, jemuž se ovšem lidé budou vzpírat v nevěře. Avšak tváří v tvář Ježíši člověk pozná, kdo je, jakou má masku a převlek, oč mu jde a jaký má cíl - budou zjevena myšlení mnohých srdcí a Marii pronikne meč až do duše.

Přišel k nám, abychom "ukázali barvu", abychom volili a rozhodli se.

chce "O čase" sb. 89

J 18,37

Pilát mu řekl: "Jsi tedy přece král?" Ježíš odpověl: "Ty sám říkáš, že jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas."

NARODIL SE PRO SVĚDECTVÍ PRAVDY

V žádném jiném evangeliu nenajdeme toto ojedinělé janovské místo, kde mluví Pán Ježíš s Pilátem o svém narození. Už ne pastýři ani andělé, ale on sám tlumočí zvěst vánoc. Přišel na tento svět s určitým posláním. Narodil se, aby byl svědkem pravdy. Nejde ovšem o pravdu podle našich představ, ale jde o samého Boha. Pravdu poslední, která se sdílí, zjevuje, osvědčuje. A Ježíš je ten, který její nezfalšovanost a pravost garantuje celým životem - neboť to je svědectví, kvůli němuž přišel k nám.

A proto je také králem; králem, který své poddané získává prostým zavoláním a oslovením. Jeho mocný hlas, zavazující k následování, slyší ovšem pouze ten, kdo "je z pravdy", kdo je Bohu blízko a žije nějak z jeho síly. Pán Ježíš vydal nejen před Pilátem, ale i před námi svědectví o pravdě - a my jsme mu uvěřili.

J 1,1 - 5

**Na počátku bylo Slovo,
to Slovo bylo u Boha,
to Slovo bylo Bůh.
To bylo na počátku u Boha.
Všechno povstalo skrze ně
a bez něho nepovstalo nic,
co jest. V něm byl život
a život byl světlo lidí.
To světlo ve tmě svítí
a tma je nepohltila.**

SVĚTLO, KTERÉ SVÍTÍ V TEMNOSTECH

Když Jan mluví o Pánu Ježíši, chce vyjádřit v obrazech - jinak to ani nejde - jeho podobu. Má tvář nemluvnátka z jeslí a tvář Ukřižovaného z Golgoty, ale Jan se dívá dozadu, až k samému počátku. Tam nachází svého Pána jako Slovo, Život a Světlo.

Právě tento "nejhlubší" evangelista nám chce říci, že on nezačíná svůj život prvním vdechem na tomto světě, ale že jeho život je od věčnosti. A tím, že přišel, vešlo Světlo do temnot. Září nám a jeho svit se nepodařilo zastřít. Narození Ježíše Krista, našeho Pána, je tak hluboký zářez do dějin, že od něj odvíjíme čas. Jím poměřují i ti, kdo neznají plnost jeho slávy, dobu "před" - a "po" Kristu. Světlo Ježíšova života svítí a tmy na tom nic nezměnily. Proto začátek Janova evangelia není jen vznešená krása výrazu, ale náš vlastní pohled na toho, který v sobě ztělesňuje Boží milostivé slovo, život pro nás a světlo pro všechny.

Amen

- z Marie Panny

BRATRSKÉ
VYZNÁNÍ
Z R. 1662

*Věříme a vyznáváme, že byla dcerka z rodu královského,
v tom nade všechny lidi blahoslavená,
že matkou Syna Božího, přirození naše přijímajícího, byla,
k tomu od Boha Otce vyvolena, oddělena, požehnána,
Duchem pak svatým mimo jiné
naplněna a posvěcena byla,
Panna čistá před porodem, při porodu i po porodu,
krví Syna svého nejmilejšího,
jenž byl a jest Syn Boha živého,
pokropena a posvěcena a mocí Ducha svatého
všelickou svatostí a milostí naplněna byla.*

L 1,28 - 27

Když byla Alžběta v šestém měsíci, byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené muži jménem Josef, z rodu Davidova; jméno té panny bylo Maria.

DÍVKA Z NAZARETU

Když Bůh zachraňuje, pak vždycky z hloubky, ne jen z povrchu. Jeho záchrana začíná v nejslabším článku a na nejnevhodnějším místě. Takovým byl dozajista Nazaret. Ta malá vesnice v Galileji, o níž už prorok mluvil jako o "pohanské" (Mt 4,15), měla takovou pověst, že nad Ježíšem Nazaretským, synem dívky z Nazaretu, zněla rozpačitá otázka, může-li být vůbec z Nazaretu něco dobrého (J 1,47).

A právě sem je poslán anděl, do místa, nad nímž je napsán otazník, tam, odkud se nic nečeká. Cíl cesty Božího posla je už výmluvným předznamenáním Ježíšova života, který se bude sklánět k celníkům, nevěstkám, vyvržencům z vesnic malomocných i k lotru umírajícímu nejpotupnější smrtí na kříži. Tak se začíná, že Bůh jde do hlubin lidské bídě, že jde po úroveň i toho nejchudšího, že posílá anděla do Nazareta, symbolického zpodobnění ubohosti a malosti.

Když Bůh nepohrdl Nazaretem, jak bychom to mohli udělat my, kteří vidíme ubohou a malou hrstku Božího lidu, poloprázdný sbor, odumírající společenství? Jemu není nic tak malé a ubohé, aby právě tam nemělo být zvěstováno to největší a nejradostnější. Snad proto, abychom si tuto jistotu vtiskli do srdce, snad i kvůli tomu šel anděl do Nazareta.

L 1,28 - 29

Přistoupil k ní a řekl: "Buď zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou." Ona se nad těmi slovy velmi zarazila a uvažovala, co ten pozdrav znamená.

SLYŠ POZDRAV BOŽÍ

Nestávalo se, že by vzdělaný člověk, jímž byl u Židů např. zákoník, studující Boží Zákon, pozdravil ženu; to se přičilo myšlení tehdejší doby. Žena byla této pocty nehodna, protože společensky stála hluboko pod mužem. Teď však anděl - a to už je pro chápání dívky z Nazaretu zcela nepochopitelné - zdraví ji tak bohatými a krásnými slovy! Je zahrnuta milostí, je ujištěna přítomností Páně, je jí přivoláváno: "Raduj se" (tak lze také přeložit ono "buď zdráva").

Maria se zarazila, když slyšela tato slova. To proto - a v tom je její velikost -, že dobře věděla, jak málo si takového pozdravu zaslouží. Nemá v sobě nic jedinečného a přitažlivého pro Boha, aby byl s ní. Ale v tom je sláva Boží lásky, že se sklání k člověku, který nic nemá a ničím nevyniká, jemuž musí být všechno darováno.

Andělský pozdrav byl určen jen této nazaretské dívce, aby nám všem zněl pozdrav toho, který se z ní zrodí: Pokoj vám. V něm jsme zahrnuti i my nezměrnou Boží milostí, v něm je Bůh s námi a všechno nám přivolává "Raduj se".

L 1,30 - 38

Anděl jí řekl: "Neboj se, Maria, vždyť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Na věky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce." Maria řekla andělovi: "Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?" Anděl jí odpověděl: "Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží. Hle, i tvá příbuzná Alžběta počala ve svém stáří syna a již je v šestém měsíci, ač se o ní říkávalo, že je neplodná. Neboť 'u Boha není nic nemožného'." Maria řekla: "Hle, jsem služebnice Páně; staň se mi podle tvého slova." Anděl pak od ní odešel.

JSEM SLUŽEBNICE PÁNĚ

Podrobností o počátku Ježíšova života je právě v Lukášově evangeliu víc než v ostatních třech - proto už v první církvi se šířila domněnka, že tak intimní údaje musel autor získat přímo od Marie, která "zachovávala všechny tyto věci, skládajíc je v srdci svém" (L 2,19). Ať je tomu jakkoliv, nejde tu o senzaci a námět k diskusi, ani o materiál k oslavě či dokonce zbožštění Marie, matky Božího Syna. Ta zůstává ostatně veliká právě jako služebnice Páně, přitakající pokorně k Božímu jednání. V celém příběhu této něžné křehkosti, tajemství a svaté zámlky (moc Nejvyššího tě zastíní) jde spíše o toho, jehož království je bez konce. Je stejný jako my, ale má tělo z Marie Panny. Každý z nás může být do jisté míry vysvětlen podle toho, co mu bylo dáno do vínku v nadání, sklonech, zatíženích a

nemocech. Ježíš nikov. Nepřichází do světa z lidské lásky, ale z lásky Boží, našim kategoriím zcela nepochopitelné.

A k tomu Marie říká svůj souhlas a stává se pokorným potvrzením jistoty, že nebude nemožné u Boha žádné slovo. Jako Abraham, tak i Marie je nám příkladem poslušné víry, která z Božího slova žije cele a plně.

L 1,39 - 42

V těch dnech se Maria vydala na cestu a spěchala do hor do města Judova. Vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu. Když Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, pohnulo se dítě v jejím těle; byla naplněna Duchem svatým a zvolala velikým hlasem: "Požehnaná jsi nade všechny ženy a požehnaný plod tvého těla."

PŘICHÁZÍ MATKA MÉHO PÁNA

Maria pospíchá se svým tajemstvím za Alžbětou, svou příbuznou. Když vejde do jejího domu, nespustí přívál slov, v nichž by vychrlila tu úžasnou zkušenost, říká jenom pozdrav. Jako by to, čemu uvěřila, bylo nad její vyjadřovací schopnosti, jako by jí tajemství Zvěstování zavíralo ústa.

Avšak Alžběta porozuměla. Kde je v akci Duch svatý, tam člověku není zatěžko poznat svaté věci bez obšírného komentáře. Proto stárnoucí žena kněze Zachariáše dává té obyčejné dívce též titul, který jí dal předtím anděl: Požehnaná mezi ženami. Poznává v ní matku svého Pána. Ten dosud nenarozený je už teď Pánem Alžběty, která se v úžasu ptá: jak to, že ke mně přichází matka mého Pána?

Když je člověk naplněn vděčností, ptá se podobně; jak si zaslouží tolik Boží péče, zájmu a potěšení? Marie i Alžběta, která také čeká syna ve svém pozdním věku, jsou spojeny nejenom příbuzenstvím, sympatiemi či přátelstvím, ale radostí a vděčností z Božího divu. Bez něj by nebylo tohoto setkání. Bez radostného údivu nad velikostí Boží lásky se dodnes i ve společenství církve zdvořile mjíme.

L 1,43 - 45

"Jak to, že ke mně přichází matka mého Pána? Hle, jakmile se zvuk tvého pozdravu dotkl mých uší, pohnulo se radostí dítě v mém těle. A blahoslavená, která uvěřila, že se splní to, co jí bylo řečeno od Pána."

BLAHOSLAVENÁ VÍROU

Radost proniká až k Alžbětině nemluvnátku v jejím životě. Ten, který se bude jmenovat Jan Křtitel, se už teď raduje z naplnění prorocké naděje a všeho lidského toužení po Zachránci, jenž se narodí z Panny.

Při vsí úctě k té, jež je první z žen, při vsí něze k nazaretské dívce nechce Lukáš udělat z Marie dárkyni radosti, milosti a ostatních darů Boží štědrosti. I ona je - stejně jako my - všeho toho potřebná. Dozajista má Alžběta svrchovanou pravdu, že její blahoslavenství je v souvislosti s tím, že uvěřila Božímu slovu. V tom je totiž jediné blahoslavenství člověka před

Bohem, že se na něj spolehne, že mu dá svou důvěru, že vezme jeho slovo vážně.

L 1,50 - 53

**"Svaté jest jeho jméno
a milosrdenství jeho od pokolení do pokolení
k těm, kdo se ho bojí.
Prokázal sílu svým ramenem,
rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně;
vladaře svrhl s trůnu a ponížené povýšil,
hladové nasýtil dobrými věcmi
a bohaté poslal pryč s prázdnou."**

JAKÁ TO PÍSEŇ

Když Marie zpívá svou píseň, že Pán Bůh sházel mocné z trůnu a ponížené povýšil, zpívá ji do doby, kdy je to zcela opačně: na trůnu římských císařů sedí vladař, který pevně drží v rukou světovou politiku a ponížený Izrael je v poddanství dál.

Zpívající dívka však zde neshrnuje své životní zkušenosti, nekomponuje vlastní skladbu; její slova jsou vzata ze žalmů. Drží se melodie, která zněla dávno a dávno před jejím zpěvem, zpívá píseň nikoliv o nejisté budoucnosti, ale o Božím vítězství. Tak se Marie projevuje jako ta, která nežije z odhadů, snů, úzkostí a obav, ale z víry. Vždyť víra znamená vidět budoucnost tak, jak ji vidí Bůh. Víra znamená vědět, že tato budoucnost se už teď prolomila do mého života. Proto zpíváme s Marií její chvalozpěv o Božím milosrdenství, které je nad každým životem, byť se nám zdál prauboze pustý.

V té písni to zní radostným trilkem naděje. Vždyť nejsme v rukou lidí, ale v naručí Boží lásky, která za námi přišla, která nasycuje náš hladový život; nejen Marie, i my s ní žijeme ve světě zázraků a s ní oslavujeme svého Pána a Boha.

L 2,15 - 20

Jakmile andělé od nich odešli do nebe, řekli si pastýři: "Pojďme až do Betléma a podívejme se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil." Spěchali tam a našli Marii a Josefa i to děťátko položené do jeslí. Když je spatřili, pověděli, co jim bylo řečeno o tom dítěti. Všichni, kdo to uslyšeli, užasli nad tím, co jim pastýři vyprávěli. Ale Maria to všechno v mysli zachovávala a rozvažovala o tom. Pastýři se pak navrátili oslavující a chválíce Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno.

BŮH NEMÁ JEN GABRIELE

Pastýře pokládala tehdejší společnost za podvodníky a zloděje. Proto bylo zakázáno kupovat od nich maso; nesměli svědčit u soudu, protože

jejich slovo nemělo váhu. Jeden slavný učitel Zákona se vyjádřil, že není na světě hanebnější povolání než být pastýřem.

A přece právě to patří k podstatě evangelia, že když odcházejí andělé, nastupují na jejich místo pastýři. Bůh, který vzal zavděk smrdutým chlévem, nepotřebuje teď rytířstvo nebeské, ale chce použít ty, kteří mají zneuctěné jméno. Jim je předána štafeta slova od anděla, oni vstupují na jeho místo. Když se Marie setkává s Gabrielem, slyší veliké věci o děťátku, které se z ní narodí. Teď tu proti ní stojí lidé nejspodnější vrstvy společnosti a říkají jí, "což jim povědíno bylo o tom děťátku". Bůh posílá tyto "nestylové" anděly, aby zvěstovali Marii, která právě teď potřebuje posilu ve své víře, protože chlév a jesle se tak krutě neshodují se zaslíbením o království, jemuž nebude konce, že její syn je Spasitel. Tito po lidském soudu nejméně vhodní zvěstovatelé potvrzují Marii slovo Gabriele: On je Mesiáš a Pán.

Pán Bůh na Marii nezapomněl. Pán Bůh nezapomněl ani na nás. Posílá nám své anděly v lidech, aby nám připomněli to, co jsme slyšeli. Možná, že to jsou slova o lásce, která je největší.

L 8,19 - 21

Přišla za ním jeho matka a bratři, ale nemohli se k němu dostat pro zástup. Lidé mu oznámili: "Tvoje matka a bratři stojí venku a chtějí se s tebou setkat." On jim odpověděl: "Má matka a moji bratři jsou ti, kdo slyší Boží slovo a podle něho jednají."

MATKA NEMÁ VÝSADY

Někteří vykladači se domnívají, že matka a bratři Ježíšovi chtěli vidět zázrak. Jiní jsou názoru, že si jej chtěli odvést domů jako vychýleného člověka, který dělá rodině ostudu. Ať tomu je jakkoliv, Pán Ježíš zůstává úplně lhostejný k tomu, že přišla jeho matka, dokonce za své vlastní příbuzné označí ty, kteří slyší a činí Boží slovo.

Abychom i zde našli pro sebe potěšení evangelia, je třeba si připomenout, že matka a bratři chtějí uplatnit na Ježíše svá práva. Přicházejí s určitým nárokem rodiny na jejího člena; nepochybně i Marie přichází jako matka s nárokem na svého syna. A právě to Ježíš odmítá. Neuznává přednostní právo ani samé Marie. Do popředí nevstupuje ona, ale posluchači a činitelé Božího slova. Ty přijímá do nejužšího vztahu svého přátelství, s nimi je vnitřně zajedno, k těm patří. Patří k nám, pokud k němu přicházíme pokorně a bez jakéhokoliv nároku, jestliže slyšíme jeho slovo a všemi silami se snažíme je žít.

J 2,1 - 5

Třetího dne byla svatba v Káně Galilejské. Byla tam Ježíšova matka; na svatbu byl pozván také Ježíš a jeho učedníci. Když se nedostávalo vína, řekla Ježíšovi jeho matka: "Už nemají víno." Ježíš jí řekl: "Co to ode mne žádáš! Ještě nepřišla má hodina." Matka řekla

MARIE UKAZUJE K JEŽÍŠI

Na Mariino konstatování, že svatebčanům došlo víno, Ježíš odpovídá neobyčejně tvrdě a drsně. Ke své matce mluví jako cizí člověk, tón jeho slov je hněvivý a on stojí zcela jinde než ona. Mariina větička patrně nebyla tak zcela nevinná. Její syn v ní slyší vybídku: Udělej něco! Mariina láska k svatebčanům, kteří snad byli její příbuzní, naléhá na Ježíše, aby učinil zázrak. Matouš, který stejně jako ostatní synoptikové nezná příběh o svatbě v Káně, jímž začíná u Jana Ježíšova činnost, klade na začátek svého evangelia - a to není zbytečné připomenout si právě nad slovem Marie - naléhání Pokušitele, aby Syn Boží proměnil kameny v chléb (Mt 4,3). I zde v Káně, právě tak jako na poušti, je Ježíš pokoušen, aby ukázal svou moc dřív, než má, aby se neohlížel na Boží vůli.

Ani matka nemůže urychlit Boží čas, podle kterého se Pán Ježíš řídí. Jako Petr, který je skálou, na níž zbuduje Kristus svou církev, stává se obratem ruky satanem (Mt 18,18 - 23), tak i "požehnaná mezi ženami" je Ježíši ve svém jemném naléhání cizí a zavádějící od vůle Otcovy. Tak střízlivě vidí Písmo Marii, která si vůbec neuvědomila; jak je svému Synu nebezpečná.

Ale i Jan ji ozdobuje tou největší slávou - slávou poslušnosti. Matka se podřizuje synově svrchovanosti a ustupuje ze scény s výzvou: "Co vám nařídí, to učiňte". Je v tom vyznání, že jen Ježíš má právo rozkazovat, on je ten, jehož je třeba poslouchat. A Marie, i když nerozumí, věří.

Snad i tato víra, která se nenechá urazit a odmítnout (jak se teď podobá syrofenitské ženě s její touhou po drobečcích Ježíšovy lásky!), je nějak v souvislosti s tím, že Ježíšova hodina skutečně přišla a on zjevil svou slávu. Tím se nám Marie, stejně potřebná odpuštění jako my, stává velikým svědkem víry, ukazatelem k Pánu Ježíši a vpravdě nejkrásnější ženskou postavou celého Nového zákona. V poddanosti Synu pak je předobrazem (nikoliv nepřiměřeným) pravé a poslušné církve.

- trpěl pod Pontským Pilátem

MARTIN
LUTHER

*Když na něj hledíš a slyšíš, co koná a trpí, nepochybuji,
že sám Kristus s tímto utrpením je tvůj,
na což můžeš spoléhat neméně, než kdybys to učinil ty.*

L 12,49 - 51

Oheň jsem přišel uvrhnout na zemi, a jak si přeji, aby se už vzňal! Křtem mám být pokřtěn, a jak je mi úzko, dokud se nedokoná! Myslíte, že jsem přišel dát zemi pokoj? Ne, pravím vám, ale rozdělení!

UTRPENÍ OČEKÁVÁNÍ

Slova o ohni, jež Pán Ježíš chce vidět planout na celé zemi, čteme jenom u Lukáše, autora Skutků apoštolských. Ty nám svou 2. kapitolou vysvětlují, o jaký oheň jde. Je to oheň Ducha svatého, v němž není zkáza, ale život, pomoc a naděje pro člověka. Ježíš není žhář, který ničí, ale dárce a vysvoboditel. Oheň Božího slitování se však může na zemi vznítit, jen když se Ježíš bude křtít křtem utrpení a smrti. Musí nést jako přetěžké břímě vědomí, že na něm záleží spása celého světa. V tomto očekávání je už utrpení, předjímající Velký pátek.

Náš Pán trpí a je mu úzko, protože je všechno v sázce a všechno na něm spočívá. Ne však na nás. My nemůžeme svět zachránit, protože zachraňuje jen on. V něm se spása stala neodvolatelně. Je tak převratná, že stále čerí hladinu lidského myšlení a vráží se jako klín mezi lidi, až dosud sjednocené zplahující povrchností pohledu.

J 19,5

Ježíš vyšel ven s trnovou korunou na hlavě a v purpurovém plášti. Pilát jim řekl: "Hle, člověk!"

ČLOVĚK - TO ZNÍ HRDĚ

Římská kultura si nad jiné cenila stručnosti a jasnosti řeči. Nepochybně si ji osvojil i římský úředník Pilát - z jeho výpovědi o Ježíši nelze vypustit ani slabiku: "Aj, člověk!" Zatímco Židé jsou svou obžalobou, že se činil Synem Božím, nevědomými svědky jeho božství, Pilát dosvědčuje jeho lidskou skutečnost, jeho historicitu, jeho vlastní poslání. Je svázán s námi, patří k nám a přijímá úděl, který se zdá někdy nad síly i možnosti, totiž být člověkem v pravém slova smyslu, být člověkem ve světě robotů a mechanizace života. Pilátova slova nás odkazují k jedině normě pravého lidství, již je Ježíš Kristus. Zní-li Gorkému slovo "člověk" hrdě, pak křesťanu zní v souvislosti s odsouzeným a zneuctěným Božím Synem nadějně. Vždyť svět člověka, z něhož jde přechoasto strach, je zároveň světem toho, který se s námi spojil navěky.

Pilát mu řekl: "Jsi tedy přece král?" Ježíš mu odpověděl: "Ty sám říkáš, že jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas.." Pilát mu řekl: "Co je pravda?" Po těch slovech vyšel opět k Židům a řekl jim: "Já na něm žádnou vinu nenalézám."

OTÁZKA PRVNÍ: CO JE PRAVDA?

Pilátova tragika netkví v jeho tázání, spíše v tom, že svou otázku pokládá za konečnou a nezodpověditelnou. Nevěří na odpověď a od Ježíše odchází. Jidáš končí zoufalstvím a sebevraždou, Pilát - noblesněji - pouze otazníkem. Při vnější rozdílnosti jsou si blízcí: v tom, že na konci slyšeli jenom sebe jako posledního rozhodčího.

Pravda, o níž přichází vydat svědectví Pán Ježíš, není názor, pojem či tvrzení. Je to Boží láska, která má jeho tvář; je to lidský hřích, který dostává podobu v našich slovech i jednání. V něm stojí před námi poslední pravda. Můžeme se její moci dozajista vymknout Pilátovým způsobem, můžeme ji zproblematizovat a zlehčit, ale pak už se stáváme hříčkou svého pochybujícího a výsměšného nitra. Ostatně římský prokurátor už způsobem, jak si otázku položil, odpověděl, že pravda je "něco". Křesťan ví, že ve víře je pravda vždycky "někdo", totiž Ježíš Kristus. Jemu se chceme podřizovat bez vytáček, protože jen on, Pravda, která je cestou i životem, vysvobozuje z každého příšeří lži a bezbožného i zbožného klamu.

O svátcích měl vladař ve zvyku propouštět zástupu jednoho vězně, kterého si přáli. Tehdy tam měli pověstného vězně, jménem Barabáš. Když se zástupy shromáždily, řekl jim tehdy Pilát: "Koho vám mám propustit, Barabáše, nebo Ježíše, zvaného Mesiáš?" Věděl totiž, že mu ho vydali ze zášti.

Když seděl na soudné stoličce, poslala k němu jeho žena se vzkazem: "Nezačínej si nic s tím spravedlivým! Dnes mě kvůli němu pronásledovaly zlé sny." Velekněží a starší však přiměli zástup, aby si vyžádali Barabáše, a Ježíše zahubili. Vladař jim řekl: "Koho vám z těch dvou mám propustit?" Oni volali: "Barabáše!"

OTÁZKA DRUHÁ: KOHO PROPUSTIT?

Pilát nepatří k Ježíšovým nepřátelům, kteří žádali jeho smrt. Když mu ještě manželka dává svým snem výstrahu, tím víc jej chce propustit. Bylo to v jeho pravomoci, ale měl strach z komplikací, které by mu jasné stanovisko mohlo způsobit. Proto se obrací - dvakrát - na lid, který, jak

doufal, si vybere Ježíše, jehož pak propustí na základě běžně uplatňovaného velikonočního obyčeje. Snad tuto zodpovědnost přesunul na dav s bláhovou nadějí, že v lidech zvítězí rozum a lepší já. Zvítězila touha po ukřižování.

Když jde o Ježíše, nemůžeme přesunout zodpovědnost na druhé, ani na církve či kazatele. Rozhodnutí musíme udělat sami. Je na nás určit, komu dáme přednost: Ježíši či Barabáš; je to naše právo a naše zodpovědnost přiznat se celým životem k evangeliu či k něčemu jinému. Pilátovský problém musíme řešit znovu v nejrůznějších situacích dne, protože v podstatě se rozhodujeme buď pro Ježíše, nebo proti němu. U vědomí vážnosti takto pokračujícího Ježíšova příběhu v našem životě můžeme volat jen jednu prosbu: Pane, smiluj se nad námi!

Mt 27,22 - 26

Pilát jim řekl: "Co tedy mám učinit s Ježíšem zvaným Mesiáš?" Všichni volali: "Ukřižovat!" Namítl jim: "Čeho se vlastně dopustil?" Ale oni ještě víc křičeli: "Ukřižovat!"

Když Pilát viděl, že nic nepořídí, ale že pozdvížení je čím dál větší, omyl si ruce před očima zástupu a pravil. "Já nejsem vinen krví toho člověka; je to vaše věc." A všichni lid mu odpověděl: "Krev jeho, na nás a na naše děti!" Tu jim propustil Barabáše, Ježíše dal zbičovat a vydal ho, aby byl ukřižován.

OTÁZKA TŘETÍ: CO S JEŽÍŠEM?

Tuto otázku si položil Pilát sám a sám jí zodpověděl. Ježíš je zbičován a odsouzen k ukřižování, Barabáš, který vraždil, je propuštěn na svobodu, aby v tom patrně pokračoval. Z celého evangelijního vyprávění lze soudit, že Pilátovi byl Ježíš spíš sympatický a že tomuto bédnému vězni byl římský prokurátor mecenášsky nakloněn. Ale to nestačí. Sympatie se velmi rychle hroutí tlakem okolností či křikem těch, kteří jsou ve většině proti. Kdo se rozmýšlí, co s Ježíšem, kdo s ním není cele, kdo na něj nevsadil docela všechno, ten se může stát spoluvůrcem pašijí a nástrojem temnosti. Ježíš není šachová figurka, kterou můžeš tahat sem a tam a případně ji vyřadit ze hry. On je (a to Pilát opakuje) Mesiáš, Kristus, Zachránce mého života a jediná naděje, kterou člověk má. Kdo mi zůstane, když se jej zbavím?

J 19,19 - 22

Pilát dal napsat nápis a připevnit jej na kříž. Stálo tam: Ježíš Nazaretský, král židovský. Ten nápis četlo mnoho Židů, neboť místo, kde byl Ježíš ukřižován, bylo blízko města; byl napsán hebrejsky, latinsky a řecky. Židovští velekněží řekli Pilátovi: "Neměls psát 'židovský král', nýbrž 'vydával se za židovského krále'." Pilát odpověděl: "Co jsem napsal, napsal jsem."

OBHÁJCE KRÁLOVSKÉHO TITULU

Přirozená pýcha Římana se vzbouřila, když mu Židé chtěli - a docela logicky - nápis s označením viny opravit. Cítili dobře, že nad hlavou Ukřižovaného jsou slova (dokonce ve třech řečech), která odsouzení vlastně přiznávají to, co mu jednoznačně upřeli. Vždyť křičeli podbízivě a výhružně zároveň, že nemají krále, ale císaře. Pilát se v uražené pýše stává bezděčným obhájcem Ježíšova královského titulu. Co napsal, to zůstane - Ježíš je králem.

Je to víc než náhoda, spíš potvrzení slova žalmu 76: "i hněv člověka chváliti tě musí (v. 11). A právě tak je to i zvěst, že Pán Ježíš se nevzdal svého královského nároku nad těmi, kteří ho odmítají, odsuzují a křijují. Není králem jenom církve, ale celého světa. Na to nesmíme zapomenout nikdy a nikde.

Žd 2,11 - 12

A on, který posvěcuje, i ti, kdo jsou posvěcováni, jsou z téhož Otce. Proto se nestydí nazývat je svými bratry, když říká:

'Budu zvěstovat tvé jméno svým bratřím, uprostřed shromáždění tě budu chválit.'

TRPÍCÍ ZPÍVÁ

Na kříži se Ježíš modlil slovy 22. žalmu, který začíná trýznivou otázkou: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Z tohoto žalmu je převzat v našem oddílku epístoly k Židům verš, který říká ne už trpící, ale oslavený Pán: "zvěstovati budu jméno tvé bratřím svým, uprostřed shromáždění prozpěvovati budu tobě." Tak to čteme v kralickém překladu.

V celém evangeliu máme jedinou zmínku o Ježíšově zpěvu. Po věčeři zazpíval s učedníky chvalozpěv a vyšel na horu Olivetskou (Mt 26,30). Zde však je to mnohem výraznější: On prozpěvuje píseň uprostřed nás, kteří jsme jeho bratří, i když tak ubozí. Ježíšův zpěv o Božím slitování nad námi je tajemným pozadím chvalozpěvu církve. Protože zpívá s námi, strhuje nás do jásavé oslavy Boží. Začátek 22. žalmu vykřikl sám, aby už pro nikoho jiného neplatil, ale ten jásavý závěr zpívá s námi. Však jeho duch v církvi je vždycky duchem radosti a chvály.

1 Tm 6,12 - 16

Bojuj dobrý boj víry, abys dosáhl věčného života, k němuž jsi byl povolán a k němuž ses přihlásil dobrým vyznáním před mnoha svědky. Vyzývám tě před Bohem, který dává všemu život, a Kristem Ježíšem, který vydal svědectví svým dobrým vyznáním před Pointem Pilátem, abys bez poskvrny a výtky plnil své poslání až do příchodu našeho Pána Ježíše Krista. Jeho příchod zjeví v určený čas požehnaný a jediný

Vládce, Král králů a Pán pánů. On jediný je nesmrtelný a přebývá v nepřístupném světle; jeho nikdo z lidí neviděl a nemůže uvidět. Jemu patří čest a věčná moc. Amen.

PILÁT SLYŠEL SVĚDECTVÍ

Je to poslední zmínka o Pilátovi v Novém zákoně. Apoštol Pavel jej zmínil v povzbuzujících řádcích svého dopisu Timoteovi, mladému spolupracovníkovi v díle evangelia. Představitel římské moci slyšel od Ježíše "dobré vyznání". Totéž slovo je užito i o Timoteově vyznání před mnoha svědky. Snad se jednalo o jeho křest, jemuž vždycky předcházelo vyznání víry. Pán Ježíš je však svým vyznáním před Pilátem stálou připomínkou cesty utrpení každému následovníku. Nemusí se sice vždycky otevřít ve stejné podobě, ale už sám "dobrý boj víry" přináší těžkosti a komplikace života.

Tady se však nekončí. Náš Pán už nestojí před Pilátem, ale má slávu Pána pánů a Krále králů. Protože očekáváme příchod toho, který vstoupil na nebesa, jak si připomínáme s celou církví, není nám boj víry nesnesitelně těžkým závazkem. Máme se totiž stále na co těšit. Však on si pro nás přijde a my budeme vidět jeho tvář (Zj 22,4). Proto nám i tento výhled přivolává: Vytvejl!

Žd 2,14 - 15

Protože sourozence spojuje krev a tělo, i on se stal jedním z nich, aby svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž ďábla, a aby tak vysvobodil ty, kdo byli strachem před smrtí drženi po celý život v otroctví.

VYSVOBOZENÍ Z NEJHORŠÍHO STRACHU

Strach před smrtí zná všechno, co dýchá. Lidská tvorba, umění tónů, barev, tvarů - to vše se ve svých nejhlubších kořenech rodí z hrůzy před nebytím, již aspoň svým dílem chce člověk oslabit. Ze strachu před smrtí se z člověka může stát cynik; právě tak se v něm však může probudit zasutá rovina přirozené náboženskosti.

Dnešní krátký oddíl z epístoly Židů, jenž se soustřeďuje na význam vykupitelské smrti Pána Ježíše, nám přináší radost, že z toho všeho jsme jím vysvobozeni. Už starozákonní člověk se nejvíce hrozil toho, že smrtí bude odloučen od svého Boha, který vládne živým. Báł se, že zůstane sám. Ostatně hlubinný pocit samoty provází lidský odchod i podle nejnovějších lékařských poznatků o umírání. Kristus však přemohl moc smrti a bude s námi i tam, kam nevidíme - jako vítěz a dárce života.

Protože jsme jen lidé, budeme toto vysvobození muset znovu a znovu uchvacovat vírou. Ani tehdy z nás nebudou žádní nebojsové a o smrti sotva budeme mluvit lehce. Ale čím víc žijeme z Krista, tím lépe chápeme a spoluprožíváme jistotu té skutečnosti, jež se stala navzdory všem našim

pocitům: Ježíš vysvobodil ty, kdo byli strachem před smrtí drženi po celý život v otroctví (v. 15).

Žd 2,17 - 18

Proto musil být ve všem jako jeho bratři, aby se stal veleknězem milosrdným a věrným v Boží službě a mohl tak smířit hříchy lidu. Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky.

TRPĚL, ABY NÁM POMOHL

Druhému můžeme opravdu porozumět jenom tehdy, když jsme prožili to, co on. Jenom když jsme měli bolesti, dovedeme se skutečně vcítit do bolesti trpícího. A to nám chce říct závěr 2. kapitoly listu k Židům. Ježíš prožil všechno; to, s čím se my setkáváme jen v dílčí, neúplné podobě zla, utrpení a zkoušek, aby nám rozuměl a aby nám také pomohl. V tom jsou křesťané od nejstarších dob zajedno, že utrpení Ježíše Krista nebylo náhodné či zbytečné (jak se dá označit leckteré utrpení naše), ale bylo smyslupné a zachraňující. Pokud z toho chceme udělat jasnou nauku, přesvědčivě vysvětlující, jak život muže, který trpěl pod Pontským Pilátem, je svázán s námi, protože nás smířil s Bohem, udusíme s největší pravděpodobností žár zvěsti. Tu máme nést v hořícím srdci dál. Kristus je zde, aby nám pomohl vítězně překonat zkoušky, protože sám v té nejtěžší obstál. Je věrný, i když jsme nevěrní, neboť se nám stal bratrem, který za námi stojí vždycky.

- ukřižován

LACTANTIUS

*Tím, že rozepjal ruce na kříž,
jako by od východu k západu rozestřel křídla,
aby se pod nimi shromáždily všechny národy k pokoji.*

L 18,31 - 34

Vzal k sobě svých Dvanáct a řekl jim: "Hle, jdeme do Jeruzaléma a na Synu člověka se naplní všechno, co je psáno o proroků. Neboť bude vydán pohanům a budou se mu posmívat a tupit ho a plivat na něj, zbičují ho a zabijí; a třetího dne vstane." Oni však ničemu z toho nerozuměli, smysl těch slov jim zůstal skryt a nepochopili, co říkal.

NIKDO TOMU NEROZUMÍ

Lukáš použil trojího výrazu pro nechápavost učedníků, jimž Ježíš oznamuje cestu kříže: nerozuměli, zůstalo jim všechno skryto a nevěděli, co jim to vlastně jejich Pán říkal. Totální neporozumění Ježíši - a to ze strany církve - není nic nového. S námi má náš Pán asi tu největší práci, když nám chce vysvětlit to, proti čemu stojíme ve vnitřní distanci. Učedníci nemají pro Ježíšovu cestu kříže nejmenší pochopení, protože křížila jejich představy o Ježíšově mesiášské slávě, z níž chtěli také něco mít.

Je to však tentýž Lukáš, který vypráví o dvou učednících, jdoucích do Emauz; ti pochopili, protože Vzkříšený jim všechno znovu od začátku vysvětlil. I kdybychom byli trojnásobně nechápaví vůči základním pravdám Písma, i kdybychom nemohli překonat své vnitřní zábrany, Pán Ježíš k nám přichází a chce nám toto Písmo a jeho smysl otevřít.

Mk 10,35 - 44

Přistoupili k němu Jakub a Jan, synové Zebedeovi, a řekli mu: "Mistře, chtěli bychom, abys nám učinil, oč tě požádáme." Řekl jim: "Co chcete, abych vám učinil?" Odpověděli mu: "Dej nám, abychom měli místo jeden po tvé pravici a druhý po levici v tvé slávě." Ale Ježíš jim řekl: "Nevíte, oč žádáte. Můžete pít kalich, který já piji, nebo být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn?" Odpověděli: "Můžeme." Ježíš jim řekl: "Kalich, který já piji, budete pít a křtem, kterým já jsem křtěn, budete pokřtěni. Ale udělovat místa po mé pravici či levici není má věc; ta místa patří těm, jimž jsou připravena."

Když to uslyšelo ostatních deset, začali se hněvat na Jakuba a Jana. Ježíš je zavolal k sobě a řekl jim: "Víte, že ti, kdo platí u národů za první, nad nimi panují, a kdo jsou u nich velcí, utlačují je. Ne tak bude mezi

**vámi; ale kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď
vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první,
buď otrokem všech."**

VÁŠ ZPŮSOB SE MUSÍ LIŠIT

Prosba Zebedeových synů nám může osvětlit, proč učedníci Pánu Ježíši nerozuměli. Myslíli na trůny, na prestiž a na slávu. Patrně i ti ostatní chtěli totéž, co Jakub a Jan - proto se na ně hněvali, že byli předběhnuti a že se na ně nedostane. Viděli před sebou Ježíšovo království v té nejobyčejnější a nejběžnější podobě moci, jejímiž spolunositeli chtěli být.

Ježíšův svět je však jiný než ten, v němž žijí vládcové tohoto věku. V jeho zásadách je velikost přímo úměrná ne moci, ale službě. Tady je člověk tím větší, čím hlouběji se skloní v láskyplné službě a pomoci. Dozajista, že způsob "neježíšovského" světa, jak ukazuje prosba synů Zebedeových, je svůdný i pro nás, kteří jsme sice jako církve mnohokrát mluvili o moci hříchu, ale už méně o hříchu moci, řečeno slovy severského spisovatele Fangena. Svět je pohlcen touhou po ovládnutí. Ježíš však nám říká jednou provždy: "Ne tak bude mezi vámi!" A patrně každý z nás má dobrý důvod se nad tím hluboce zamyslet.

Mk 10,44 - 45

**Kdo chce být mezi vámi první, buď otrokem všech.
Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale
aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé."**

ON NÁM SLOUŽÍ I VE SMRTI

Skutečnost, že jsme na světě k službě druhým, je pro nás zakotvena v příkladu našeho Pána, ne v naší přirozené hodnotě či vrozené poddajnosti. On slouží slovem i zachraňujícím činem všem, kteří ho potřebují. Přitom (řečtina má pro "službu" celou řadu výrazů) je zde použito slova, které je termínem pro obsluhování při stole. Pán Ježíš Boží království často přibližoval svým posluchačům obrazem hostiny, hodováním v radostném společenství Božího lidu. To je vrcholná služba, že nám umožňuje stát se účastníky Božího stolu, jehož předjímkou je každá večeře Páně. Jeho smrtí k tomuto stolu patříme, protože to, co nám schází, tato smrt na kříži před Božím spalujícím zrakem doplňuje a nahrazuje. Jeho náhrada (výkupné) je za "mnohé", což může znamenat celek lidstva; tak účinná je služba Kristova, jíž jsme se stali členy Boží rodiny.

Is 50,4 - 9

**Panovník Hospodin dal mi
jazyk učedníků,
abych uměl zemdleného podpírat slovem.
On mě probouzí
každého jitra,
probouzí mi uši,
abych slyšel jako učedníci.**

Panovník Hospodin mi otevřel uši
a já nevzdoruji
ani neuhýbám nazpět.
Nastavuji záda těm, kteří mě bijí,
a své líce těm, kdo rvou mé vousy,
neukrývám svou tvář
před potupami a poplíváním.
Panovník Hospodin je moje pomoc,
proto nemohu být potupen,
proto tvář svou nastavuji,
jako kdyby byla z křemene,
a vím, že nebudu zahanben.
Blízko je ten, jenž mi zjedná spravedlnost.
Kdo chce vést se mnou spory?
Postavme se spolu!
Kdo bude můj odpůrce na soudu?
Ať ke mně přistoupí!
Hle, Panovník Hospodin je moje pomoc.
Kdo mě chce obvinít ze svévole?
Hle, ti všichni zvětší jako šat,
sežerou je moli.

TAK JEJ VIDĚL IZAIÁŠ

Už staří rabini tušili, že zde nemluví prorok o sobě, ale že jeho ústy jako by promlouval budoucí Mesiáš, vydaný ústrkům a lidské nenávisti. Církev v tajemné osobnosti poznala svého zmučeného Pána, který nastavuje tělo bijícím a tvář neskrývá od poplívání. On jediný se nepostavil vzpurně proti Božím požadavkům a neodvrátil se zpět, necouvl z cesty kříže. Zůstal poslušným Božím služebníkem, který však ví: Nebudu zahanben! Pán Ježíš věděl o tom, co ho čeká a do jakého utrpení a hrůzy jde. Ale když o tom hovořil s učedníky, vždycky jim připomínal, že vstane z mrtvých. Je zakořeněn v jistotě, že Bůh, který jej opustil, nakonec jej ospravedlní.

Protože to všechno, co zde zaznívá jako nadějně doufání, se také vyplnilo na našem Pánu, platí totéž pro nás. Nám je blízko - pro Ježíše Krista - ten, který nás ospravedlňuje, a my můžeme jistotně vědět, že nebudeme zahanbeni. Pán Bůh o nás ví, i kdybychom byli v sebehlubším pekle lidské zloby, a určitě nás tam nenechá déle, než je pro nás k dobrému.

L 23,35

Lid stál a díval se. Členové rady se mu vysmívali a říkali: "Jině zachráníš, ať zachrání sebe, je-li Mesiáš, ten vyvolený Boží."

JENOM SE DÍVAJÍ

Tato krátká věta o lidech, kteří stojí kolem kříže a dívají se, patří k hrůze

pašijí. Předáci národa, ba i jeden z dvou spoluukřižovaných, se na něj dívali pohledem výsměšné nenávisti. Ale to není patrně největší skupina. Tou jsou pozorovatelé či zevlouni - ani přívrženci ani vyhranění nepřátelé - jen lhostejní lidé. Ostatně vyložených nepřátel Ježíš tolik neměl: ponejvíce čteme o veleradě, která měla sedmdesát členů, z nichž někteří byli jeho tajní učedníci. Tenkrát i dnes má proti sobě spíše lhostejné, polovičaté a vlažné, kteří stojí a dívají se.

Všechno nás do této skupiny přímo tlačí - abychom se také nenamočili a nezadali si, abychom v kritickém odhledu stáli opodál. Ale už pisatel epištoly k Židům vybízel své čtenáře: "Vyjděme k němu ven ze stanů, pohanění jeho nesouce" (13,13). Víra a následování není dívat se pasivně na Ježíše, ale přiznat se k němu, když je opuštěn a mnohými zapomenut.

Mk 15,31

Podobně se mu mezi sebou posmívali velekněží spolu se zákoníky. Říkali: "Jiné zachránil, sám sebe zachránit nemůže."

U DRUHÝCH TI TO ŠLO

Ani nepřátelé nemohli popřít, že Ježíš pomáhal druhým. Zmínili to v posměšném výroku, že druhým pomáhal, sobě už nemůže. Proto ten výsměch, že tma nemá ráda světlo, a my všichni, kteří myslíme nejvíce na sebe, nesnášíme tichou výzvu celého Ježíšova života k pomoci druhým.

Přece však to není jen výsměch, spíše pokušení, jež má svést Syna Božího z cesty poslušnosti. Pomáhal jsi druhým - a hled', kam jsi to dopracoval: že nemůžeš pomoci ani sám sobě! Ježíš si vskutku nemůže pomoci, protože se rozhodl stoupnout si na místo, které každému z nás v Božím pohledu náleží: místo odsouzení.

Protože tenkrát nepomohl sobě - a nebylo by to vůbec nic těžkého, může pomáhat vždycky nám. O jeho pomoci mluvili farizeové v minulém čase jako o uzavřené kapitole. Pro nás je to žitá současnost. Pomoc a záchrana, milost a odpuštění - to je skutečnost každého dne našeho života, do něhož vstupuje náš Pán.

L 23,33 - 35

Když přišli na místo, které se nazývá Holý vrch, ukřižovali jej i ty zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici. Ježíš řekl: "Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí." O jeho šaty se rozdělili losem. Lid stál a díval se. Členové rady se mu vysmívali a říkali: "Jiné zachránil, ať zachrání sám sebe, je-li Mesiáš, ten vyvolený Boží."

AŽ K NÁM JE VIDĚT Z KŘÍŽE

Evangelia nám zaznamenávají celkem sedm Ježíšových promluvení na kříži. Zatímco všechna ostatní slova z kříže máme v původních rukopisech Nového zákona téměř shodně, modlitba Ježíšova k Otci za odpuštění (má

ji jen Lukáš) v několika z nich schází. Nevíme, proč ti, kteří opisovali Lukášovo evangelium, udělali vynechávku. Zřejmě se jim tato slova nelíbila, jejich cit pro spravedlnost nepřipouštěl, aby odpuštěním byli autoři pašijí vychvácení Boží mstě.

Opravdu, tato Ježíšova modlitba z kříže je cizí nám všem. Vždyť se jedná o odpuštění pro lidi, kteří si to vůbec nezaslouží: velerada, lhostejný a přihlížející dav, žoldnéři. Ta slova znějí do nekonečné vzdálenosti, protože z kříže vidí Boží Syn dál než do své doby a ke svým současníkům pod křížem; vidí až na nás a ti, za něž se modlí, jsme také my.

Touto modlitbou našeho Pána žijeme všichni. V ní k nám přichází nepodmíněná láska i odpuštění, které je větší než lidské zlo, činěné téměř vždycky v směšné zaslepenosti, zároveň však i v hrůzné nevědomosti. Když slyšíme toto slovo z kříže, poznáváme jasně, jak jsme v odpuštění bližním nedošli ani na začátek.

Fp 3,17 - 21

Bratří, napodobujte se mnou Krista. Hleďte na ty, kdo žijí podle našeho příkladu. Neboť mnozí, o nichž jsem vám často říkal a nyní to s pláčem opakuji, žijí jako nepřátelé Kristova kříže; jejich koncem je zahynutí, jejich bohem břicho a jejich chloubou to, zač by se měli stydět, neboť smýšlejí přizemně. My však máme občanství v nebesích, odkud očekáváme i Spasitele, Pána Ježíše Krista. On promění tělo naší poníženosti v podobu těla své slávy silou, kterou je mocen všechno si podmanit.

O NEPŘÁTELÍCH KRISTOVA KŘÍŽE

Kříž Kristův není ozdůbka, kterou si vylepšujeme zevnějšek v podobě šperku, není to však ani výmluvný znak lidské smrti. To jsou jen naše křížky. Ten, o němž mluví apoštol, je víc než znak a symbol - je to ústřední učení apoštolské zvěsti o vykupitelské a zástupné smrti Ježíše Krista. Kříž Kristův je skutečnost, že i nám je odpuštěno, ačkoliv si ničeho nezasloužíme než soudu a odsouzení.

Když Pavel mluví o nepřátelích kříže, nemyslí na zlé lidi zločineckého typu, ani na hmotáře, kterým jde jen o jídlo a pití, takže mají v obzérství svou nejvyšší metu, ano svého boha. Patrně jde o křesťany (a kdo jiný se může stát nepřítelem než ten, kdo byl přítelem), kteří se jednak stále drželi obřizky jako nezbytné vstupenky do společenství Božího lidu a pak zase kroužili kolem svého hlavního tématu: co se smí a co se nesmí jíst, co je "čisté" a co nikoliv. Svým "správným" postojem chtěli doplnit dílo Kristovo, které jim připadalo neúplné. Tím se však člověk vždycky stává nepřítelem Kristova kříže, protože ho nepotřebuje a stačí si sám. Činorodá a proorganizovaná církev má jen krůček k tomu, aby takto z kříže Kristova udělala zaprášenou veteš, pro níž není nikde místo.

Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží. Je psáno: 'Zahubím moudrost moudrých a rozumnost rozumným zavrhnou.' Kde jsou učenci, kde znalci, kde řečníci tohoto věku? Neučinil Bůh moudrost světa bláznovstvím?

KDE JE CHYTRÁK TOHOTO SVĚTA?

Apoštol si byl vědom toho, že slovo o Kristově kříži, jediné nadějí křesťanova života, je tomuto světu nesrozumitelné a cizí. Na jemných vážkách naší logiky propadne jako bláznivá a nesmyslná zvěst. Jak může smrt jednoho člověka mít tak obrovský význam pro lidské společenství, jak se může dotýkat mého života, který je zcela přesvědčivě určován dnešními vlivy a okolnostmi?

Z hlediska střízlivého a přesného uvažování jsou to zcela oprávněné otázky. Ale Bůh odpovídá jinak, než bychom si přáli - tak, že zahlazuje a zneplatňuje naši domnělou "moudrost". Před ním nám nepomáhá ani náš rozum. Ne zvěst o kříži, ale náš vzdor a pýcha je před ním bláznovstvím. Teprve když se staneme hodně malými a přestaneme si na sobě zakládat, když se vzdáme svých útěků do otázek a argumentů, můžeme ve zvěsti o Kristu Ukřižovaném poznávat skutečnou Boží moc.

Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří, bláznovskou zvěstí. Židé žádají zázračná znamení, Řekové vyhledávají moudrost, ale my kážeme Masiáše ukřižovaného. Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ale pro povolané, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a Boží moudrost.

BŮH DRŽÍ S BLÁZNIVOU ZVĚSTÍ

Kdyby křesťanství přinášelo lidem recept na způsob života, kdyby zůstalo jen u zlepšování mezilidských vztahů, nedráždilo by, jako dráždí a provokuje zvěst o Kristově kříži. Ta je totiž v centru kázání církve. Pavel se setkával s odmítnutím Židů i Řeků, kteří nám představují dva typy reakcí na kříž: hněv i výsměch. Dozajista lze odmítnout mnoha dalšími způsoby a neméně účinně.

Dobře, že nám apoštol píše o neúspěchu u Židů i Řeků. Aspoň víme, že ani vylepšená forma zvěstování, o níž často v podobě "civilní interpretace" uvažujeme, nebude úspěšná. Důvod k nepochopení není totiž ve formě, ale ve vlastním obsahu zvěstování Krista Ukřižovaného. Při vši správné snaze o srozumitelnost musíme však učení o Kristově kříži neúchylně držet. Není možné ustoupit ani o píď z apoštolské zvěsti, že k Bohu se jde jenom přes Ukřižovaného. Bůh zachraňuje skrze "bláznové kázání", jež nesmíme - v touze vyjít vstříc modernímu člověku - zjednodušit či ztišit.

Evangelium se nedá zpopularizovat. Může se však kázat v jistotě, že vykoná to, k čemu je posláno. Je to ovšem jistota prozápasená a každý den nově přijímaná.

- umřel

MARTIN
LUTHER

*Křesťanem je jenom a pouze ten,
kdo věří, že Kristus za něj trpěl
a že on je Beránkem Božím,
který byl zabit pro naše hříchy.*

L 23,46

A Ježíš zvolal mocným hlasem: "Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha." Po těch slovech skonal.

SLYŠ TEN MOCNÝ HLAS

Nad Golgotou se rozlehl hlasitý výkřik a Ježíš umřel. Tak stručně nám vypráví o jeho konci Lukáš a neméně stručně i ostatní evangelisté.

Avšak touto strohou větou, v níž se Syn odevzdává do rukou Otce, evangelia nekončí. Smrt žádného člověka nebyla na světě tolikrát zmíněna a připomenuta jako smrt Pána Ježíše. Novozákonní spisy ji znovu připomínají a to jako skutečnost výsostně smysluplnou, s dosahem do budoucnosti a s přesahem do minulosti. I když to byla smrt nesmírně bolestivá, statisíce prokřičely celé noci v nemenských, snad i větších fyzických bolestech. Proč právě tato smrt zůstala v paměti člověka natolik, že na ni nikdy nemůžeme zapomenout?

Český básník si hořce povzdechl, že až umře, nic na světě se nezmění. Vyslovil obecnější pravdu o každém lidském skonu; co by se také měnilo? Vždyť ani smrt milionů v obou posledních válkách nezměnila nitro některých lidí, jejich sklon ovládat a kořistit. Ježíšova smrt však změnila všechno v našem vztahu k Pánu Bohu, tím také k člověku kolem i k chvíli poslední. V ní odevzdáme sami sebe Bohu jako on.

Mk 15,37 - 38

Ale Ježíš vydal mocný hlas a skonal. Tu se chrámová opona roztrhla vpůli odshora až dolů.

UŽ JSOU Z NÍ CÁRY

Těžká chrámová opona se roztrhla od shora dolů, jako se trhají staré, nepotřebné hadry. Není jí už třeba, protože přístup k Pánu Bohu je otevřen pro každého z nás. Až do chvíle Ježíšovy smrti zakrývala opona nejsvětější část chrámu, tzv. svatyni svatých, kam směl vejít velekněz jen jednou za rok. Vcházel do úplné tmy, vcházel před Boží tvář a to s obětí za hříchy celého Izraele.

Protože Pán Ježíš zemřel, může k Bohu kdykoliv každý člověk. Nejsme vázáni na žádné liturgické předpisy a pravidla. Bůh se už neskrývá, je odhalen očím světa na kříži - proč by to tedy mělo zůstat při starém? Změnilo se všechno a radikálně: velekněz obětoval krev beránka jen za

vyvolený národ, teď však je za všechny bez výjimky přinesena jednou provždy oběť dostačující Boží spravedlnosti; Pán Ježíš Kristus je za nás obětí i obětujícím. Proto už není třeba opony a svatyně svatých. Vcházíme do ní vždycky i na nejobyčejnějším místě a v nejvšednější chvíli dne, kdykoliv se ve jménu Pána Ježíše dovoláváme Otcovy lásky.

Mt 27,50 - 53

Ale Ježíš znovu vykřikl mocným hlasem a skonal.

A hle, chrámová opona se roztrhla vpůli odshora až dolů, země se zatřásla, skály pukaly, hroby se otevřely a mnohá těla zesnulých svatých byla vzkříšena; vyšli z hrobů a po jeho vzkříšení vstoupili do svatého města a mnohým se zjeví.

CHAOS AŽ DO HLUBIN SMRTI

Když Ježíš zemřel, nastaly nezvyklé úkazy, které zaznamenal jenom Matouš. Už první církev o tom mnoho přemýšlela; ne asi příliš úspěšně, protože otázky zůstávají. Ale i když se podrobnosti vymykají naší chápavosti, jedno je jasné: Ježíš vnáší do říše smrti chaos. Každou smrtí přibývá další hrob, jen Ježíšovou smrtí hroby ubývají a vítězí život. A to je zvěst této zprávy: Ježíš umírá, abys ty byl živ.

A pak tu je další téma k zamyšlení: skály pukají a opona se trhá, jen člověk zůstane neotřesen, i když je zemětřesení. Ani tuto mocnou Boží řeč neslyší. Nebo si to všechno tehdejší lidé hned vysvětlili po způsobu těch, kteří v této ojedinělé zprávě budou vidět toliko legendu?

Žd 9,19 - 28

Když Mojžíš všemu lidu oznámil všechna přikázání podle zákona, vzal krev telat a kozlů, vodu, červenou vlnu s yzopem a pokropil knihu Zákona i všechen lid. A řekl jim: "Toto je krev smlouvy, kterou s vámi uzavřel Bůh." Podobně pokropil krví i stánek a všechno bohoslužebné náčiní. Podle zákona se skoro vše očišťuje krví, a bez vylití krve není odpuštění.

To, co je jen náznakem nebeských věcí, bylo nutno očišťovat takovým způsobem; nebeské věci samy však vyžadují vzácnějších obětí. Vždyť Kristus nevešel do svatyně, kterou lidské ruce udělaly jen jako napodobení té pravé, nýbrž vešel do samého nebe, aby se za nás postavil před Boží tvář. Není třeba, aby sám sebe obětoval vždy znovu, jako když velekněz rok co rok s cizí krví vchází do svatyně; jinak by musel trpět jen jednou na konci věků, aby svou obětí sňal hřích. A jako každý člověk jen jednou umírá, a potom bude soud, tak i Kristus byl jen jednou obětován, aby na sebe vzal hříchy mnohých; po druhé se zjeví ne už kvůli hříchu, ale ke spáse těm, kdo ho očekávají.

PROVIZÓRIUM SKONČILO

Epištola k Židům vidí Ježíše Krista jako velekněze, který vešel do svatyně, již je nebe samo a přítomnost Boží v něm. Protože čtenáři epištoly byli křesťané s židovskou minulostí, znělo jim přirovnání jejich Pána k nejvyššímu knězi, který vcházel v Den smíření s krví do svatyně svatých, ještě plněji než nám. Starozákonní obětní systém se zhroutil, provizórium, které Pán Bůh ponechával svému lidu do chvíle vykupitelské smrti Ježíše Krista, už definitivně skončilo. Není možné vracet se zpět před tuto událost, která je neopakovatelná, protože je to dokonalá oběť k shlazení hříchů mnohých. A jestliže on je vpravdě velekněz, který stojí za nás, v našem zájmu, před Boží tváří, není už třeba žádných lidských prostředníků, stojících nad druhými mocí své funkce. Všichni jsme královské kněžstvo a všichni žijeme z jeho obětí.

Žd 10,19 - 23

Protože Ježíš obětoval svou krev, smíme se, bratři, odvázat vejít do svatyně cestou novou a živou, kterou nám otevřel zrušením opony - to jest obětováním svého těla. Máme-li tedy tak velikého kněze nad celým Božím domem, přistupujme před Boha s opravdovým srdcem a v plné jistotě víry, se srdcem očištěným od zlého svědomí a s tělem obmytým čistou vodou. Držme se neotřesitelné naděje, kterou vyznáváme, protože ten, kdo nám dal zaslíbení, je věrný.

CESTOU NOVOU A ŽIVOU

Před námi, tak jako před adresáty této epištoly, se otevřela nová a živá cesta, a to proto, že Ježíš se obětoval. Je to cesta k Pánu Bohu. Nikdy už se nemůžeme ocitnout v bezcestí či v slepé uličce, která končí u vysoké zdi, žijeme-li v této základní jistotě víry. Naše cesta vede k cíli všech tužeb, k domovu a odpočnutí Božího lidu.

Zvěst Písma nám říká každý den: Vstup na tuto cestu! Co to skutečně znamená, to musíme pro sebe každý zvlášť poctivě promýšlet.

J 19,32 - 37

Přišli tedy vojáci a zlámali kosti prvnímu i druhému, kteří byli ukřižováni s ním. Když přišli k Ježíšovi a viděli, že je již mrtev, kosti mu nelámali, ale jeden z vojáků mu probodl kopím bok; a ihned vyšla krev a voda. A ten, který to viděl, vydal o tom svědectví, a jeho svědectví je pravdivé; on ví, že mluví pravdu, abyste i vy uvěřili. Neboť se to stalo, aby se naplnilo Písmo: 'Ani kost mu nebude zlomena.' A na jiném místě Písmo praví: 'Uvidí, koho probodli.'

ABY SE NAPLNILO PÍSMO

Podle tehdejšího zvyku byly ukřižovaným odsouzcům zlámány (či spíše rozdrčeny) holenní kosti. Pak nastávala vbrzku smrt; zmučený ubožák se již nemohl vzepřít k dalšímu nadechnutí a zemřel zadušením. Ježíš už byl mrtev, ale voják nechtěl riskovat a probodl mu kopím bok.

Jan v tom neviděl náhodný rozmar římského kata. Na vysvětlení uvedl dvě místa z Písma. Jedno se vztahuje k Mojžišovu řádu při jedení velikonočního beránka, jemuž nesměla být zlámána ani kůstka, druhé je prorocké slovo Zachariášovo. Aby bylo zcela jisté, že Pán Ježíš je skutečný Beránek Boží, snímající hříchy světa, skutečnost se podřizuje Písmu a voják jedná jinak, než byl v takových případech zvyklý.

Pán Bůh nemluví do větru a nedává nesmyslné příkazy. Přímo či odvozeně ukazuje všechno ke Kristu; i ve Starém zákoně se tedy jedná o něj. To ovšem nepozná nikdo jiný než církev, žijící ze slova apoštolské zvěsti, která zve k víře. Tak bychom měli číst první část bible - s vědomím, že všechno mluví pro Pána Ježíše a všechno teprve v něm nachází naplnění.

Mt 21,33 - 45

"Poslyšte jiné podobenství: Jeden hospodář vysadil vinici, obehnal ji zdí, vykopal v ní lis a vystavěl strážní věž; potom vinici pronajal vinařům a odcestoval. Když se přiblížil čas vinobraní, poslal své služebníky k vinařům, aby převzali jeho díl úrody. Ale vinaři jeho služebníky chytli, jednoho zbili, druhého zabili, dalšího ukamenovali. Znovu poslal jiné služebníky, a to více než předtím, ale naložili s nimi právě tak. Nakonec k nim poslal svého syna; řekl si: 'Na mého syna budou mít přece ohled!' Když však vinaři shlédli syna, řekli si mezi sebou: 'To je dědic. Pojďte, zabijme ho, a dědictví připadne nám!' Chytli ho, vyvlekli ven z vinice a zabili. Když nyní přijde pán vinice, co udělá těm vinařům? Řekli mu: 'Zlé bez milosti zahubí a vinici pronajme jiným vinařům, kteří mu budou odvádět výnos v určený čas.'

Ježíš jim řekl: "Což jste nikdy nečetli v Písmech:

**'Kámen, který stavitelé zavrhli,
stal se kamenem úhelným;
Hospodin to učinil
a je to podivuhodné v našich očích?'**

Proto vám pravím, že vám Boží království bude odňato a bude dáno národu, který ponese jeho ovoce. Kdo padne na ten kámen, roztříští se, a na koho on

padne, toho rozdrťí."

Když slyšeli velekněží a farizeové tato podobenství, poznali, že mluví o nich. Hleděli se ho zmocnit, ale báli se zástupů, protože ty ho měly za proroka.

KÁMEN NENÍ KAMÍNEK

Žalm 118, z něhož jsou vzata slova o úhelném kameni, zpívali patrně poutníci, kteří přicházeli do jeruzalémského chrámu. Tímto radostným vyznáním Boží moci, jež stojí za vším, mluví Pán Ježíš o tajemství své smrti. Byla dílem lidského zla, ale Pán Bůh ji učinil dílem lidské záchrany. Byl zavržen jako nevhodný kámen, ale teď na něm stojí všechno.

Je to smutné podobenství, ale není v něm ani stopa nejistoty a stesku nad lidskou mašinérií zla. Kámen tu je a není možné odkopnout jej s cesty. Lze jej ignorovat, ne však se ho zbavit. Na odmítnutém, zavrženém a ukřižovaném Ježíši roste stavba Božího království. A nejsou s ním žádné žerty, protože podle našeho postoje k němu bude vypadat náš život - a to zde i tam.

J 12,20 - 24

Někteří z poutníků, kteří se přišli o svátcích klanět Bohu, byli Řekové. Ti přistoupili k Filipovi, který byl z Betsaidy v Galileji, a prosili ho: "Pane, rádi bychom viděli Ježíš." Filip šel a řekl to Ondřejovi, Ondřej a Filip to šli říci Ježíšovi. Ježíš jim odpověděl: "Přišla hodina, aby byl oslaven Syn člověka. Amen, amen, pravím vám, jestliže pšeničné zrně nepadne do země a nezemře, zůstane samo. Zemře-li však, vydá mnohý užitek."

ZRNO MUSÍ UMŘÍT

Prosba řeckých proselytů (tj. Řeků, kteří přestoupili k židovství) ukazuje na velký zájem o Ježíše v řeckém okruhu. Je to lákavé, protože zde by mohl Pán Ježíš ovlivnit špičkovou kulturu tehdejšího světa. Ta prosba je vlastně pozváním.

Ježíš na ně neodpověděl přímo, ale vyprávěl krátké podobenství o zrně, které musí v zemi zemřít, aby vyrostl klas. Myslel tím nepochybně na svou cestu do Jeruzaléma, která nedovoluje pouť do slunné řecké civilizace. Čeká na něj kříž, který jediný může spojit Řeky a Židy v jedno. Jenom když zemře, vzejde život pro mnohé.

"Zákon pšeničného zrna" se v nejednom ohledu vztahuje také na církev. Jenom když přestává být i ve svých očích směšně důležitá, když pokorně sobě odumírá a ustupuje do pozadí, může přinést mnohý užitek. Jak snadno však lze myslet ne na evangelium, ale na sebezáchovu a uchování tradic!

Ř 6,3 - 4

Nevíte snad, že všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista

Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrti? Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce - i my vstoupili na cestu nového života.

DO TÉ SMRTI JSI PONOŘEN

Křest není v církvi nezbytná formalita, stejně tak to ovšem není magický úkon, který by vyřazoval víru. Naopak, žádá ji - a teprve skrze ni rozumíme Pavlovým slovům. Křtem jsme ponořeni do Kristovy smrti, takže jsme noví lidé, kteří mohou žít pro Boží království. Proto se jeho smrt tak hluboce zaklínila do našeho života, aby v nás hřích neměl naději na přežití. Starý a neposlušný člověk v nás je "de facto" pohřben! Teď jako pokřtění v Krista Ježíše žijeme jeho život. I když na nás útočí nejrůznější pochybnosti, křest je nesmazatelným a nezapomenutelným znamením Kristovy vítězné blízkosti. Ne nadarmo si připomínal Martin Luther to základní: jsem pokřtěn!

Fp 3,8 - 12

A vůbec všechno pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všechno. Pro něho jsem všechno ostatní odepsal a pokládám to za nic, abych získal Krista a nalezen byl v něm nikoli s vlastní spravedlností, která je ze zákona, ale s tou, která je z víry v Krista - spravedlnosti z Boha založenou na víře, abych poznal jej a moc jeho vzkříšení i účast na jeho utrpení. Beru na sebe podobu jeho smrti, abych tak dosáhl zmrtvýchvstání.

Nemyslím, že bych již byl u cíle anebo již dosáhl dokonalosti; běžím však, abych se jí zmocnil, tak jako mne se zmocnil Kristus Ježíš.

TOLIK S KRISTEM SPOLEČNÉHO!

Apoštolská zvěst svědčí, že křtem, jemuž předcházelo a stále předchází vyznání víry, začala pracovat v našem životě síla Kristovy smrti, takže zlé v nás je zasvěceno konci. Abychom však z toho neudělali skutečnost, kde všechno probíhá automaticky a už bez naší vůle, slyšíme, že je třeba to základní, co křest potvrzuje, dělat vědomě a opakovaně: brát na sebe podobu jeho smrti (v. 10). Musí umírat naše pýcha, nesmířlivost či soběstačnost; tak budeme dobrovolně prožívat to nejtěžší s Kristem. Ježíš neplakal, když ho bičovali a křižovali, ale plakal nad Jeruzalémem, který ho odmítl. Být v společenství jeho utrpení znamená - kromě jiného - vidět, jak člověk nepotřebuje a nechce Boží lásku, jak je Pánu Bohu vzdálen a jak je mu cizí. Znamená to jít cestou, která je cestou kříže. Vykročíme na ni však jen tehdy, když hodnoty, za nimiž se mnozí pachtí s nasazením života, nahlédneme jako praubohé smetí.

Když jsme ještě byli bezmocní, v čas, který Bůh určil, zemřel Kristus za bezbožné. Sotva kdo je hotov podstoupit smrt za spravedlivého člověka, i když za takového by se snad někdo odvážil nasadit život. Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní.

UMÍRÁ ZA MDLÉ

Kristova vykupitelská smrt předznamenala náš život. Tím se začíná, že Pán Bůh jej nechal umřít ještě dřív, než jsme pochopili, oč jde, co to pro nás znamená. Byli jsme skutečně mdlí, bezmocní a neschopní pro obecnství s Pánem Bohem, byli jsme hříšní, plní vzpoury a neposlušnosti a Kristus zemřel za nás. Tak to vyznává církev Ježíše Krista od svého zrodu. Už tehdy se to týkalo právě nás, kteří dnes žijeme na této zemi. Nemůžeme si to lépe uvědomit než při křtu našich dětí. I když tu není ani víra a svobodné rozhodnutí pro Krista, ani vyznání úst, je nad nimi už zvěstována Boží milost, zcela svobodná a bezpodmínečná. To je největší radost evangelia, že Bůh řekl v Kristu ke mně své jednoznačné a neodvolatelné Ano, mnohem dřív, než jsem já totéž začal koktavě, rozpačitě a tiše říkat k jeho lásce. Verše Paula Gerhardta jsou tedy pravdivým vyjádřením tohoto úžasu:

Než jsem se ještě narodil, tys pro mne na svět přišel,
a tak mě zvolil za podíl, než já o tobě slyšel.
Než stvořil jsi mne v díle svém, bylo to už s tím úmyslem,
jak mým se můžeš stát!

- pohřben jest

MARTIN
LUTHER

Protože Kristus byl pohřben, jsou hroby všech křesťanů svatyněmi, a kde odpočívá křesťan, tam odpočívá svatý. Ne že by měl vrozenou svatost, ale že zemřel ve víře v svatého, ukřižovaného, zemřelého a pohřbeného Syna Božího, jehož hrob byl také krásný a svatý, jak pověděl Izaiáš v kapitole 11, verši 10.

Mt 26,6 - 13

Když byl Ježíš v Betanii v domě Šimona Malomocného, přišla za ním žena, která měla alabastrovou nádobku drahocenného oleje, a vylila ji na jeho hlavu, jak seděl u stolu. Když to viděli učedníci, hněvali se: "Nač taková ztráta? Mohlo se to prodat za mnoho peněz a ty dát chudým!" Ježíš to zpozoroval a řekl jim: "Proč trápíte tu ženu? Vykonala na mě dobrý skutek. Vždyť chudé máte stále kolem sebe, mne však nemáte stále. Když vylila ten olej na mé tělo, učinila to k mému pohřbu. Amen, pravím vám, všude po celém světě, kde bude kázáno toto evangelium, bude se mluvit na její památku také o tom, co ona učinila."

VŮNĚMI SE BLÍŽÍ POHŘEB

Neznámá žena, která v marnotratné lásce k Ježíši vešla navždy do evangelia, aby byl její čin svědectvím i výzvou, sklidila od učedníků jen hněv a výčitky. Připadalo jim to až hříšně lehkomyšlné proplýtvat tolik peněz, které mohli dostat chudí a hladoví lidé. Ale láska se nedá poměřovat, ta je spontánní a dává vše, co má, právě Ježíši. Pro něho nic není škoda.

Předběhla tak jiné ženy, které šly ke hrobu s vonnými mastmi, aby pomazaly mrtvé tělo. Ona prokazuje lásku živému. Asi netušila, že je to v poslední chvíli a že ten, jehož takto uctila, vstupuje do stínu kříže. Pán Ježíš to spojuje se svým pohřbem, který jako by už byl tímto činem lásky přiblížen do všednodennosti učedníků.

Možná, že nám přebývá jejich střízlivá věcnost a zcela schází samozřejmost žhavé lásky k Ježíši. Pak je evangelijní oddíl určen přímo pro nás.

Mt 12,38 - 40

Tehdy mu na to řekli někteří ze zákoníků a farizeů: "Mistře, chceme od tebe vidět znamení." On však jim odpověděl: "Pokolení zlé a zpronevěřilé si hledá znamení; ale znamení mu nebude dáno, leč znamení

proroka Jonáše. Jako byl Jonáš v břiše mořské obludy tři dny a tři noci, tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země."

JEN TO JEDINÉ ZNAMENÍ

Jejich oslovení Ježíše je sice zdvořilé, jejich prosba či spíše sebevědomé přání ukazuje pravý stav srdce. Nevěřili Ježíšovým slovům a chtěli, aby je potvrdil něčím zázračně přesvědčivým, aby se prokázal legitimací Božího Syna v mocném znamení.

To jsme pořád my: Boží slovo je nám málo, chceme být přesvědčeni způsobem, který my navrhuje, chceme vidět, ne slyšet, chceme si ověřit, ne však věřit. Každý, komu je Ježíšovo slovo málo, vstupuje do velikého společenství "pokolení zlého a zpronevěřilého". Žádné znamení nedostane, protože dosud vznáší na Ježíše své pyšné požadavky, místo aby se ptal jako Saul u Damašku, co chce on (Sk 9,6). Žádné - kromě jediného, kterému stejně rozumět nebude: Pán nebe jde do prachu země, hlubina hrobu ho pohltí na přesně stanovený čas jako kdysi Jonáše mořská obluda. To je znamení všech znamení, že Bůh v Ježíši jde cestou všelikého těla, ale že hrob ho nepřemůže.

Ani my nedostáváme nic jiného, žádné zázraky a viditelná ujištění pravosti Božího Slova, jen tuto prostou zvěst: Ježíš zemřel a vstal!

Mk 15,42 - 46

A když už nastal večer - byl totiž den přípravy, předvečer soboty - přišel Josef z Arimatie, vážený člen rady, který také očekával království Boží, dodal si odvahy, vešel k Pilátovi a požádal o Ježíšovo tělo. Pilát se podivil, že Ježíš už zemřel; zavolal si setníka a zeptal se ho, je-li už dlouho mrtev. A když mu to setník potvrdil, daroval mrtvé tělo Josefovi. Ten koupil plátno, sňal Ježíše s kříže, zavinul ho do plátna a položil do hrobu, který byl vytesán ve skále, a ke vchodu do hrobu přivalil kámen.

HROBEM SE PŘIZNAL K JEŽÍŠI

Muž, který se odvážil prosit Piláta za mrtvé tělo odsouzenec, byl vysoký židovský funkcionář - člen velerady, která Ježíše odsoudila. Tímto krokem, který Josef z Arimatie podnikl, se mohl nejen znemožnit ve svém zaměstnání, ale riskoval ještě víc: že se na něj poštváný dav vrhne. Podle římského zvyku bylo možno vydat mrtvé tělo příbuzným či přátelům. Josef se nestydí být pokládán za přítele člověka, který visel jako prokletec nad zemí a zemřel smrtí, nad níž Římané neznali potupnější. A co víc: Josef přenáší jeho tělo do svého hrobu, který si vytesal ve skále pro sebe, a tak spojuje své jméno se jménem Ukřižovaného.

Nevíme, jak se zachoval v zasedání velerady. Možná, že se vůbec neúčastnil, možná, že mlčel. Teď se však stal vyznavačem, který v lásce k

Ježíši, v úctě k jeho památce, jedná neobyčejně statečně. Pro Ježíše - mrtvého - dává do hry všechno, i sám sebe. Jsme my vůbec ochotni něco podstoupit pro Ježíše, svého živého Pána?

J 19,39 - 42

Přišel také Nikodém, který kdysi navštívil Ježíše v noci, a přinesl asi sto liber směsi myrhy a aloé. Vzali Ježíšovo tělo a zabalili je s těmi vonnými látkami do lněných pláten, jak je to u Židů při pohřbu zvykem. V těch místech, kde byl Ježíš ukřižován, byla zahrada a v ní nový hrob, v němž dosud nikdo nebyl pochován. Tam položili Ježíše, protože byl den přípravy a hrob byl blízko.

NIKODÉM PŘIŠEL ZNOVU

Janovo evangelium připojuje k Josefu z Arimatie, který je tu označen za Ježíšova tajného učedníka, ještě jednoho důležitého účastníka pohřbu Ukřižovaného. Kdysi přišel k Ježíšovi v noci, patrně proto, aby nebyl nápadný. Teď přichází opět navečer s drahocenným darem balzamovacích masť. I on je asi členem velerady a stejně jako Josef teď vystupuje z anonymity a přiznává se k mrtvému odsouzení.

Je to jen kratičká zmínka, ale jistě není bezvýznamná. Nikodém, který slyšel slova Páně o znovuzrození a tak málo rozuměl, že se Pán Ježíš až podivil (J 3,10), stojí u hrobu Ježíšova jako jeho přítel a dává mrtvému totéž, co dělátku dali mágové od východu - vonnou myrhu. Slovo Páně do něj zapadlo a vykonalo svou dobrou práci. Zatímco všichni učedníci utekli, včetně jinak statečného Petra, Nikodém, bojácný židovský vzdělanec, jde vyznavačsky ke kříži. Jak je ošidné lámat hůl nad rozpačitými, váhajícími a tajnými učedníky! Kristova moc je může v pravou chvíli změnit a pak nás tím více zahanbuje. Tomáš Kempenský má pravdu, když říká: "Křehcí jsme všichni, ale o nikom nemysli, že je křehčí než ty!"

Mt 27,62 - 66

Nazítří, v den po pátku, shromáždili se velekněží a farizeové u Piláta a řekli: "Pane, vzpomněli jsem si, že ten podvodník řekl ještě za svého života: 'Po třech dnech budu vzkříšen.' Dej proto rozkaz, ať je po tři dny hlídán jeho hrob, aby nepřišli jeho učedníci, neukradli ho a neřekli lidu, že byl vzkříšen z mrtvých; to by pak byl poslední podvod horší než první." Pilát jim odpověděl: "Zde máte stráž, dejte hrob hlídat, jak uznáte za dobré." Oni šli, zapečetili kámen a postavili k hrobu stráž.

ABY NEVYŠEL Z HROBU

Zatímco nepřátelé si vzpomněli na Ježíšova slova, že po třech dnech vstane z mrtvých, učedníci je naopak zapomněli tak důkladně, že události

nedělního jitra cháпали jen jako ženský tlach. Ostatně ani dnes to nebývá o mnoho jiné: církev bere svého Pána leckdy méně vážně než ti, kteří stojí proti němu.

Zdá se, že Matouš svým vyprávěním reaguje na pomluvu, rozšířenou mezi Židy, že Ježíšovo tělo ukradli z hrobu jeho učedníci. Hrob je osazen stráží a pečeť střeží neporušenost přivaleného kamene. Co všechno jen udělá člověk, aby měl jistotu, že Bůh je mrtev, že teď on sám určuje svůj život, že on si je vlastním pánem! Kolik nejrůznějších pečetí má zajistit člověku jeho zlý klid a Ježíšovu věčnou nepřítomnost!

Ko 2,11 - 15

V něm jste obřezáni obřízkou, která není udělána lidskou rukou; obřízka Kristova je odložením celého nevykoupeného těla. S Kristem jste byli ve křtu pohřbeni a spolu s ním také vzkříšeni vírou v Boha, jenž ho svou moci vzkřísil z mrtvých. Když jste ještě byli mrtví ve svých vinách a duchovně neobřezáni, probudil nás k životu spolu s ním a všechny viny nám odpustil.

Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám, a zcela jej zrušil tím, že jej přibil na kříž. Tak odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství.

CO SE S NÁMI STALO

Křesťanská zvěst byla spojována leckdy s tím, co je jen plodem lidského intelektu či fantazie. V koloském sboru se objevovaly názory, že vedle Krista jsou zde jakési mocné "živly", snad vesmírné mocnosti, které mají na člověka vliv. Aby se věřící mohl dostat přes ně k Bohu, musí je ovládnout svým poznáním či spoutat silou asketické zbožnosti.

Apoštol však ví naprosto určitě, že toto není evangelium, jsou to báje a lidská "moudrost". Všechny spekulace o silách, jež námi vládnu (i my přece známe neosobní síly vědy, politiky, techniky či ekonomiky aj.), ztrácejí svou dráždivost tváří v tvář Kristu, který skutečně zemřel a skutečně vstal z mrtvých. Abychom to nikdy nezapomněli, byli jsme pokřtěni. Tím jsme byli vtaženi do příběhu Ježíše Krista tak plně, že jsme s ním prožili jeho pohřbení i jeho vzkříšení. "Tělo", které mělo s Kristem svůj pohřeb, je u Pavla vždycky výrazem (SARX) pro porušenou lidskou přirozenost, jež otročí až bezvládně hříchu. Kristovým vzkříšením v nás naopak začal nový život, v němž přijímáme odpuštění a vidíme jinak než dřív; nad námi nevládnou mocnosti, z nichž jde jinak strach, ale náš Pán. Dnes snad víc než kdy jindy je nám uložen zápas o tuto jistotu, vyjádřenou slovy J. Ch. Blumhardta: "Ježíš je vítěz!"

1K 15,1 - 4

Chci vám připomenout, bratří, evangelium, které jsem vám zvěštoval, které jste přijali, které je

základem, na němž stojíte, a skrze něž docházíte spásy, držíte-li se ho tak, jak jsem vám je zvěstoval - vždyť jste přece neuvěřili nadarmo.

Odevzdal jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem.

HROB PATŘÍ K ZVĚSTI

Už první církve - jak také slyšíme z úst apoštola Pavla - si předávala základní zvěst o smrti, pohřbu a vzkříšení Pána Ježíše. Proto ta krátká věta Apostolika "pohřben jest" měla už tehdy své pevné místo v kázání církve, svou závažnost a význam. Hrob totiž byl pro tehdejšího člověka až právním potvrzením faktu smrti, důkazem, že nešlo o smrt zdánlivou, o klam a šalbu. U Ježíše, Božího Syna, bylo třeba toto připomenout (proto všechna evangelia mají zprávu o pohřbu) zvláště těm, jimž nešlo na rozum, že by Bůh mohl mít nejen skutečné tělo, ale že podstoupil i skutečnou smrt; však nad tím dělal otazník celý myšlenkový proud tzv. gnose.

Připomíná-li nám apoštol základní poselství evangelia i slovem o pohřbu Ježíše Krista, pak máme vědět, že jeho pozemský příběh se neodehrává v rovinách představ, není to "duchovní" záležitost, ale je tak skutečný jako náš život a naše smrt. A právě proto se týká i nás, protože Ježíš nás zná až do hlubin hrobu. I náš hrob posvětil svou přítomností a vnesl tam světlo naděje vzkříšení.

- sestoupil do pekel

DANTE
ALIGHIERI

*Tehdy znenadála
pukaly rokle žalem vrchovaté,
až zdálo se, že vesmír od základu
pocítil lásku, jež už častokráte
prý v chaos proměnila světa vládu.
A tehdy také třha této skály
tady i jinde zřítla se v pádu.*

Ž 139,7 - 12

**Kam odejdu před tvým duchem,
kam uprchnu před tvou tváří?
Zamířím-li k nebi, jsi tam,
a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš.
I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře,
chtěl přebývat při nejzazším moři,
tvoje ruka mě tam doprovodí,
tvá pravice se mě chopí.
Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma,
i noc kolem mne se stane světlem.
Žádná tma pro tebe není temná:
noc jako den svítí,
temnota je jako světlo.**

IV PEKLE NA NĚJ NARAZÍŠ

Kdosi pověděl, že peklo je tam, kde není Bůh. Výstižně to vyjadřuje určitou rovinu našeho chápání pekla jako místa totální vzdálenosti od Boha. Otázka je však jiná: existuje vůbec takové místo? Žalmista je nenajde ani v hrobě (hebrejsky ŠEÓL a řecky HÁDÉS), což pro biblické uvažování je také říše mrtvých, nebo - jak překládají mnohokrát Kraličtí - "peklo". Je to svět mlčení a tmy. A přece ani tam nemůže člověk Bohu utéci: "Tam také budeš!"

Teprve postupem doby dostal biblický šeól význam pekla jako místa muk a takto jej používá i Pán Ježíš. Ale vždy se jedná o něco, s čím si nevíme rady. Jedno však víme z pradávných dob: i tam je Bůh. A kdyby se prolomilo peklo do našeho života v jakékoliv podobě, nejsme sami a opuštěni, protože žádná temnota nás neskryje pohledu Božího slitování.

Ž 16,10 - 11

**Neboť v moci podsvětí mě neponecháš,
nedopustíš, aby se tvůj věrný octl v jámě.
Stezku života mi dáváš poznat;
vrcholem radosti je být s tebou,
ve tvé pravici je neskonale blaho.**

JAK BY TĚ TAM MOHL NECHAT?

Jsou to slova nejhlubší důvěry: Bůh mne nevydá zkáze, nenechá mě v pekle, otevře přede mnou cestu radosti a naděje. Kdyby nám Pán Bůh neotevřel v evangeliu právě tuto cestu, šli bychom všichni - někteří přímo, jiní oklikou - k místu, nad něž Dante Alighieri dává ve své Božské komedii nápis: "Nech naděje, čí noha sem se šine!" V Ježíši Kristu už tak dost nadějná slova žalmu se rozzářila ještě víc, takže nás všechno vybízí: Pevně drž naději, že z každého pekla vede cesta ven! Tou cestou je on sám a vstupujeme na ni v důvěřivé prosbě i radostné adoraci.

Mt 16,13 - 18

Když Ježíš přišel do končin Cesareje Filipovy, ptal se svých učedníků: "Za koho lidé pokládají Syna člověka?" Oni řekli: "Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků." Řekne jim: "A za koho mě pokládáte vy?" Šimon Petr odpověděl: "Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého." Ježíš mu odpověděl: "Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích. A já ti pravím, že ty jsi Petr; a na té skále zbuduji svou církev a brány pekla ji nepřemohou."

PEKELNÉ BRÁNY NA TO NESTAČÍ

Všude, kde je vyznáván Ježíš jako Kristus a Boží Syn, vzniká církev. Vzniká proto, že ten vyznáváný ji tvoří svou mocí. Užívá přitom lidí, jako byl Petr s celou svou nedokonalostí, nechápavostí i zapřením. A přitom tato církev, dílo jeho lásky, vydrží i nápor pekelných bran.

Nedá se říci, v jakém smyslu to Pán Ježíš myslel. "Hádés" je však místo zmaru a nicoty, proto tady lze slyšet potěšení, že při vši naší ubohosti to všechno neskončí vítězstvím zkázy a marnosti. Její proud, dusící evangelium, se na nás valí odevšad. Ale na to, za čím stojí Ježíš, nestačí nic a nikdo. A my k tomuto nezničitelnému společenství smíme patřit a tak jsme podílníky všech Ježíšových slibů.

Mt 8,5 - 13

Když přišel do Kafarnaum, přistoupil k němu jeden setník a prosil ho: "Pane, můj sluha leží doma ochrnutý a hrozně trpí." Řekl mu: "Já přijdu a uzdravím ho." Setník však odpověděl: "Pane, nejsem hoden, abys vstoupil pod mou střechu; ale řekni jen slovo, a můj sluha bude uzdraven. Vždyť i já podléhám rozkazům a vojákům rozkazují; řeknu-li některému 'jdi', pak jde; jinému 'pojď sem', pak přijde; a svému otroku 'udělej to', pak to udělá." Když to Ježíš uslyšel, podivil se a řekl těm, kdo ho následovali: "Amen, pravím vám, tak velikou víru jsem v Izraeli nenalezl u nikoho. Pravím vám, že mnozí od východu i západu přijdou a budou

stolovat s Abrahamem, Izákem a Jákobem v království nebeském; ale synové království budou vyvrženi ven do tmy; tam bude pláč a skřípění zubů." Potom řekl Ježíš setníkovi: "Jdi, a jak jsi uvěřil, tak se staň." A v tu hodinu se sluha uzdravil.

VELIKÁ NADĚJE I VAROVÁNÍ

Slova Pána Ježíše nás varují před falešným pocitem bezpečí. Upadli bychom do něj nepochybně tehdy, kdybychom spolehli na příslušnost k církvi a nehleděli pohledem víry k Ježíši, Smírci a Vykupiteli. Tak to udělal pohanský důstojník a jeho víra přinesla nejen záchranu jeho bližnímu, ale otevřela v následujících slovech Páně dveře veliké naději; lidé bez předpokladů, tradic a výchovy (takový je právě kafarnaumský setník) dojdou vírou v Ježíše k radostnému cíli. Ti však, kteří to mají příliš samozřejmé a jisté - a "synové království" není jen Izrael, ale církev sama -, skončí ve tmě, kde je pláč.

Pán Ježíš tady varuje před sebejistou zbožností bez živé víry v něj samého. Varuje drastickým obrazem "pekla", abychom se zachvěli nad nesamozřejmostí spásy a vzali si příklad z pokory setníka. Pak budeme rozumět úpěnlivé prosbě italského básníka Petrarky: "Tu krátkost chvil, jež vbrzku odvějí, i samu smrt rač vzíti do své dlaně ty, mimo něhož nemám naději!"

L 16,19 - 31

Byl jeden bohatý člověk, nádherně a vybraně se strojíl a den co den skvěle hodoval. U vrat jeho domu lehával nějaký chudák, jménem Lazar, plný vředů, a toužil nasytit se aspoň tím, co spadlo se stolu toho boháče; dokonce přibíhali psi a olizovali jeho vředy. I umřel ten chudák a andělé ho přenesli k Abrahamovi; zemřel i ten boháč a byl pohřben. A když v pekle pozdvihl v mukách oči, uviděl v dáli Abrahama a u něho Lazara. Tu zvolal: 'Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí aspoň špičku prstu ve vodě a svaží mé rty, neboť se trápím v tomto plameni.' Abraham řekl: 'Synu, vzpomeň si, že se ti dostalo všeho dobrého už za tvého života, a Lazarovi naopak všeho zlého. Nyní on se tu raduje, a ty trpíš. A nad to vše jest mezi námi a vámi veliká propast, takže nikdo - i kdyby chtěl, nemůže přejít odtud k vám ani překročit od vás k nám.' Řekl: 'Prosím tě tedy, otče, pošli jej do mého rodného domu, neboť mám pět bratrů, ať je varuje, aby také oni nepřišli do tohoto místa muk.' Ale Abraham mu odpověděl: 'Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají!' On řekl: 'Ne tak, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou

činit pokání.' Řekl mu: 'Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.'

ABYCHOM NEPŘÍŠLI DO PEKLA

Pán Ježíš vypráví toto podobenství o Lazarovi a boháčovi ne proto, aby nám popsal peklo, ale abychom počítali s tím, že "tam" se všechno bude jevit jinak; že bohatství, nevyužitě ve službách lásky, se naopak stává důvodem trýzně a žalostiplné ubohosti; že poslední, pohrdaní a zapomenutí lidé jsou objektem Boží dobrotivosti jako žebrák Lazar. Nemůžeme se tedy odvolávat na tato slova Páně při svých představách o pekle, nemnoze ovlivněných duchem pohádek, ne Písma. Pán Ježíš použil obrazy, běžné židovskému myšlení té doby (žár, propast mezi oběma světy, z nichž jeden je nahoře, druhý dole, možnost rozhovoru), aby všechno zaměřil k jádru a vrcholu podobenství: Poslušnost Božího Slova, jak zní v Mojžíšově Zákonu a v prorocké zvěsti, zachraňuje před boháčovým koncem. O co víc pak víra v Krista, Slovo tělem učiněné? V ní už vždycky budeme v Lazarově vředovité tváři vidět podobu toho, který nám kříží cestu v lidech nejubožejších.

L 11,14 - 23

Jednou vyháněl Ježíš zlého ducha z němého člověka. Když ten duch vyšel, němý promluvil. Zástupy se divily. Někteří z nich však řekli: "Démoni vyhání ve jménu Belzebula, knížete démonů." Jiní ho chtěli podrobit zkoušce; žádali od něho znamení z nebe. Protože znal jejich myšlenky, řekl jim. "Každé království vnitřně rozdělené pustne a dům za domem padá. Je-li i satan v sobě rozdvojen, jak bude moci obstát jeho království? Říkáte přece, že vyháním demony ve jménu Belzebula. Jestliže já vyháním demony ve jménu Belzebula, ve jménu koho je vyhánějí vaši žáci? Proto budou oni vašimi soudci. Jestliže však vyháním demony prstem Božím, pak už vás zastihlo Boží království. Střeží-li silný muž v plné zbroji svůj palác, jeho majetek je v bezpečí. Napadne-li ho však někdo silnější a přemůže ho, vezme mu všechnu jeho zbroj, na kterou spoléhal, a kořist rozdělí. Kdo není se mnou, je proti mně; a kdo se mnou neshromažďuje, rozptyluje.

SILNĚJŠÍ JE JEŽÍŠ

Víc než o pekle svědčí evangelia o existenci sil, jež člověka spoutávají a uchvacují ho pro sebe. S nimi se setkává Ježíš v posedlém či v jinak poškozeném člověku. Ten nemůže mluvit, nemůže Boha chválit a dovolávat se jej a v objetí "ducha němoty" je odsouzen k věčnému mlčení,

jež v představě židovství je vlastní právé říši mrtvých, šeólu. A tady se zjevuje Ježíšova moc, když se zavřená ústa otevřou k chvále Boží, k vděčnosti a vyznávání.

Ale i to může být zneužito a jeho div se hodnotí jako ďábelské dílo. Jako by člověk tváří v tvář Ježíši byl sám sobě nucen vysvětlovat, proč ho nebere vážně. A jak je patrné, moc logiky v tom nebývá. Nevěra hledá komplikované a nesmyslné vytáčky, aby nemusela přijmout nejjednodušší řešení: Ježíš je silnější než démoni. Satan už nevládne svým domem, protože je přemožen.

O tom svědčí slovo i činy toho, který je naším Pánem. Boj je rozhodnut v náš prospěch. Ale jen když jsme skutečně s ním, jsme účastníky jeho vítězství - a to i ve svých prohrách.

Ef 6,10 - 17

A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. Oblecte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům. Nevedeme svůj boj proti lidským nepřítelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. Proto vezměte na sebe plnou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý postavit na odpor, všechno překonat a obstát. Stůjte tedy

**'opásání kolem beder pravdou,
obrnění pancířem spravedlnosti,
obuti k pohotové službě evangeliu pokoje'**

a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. Přijměte také prilbu spasení a meč Ducha jímž je slovo Boží.

I MY S NÍM MÁME CO DĚLAT

Písmo zachycuje řadu představ, které se vyvíjely, aby lépe vyjádřily podobu Božího nepřítele, jemuž nejčastěji říkáme "ďábel". V starozákonní knize Job přichází k Bohu jako jeden z jeho dvořanů, aby pomlouval a problematizoval Jobovu víru (DIABOLOS je řecký překlad hebrejského SÁTÁN, tzn. "pomluvač"), na konci bible má ve Zjevení podobu draka, děsivého svou ohyzdností. Apoštol Pavel chce zase ukázat řečí své doby na všeobkličující charakter zla. Zatímco my je leckdy zjednodušíme do malé výšece a bojujeme proti "tělu a krvi", proti projevu a ovoci, jeho podstata je neuchopitelná a duchovní povahy. Bojujeme-li svými zbraněmi proti zlu, často mu jen nahráváme. Jediná výzbroj je ta, kterou nám dává Pán Bůh ve víře v Pána Ježíše, v pravdě evangelia, v moci svého slova.

1P 5,8 - 11

Buďte střízliví! Buďte bdělí! Váš protivník, ďábel, obchází jako 'lev řvoucí' a hledá, koho by pohltil.

Vzepřete se mu, zakotveni ve víře, a pamatujte, že vaši bratři všude ve světě procházejí týmž utrpením jako vy. A Bůh veškeré milosti, který vás povolal ke své věčné slávě v Kristu, po krátkém utrpení vás obnoví, utvrdí, posílí a postaví na pevný základ. Jemu náleží panství na věky věků! Amen.

NEBOJ SE ŘVOUCÍHO LVA

Čtenáři Petrova listu měli dost důvodů se bát, protože se chýlilo k pronásledování křesťanů. Právě teď, když se nabízí zapření jako cesta záchrany, obchází kolem protivníků ďábel, podobný řvoucímu lvu. Když lev řve, oznamuje tím v převaze krále zvířat všem, že vychází na lov. Všechno živé strne hrůzou.

Má-li být křesťan střízlivý a vidět věci tak, jak skutečně jsou, potom ďábla (ať už přichází v pronásledování, v utrpení, strachu, výzvě k zradě) nemůže brát na lehkou váhu. Ale stejně tak je třeba jistotně vědět: Je možné se mu vzepřít. Není neporazitelný, neopak - slovíčko jej porazí, jak zpíval Martin Luther. My přece dostáváme sílu od Boha, který nás povolal k slávě. Jak jinak také vysvětlit pokornou statečnost Kristova svědka, jdoucího nezlomeně k hranici kacířů za kostnickou branou?

Gn 11,1 - 9

Celá země byla jednotná v řeči i v činech. Když táhli na východ, našli v zemi Šineáru pláň a usadili se tam. Tu si řekli vespolek: "Nuže, nadělejme cihel a důkladně je vypalme." Cihly měli místo kamene a asphalt místo hlíny. Nato řekli: "Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi."

I sestoupil Hospodin, aby zhlédl město i věž, které synové lidští budovali. Hospodin totiž řekl: "Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést. Nuže, sestoupíme a zmateme jim řeč, aby si navzájem nerozuměli." I rozehnal je Hospodin po celé zemi, takže upustili od budování města. Proto se jeho jméno nazývá Babel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmátl řeč veškeré země a lid rozehnal po celé zemi.

KAM BŮH SESTUPUJE

Pán Bůh bere člověka vážně - to je zvěst celého Písma. A to můžeme slyšet v tomto dávném vyprávění, kde člověk chce do nebe, nahoru, tam, kde bydlí Bůh. Bůh sám však sestupuje k tomuto samozvanému dobyvateli Boží sféry (nebe patří ve Starém zákoně jenom Bohu). Vlastně to nebylo ani třeba, protože dostat se k Bohu je cesta jepice k slunci, ale jemu jde o

člověka i o jeho věže vzpoury a hříchu.

V tomto sestupu Božím je náznak cesty Ježíše Krista za námi. On došel až k základům, z nichž roste každá stavba vzdorné neposlušnosti, do hlubin našich vin, ano, až do samého pekla. Proto tam šel (někteří bohoslovci chápou naše peklo, do něhož sestupuje, jako pocit úplné opuštěnosti od Boha pro naše hříchy), aby nás shromáždil v naší rozptýlenosti, aby nám dal řeč lásky a vděčnosti, v níž si smíme rozumět.

Zj 1,17 - 18

Když jsem ho spatřil, padl jsem k jeho nohám jako mrtvý; ale on vložil na mne svou pravici a řekl: "Neboj se. Já jsem první i poslední, ten živý; byl jsem mrtev a hle, živ, jsem na věky věků. Mám klíče od smrti i hrobu."

ON MÁ KLÍČE OD PEKLA

Článek o sestoupení Páně do pekel se objevil ve vyznání církve až ve 4. století, ale jeho radostná jistota tu byla od nejstarších dob. Jan slyší svého Pána, který je živ a má klíče od pekla i smrti. Vzkříšený vládne i nad říší, která se zvláště ve Zjevení stává symbolem odporu a vzdoru protibožských sil. Klíč už není v jejich rukách, ale patří Vítězi, který je živ na věky.

Všechno, co říká Nový zákon o hrobu, smrti a pekle, je nesené základní jistotou: Kristus nad ním zvítězil. I na nás vzkládá svou ruku a říká nám své "Neboj se!" Poslední není naše smrt, ale on sám. Budoucnost není peklo, ať už chápané jako temné podsvětí, svět mlčení, muk nebo vzpoury, ale jeho láska, která drží v ruce klíč. A k čemu, ne-li k otevření žaláře temnot?

1P 3,18 - 22

Vždyť i Kristus dal svůj život jednou provždy za hříchy, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás přivedl k Bohu. Byl usmrcen v těle, ale obživen Duchem. Tehdy také přišel vyhlásit zvěst duchům ve vězení, kteří neuposlechli kdysi ve dnech Noémových. Tenkrát Boží shovívavost vyčkávala s trestem, pokud se stavěl koráb, v němž bylo z vody zachráněno jenom osm lidí. To je předobraz křtu, který nyní zachraňuje vás. Nejde v něm zajisté o odstranění tělesné špíny, nýbrž o dobré svědomí, k němuž se před Bohem zavazujeme - na základě vzkříšení Ježíše Krista, jenž jest na pravici Boží, když vstoupil do nebe a podřídil si anděly a vlády a mocnosti.

AŽ DO PEKEL SAHÁ NADĚJE

Je to mimořádný oddíl, protože o Ježíši čteme pouze zde, že kázal duchům v žaláři. Ten ojedinělý verš, o který se mohl opřít článek o sestoupení do pekel, je ovšem vypůjčený z knihy, jež dostala jméno po muži, o němž Genesis svědčí, že chodil stále s Bohem a měl jméno Enoch

(Gn 5,24). Židům se stal typem Božího svědka, který byl později poslán za padlými anděly do podzemního žaláře, aby jim řekl, že už pro ně není naděje. Tak o tom vypráví tato "Apokalypsa Enochova", z níž čerpal náš oddíl.

Ale právě tady zní naopak nejjásavější evangelium, že Ježíš nejde do žaláře, jako šel nebiblický, pohádkový Enoch. Nepřichází totiž s ordelem nově potvrzeným, že odsouzení je konečné. Ježíš tam jde "vyhlásit zvěst", tedy kázat. A kázat v Novém zákoně téměř výhradně znamená vyhlášovat spásu, provolávat záchranu, dosvědčovat Boží všemohoucí lásku.

Není podstatné, kdo jsou vězňové v žaláři a kde tajemné vězení hledat. Podstatné je Ježíšovo vyhlásování naděje v místech beznaděje. To je nejvnitřnější obsah víry církve, která formulovala článek o sestoupení do pekel, právě tak jako básnickou vizi Danteho, uvedenou v záhlaví kapitoly.

Náš Pán - a nikdo jiný - má slovo i v pekle. Tím se naděje rozklenula do nedozírného horizontu. Z ní žijeme a v ní dýcháme vůni evangelia.

- třetího dne vstal z mrtvých

PETR
ABELARD
(12. STOL.)

*Padají závoje z obrazů zastřených,
na očích pravda je, ne náznak její snad
Prorocké zasliby pravda naplnila,
do čárky poslední je uskutečnila.*

*Když prošel slzavým soumrakem smrti zlé,
vrátil se k životu v to ráno radostné.
Z hrobu nám povstal Pán! Andělé tam byli -
strážcové uprchli, jaseť tím zděšeni.*

Mk 16,1 - 8

Když uplynula sobota, Marie z Magdaly, Marie, matka Jakubova, a Salome nakoupily vonné masti, aby ho šly pomazat. Brzy ráno prvního dne po sobotě, sotva vyšlo slunce, přišly k hrobu. Říkaly si mezi sebou: "Kdo nám odvalí kámen od vchodu do hrobu?" Ale když vzhledly, viděly, že kámen je odvalen; a byl velmi veliký. Vstoupily do hrobu a uviděly mládence, který seděl po pravé straně a měl na sobě bílé roucho; i zděsily si. Řekl jim: "Neděste se! Hledáte Ježíše toho Nazaretského, který byl ukřižován. Byl vzkříšen, není zde. Hle, místo, kam ho položili. Ale jděte, řekněte jeho učedníkům, zvláště Petrovi: 'Jde před vámi do Galileje; tam ho spatříte, jak sám řekl.'" Ženy vyšly a utíkaly od hrobu, protože na ně padla hrůza a úžas. A nikomu nic neřekly, neboť se bály.

JE TO I PRO PETRA

V Markově podání, patrně nejstarším, není velikonoční zvěst naplněna radostí, ale hrůzou. Ženy, které vstupují do hrobu, sice slyší výzvu, jež bytostně patří k evangeliu od samého počátku - totiž ono "Nebojte se!", ale ani celá radostná zvěst o vzkříšení Páně je neuklidní. Ba právě naopak: utíkají v děsu a ve strachu mlčí.

A přece mají vyříditi nejen zprávu o Boží moci, ale také o Boží lásce. A ta je jakoby stěsnána do dvou slov: "i Petrovi". Zapřel svého Pána, zřekl se ho; dosud viděl jeho pohled (L 22,61) a břit jeho slov: "Kdo mne zapře před lidmi, i já ho zapřu ...", pronikal mu až do hlubin. Teď však má slyšet, že v prázdném hrobě znělo jeho jméno, že radost je pro něj jako pro ostatní, že i on je dál milován. A to je radost pro nás, kteří často opakujeme Petrův příběh selhání a zapření: svým vzkříšením nám říká Pán Ježíš své odpouštějící Ano.

Polekané ženy nic neřekly, aspoň ne hned. A přece Petr tolik potřeboval potěšení! Nenapadá nás nad tím nějaká analogie?

Tu rychle opustily hrob a se strachem i s velikou radostí běžely to oznámit jeho učedníkům. A hle, Ježíš je potkal a řekl: "Buďte pozdraveny." Ženy přistoupily, objímaly jeho nohy a klaněly se mu.

NEDÁ SE TO UHLADIT

Pro vzkříšení z mrtvých nemluví žádný důkaz. Jsme odkázáni jen na svědectví evangelíí. Přitom však - a to ukazuje už srovnání dnešního a včerejšího oddílu - tato svědectví nejsou jednotná. Marek ví, že ženy se bály a mičely, zatímco Matouš vidí, jak utíkají se zvěstí k učedníkům. U jednoho evangelisty jsou dva andělé u prázdného hrobu, jinde jen jeden.

Církev mohla toto napětí snadno odstranit, všechny zprávy zharmonizovat a udělat vše věrohodnější. A přece se tak nestalo. Zůstala čtyři podání, odlišná v podrobnostech, ale jednoznačně ujišťující: Ježíš je živ! Je to tak dobře, protože to ukazuje na skutečnost, přesahující náš rozum i zkušenosti; ostatně každý z nás ji prožíváme podle "míry víry", kterou nám Pán Bůh udělil (Ř 12,3). Víra pak si smí ze srovnání Markovy a Matoušovy nesouhlasné zprávy udělat prostý závěr: Pán Ježíš se potkává ne s církví mlčící, která zamíčuje evangelium, ale s těmi, kteří jdou, byť s bázní, přece však s "radostí velikou" zvěstovat Ježíšův život.

Ale Marie stála venku před hrobem a plakala. Přitom se naklonila do hrobu a spatřila dva anděly v bílém rouchu, sedící na místě, kde předtím leželo Ježíšovo tělo, jednoho u hlavy a druhého u nohou. Otázali se Marie: "Proč pláčeš?" Odpověděla jim: "Odnegli mého Pána a nevím, kam ho položili." Po těch slovech se obrátila a spatřila za sebou Ježíše; ale nepoznala, že je to on. Ježíš jí řekl: "Proč pláčeš? Koho hledáš?" V domnění, že je to zahradník, mu odpověděla: "Jestliže tys jej, pane, odnesl, řekni mi, kam jsi ho položil, a já pro něj půjdu." Ježíš jí řekl: "Marie!" Obrátila se a zvolala hebrejsky "Rabbuni", to znamená 'Mistře'.

ANI V HROBĚ NEZAPOMNĚL TVÉ JMÉNO

Ve svém evangeliu Jan nechává často ustoupit lidské společenství, aby "na scéně" zbyl jeden člověk a proti němu Syn Boží: Nikodém, Samaritánka, cizoložná žena. Proto v Janově svědectví o nedělním jitrě nejsou u hrobu ženy, ale žena - opuštěná, plačící a bezmocná Marie Magdalena. Je obrácena do minulosti a myslí jen na mrtvé tělo, ačkoliv vedle ní stojí Vzkříšený. Mluví sice s ním, ale poznává jej teprve tehdy, když ji zavolá jménem. Ani v hrobě, ba v samých hlubinách pekel na ni nezapomněl a její jméno vyslovuje s takovou láskou, že v tomto okamžiku

Maria ví: To je můj živý Pán!

Moc a život Vzkříšeného poznáváme tehdy, když je nám dáno nad Písmem slyšet své jméno, když jsme osloveni a cítíme, že je to pro nás a o nás. On s námi vstupuje do nejosobnějšího vztahu - abychom své vlastní jméno zaslechli naprosto jasně, jíme chléb a pijeme víno jeho stolu.

J 20,17 - 18

Ježíš jí řekl: "Nedotýkej se mne, dosud jsem nevystoupil k Otci. Ale jdi k mým bratřím a pověz jim, že vystupuji k Otci svému i Otci vašemu a k Bohu svému i Bohu vašemu." Marie Magdalská šla k učedníkům a oznámila jim: "Viděla jsem Pána a toto mi řekl."

JSME JEHO BRATŘÍ

Marie je láskyplně oslovena svým jménem. V neposlední řadě proto, aby mohla splnit zvěstovatelský úkol: říci učedníkům, kde bude Ježíš. Bude tam, kam vstupují jejich modlitby, u Otce, v jeho slávě. Teď už se ho nesmí dotknout, protože vzkříšením se rozevírá mezi církví a jejím Pánem vzdálenost, kterou překlene nikoliv dotyk a hmatatelný důkaz, ale jen a toliko víra.

Přes tuto vzdálenost se však Ježíš svým učedníkům zároveň přibližuje - víc, než kdykoliv předtím, kdy je nazval přáteli. Teď je jmenuje svými bratry. Proto i my, kteří vstupujeme s Marií do velikonočního příběhu, víme o těsnosti spojení s ním. Nemůžeme se ho dotknout, natož uchopit, ale on se svým Duchem dotýká našich srdcí, takže z každého společenství církve mu zní chvála: "Chtěls nám bratrem býti a nás sobě vzíti. Vítej, králi náš!"

Mk 16,9 - 11

Když Ježíš ráno prvního dne po sobotě vstal, zjevil se nejprve Marii z Magdaly, z níž kdysi vyhnal sedm démonů. Ona to šla oznámit těm, kteří bývali s ním a nyní truchlili a plakali. Ti, když uslyšeli, že žije a že se jí ukázal, nevěřili.

TAK NEVĚROHODNÝ SVĚDEK !

Ježíš si skutečně už nemohl hůř vybrat. Svědectví ženy v tehdejší době nemělo nejmenší věrohodnost, natož takové ženy! Maria měla podivnou minulost, a přece právě jí je svěřena zvěst o živém Ježíši. Jde s ní tam, kde má v plnosti znít - ve společenství plačících a lkajících. Možná, že nejen velikost zvěsti, ale také ubohost té, která zvěstuje, přispívá k reakci učedníků, kteří nevěří a plačí dál - a zbytečně.

Dodnes si Ježíš tak podivně vybírá své svědky. Jsou hodně nevěrohodní, mdlí a nedokonalí, poměřuje-li pozorovatel praxi jejich života velikostí zvěsti, již nesou. A přece takovým lidem je svěřeno evangelium, radostná zpráva pro všechny smutné světa. Úspěch není zaručen, ale naším úkolem je jít jako Magdalena se zvěstí o živém Ježíši k dnešnímu

člověku. Pokračovat bude on sám (v. 14).

Mk 16,12 - 15

Potom se zjevil v jiné podobě dvěma z nich cestou, když šli na venkov. Ti to šli oznámit ostatním; ale ani těm nevěřili. Konečně se zjevil samým jedenácti, když byli u stolu; káral jejich nevěru a tvrdost srdce, poněvadž nevěřili těm, kteří ho viděli vzkříšeného. A řekl jim: "Jděte do celého světa a kaďte evangelium všemu stvoření."

SPOLEČNOST TVRDÝCH SRDCÍ

Po Magdaleně přicházejí mezi učedníky se stejnou zvěstí ti dva, kteří šli do Emauz (L 24,13), a výsledek je stejný - ani jim nevěřili. Přítom svědectví dvou mužů bylo u Židů natolik přesvědčující, že se rovnalo důkazu. A tu Marek, který ukazuje jejich opakovanou nevěru, učedníky staví před Vzkříšeného, jehož slova nejsou pozdravem pokoje. Naopak jsou to slova výčitky či pokárání, že mají tvrdá srdce a že neuvěřili.

Tvrdost srdce není danost, s kterou se učedník rodí. To by ji Pán Ježíš nekáral. Je to spíš postoj, za který můžeme a v němž jsme se stali imunní na slovo evangelia. A právě sem přichází Ježíš se svým vítězstvím, aby se z nevěřících lidí stali jeho svědkové, kteří ponесou dál zprávu evangelia.

J 20,24 - 25

Tomáš, jinak Didymos, jeden z dvanácti učedníků, nebyl s nimi, když Ježíš přišel. Ostatní učedníci mu řekli: "Viděli jsme Pána." Odpověděl jim: "Dokud nevidím na jeho rukou stopy po hřebecích a dokud nevložím do nich svůj prst a svou ruku do rány v jeho boku, neuvěřím."

NIKDO S TÍMHLE NEPOČÍTAL

Tomášova nerudná neochota k víře ve Vzkříšeného, jeho zdráhání, ba vnitřní odpor, to vše nám jen dosvědčuje základní skutečnost: učedníci se vzkříšením ani v nejmenším nepočítali. Když je zaskočilo, bránili se mu zuby nehty. Říkává-li se, že přání je otcem myšlenky, pak tady je žádná taková myšlenka nenapadla. Stejně nelogické je tvrzení, že Vzkříšeného "zrodila" víra učedníků - Tomáš je dotvrzením, že zde vůbec žádná nebyla. Jestli Tomáš uvěřil i ve své skepsi, pak ne proto, že jeho víra vzkřísila Ježíše, ale Ježíš vzkřísil víru.

On má mezi svými učedníky různé typy: Jana, který uvěří, když uvidí prázdný hrob (J 20,8), i Tomáše, který odmítá svědectví deseti. Ježíšova družina není uniformní ani dnes. Někdo z nás může bez potíží v jásavé víře akceptovat všechny zázraky Písma, druhý musí o víru zápasit na pomezí nevěry, aniž by mu církev (zde deset učedníků) mohla nějak pomoci. Zbývá jediná naděje: že to učiní vzkříšený Pán sám.

Osmého dne potom byli učedníci opět uvnitř a Tomáš s nimi. Ač byly dveře zavřeny, Ježíš přišel, postavil se doprostřed a řekl: "Pokoj vám." Potom řekl Tomášovi: "Polož svůj prst sem, pohleď na mé ruce a vlož svou ruku do rány v mém boku. Nepochybuj a věř!"

VE SPOLEČENSTVÍ JE VZKŘÍŠENÝ

Ještě dřív, než Tomáš uvěřil ve Vzkříšeného, jeho moc už na něj působí - a to tak, že "je s nimi". I když Tomášovi připadalo společenství učedníků přepjaté, nestřízlivé a naivní, neodtrhl se od něho. Nejde se svými pochybnostmi ven z učednického okruhu - to by se už nevrátil. Naopak, on jde tam, kam přichází Ježíš, i když s ním vůbec nepočítá. Vzkříšený však tu je i pro něj, ba teď jenom pro něj, aby s ním mluvil a porazil jeho nevěru.

Možná, že i my máme své těžké vnitřní zápasy a problémy víry. Vysvětlení a poučení či lepší informace zможou hodně, ale ne všecko. Teprve Ježíšova přítomnost, jež nese pokoj nám nepokojným, je pomocí a vysvobozením. A ačkoliv je svrchovaně svobodný, slíbil tuto přítomnost dvěma či třem shromážděným v jeho jménu. Bez společenství církve s živým Ježíšem by se nevěřící Tomáš nestal věřícím zvěstovatelem svého Pána. Církev dozajista není ústav spásy, ale je - navzdory své ubohosti - z milosti Boží i dnes místem, kde se s člověkem setkává jeho vítězný Pán.

Tomáš mu odpověděl: "Můj Pán a můj Bůh." Ježíš mu řekl: "Že jsi mě viděl, věříš. Blahoslavení, kteří neviděli, a uvěřili."

Ještě mnoho jiných znamení učinil Ježíš před očima učedníků, a ta nejsou zapsána v této knize. Tato však zapsána jsou, abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věříce měli život v jeho jménu.

UŽ NE DŮKAZ, ALE BLAHOŠLAVENSTVÍ

Původní text Janova evangelia tady končí - další kapitolu připojil neznámý žák evangelisty. Ostatně divů Páně viděli učedníci tolik, že by bylo možné o nich psát nekonečně víc, než kolik obnáší střízlivá zpráva evangelia (J 21,25). Výběr však dostačuje k tomu, abychom po způsobu Tomášově poznali v Ježíši svého Pána a Boha.

Tomáš byl poslední, komu se Pán Ježíš ukázal. Nabídl mu dokonce i důkaz, který učedník pro svou víru požadoval. Ale i když z lásky svého Pána Tomáš má tento důkaz, nepatří mu blahoslavenství. To budou mít všichni ti, kteří uvěří, aniž by viděli, aniž by se mohli přesvědčit, aniž by si Ježíšův život mohli ověřit svými smysly.

Víra, v níž se stáváme blahoslavenými, není z vidění, ale ze slyšení. Ze slyšení slov, jež nám byla zachována v evangeliích jako svědectví o Ježíši Kristu. A protože on stojí za ním celou svou mocí, děje se týž zázrak jako v

Tomášově případě: i já, nedůvěřivý, kritický pozorovatel bídy církve, vzdorně střízlivý a bez lehkověrné oddanosti vůči čemukoliv, vyznávám se vsí opravdovostí, které jsem schopen: "Pán můj a Bůh můj!"

L 24,13 - 26

Téhož dne se dva z nich ubírali do vsi jménem Emaus, která je od Jeruzaléma vzdálena asi tři hodiny cesty, a rozmlouvali spolu o tom všem, co se událo. A jak to v řeči probírali, připojil se k nim sám Ježíš a šel s nimi. Ale něco jako by bránilo jejich očím, aby ho poznali. Řekl jim: "O čem to spolu cestou rozmlouváte?" Oni zůstali stát plni zármutku. Jeden z nich, jménem Kleofáš, mu odpověděl: "Ty jsi asi jediný z Jeruzaléma, kdo neví, co se tam v těchto dnech stalo!" On se jich zeptal: "A co to bylo?" Oni mu odpověděli: "Jak Ježíše Nazaretského, který byl prorok mocným slovem i skutkem před Bohem i před vším lidem, naši velekněží a členové rady vydali, aby byl odsouzen na smrt, a ukřižovali ho. A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo. Ovšem některé z našich žen nás ohromily: Byly totiž zrána u hrobu a nenalezly jeho tělo; přišly a vyprávěly, že měly i vidění andělů, kteří říkali, že je živ. Někteří z nás pak odešli k hrobu a shledali, že je to tak, jak ženy vypravovaly, jeho však neviděli." A on jim řekl: "Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?"

PROČ TEN SMUTEK?

Neznámý spolupoutník se ptá dvou učedníků na důvod jejich smutku. Přímou z nich vyzářoval a vzájemným rozhovorem se ještě zesiloval jako vždy, když se točíme v bludných kruzích svých nevyřešených otázek. O mnohých věcech hovoříme věky, odpovídáme si slovy básníků či filozofů nad navršenými hroby, ale poznáváme tím zřetelněji, že "kdo rozmnožuje umění, rozmnožuje bolest (Kaz 1,18). Ten, který jde, často nepoznán, s námi, ví o našem smutku. Moderní dramatik Eugen Ionesco vyjádřil tento smutek otázkou: "Jak se má žít, když se musí umřít?" Je to smutek nad tím, že všechno končí v hrobě - i ten, který byl mocný v slovu i skutku, jak připomíná neznámému učedník Kleofáš.

Ježíš se ptá na jejich trápení, ale vůbec je nelituje; ostře jim vyčítá jejich pošetilost, že nevzali vážně slova proroků, jež vyjevovala Boží plán a smysl pašijí. Nevzali vážně jeho slova, ačkoliv ho Kleofáš také označuje za proroka (V. 19); pochopili by nejen význam jeho utrpení, ale viděli by už i radostné vzkříšení.

Skutečně, naše mnohé trápení a zbytečný smutek je hořké ovoce naší

nezakotvenosti v slovech Písma. Ta ukazují vždycky k naději, k světlu, k radosti. A tak dosvědčují z nejrůznějších stran vlastní důvod toho, že "není se čeho strašiti", jak společně zpíváme: totiž Kristovo vítězství a jeho život s námi.

L 24,36 - 41

Když o tom mluvili, stál tu on sám uprostřed nich. Zděsili se a byli plni strachu, poněvadž se domnívali, že vidí ducha. Řekl jim: "Proč jste tak zmateni a proč vám takové věci přicházejí na mysl? Podívejte se na mé ruce a nohy: vždyť jsem to já. Dotkněte se mne a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti, jako to vidíte na mně." To řekl a ukázal jim ruce a nohy. Když tomu pro samou radost nemohli uvěřit a jen se divili, řekl jim: "Máte tu něco k jídlu?"

BŮH NESTAVÍ NA POCITECH

Strach a radost, dva protikladné pocity, jež zakouší člověk před skutečností vzkříšení, Matouš ve své zprávě slučuje (Mt 28,8). Lukáš je však rozkládá, aby bylo patrné, že ani strach, ani radost nerodí víru. Učedníkům bere hrůza schopnost přijmout pozdrav pokoje a vzápětí na to je radost důvodem toho, že neuvěřili. Ani tak veskrze kladný pocit není kolébkou víry. Měnivost našich pocitů, jak je mistrně zachycuje Lukáš, nemůže být spolehlivý základ Božího díla. Bůh nestaví na pocitech, ale na svém slovu, na svých slibech, na své věrnosti. Na cestě do Emauz je vykládáno Písmo, aby učedníci poznali ve vykladači Pána. A to je důraz Lukášův: k poznání Pána se nejde cestou mystického zážitku či zvlněného citu, ale cestou poctivé biblické práce nad Písmem; je tak střízlivé jako Ježíšova otázka: "Máte tu něco k jídlu?"

L 24,42 - 48

Podali mu kus pečené ryby. Vzal si a pojedl před nimi. Řekl jim: "To jsem měl na mysli, když jsem byl ještě s vámi a říkal vám, že se musí naplnit všechno, co je o mně psáno v zákoně Mojžíšově, v Prorocích a Žalmech." Tehdy jim otevřel mysl, aby rozuměli Písmu. Řekl jim: "Tak je psáno: Kristus bude trpět a třetího dne vstane z mrtvých; v jeho jménu se bude zvěstovat pokání na odpuštění hříchů všem národům, počínajíc Jeruzalémem. Vy jste toho svědky."

UŽ NENÍ NESROZUMITELNÉ

Tolik toho mohl Pán říci svým učedníkům o světě, v němž byl, o tajemství smrti a záhrobního života - a přece je teď něco důležitějšího, čím má být toto zvláštní setkání naplněno. Místo aby Ježíš odhaloval tajemství záhrobí, odhaluje tajemství Písma. To, že Mojžíš, proroci a žalmy mluví o něm, je důležitější než cokoliv jiného, nač bychom se jej chtěli ptát.

Rozumět Písmu je neobyčejně těžké, protože jeho řeč je často řečí symbolů a narážek, jimž rozuměli lidé tehdejší doby. Už v době Ježíšově se Písmu věnovali učenci, kteří si zvolili jeho studium za celoživotní povolání. Teď pár prostých, neučených rybářů rozumí tomu nejtěžšímu: že Písmo (Zákon, Proroci a Spisy) zvěstují Krista. Ulpět na liteře je málo - jde o Kristova Ducha, který prozaňuje vše, takže i my můžeme takto porozumět jádru Písma. Když nám Pán Ježíš otevře mysl jako tenkrát - a ten zázrak se děje znovu a znovu -, pak se dávná slova stanou slovem pro nás a svědčí nám o lásce a odpuštění, o slitování a naději. Kdyby tomu tak nebylo, Písmo jako svědectví o Kristu by bylo zapomenuto a už dávno by k nám přestalo mluvit.

J 21,1 - 8

Potom se Ježíš opět zjevil učedníkům u jezera Tiberiadského. Stalo se to takto: Byli spolu Šimon Petr, Tomáš, jinak Didymos, Natanael z Kány Galilejské, synové Zebedeovi a ještě dva z jeho učedníků. Šimon Petr jim řekl: "Jdu lovit ryby." Odpověděli mu: "I my půjdeme s tebou." Šli a vstoupili na loď. Té noci však nic neulovili. Když začalo svítat, stál Ježíš na břehu, ale učedníci nevěděli, že je to on. Ježíš jim řekl: "Přátelé, nemáte něco k jídlu?" Odpověděli: "Nemáme." Řekl jim: "Hodte síť na pravou stranu lodi, tam ryby najdete." Hodili síť a nemohli ji ani utáhnout pro množství ryb. Onen učedník, kterého Ježíš miloval, řekl Petrovi: "To je Pán!" Jakmile Šimon Petr uslyšel, že je to Pán, přehodil si plášť - byl totiž svlečen - a brodil se k němu vodou. Ostatní učedníci přijeli na lodi - nebyli daleko od břehu, jen asi dvě stě loket - a táhli za sebou síť s rybami.

POZNÁVÁ HO LÁSKA

Tak vypadá často náš život: pachtění, honba za ziskem v nejrůznější podobě a nakonec zklamání, které poznali učedníci, když po marné námaze nic neulovili. Jak by mohli mít něco k jídlu pro neznámého, když nemají ani pro sebe?

Když jsou však sítě plné, jen jeden bezpečně ví, kdo to stojí na břehu; učedník, jehož Ježíš miloval, totiž Jan. Jeho Pán mu dal tolik lásky, že z něj vychází víc než z ostatních; právě v jeho epištole čteme ojedinělou větu, že Bůh láska jest (1J 4,16). Tato láska poznává spolehlivěji než sama víra, myslíme-li tu na Petra, který poprvé vyznal Ježíše jako Syna Božího. Proto Jan ukazuje Petrovi ke Kristu. On to je, který stojí nad naší chudobou a zklamáním, aby náš neplný život naplnil zcela nečekaně. To ví láska určitě: On je za vším dobrým dáním. Protože láska vidí nejbystřěji a nejpravdivěji, prohlédá vším až k němu, který je Pánem. Protože láska k Ježíši Kristu nikdy nezmylí a nezavede, spíše naopak dává i pravé slovo v

J 21,9 - 11

Když vstoupili na břeh, spatřili ohniště a na něm rybu a chléb. Ježíš jim řekl: "Přineste několik ryb z toho, co jste nalovili!" Šimon Petr šel a vytáhl na břeh síť plnou ryb, bylo jich stopadesát tři; a ač jich bylo tolik, síť se neprotrhla.

JE TO JEHO ÚLOVEK

Už od nejstarších dob církev tušila v tomto vyprávění nějaký hlubší, alegorický smysl. Nečekané množství ryb, na něž síť nebyla uzpůsobena, a přece se nestrhla, to je vposledu Ježíšův úlovek. On má moc nejen na nebi a na zemi, ale také - řečeno obrazně - i v moři času, v dnešní době, v prostředí nezájmu a duchovní nepřipravenosti. Jeho církev vzniká z jeho vůle, když sítě evangelia jsou vrhány do kalných vod lidských životů. Každé zvěstování je už jeho lov a ten nebude marný, i kdyby se tak zvěstovatelům všechnojevilo a srážel je vnější neúspěch. Víra však už teď vidí "sítě plnou ryb velikých" a připomíná si radostně, že Boží slovo se nevrací k Bohu prázdné (Iz 5,11).

J 21,12 - 14

Ježíš jim řekl: "Pojďte jíst!" A nikdo z učedníků se ho neodvážil zeptat: "Kdo jsi?" Věděli, že je to Pán. Ježíš šel, vzal chléb a dával jim; stejně i rybu. To se již potřetí zjevil učedníkům po svém vzkříšení.

VŠECHNO UŽ PŘIPRAVIL

Ježíš dává svým učedníkům chléb a rybu. Už jeho výzva "Pojďte jíst" připomíná ustanovení svaté Večeře. Tenkrát připravili učedníci beránka i večeřadlo, tady však všechno připravuje on, dřív s nimi jedl, teď je sytí, tenkrát jim odpovídal na jejich otázky, nyní však je svaté mlčení, protože vědí: je to Pán.

K životu křesťana patří i ticho, v němž si uvědomuje přítomnost vzkříšeného Pána, jeho péči a dobrotu. Jsou chvíle, kdy není třeba slov. Jednou z nich je společenství kolem stolu Páně, kdy víme nezvratně: je s námi a všechno připravil pro nás.

J 20,19 - 20

Téhož dne večer - prvního dne po sobotě - když byli učedníci ze strachu před Židy shromážděni za zavřenými dveřmi, přišel Ježíš, postavil se uprostřed nich a řekl: "Pokoj vám." Když to řekl, ukázal jim ruce a bok. Učedníci se zaradovali, když spatřili Pána.

JEN OBYČEJNÝ POZDRAV

Zatímco zmrtvýchvstání je zahaleno ranním šerem, první setkání Ježíše s učedníky podle Janova evangelia je naopak obestřeno večerním

soumrakem. V prvním případě byl v cestě hrobový kámen, tady zase brání zavřené dveře. Učedníci se izolují od nebezpečného světa ze strachu, který však nesou s sebou dál; společenství za zavřenými dveřmi je neosvobozuje, ale umocňuje úzkost jednotlivce.

A právě sem přichází Zmrtvýchvstalý se svým pozdravem. Zněl na ulicích a tržištích a byl tak běžný jako náš "Dobrý den!" Ale v Ježíšově slovu to už zevšednělé a oštělé dostává pravý význam; co je jinak fráze, je v něm skutečností, která zahání strach a dává radost. Ne jen její malý zákmit, ale nekonečnou explozi radosti evangelia, kterou ani mdloba církve nemůže natrvalo zeslabit. Však nikde jinde než ve společenství s Ježíšem skutečnou radost nenajdeme. Je vždycky jen tam, kde je člověku blízko obdarovávající Boží láska.

J 20,21 - 22

Ježíš jim znovu řekl: "Pokoj vám. Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás." Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: "Přijměte Ducha svatého."

JAKÝ JE TO POKOJ

Dvakrát Ježíš opakuje pozdrav, který můžeme přeložit i jinak: Pokoj s vámi! Přišel, aby zavřené dveře otevřely a učedníci šli s tímto pokojem do nepokojného a zlého světa.

Protože jeho pokoj není hřbitovní klid, ale tvůrčí síla Božího království, nemůžeme jej zaměnit za myšlenkovou a životní pohodu či dokonce stoickou povznesenost nad palčivé problémy světa. Ježíšův pokoj neodstraňuje napětí a otazníky, boje a zápasy, nepřemalovává temné skutečnosti života na růžovo, ale jde do toho všeho s námi. Jde do našich starostí, obav a pádů, nejistot a selhání, abychom nezůstali jako poražení, ale došli k vítěznému cíli. To je svědectví Jana i pro nás: nic za zavřenými dveřmi není silnější než on, který jde s námi v darovaném pokoji. Proto církevní otec Cyprián říká: "Ten, jenž už jednou nad smrtí zvítězil kvůli nám, vítězí stále znovu v nás. Kristus nepřihlíží jako divák boji svých služebníků, ale v nás zápasí on sám s nepřítelem."

J 14,16 - 19

Nezanechám vás osiřelé, přijdu k vám. Ještě malou chvíli a svět mě už neuzří, vy však mě uzříte, poněvadž já jsem živ a také vy budete živi.

ON SLIBUJE ŽIVOT

Na staré náhrobní desce je vymalován kostlivec, který říká slova, jež vystihují bédnost lidského údělu: "Co jste vy, byl jsem já, co jsem já, budete i vy." V evangeliu pak - řečeno obrazně - dochází k záměně osob; tuto větu říká nikoliv zemřelý člověk, ale živý Ježíš. Byl tím, co my, ve způsobu služebníka; byl unaven, plakal, hněval se, trpěl, umřel. Svět také už nic jiného neví, než že patří minulosti. Dál o něm nemůže říci ani slovo.

My však jsme dostali spolu s prvními učedníky slib, že ho uzříme. Řecké

slovo THEÓREIN, kterého Jan používá, však neznamená jenom uzříť, ale také vnímat a zakusit. Nevidíme ho, jako vidíme předměty, ale zakoušíme jeho přítomnost. A tady slyšíme ne hlas zmaru, připomínající nám naši pomíjivost, ale hlas Živého na věky: Co jsem já, budete i vy. Jsem živ, i vy budete živi.

Nikdy nepochopíme jeho vzkříšení a jeho život, jak bychom chápali to, co nám slibuje? Naštěstí jeho slib nikdy není vázán na naše srozumění. Byl prostě dán a platí.

1 K 15,3 - 8

Odevzdal jsem vám především, co jsem sám přijal, že Kristus zemřel za naše hříchy podle Písem a byl pohřben; byl vzkříšen třetího dne podle Písem, ukázal se Petrovi, potom Dvanácti. Poté se ukázal více než pěti stům bratřím najednou; většina z nich je posud na živu, někteří však již zesnuli. Pak se ukázal Jakobovi, potom všem apoštolům. Naposledy ze všech se jako nedochůdčeti ukázal i mně.

VZKŘÍŠENÍ NENÍ FANTAZIE

Zvěst o vzkříšení při vši nedokazatelnosti stojí na pevné základně svědectví těch, kteří zmrtvýchvstalého Ježíše viděli. To chtěl připomenout apoštol Pavel korintským křesťanům, že dosud žijí svědkové vzkříšení: Petr, Jakub, apoštolé, pět set bratří a nakonec Pavel sám.

Tuto zvěst spolu se zvěstí o vykupitelském významu Ježíšovy smrti předává apoštol dál. A patrně - při vši naléhavosti ostatních úkolů, jež církev má v oblasti služby, spravedlnosti, mezilidských vztahů, - není důležitější povinností než předat dál zvěst o smrti Páně i zprávu o jeho vzkříšení. Zde nás nikdo zastoupit nemůže. A přitom na této zvěsti se rozhoduje to největší v životě každého člověka; Bůh nám totiž v Ukřižovaném a Zmrtvýchvstalém dává všechno beze zbytku. Ztrácí-li se nám zodpovědnost za ty, kterým má z našich úst zazníť evangelium, pak je dobře slyšet k zamyšlení hlas Jana Zlatoústého, bohoslovce 4. století: "Není nic studenějšího než křesťan, kterému nejde o spásu druhých. Vést druhé ke Kristu - to patří k podstatě křesťanství."

1 K 15,17 - 19

Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná, ještě jste ve svých hříších, a jsou ztraceni i ti, kteří zesnuli v Kristu. Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí!

BYLI BYCHOM NA TOM NEJHŮŘ

Kdybychom neměli v Ježíši Kristu živého, vzkříšeného Pána, ale jenom zakladatele křesťanství, k jehož hrobu dáváme květiny, byli bychom na tom hůř než ostatní. Proč si život komplikovat jeho slovy, proč zápasit o víru, když to stejně k ničemu není? S mrtvým Ježíšem víra daleko nedoklopytá a

padne pod tíhou hořkého zjištění, že všechno je marnost nad marnostmi (Kaz 1,2). Není odpuštění, není světla, není v životě jiného smyslu než onoho "jezme, pijme, zítra zemřeme", jestliže patří smrti a minulosti. Avšak Pavel volá se vsí jistotou svědka: je živ, protože vstal z mrtvých. A potom už nejsme nejbídnější, ale nejnadějnější z lidí. Vždyť on je "prvotinou" nás všech. Toto slovo označuje první plody sklizně, které obětoval člověk Bohu na znamení, že jemu je zasvěcena celá úroda, že mu všechno patří. A my jsme všichni zasvěceni svým Pánem Božím životu, ne nicotě a konci.

1 K 15,20 - 28

Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli. A jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak i zmrtvýchvstání: jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života. Každý v daném pořadí; první vstal Kristus, potom při Kristově příchodu vstanou ti, kdo jsou jeho. Tu nastane konec, až Kristus zruší vládu všech mocností a sil a odevzdává království Bohu a Otcí. Musí totiž kralovat, 'dokud Bůh nepodmaní všechny nepřátele pod jeho nohy'. Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt, vždyť 'pod nohy jeho podřídil všecko'. Je-li řečeno, že je mu podříceno všecko, je jasné, že s výjimkou toho, kdo mu všecko podřídil. Až mu bude podříceno všecko, pak i sám Syn se podřídí tomu, kdo mu všecko podřídil, a tak bude Bůh všecko ve všem.

TAK DALEKO UKAZUJE VZKŘÍŠENÍ

Korintští křesťané prožívali tak intenzivně přítomnost svého Pána v obdarování Ducha svatého (mluvení jazyky, uzdravování, proroctví a jiné, nezvyklé projevy víry), že mnozí z nich měli pocit naplnění a jistotu vtržení do nového věku. Protože se domnívali, že v Božím království stojí už oběma nohama, chápali vzkříšení jako děj, který v jejich životě už proběhl. Tímto pochopením se však dostali do vnitřních zmatků a rozkolísanosti, když někteří ve sboru zemřeli.

A tu jim Pavel píše, že to největší je ještě před nimi. Nejsou v cíli. Vzkříšení je neskonale víc než jejich prožitky, nadšení a jejich křesťanský život. Je to děj, který končí tím, že bude Bůh všechno ve všech. Ten konec, který dává i nám plnost vsí naděje, je ovšem určen začátkem, že Kristus vstal z mrtvých. Tím se uskuteční i to, co je lidsky nemožné, nečekané a nepředstavitelné; aby Boží láska naplnila až po okraj každý lidský život. Celý svět je vzkříšením našeho Pána stržen do vítězného dění, jehož cílem bude "Bůh všechno ve všech".

Ga 2,20

Nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve všem v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne.

ŽIJE V NÁS

I když apoštol mluví o sobě, nezůstává ojedinělým případem. Jeho vyznání je (a není-li, zcela určitě má být) vyznáním našim. Přesto, že jsme lidé "týmž bídám poddani" jako všichni ostatní, žijeme jiným rytmem. Nebyla to psychologie či jiná věda, odkrývající spodní vrstvy lidského nitra, kdo nám ukázal všechnu naši bídu, schopnost zmnožovat zlo slovem i jednáním. Byl to Ježíš Kristus. Uvěřili jsme v něj a tím jsme mu odevzdali i tyto zlé hlubiny svého já. A proto nemají už svou moc, jsou ukřižovány s ním.

Ale on vstal z mrtvých a žije - a my smíme po způsobu Pavlově říci: Žije ve mně. Život sám o sobě je tajemstvím, čím víc pak život Kristův v nás? Je to skutečnost, kterou nemůžeme přijmout jinak než ve víře v něj, který si nás zamiloval. Když budeme v této vděčné víře žít (a tedy o tuto víru také zápasit a dobírat se jí), pak život Kristův v nás bude stále zřetelnější i pro oči těch, kteří nad velikonočním evangeliem zůstávají v rozpacích a po způsobu Fausta říkají se smutnou věcností: "Hlas zvonů slyším, však víra chybí mi!"

2 K 4,8 - 10

Na všech stranách jsme tísněni, ale nejsme zahrnutí do úzkých; jsme bezradni, ale nejsme v koncích; jsme pronásledováni, ale nejsme opuštěni; jsme sráženi k zemi, ale nejsme poraženi. Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven.

MY SAMI JSME DŮKAZEM

Bylo toho skutečně mnoho, co Pavel musel vydržet, překousnout a prožít. Nejen pronásledování nepřátel, spojené s fyzickým utrpením, ale nezřídka i podezřívání bratří, urážky a ponižování a nadto - jak patrně z mnoha jeho narážek - nejrůznější duševní trýzně. Cítil na svém těle znamení Ježíšovy smrti, tak už byl na tom; úzkost, opovržení, ohrožení, opuštěnost. A přece se znovu a znovu vzchopí. Ne proto, že má statečnou povahu, sílu vůle a srdce hrdiny, ale protože se právě v jeho ubohosti zjevuje Ježíšův život, síla a moc Vzkříšeného.

I tady Pavel mluví za nás. Jsme sráženi, ale ne poraženi, všelijak mateni, ale nikdy nezmateni v tom, že jemu patříme; jsme unaveni a nezřídka až na dně, ale dostáváme sílu vykročit do nového dne s novou nadějí Boží pomoci. Jsme zvláštní společenství, které jde od věků do věků, společenství poutníků nejrůznějších podob, tváří a myšlení, ohrožené nejvíce vlastní nesvorností a neláskou. A přece jdeme ve víře v Ježíše Krista dějinami, ač jsme podle všech odhadů už měli zmizet ve stínu minulosti.

Není to naše zásluha. Je to Ježíšův život, který je na nás zjevován. Hle jaký důkaz vzkříšení se rozhodl podat vzkříšený Pán očím nedůvěřivého světa!

- vstoupil na nebesa

**AURELIUS
AUGUSTINUS**

*Vystoupil jsi nade všechna nebesa,
jsa povýšen nad všechny andělské kůry
a tam sedíš po pravici Boha Otce,
kde je studnice života, světlo,
k němuž není přístupu,
a Boží pokoj, který převyšuje rozum.*

Mk 16,19 - 20

Když jim to Pán řekl, byl vzat vzhůru do nebe a usedl po pravici Boží. Oni pak vyšli, všude kázali; a Pán s nimi působil a jejich slovo potvrzoval znameními.

KAM TO ŠEL?

Zpráva o Ježíšově nanebevstoupení (zde velmi strohá, u Lukáše o mnoho podrobnější) uzavírá evangelijní "životopis" Ježíše Nazaretského. Nepochybně mluvila bezprostředněji k lidem tehdejší doby než k nám, kteří máme docela jiné přístupy k tomu, čemu i dnes běžně říkáme "nebe". Není to oblast klidu a nedotknutelnosti, spíše prostor výbojů, zkoumání a poznávání - právě tak jako země.

Avšak "nebesa", o nichž tu čteme jako o cíli Ježíšovy cesty vzhůru, je Boží neviditelný svět. Tam neplatí naše kategorie času, protože tam je Bůh, stvořitel času, všechno ve všem. Mluví-li bible o tomto "nebi", pak používá vždycky jenom obrazů: město s perlovými branami, zlatou dlažbou a křišťálovým potokem. Jinak se totiž o tom nedá vypovídat. Proto nemůžeme ukázat směr, kterým šel Ježíš do nebe. A to je největší tajemství: že on, který šel do nebe, může pomáhat nám, svým učedníkům, kteří žijeme na této zemi. (Místo pomáhat můžeme přeložit - správněji - původní řecké slovo i jinak: spolupůsobit, spolutvořit). Je vzdálen, ale je nesmírně blízko; je v Božím světě, ale nic našeho mu není cizí v tomto světě, který prozaňuje svou tvůrčí pomocí.

Mt 28.16 - 20

Jedenáct apoštolů se pak odebralo do Galileje, na horu, kterou jim Ježíš určil. Spatřili ho a klaněli se mu; ale někteří pochybovali. Ježíš přistoupil a řekl jim: "Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku."

PROTO MŮŽE BÝT S NÁMI

Matoušovo evangelium podtrhuje svým závěrem Ježíšovo trvání s učedníky - až do skonání světa. I když zde neslyšíme o nanebevstoupení ve formě Markova a Lukášova vyprávění, to základní je přesto vyjádřeno neméně mohutně: je Pánem nebe i země. Podléhá mu i čas, takže může být s první církví, stejně však i s námi dnes. Je tedy možné i nemožné: aby byl se všemi lidmi na celém světě, kteří se scházejí v jeho jménu. V něm už nebrání ani čas ani prostor, a tak jsme v jeho přítomnosti spojování i s těmi, s nimiž je ve věčnosti jako Pán zvítězilé církve.

Řečeno příležitostně: tím, že vstoupil na nebesa, platí všechno, co řekl svým učedníkům tenkrát, i pro nás dnes. Je s námi, abychom ze všech lidí "činili učedníky" (Kraličtí: "učte"). A když má takovou moc, je vůbec třeba se bát, že se to dnes už nepodaří?

Sk 1,6 - 9

Ti, kteří byli s ním, se ho ptali: "Pane, už v tomto čase chceš obnovit království pro Izrael? Řekl jim: "Není vaše věc znát čas a lhůtu, kterou si Otec ponechal ve své moci; ale dostanete sňlu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Júdsku, Samařsku a až na sám konec země!"

Po těch slovech byl před jejich zraky vzat vzhůru a oblak jim ho zastřel.

NEŽ JEJ VZAL OBLAK

Poslední, co učedníci slyší z úst oslaveného Pána před jeho vstupem do Božího světa, je pověření a úkol: Budete mi svědkové! Svědek (MARTYS) byl už v tehdejší právní chápání ručitelem, garantem pravdy. Církev však velmi brzy slyšela i nehlubší význam tohoto slova, totiž "mučedník", "svědek, dávající pro Kristovu pravdu život" (odtud používáme i my běžně slovo "martyrium" jako výraz pro muky a trýzeň).

Není naší věcí propočítávat, kdy přijde konec světa. Stejně tak je mařením času propátrat oblak, který skryl našeho Pána, jdoucího k Otci; ostatně i jeho smrt skryla zvědavé pozornosti zevlounů tma (Mt 27,45) a jeho zmrtvýchvstání ranní šero. Naším úkolem je být svědky docela všude - do posledních končin země, právě tak jako v rodinných vztazích, kde je nejlépe vidět na naši nehotovost a křehkost. To poslední, co řekl Pán své církvi, však zůstává v platnosti. On svou věc svázal se svěděctvím takových lidí, jako jsme my.

Sk 1,10 - 11

A když upřeně hleděli k nebi za ním, jak odchází, hle, stáli vedle nich dva muži v bílém rouchu a řekli: "Muži z Galileje, co tu stojíte a hledíte k nebi? Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet."

PROČ SE DÍVAT DO NEBE?

Otázka oněch dvou je vlastně výčitkou. Učedníci se namáhají vidět Ježíšova záda, ale to je už pohled do minulosti. Spíš mají vyhlížet vpřed, kde uzří jeho tvář.

Církev dozajista žije z toho, co se stalo, co Bůh učinil ve své moci i milosrdenství. Ale nežije pouze z toho. Žije neméně z naděje, že to, co se ještě nestalo, se uskuteční. Žije v jistotě, že nejen minulost, ale celá budoucnost je plná Krista.

Učedníci jsou vyrušeni z mimořádnosti okamžiku, v němž by mohli ustrnout a ztratit smysl pro zemi, na níž stojí. Kristova církev žije pod Kristovým nebem, ale její zrak sleduje tuto zem. Neboť ona bude jevištěm jeho slávy, až přijde. A to je vposledu nadějná zvěst Nanebevstoupení: Přijde!

Sk 1,12 - 14

Potom se z hory, které se říká Olivová, vrátili do Jeruzaléma; není to daleko, jen asi kolik je dovoleno ujít v sobotu. Když přišli do města, vystoupili do horní místnosti domu, kde pobývali. Byli to Petr, Jan, Jakub, Ondřej, Filip a Tomáš, Bartoloměj a Matouš, Jakub Alfeův, Šimon Zélóta a Juda Jakubův. Ti všichni se svorně a vytrvale modlili spolu se ženami, s Marií, matkou Ježíšovou, a s jeho bratry.

VZHŮRU VSTUPUJÍ MODLITBY

Z Jeruzaléma se ozvala ponejprv modlitba učedníků k Pánu. Je to město, na němž Ježíš plakal, město velerady a Pilátovo, domov těch, kteří volali "Ukřižuj" a zvolili si Barabáše. A odtud se prodírá k nebi hlas pokorných proseb. Z míst lidské bída a ohnisek hříchu i vzpoury církev vysílá vzhůru modlitby k tomu, který vstoupil na nebesa. V tom je úkol církve a v tom je také pravá sláva Marie, že nevládne jako královna nebem, ale že její hlas vplývá do pokorné modlitby ostatních, kteří k nebi přestali hledět a začali k nebi, kde mají svého Pána, volat.

Nanebevstoupení je tajemství a div Kristovy moci. Ale nemenší div je to, že dodnes se církev modlí a že my se k této modlitbě smíme připojit v jistotě, že jsme slyšeni.

Žd 4,13 - 15

Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat.

Protože máme mocného velekněze, který vstoupil až před Boží tvář, Ježíše, Syna Božího, držíme se toho, co vyznáváme. Nemáme přece velekněze, kterému by byly cizí naše slabosti; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu.

ČLOVĚK Z PERSPEKTIVY NEBES

Křesťané z Židů, jímž je určen tento list, rozuměli dobře výrazu, kterým je zde vykreslena sláva Ježíše Krista. Nejvyšší velekněz byl v židovství mimořádnou osobností - už proto, že jediný vcházel do svatyně svatých, do samé přítomnosti Boží. Měl často i politický vliv a nemalou moc, takže se nezdědkou vyvinul v despotického ješitu. Vědomí vlastní důležitosti zaslepilo Annáše a Kaifáše, aby nepoznali velikost souzeného Ježíše.

Z výše moci už není vidět člověk, ale jen velké celky, masy, davy, národy, armády. Nejvyšší kněz Ježíš pronikl nebesa, vstoupil před Boží tvář, a přece mu nesplyváme v matnou skvrnu. Moc a sláva mu nevzala schopnost vidět naši bezmoc a ubohost. Jistě by nás mohl vidět kriticky, tak jako pozorujeme my toho, kdo je jen o stupínek níž než my. Ale jemu nejsou cizí naše slabosti; v řeckém textu se ozývá na tomto místě slova SYMPATHEIN. Dívá se na nás pohledem plným sympatie, spoluúčasti, je "pro nás". Když v něm máme tak laskavého Pána, který bere za své naše starosti, strach i mdloby, jak bychom mohli pustit z ruky to, co vyznáváme, co je naší silou a světlem?

Žd 4,16

Přístupme tedy směle k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas.

JE TAM TRŮN MILOSTI

Trůn byl od prastarých dob symbolem panovnické moci. Proto i proroci vidí - jako např. Izaiáš - kralujícího Boha na trůnu. Je to však pohled, který člověku bere veškerou naději, protože Boží majestát je pro hříšného člověka nad pomyšlení hrozný (Iz 6,5). Teď však se trůn hrůzy změnil v trůn milosti. A to nikoliv proto, že bychom žili dokonale a svatě. Tuto změnu způsobil náš Pán, který vstoupil k Otci. Ne nadarmo jej malují středověcí malíři s ranami po ukřižování. Vždyť na sobě až do nebe nese trápení a bolest této země, aby nás měl na paměti. Kvůli němu už je tam, kam vstupujeme v modlitbě, jenom trůn milosti. Jeho zásluhou smíme předstoupit před Boha směle, s radostnou důvěrou, že odtud přijde pomoc a vysvobození. Slavný sochař a malíř renesance Michelangelo Buonarotti to vyjádřil prostě: "Bůh nás nestvořil proto, aby nás potom opustil." Už se nemusíme ostýchat, ale můžeme s radostnou smělostí prosit ve jménu Ježíšově u trůnu milosti za pomoc v pravý čas.

J 14,1 - 3

"Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí! Věříte v Boha, věřte i ve mne. V domě mého Otce je mnoho příbytků; kdyby tomu tak nebylo, řekl bych vám to. Jdu, abych vám připravil místo. A odejdu-li, abych vám připravil místo, opět přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já.

ODEŠEL KVŮLI NÁM

Německý básník Kästner si hořce povzdechl při pohledu na všechny

nezměněnost světa po Kristu: "Jak málo lidí zmoudřeli! Křesťané nejmiň - v neděli říkají modlitbičky. Nadarmo jsi je miloval. Nadarmo umřels. Svět je dál stejný, jak býval vždycky." Ze srdce na jazyk se nám při pohledu na násilí a neštěstí světa dere otázka, v níž už k nám vchází smutek: Co se vlastně změnilo, když je vše při starém?

A tu nám Pán Ježíš říká, abychom se netrápili zbytečně, ale věřili v něj navzdory všemu, co vidíme. On nepřišel svět napravovat a polepšovat. On ho přišel vykoupit - a to se stalo. Neumřel nadarmo, jak míní básník, ale vstal z hrobu a vstoupil k Otci, aby nám připravil místo, aby tam pro nás pracoval. Odešel v našem zájmu a zase pro nás přijde. Buduje nám domov, kde bude dost místa pro nás i v naší odlišnosti a jinakosti (mnohé příbytky) a kde budeme s ním.

Ef 1,16 - 23

Nepřestávám za vás děkovat a stále na vás pamatuji ve svých modlitbách. Prosim, aby vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dal ducha moudrosti a zjevení, abyste ho poznali a osvětleným vnitřním zrakem viděli, k jaké naději vás povolal, jak bohaté a slavné je vaše dědictví v jeho svatém lidu a jak nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme. Sílu svého mocného působení prokázal přece na Kristu:

Vzkřísil ho z mrtvých
a posadil po své pravici v nebsích,
vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva,
nad všechna jména, která jsou vzývána,
jak v tomto věku, tak i v budoucím.
'Všechno podrobil pod jeho nohy'
a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve,
která je jeho tělem,
plností toho,
jenž přivádí k naplnění všechno, co jest.

JE O HODNĚ VÝŠ

Apoštol Pavel věděl, že jsou síly, které mají nad člověkem vrch a ve své spíše tušené než zjištěné existenci jsou stálým výsměchem vši jeho svobodě. Sdílel tak představu, která byla Řekům běžná, když nad člověkem viděli osud, fatum, mocnost nejmocnější. Sdílel ji však jen proto, aby mohl radostně vyznat: vysoko nad tím trůní Kristus, on má vrch nad tím, co se nám zdá poslední silou.

Apoštol ovšem myslel na víc než jen na moc osudovosti, v antice tak obávanou. Protože zlo je povahy duchovní, člověk má stále co dělat s jeho vládou. I kdybychom nemluvili Pavlovou řečí, nepochybně i v dnešní době dojdeme k přesvědčení, že v člověku jsou iracionální, rozumu se vymykající proudy, které ho vedou leckdy do záhuby; má s tím co dělat

jednotlivec i vrstvy celé lidské pospolitosti. Věřit v Krista, který vstoupil na nebesa, znamená docela prostě vsadit na to, že on má větší moc než všechno, co by námi jinak vládlo. Je hlavou církve, již prochází jeho moc. Po silách, jichž se odůvodněně bojíme, on šlape, jako dříve šlapal vítěz na poraženého. Je pořád výš než všechno, co nás převyšuje a ohrožuje. Proto můžeme žít v důvěře a ne v strachu.

1 J 2,1

Toto vám píšu, děti moje, abyste nehřešili. Avšak zhrěší-li kdo, máme u Otce přímlovce, Ježíše Krista spravedlivého.

PŘIMLOUVÁ SE TAM ZA NÁS

Pán Ježíš Kristus vstoupil k Otcí, aby se za nás přimlouval. Dokud byl v těle pozemské existence, prosil přímlovně za Petra, aby nezahynula jeho víra (L 22,32). Teď, po nanebevstoupení, prosí za každého z nás. Přimlouvá se za nás, kteří hřešit nemáme - však proto píše Jan svou epistolu a proto byla napsána celá bible -, a přece hříchu podléháme. Je pravda, že umíme všechno vysvětlit a tím omluvit, ale před Bohem neplatí výmluvy, jen přímlovky toho, který pro nás dal život. Víra pak je živá jistota, že jeho přímlovka je přijata a že za nás nic - ani náš hřích, jenž se na nás lepí jako smůla, nemůže odloučit od Božího života a Boží lásky.

J 12,32

A já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě."

VŠECHNY TÁHNE VZHŮRU

"Povýšením od země" Ježíš nepochybně myslel smrt na kříži, utrpení, jehož budou účastní i jeho učedníci. Avšak je zde skryt i druhý význam, kterému může rozumět víra církve po Nanebevstoupení: On nás ze své výše slávy táhne k sobě. A nejen nás, ale všechny.

To je hodně odvážné slovo, povážíme-li, že jsou tu lidé, odmítající Boží normy, nepřátelé evangelia, lhostejní a pohlcení svými malichernými sobeckými zájmy. Cítil to patrně i překladatel Písma do latiny, známý bohoslovec 4. století Hieronymus; proto přeložil provokativní slůvko "všechny" méně výrazným "všechno". Ježíš však k sobě táhne všechny lidi, i když to nevidíme a nechápeme, či se snad proti tomu i bouříme, protože tamti si něco takového dozajista nezaslouží. On působí svou mocí na každého člověka, i když nevidíme výsledky. Jsme ve sféře jeho moci - to je zvěst evangelia. I když nás Kníže tohoto světa, jemuž je ještě ponechán zbytek moci, stahuje do zoufalství a neposlušnosti, jeho síla je malá. Kristus nás svou nekonečnou silou lásky táhne k sobě, abychom byli navždy s ním.

J 15,5 - 7

Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne

nemůžete činit nic. Kdo nezůstane ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne; pak ji seberou, hodí do ohně a spálí. Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám.

PROSPĚJE NÁM ROZLOUČENÍ

Když Pán Ježíš mluvil se svými učedníky o svém odchodu, začalo jim být smutno. On však ví, že jim to prospěje. Čeká je ještě něco většího v přítomnosti Přímiluvce, který vstoupí na Ježíšovo místo.

Teprve touto tajemnou přítomností Ducha svatého, jehož Kristus dává nám, svým učedníkům, jsou prolomeny všechny hranice, které dělily a jež uznával i pozemský Ježíš (Mt 10,5). Nanebevstoupení, odchod Pána Ježíše do slávy, je pečeť na "plné moci" evangelia, která tak dostává neodvolatelnou platnost. Nejsme tedy ochuzeni, ale obohaceni i proti těm, kteří viděli Ježíšovu lidskou tvář. Můžeme s ním být teď víc a plněji, než bychom byli tenkrát.

1P 3,22

Jenž jest na pravici Boží, když vstoupil do nebe a podědí si anděly a vlády a mocnosti.

JE TO STEJNÁ JISTOTA

Petr, který píše tato slova, byl ve srovnání s Pavlem, židovským intelektuálem, prostý člověk. A přece oba svědčí o Kristově moci podivuhodně stejně, téměř doslovně (srovnejme s Ef 1,21). Není to chudoba duše, která opakuje formulky, ale je to prožitek, který vypovídá shodně o stejné pravdě. Kristus je nade vším. Proto se Petr nebál velerady a Pavel impéria, obudně rozprostraněné říše římských císařů, že nad temnými silami viděli vládu, toho, který všel do nebe.

Mluví-li oba o andělech, mocnostech a vládách, pak mluví o tom, co tvoří pozadí a nezřídka i dominantní prvek lidských životů. Války, mučení, ponižování, nenávisť a křivdy, znelidštění vztahů mezi námi - to všechno má často až neuchopitelné kořeny. Absurdita zla se nedá vysvětlit z jeho projevů a důsledků. A tu jednohlasně Petr s Pavlem, ač tak rozdílní a s odlišnými důrazy, svědčí o Kristově vítězství. Tajemné síly, které v nás tvoří ničivou směs, jež je s to rozmetat rodinný krb, stejně tak jako zničit celou planetu, jsou pod svrchovaností našeho Pána.

Podivuhodně se shoduje církev v tom podstatném: že Kristus zvítězil nad viditelnou a neviditelnou mocí zla. A právě to slyší znovu v článku o vstoupení na nebesa.

- sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího

J. L.
HROMÁDKA

*Není místa na zemi a ve vesmíru,
které by mohlo být označeno jako pravice boží,
na které sedí Syn člověka.
Ale není také místa na této zemi a v celém vesmíru,
které by se mohlo vymykat z autority
zmrtvýchvstalého a vítězného Ježíše Krista.*

Sk 7,54 - 60

Když to členové rady slyšeli, začali na Štěpána v duchu zuřit a zlostí zatínali zuby. Ale on, plný Ducha svatého, pohleděl k nebi a uzřel Boží slávu i Ježíše, jak stojí po pravici Boží, a řekl: "Hle, vidím nebesa otevřená a Syna člověka, stojícího po pravici Boží." Tu začali hrozně křičet a zacpávat si uši; všichni se na něho vrhli a hnali ho za město, aby ho ukamenovali. Svědkové dali své pláště hlídat mládenci, který se jmenoval Saul. Když Štěpána kamenovali, on se modlil: "Pane Ježíši, přijmi mého ducha!" Pak klesl na kolena a zvolal mocným hlasem: "Pane, odpusť jim tento hřích!" To řekl a zemřel.

VYZNÁNÍ DO SKŘÍPOTU ZUBŮ

Je-li peklo v evangeliu označeno jako místo, kde je "pláč a skřípění zubů", pak v případě Štěpánově slyšíme o hněvu a zlostném zatínání zubů; zatímco v prvním zmíněném slovu Písma jde spíše o obraz, přirovnání, tady jde o skutečnou reakci na svědectví o Ježíši. A přece v tomto "pekle" nenávisti, uprostřed běsnícího nepřátelství, rodí se - obrazně řečeno - nový článek víry. Štěpán si ho nevymyslel jako bohosloveckou konstrukci, vypovídá prostě jen o tom, co vidí. Je to tak mohutné, že musí mluvit a slovy vyznání Ježíše, který je na pravici Boží, si přivodí popravu.

Je až neuvěřitelně neskutečné, že zprostřed pekla lze vidět až do nebe. Že člověk nenávistí nenačichne, ale prosí za své nepřátele, kteří si "zacpali uši a obořili se na něj jednomyslně". Snad nám zpráva o prvním mučedníku pro Ježíše chce být povzbuzením do všech, i sebetěžších situací, které mohou nastat. Právě tam - proti všemu očekávání - nás může obklíčit tatáž sláva Ježíšova, která naplnila oči umírajícího.

Ko 3,1 - 4

Protože jste byli vzkříšeni s Kristem, hledejte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží. K tomu směřujte, a ne k pozemským věcem. Zemřeli jste a váš život je skryt spolu s Kristem v bohu. Ale až se ukáže

Kristus, náš život, tehdy i vy se s ním ukážete v slávě.

NA PRAVICI BOŽÍ JE NÁŠ ŽIVOT

Štěpánova slova o Ježíši na pravici Boží nezapadla. Dnes nám je opakuje apoštol Pavel, který tenkrát při popravě Štěpána hlídal šaty těch, kdo chtěli mít volnější ruce ke kamenování. Poznal sám na sobě moc Ježíše Krista, sedícího po pravici Boží (je to vyjádření skutečnosti, že Ježíš má v nejtěsnější blízkosti Otce jeho plnou moc). Změnil nejen jeho jméno, takže se ze Šavla (Saula) stal Pavel, ale proměnil celý jeho život.

A proto v něm, který je Pánem nejen apoštola, ale každého křesťana, je náš skutečný život. Dosud je skryt. Ale proniká ve zvěsti evangelia do našich vztahů, myšlení i postojů, do našeho živení, jímž se jinak stává náš vyměřený čas bez Boží naděje. Život Kristův nám dává sílu usilovat o "svrchní věci", o hodnoty Božího království a ukazuje směr - vzhůru. Proto zní ve starokřesťanském hymnu "Sursum corda" na stejnojmennou výzvu "Vzhůru srdce!" radostná odpověď: "Máme je u Pána." U Pána, sedícího na pravici Boží máme skutečný život, který je skryt v nezměrné plnosti Boží lásky.

Ef 2,1 - 7

I vy jste byli mrtvi pro své viny a hříchy, v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa, poslušní vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu. I my všichni jsme k nim kdysi patřili; žili jsme sklonům svého těla, dali jsme se vést svými sobeckými zájmy, a tím jsme nutně propadli Božímu soudu tak jako ostatní.

Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky již si nás zamiloval, probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtvi pro své hříchy. Milostí jste spaseni! Spolu s ním nás vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši.

V KRISTU UŽ MÁME VŠECHNO

Epištola do Efezu patří pro současného čtenáře k těm nejtěžším. I její první příjemci si zřejmě museli dlouho lámat hlavu s tím, co je Pavlovou jistotou (vztahuje se na něj i na Efezské): "Jsme s Kristem vzkříseni a spolu s ním uvedeni na nebeský trůn". Apoštol tato slova napsal v žaláři a o to jsou tedy protismyslnější. Cožpak nebe může být ve vězení?

Boží trůn, na němž sedí Kristus, nemůžeme umístit na nějaké určité místo. Nejde o hmotnou a předmětnou skutečnost. Spíš se tu jedná o jistotu víry, že Kristova moc a jeho vítězství není kdesi v nekonečné vzdálenosti, ale je nám tak blízko, že my sami jsme jeho podílníky. My sami máme účast na Kristově životě a jeho moc se dokonává v naší bezmoci,

jeho působení se děje i skrze naši mdlou lásku. Pavel je v poutech (6.20), ale neviditelný svět Boží lásky, pomoci, radosti a vítězství pronikne za ním až do žaláře, takže se tam nezhroutí, ale ještě povzbuzuje druhé.

A to je jistota pro nás, kterou můžeme najít v tomto apoštolovu slovu: Žijeme s vítězným Kristem. A žijeme s ním jako s Vítězem docela všude, ať nás obkličuje cokoliv.

Zj 5,1 - 14

A v pravici toho, který sedí na trůnu, spatřil jsem knihu úplně popsanou, zapečetěnou sedmi pečeti. Tu jsem uviděl mocného anděla, který vyhlásil velikým hlasem: "Kdo je hoden otevřít tu knihu a rozlomit její pečeti?" Ale nikdo na nebi ani na zemi ani pod zemí nemohl tu knihu otevřít a podívat se do ní. Velmi jsem plakal, že se nenašel nikdo, kdo by byl hoden tu knihu otevřít a podívat se do ní. Ale jeden ze starců mi řekl: "Neplač. Hle, zvítězil lev z pokolení Judova, potomek Davidův; on otevře tu knihu sedmkrát zapečetěnou." V tom jsem spatřil, že uprostřed mezi trůnem a těmi čtyřmi bytostmi a starci stojí Beránek, ten obětovaný; měl sedm rohů a sedm očí, což je sedmero duchů Božích vyslaných do celého světa. Přistoupil k tomu, který sedí na trůnu; a přijal knihu z jeho pravice.

A když tu knihu uchopil, čtyři bytosti a čtyřadvacet starců padlo na kolena před Beránkem; každý měl loutnu a zlatou nádobu naplněnou vůní kadidla, což jsou modlitby Božího lidu. A zpívali novou píseň:

"Jsi hoden přijmout tu knihu
a rozlomit její pečeti,
protože jsi byl obětován,
svou krví jsi Bohu vykoupil lidi
ze všech kmenů, jazyků, národů a ras
a učinil je královským kněžstvem našeho
Boha;
a ujmou se vlády nad zemí."

A viděl jsem, jak kolem trůnu a těch bytostí i starců stojí množství andělů - bylo jich na tisíce a a statisíce; slyšel jsem je mocným hlasem volat:

"Hoden jest Beránek, ten obětovaný,
přijmout moc, bohatství, moudrost,
sflu, poctu, slávu i dobrořečení."

A všechno stvoření na nebi, na zemi, pod zemí i v

moři, všechno, co v nich jest, slyšel jsem volat:

**"Tomu, jenž sedí na trůnu, i Beránkovi
dobrořečení, čest, sláva i moc na věky věků!"**

A ty čtyři bytosti řekly: "Amen"; starci padli na kolena a klaněli se.

ABY DOZNĚL PLÁČ

Kniha, která je zapečetěna sedmi pečeti (tak se tehdy pečetiily závěti), je jakoby uzamčena a nepřístupna lidské zvědavosti a touze přijít věcem na kloub. Je to souhrn Božích tajemství, Boží vůle, zde je řešení dějin i lidského života. Jak neplakat, když odpověď je sice na dosah ruky, ale nikdy nebude dána; nebe, země a podsvětí, trojina, již je zde vyjádřena veškerá myslitelná skutečnost, na tento úkol nestačí.

Odpovědět člověku, který se zoufale ptá: Proč žiji?, když ve svém zpřeházeném životě naráží ne jednu nesmyslnost za druhou, je úkol nad lidské síly. Teprve tehdy pochopíme hořkost Janova pláče. Ale teprve tehdy slyšíme evangelium, když i k nám zní veliké: "Neplač!" Beránek, který zvítězil nad tím, co je skutečně k pláči, je posledním řešením našich Proč, je Vítězem nad mlčením, jež obkličuje náš začátek i náš konec, a sám je odpovědí na otázku po smyslu našeho života. On je jeho smyslem, on sám.

V tom je pak zvěst celého evangelia o Beránku Božím, Pánu Ježíši Kristu: končí se vždy chvalou, ne pláčem. Do té chvály jsme stále nově strháváni i my, protože on si nás vykoupil k věčné a jásavé radosti.

Žd 13,7 - 9

Mějte v paměti ty, kteří vás vedli a kázali vám slovo Boží. Myslete na to, jak dovršili svůj život, a následujte je ve víře! Ježíš Kristus je tentýž včera i dnes a na věky. Nedejte se strhnout všelijakými cizími naukami. Je dobré spolehnout se na milost a nikoli na předpisy o pokrmech; kdo je dodržoval, nic tím nezískal.

TO VŠECHNO NEODNESL ČAS

Na všechny, kteří šli před námi a předávali nám svědectvím slov i života Boží Slovo, vděčně vzpomínáme. Ale na toho, za nímž šli, vzpomínat nemusíme a vlastně ani nemůžeme. A to proto, že on je stále tentýž ve své lásce, včera, dnes i na věky.

Zvláštní odolnost Božího Slova - navzdory lidské křehkosti a pomíjivosti zvěstovatelů - je zakotvena v životě Ježíše Krista, který je, který se děje, který není omezen žádným gramatickým časem. Když křesťané od samého začátku vyznávají, že je Pánem, berou i času jeho hrůzu. Také nad ním, který se vleče anebo nás honí a nelítostně odměřuje náš život (staří Řekové jej viděli jako božstvo), je vítěz. Proto se nerozpádli kruh těch, kteří

předávají Slovo Boží dál. Však právě v této epistoletě čteme také o oblaku svědků, který máme kolem sebe (Žd 12,1). V Ježíši Kristu, který je včera i dnes i na věky tentýž a proniká všechny časy, jsme spojeni s těmi, kteří nám předali zvěst. Zvěst o něm; jak se potom ještě točit za něčím jiným? "Cizí" učení (řecky: pestré) může být zdánlivě zajímavější a barevnější, ale nechá člověka bez pevnosti, kterou dává dílo Kristovo, Boží milost a odpuštění.

Ř 8,34

Kdo je odsoudit? Vždyť Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přimlouvá se za nás!

ORODUJE NA NEJVYŠŠÍM MÍSTĚ

Apoštol Pavel jako by stručný životopis svého Pána, který umřel, vstal z mrtvých a je na pravici Boží, chtěl uzavřít smyslem toho všeho: "Přimlouvá se za nás!" Do této činnosti (původní text používá výraz, který znamená také prosit, modlit se, přimlouvat se) vústilo celé předchozí dění: zástupná smrt, vzkříšení i nanebevstoupení. Abychom pochopili o trochu lépe to, čemu s církví věříme, mluví se na konci o nás, o jednom každém křesťanu, kvůli němuž to Ježíš všechno podnikl. Každý z nás má na nejvyšším místě toho, který naši věc bere za svou, a tak za nás prosí, přimlouvá se, oroduje.

Když Magdalena v nedělním velikonočním jitru slyšela, že Vzkříšený vystupuje k Otci, nevěděla nic o smyslu této skutečnosti. O to jsme my dnes bohatší. Víme s apoštolem, že odešel do slávy Otce, abychom na rozhodujícím místě měli někoho, kdo se za nás zasadí celou vahou své osobnosti a bude se nás znovu a znovu ujímat v lásce, již neodolá ani spravedlivý Bůh.

- odkud přijde

MISTR
JAN HUS

*Navštiv nás, Kriste žádoucí,
Pane světa všemohoucí,
dej nám se v srdci poznati,
bez hrůzy tebe čekati.*

Iz 40,1 - 5

**"Potěšte, potěšte můj lid,"
praví váš Bůh.
Mluvte k srdci Jeruzaléma,
provolejte k němu:
Čas jeho služby se naplnil,
odpykal si své provinění.
Vždyť z Hospodinovy ruky přijal
dvojnásobně za všechny své hříchy.**

**Hlas volajícího:
"Připravte na poušti
cestu Hospodinu!
Vyrovnajte na pustině
silnici pro našeho Boha!
Každé údolí ať je vyvýšeno,
každá hora a pahorek sníženy.
Pahorkatina ať v rovinu se změní
a horské hřbety v pláň.
I zjeví se Hospodinova sláva
a všechno tvorstvo společně spatří,
že promluvila Hospodinova ústa.**

ABY NAŠEL PŘIPRAVENOU CESTU

Už Starý zákon si byl jist, že koncem lidských dějin je zjevení Boží slávy. Proto Bůh, o němž Písmo svědčí, nestojí či neodpočívá, ale jedná a přichází. Je v pohybu, je na cestě k člověku, aby v plnosti času naplnil očekávání proroků a nadějí proměnil ve vidění své slávy.

Tento dynamický prvek víry se v Novém zákoně ještě zdůraznil. Boží sláva, která se zjeví, má jméno: Ježíš Kristus. Na něj, který přijde, čekáme, avšak jinak než s ochromující hrůzou či lenošnou blahosklonností. Jeho příchod před námi je stálá výzva k připravování cesty. Je mnoho nerovných míst, propastí nedůvěry a nenávisti, už téměř nezatelná je na "poušti stezka našeho Boha", řečeno slovy Izaiáše. Protože přichází, je třeba všechno připravit - to je náš úkol. Jeho plnění je ponecháno vynalézavosti lásky.

Že však nečekáme na hrůzoplnou budoucnost, ale na Krista, svého

Pána, má být patrně už z radosti, v níž můžeme potěšovat druhé. Jde o nejhlubší formu potěšení: že se Bůh smiloval a začal s námi znovu jako s provinilým Jeruzalémem, totiž od začátku.

Iz 29,17 - 24

Potrvá to jenom velmi krátce
a Libanón se změní v sad
a sad bude mít cenu lesa.
I uslyší v onen den hluší slova knihy
a oči slepých prohlédnou z temnoty a ze tmy.
Pokorní se znovu budou radovat z Hospodina
a nejubožejší z lidí
budou jásat vstříc Svatému Izraele.
Pryč zmizí ukrutník,
po posměvači bude veta,
vyhlazeni budou všichni,
kdo jsou pohotovi k ničemnosti,
kteří svým slovem svádějí člověka k hříchu,
tomu, kdo je v bráně kárá, kladou léčky
a spravedlivého strhují do nicoty.

Proto praví toto Hospodin,
který vykoupil Abrahama, o domu Jákobově:
"Jákož už nepozná hanbu,
ani mu nezblednou líce,
uzří svoje děti,
dílo mých rukou, ve svém středu.
Budou dosvědčovat svatost mého jména,
budou dosvědčovat svatost Svatého Jákobova,
budou se strachovat Boha Izraele.
Zbloudilí duchem poznají rozumnost,
znanostem se budou učit reptalové."

DÁ DOBRÉ SKONČENÍ

Za všemi hrozbami a soudy slyšel Boží lid zpěv naděje, že konec bude dobrý, protože ho učiní dobrý Bůh. A slyšel to v době, která již sama byla pro pochopení tou největší překážkou, když ze všech koutů vyhlížela malomyslnost a rezignace nad stavem národa, poraženého a zuboženého Asyřany. Slyšel však znovu, že je na co se těšit a že to je právě tak blízko, aby vydržel se svou vírou. "Potrvá to jen velmi krátce a Libanón se změní v sad." Divoká hornatina se stane kvetoucí zahradou - to je smysl básnického obrazu, který dává tušit podstatné: pro tuto zemi je naděje, pro její obyvatele, hluché na zvěst o Boží lásce, se otevře Písmo. Zde, kde je tolik důvodů k strachu, už nezbledne člověk strachem, protože skončí moc zla a bolesti.

I kdybychom to pokládali jen za neskutečně krásnou vizi a v přímém

protikladu k tomu, co známe, v Ježíši Kristu tato starozákonní naděje dojde svého naplnění; vždyť mu je dána všechna moc. Řekli-li římský filozof Seneca, že budoucnost je nejistá a lze očekávat jen zhoršení, pak křesťan to říká právě naopak. V rukou našeho Pána je dobrý konec všeho - i mého života. Proto se k němu obracíme s prosbou vánoční písně: "Dej dobré skončení, ó Ježíši, věčné utěšení věrných duší!"

Mt 24,1 - 4

Když Ježíš vyšel z chrámu a odcházal odtud, přistoupili k němu učedníci a ukazovali mu na chrámové stavby. On však jim řekl: "Vidíte toto všechno? Amen, pravím vám, že tu nezůstane kámen na kameni, všecko bude rozmetáno."

Když seděl na Olivové hoře a byli sami, přistoupili k němu učedníci a řekli: "Pověz nám, kdy to nastane a jaké bude znamení tvého příchodu a skonání věku?" Ježíš jim odpověděl: "Mějte se na pozoru, aby vás někdo nesvedl."

OTÁZKA, KTEROU PŘESLECHL

Židovský okruh, jemuž Matouš určuje své evangelium, dobře rozuměl otázce učedníků po příchodu Páně a konci světa. Byla vyvolána Ježíšovým slovem o zkáze chrámu; nemá-li být z Božího domu zanechán kámen na kameni (byly to obrovské kvádry, spojené zvláštními svornicemi) přichází nepochybně závěr světových dějin. A pak se Ježíš posadil na Olivetské hoře, která už od dob proroků (Za 14,4) měla "punc" místa, z něhož vyjde Boží království v té nejviditelnější formě. Proto se ptali, kdy to bude a jak se to projeví.

V dějinách církve se stále objevují skupiny i jednotlivci, kteří se pokoušejí o odpověď. Zdá se, že právě dnes, v době nejistoty a úzkosti z nejmocnějšího ohrožení života, jež znají lidské dějiny, touží člověk po této odpovědi víc než kdy jindy. Ale Ježíš ji nedává. Jako by naši dychtivou otázku přeslechl. Začíná zcela jinak, ne údajem a termínem, ale výzvou a varováním. Jako by pro nás nebylo důležité, kdy bude čas poslední. Důležité je v podstatě jen jedno: zůstat při něm a nepřenést poslední důvěru na někoho jiného.

V tom je svod, že do trpělivého očekávání řekne svůdce: Už je to tady! I s jeho jménem lze dělat všelijaké kousky (v. 5), proto je třeba zůstat střízlivý a nepodlehnout falešné nedočkavosti.

L 21,9 - 11

"Až uslyšíte o válkách a povstáních, neděste se: neboť to musí nejprve být, ale konec nenastane hned."

Tehdy jim řekl: "Povstane národ proti národu a království proti království, budou veliká zemětřesení a v mnohých krajinách hlad a mor, hrůzy a veliká znamení s nebes."

NECHCE NÁS ZASTRAŠIT

Ještě dřív, než bude Ježíš vyprávět učedníkům o hrůzách, které znala už židovská tradice jako ukazatele posledních dob, dá jim slyšet povzbuzení: "Nestrachujte se!" I když je dost důvodů se bát, Ježíš žádá odvalu.

Špatně bychom však svého Pána pochopili, kdybychom z jeho slov: "Musí to tak být!" vyvodil-li závěr, že války jsou osudové a tudíž se nedá proti tomuto i dalšímu lidskému zlu nic dělat. Ježíš nezná Osud, ale zná Otce a blahoslavi ty, kteří tvoří pokoj. Nepotvrzuje logiku dějin a harmonický vývoj, ale ví, že ani chaos nemůže zmařit Boží plán s člověkem. Naopak - i všechno porušené stvoření, bytostný nepokoj národů i stupňující se bída člověka mluví pro něj a svědčí o jeho vítězném příchodu. A jenom víra může tato svědectví dešifrovat a nepolekat se.

L 21,12 - 15

"Ale před tím vším na vás vztáhnou ruce a budou vás pronásledovat; budou vás vydávat synagógám na soud a do vězení a vodit před krále a vládce pro mé jméno. To vám bude příležitostí k svědectví. Vezměte si k srdci, abyste si předem nepřipravovali, jak se budete hájit. Neboť já vám dám řeč i moudrost, kterou nedokáže přemoci ani vyvrátit žádný váš protivník."

PRONÁSLEDOVÁNÍ JE PŘÍLEŽITOSTÍ

Chce-li Pán Ježíš na svých, aby pronásledování přijali jako příležitost ke svědectví, vznášá na ně nadlidský požadavek. Jak může člověk, oslabený, uštvaný a vyčerpaný, který nemá pohodu k formulaci svého vyznání, ale je naopak ochromen nejistotou příštího okamžiku, ještě o Ježíši svědčit?

Ptáme se tak s úzkostí, protože se známe; v poklidných podmínkách svého života jsme tolikrát byli o Kristu zticha, jak bychom jej mohli vyznat v pronásledování před těmi, kdo mají moc? A přece pokorný učedník nežije kalkulováním. Žije jeho slibem, že dostane slovo, které teď nemá, a v mezní situaci dostane i odvalu, aby je vyslovil. Dietrich Bonhoeffer, jehož život skončil na popravišti, napsal: "Bůh má pro nás do každé situace dost síly. Ale nedává ji předem, abychom nespolehali na sebe, ale jen a pouze na něj."

Mt 24,10 - 13

"A tehdy mnozí odpadnou a navzájem se budou zrazovat a jedni druhé nenávidět; povstanou lživí proroci a mnohé svedou; a protože se rozmůže nepravost, vychladne láska mnohých. Ale kdo vytrvá až do konce, bude spasen."

NEJHORŠÍ BÍDA

Pronásledování nemusí církev ohrozit v její podstatě, protože skutečné

nebezpečí nepřichází zvnějšku, ale zevnitř. Mocenské boje a intriky, ubližování, pomlouvání a zrazování dokáží dozajista víc než sebesilnější tlaky odjinud. Války, hlad, zemětřesení a pronásledování - při vší hrůze - v dosahu pro život Kristova společenství neznamenaají tolik, jako když vychladne láska mnohých. Všechno církev přežije, ale tohle nikoliv: vychladne-li láska ke Kristu, jehož potkáváme v bližních, pak jako by unikal z jejich žil sám život.

Všechno to, co předchází jako porodní bolesti příchodu Páně, může svou bezútešností vést člověka k ještě většímu sobectví, beznaději a do vnitřního znetvoření. A přece stejně tak je z moci Kristovy možné, aby se naše láska rozhořovala tím víc, čím víc je jí dnes potřeba. Lásku totiž může mít jen ten, kdo má naději - proto křesťan jejím žářem ukazuje na Krista. A zůstává pořadí, které stanovil ve 12. století Bernard z Clairvaux: "Nejdříve hořet - a potom svítit!"

L 21,25 - 28

"Budou znamenat na slunci, měsíci a hvězdách a na zemi úzkost národů, bezradných, kam se podít před řevem valícího se moře. Lidé budou zmírat strachem a očekáváním toho, co přichází na celý svět. Neboť mocnosti nebeské se zachvějí.

A tehdy uvidí Syna člověka přicházet v oblaku s mocí a velikou slávou. Když se toto začne dít, napřimte se a zvedněte hlavy, neboť vaše vykoupení je blízko."

ČEKÁME S HLAVOU VZHŮRU

Pán Ježíš počítá s tím, že doba před jeho příchodem bude dobou obecné úzkosti a strachu. Ale jeho učedníci nemusí svést hlavu jako ostatní, kteří neprohlédají ke smyslu událostí, jež jsou i při své hrůze znamením a signály jeho příchodu. Naopak: učedník pozvedá hlavu. Čeká nikoliv zkázu, ale svého Pána.

Křesťan žije svůj život se vztyčenou hlavou, i když ho tolik věcí sráží dolů, i když je unaven, ubit a prosycován mentalitou své doby. Avšak při tom všem vyhlíží vysvobození a záchranu. To je totiž cíl, který se přibližuje v Přicházejícím.

Čteme-li v Písmu všechny ty děsivé obrazy posledních časů, nenechme se tím polekat a zmalomyslnět. To bychom z evangelia, zvěsti radosti, udělali pravý opak. Tím víc pozvedneme hlavu a hledme s nadějí ke Kristu. Od něj nás nemůže odloučit sebetěžší doba ani obecná deprese, život ani smrt, to, co je, ani to, co přijde (Ř 8,38).

Mk 13,24 - 27

"Ale v těch dnech po onom soužení zatmí se slunce, měsíc ztratí svou záři, hvězdy budou padat s nebe a mocnosti, které jsou v nebesích, se zachvějí. A tehdy uvidí Syna člověka přicházet v oblacích s velikou mocí a slávou. Tehdy vyšle anděly a shromáždí své vyvolené

od čtyř úhlů světa, od nejzazších konců země po nejzazší konce nebe."

SHROMÁŽDÍ SI NÁS

V době Ježíšově už existovala celá literatura, tzv. "apokalyptická", která promýšlela a líčila konec světa. Používala k tomu temných obrazů proroků, jež dokreslovala dobovou představivostí. Když Ježíš mluvil o době svého příchodu a průvodních znameních, pak známými obrazy podtrhl skutečnost, židovstvím přijímanou jako zcela nespornou: svět není věčný, má svůj konec, je zde Boží soud.

Avšak to, co bylo známé a co se rozvíjelo lidskou fantazií do stále bujnějších a děsivějších podob, Pán Ježíš říká se střízlivou strohostí, aby mohl pokračovat tím, co učedníkům bylo naprosto nové: že znovu přijde. Přijde a shromáždí své ze všech konců světa v jedno.

Nebylo by asi nejlepší, kdybychom ulpěli na obrazech, jichž Pán Ježíš používá - ve srovnání s židovskou apokalyptikou - ostatně velmi střídme. Že si však shromáždí nás všechny, kteří jsme dosud rozptýleni, rozhádání, odcizeni - to už je skutečná zvěst, která nás vnitřně nese. Všechny naše pokusy, leckdy neúspěšné, abychom k sobě našli jako křesťané cestu, dojdou svého vítězného naplnění v Pánu, který přijde s velikou mocí a slávou.

Mk 13,28 - 31

"Od fíkovníku si vezměte poučení: Když už jeho větev raší a vyrazí listí, víte, že léto je blízko. Tak i vy, až uvidíte, že se toto děje, vězte, že ten čas je blízko, přede dveřmi. Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane. Nebe a země pominou, ale má slova nepomnou."

ODOLNĚJŠÍ NEŽ NEBE A ZEMĚ

Řečtí stoikové byli přesvědčeni, že svět bude pohlcen ohněm. Pán Ježíš mluví o tom, že pominou nebe i země; máme tedy čekat nějakou katastrofu, k níž neodvratně spějíme, ať děláme cokoliv?

Odpověď není snadná, zvláště když slyšíme v tomto smyslu mluvit prvokřesťanské písemnictví (2Pt 3,12) i současné, varující a přitom bezradné závěry vědeckých analýz. Avšak andělský zpěv při Ježíšově narození zvěstoval zemi pokoj a tůž pokoj je přivoláván i jeho apoštoly. Nebe a země - to je vyjádření vši myslitelné skutečnosti, která není věčná ani konečná. Tou bude až Boží království, naprosto nový svět, který v plnosti nemůžeme pochopit jinak, než jako "nové nebe a novou zemi" (2Pt 3,13).

Nic z toho, co vidíme, co zkoumáme, oč bojujeme a do čeho se vrací prach, jímž jsme v pohledu Písma, není věčné; proto je pro nás Ježíšovo slovo takovou radostí. Všechno pomine, ono zůstane. Nebe a země budou nové, ale Ježíšovo slovo se nezmění a bude mít stejnou platnost jako teď,

kdy do našich strachů a úzkostí z ohrožení, jemuž je svět vystaven, zní jásavě a jistotně: "Já život věčný dávám jim a nezahynou navěky, aniž jich kdo vytrhne z ruky mé (J 10,28).

Mk 13,32 - 37

"O onom dni či hodině neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn, jenom Otec. Mějte se na pozoru, buďte bdělí a modlete se, neboť nevíte, kdy ten čas přijde. Jako člověk, který je na cestách: než opustil svůj dům, dal každému služebníku odpovědnost za jeho práci a vrátnému nařídil, aby bděl. Bďte tedy, neboť nevíte, kdy pán domu přijde, zda večer, či o půlnoci, nebo za kuropění, nebo ráno; aby vás nenalezl spící, až znenadání přijde. Co vám říkám, říkám všem: Bďte!"

SMYSL NAŠEHO NEVĚDĚNÍ

První církvi dělal tento oddíl starosti. A to proto, že dobu příchodu zná jen Otec, ne už Syn. Protože se tato "degradace" Syna hodila stoupencům Areiovým, tzv. Ariánům, kteří učili, že Kristus není Bohu rovný, toliko podobný (zápas 4. stol.), některé rukopisy tuto větu, že by Syn neznal dobu svého příchodu, raději škrty. A přece je dobře, že ji v textu evangelia máme. Chce nám říci, že o podrobnosti nejde; slova lidské zvědavosti, "kdy" a "jak", jsou zanedbatelná. Nebyla důležitá pro něj, proč by to mělo trápit nás? Jen jedno je vskutku důležité, totiž čekání. To je smyslem našeho nevědění, že máme být připraveni stále. A jsme připraveni, když se modlíme. Není snadné stručně říci, co je to modlitba, ale v souvislosti tohoto oddílu ji téměř přesně vysvětlují slova Ch. de Foucaulda: "Modlit se znamená myslet s láskou na Ježíše."

Žd 10,23 - 35

Mějme zájem jeden o druhého a povzbuzujme se k lásce a k dobrým skutkům. Nezanedbávejte společná shromáždění, jak to někteří mají ve zvyku, ale napomínejte se tím více, čím více vidíte, že se blíží den Kristův. Jestliže svévolně hřešíme i po tom, když jsme už poznali pravdu, nemůžeme počítat s žádnou obětí za hříchy, ale jen s hrozným soudem a 'žárem ohně, který stráví Boží odpůrce'. Už ten, kdo pohrdne zákonem Mojžíšovým, nedojde slitování a propadá smrti na základě svědectví dvou nebo tří svědků. Pomyslete, oč hroznějšího trestu si zaslouží ten, kdo zneuctí Božho Syna a za nic nemá krev smlouvy, jíž byl posvěcen, a tak se vysmívá Duchu milosti. Vždyť víme, kdo řekl: 'Já budu trestat, má je odplata.' A jinde: 'Pán bude soudit svůj lid.' Je hrozné upadnout do ruky živého Boha.

Jen si vzpomeňte na dřívější dny! Sotva jste byli

osvíceni, už jste museli podstoupit mnohý zápas s utrpením; někteří tím, že byli před očima všech uráženi a utiskováni, jiní tím, že stáli při postižených. Vždyť jste trpěli spolu s uvězněnými a s radostí jste snesli i to, že jste byli připraveni o majetek, neboť víte, že máte bohatství lepší a trvalé.

Neztrácejte proto odvahu, neboť bude bohatě odměněna.

ČÍM BLÍŽ, TÍM VÍC

Očekávání dne Kristova nevnaší do života víry blouznivecké nicnedělání, ale radostnou činnost. Čím je blíže, tím více cítíme zodpovědnost za sebe navzájem. Naše shromáždění mají a mohou být místem "napominání", které je ovšem jiné než kárání se zdviženým prstem. Řecké slovo PARAKALEIN má význam mnohem širší, neméně znamená i povzbuzování a potěšování. Takové společenství, které je proniknuto nadějí, již jsme dostali od Krista, nelze jen tak lehce opouštět. Člověk, který chce věřit bez druhých, kteří mu připadají obtížní (a někdy to není jenom dojem, ale zahanbující skutečnost), je v tísní duchovně tak náročné doby vystaven neúměrným pokušením. Společenství církve jistě není poslední cíl, k němuž směřujeme, je spíše pomocí, abychom k tomuto cíli, jímž je radostné setkání s vítězným Pánem, přes všechna klopýtání došli.

Fp 4,5 - 7

Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám, radujte se! Vaše mírnost ať je známa všem lidem. Pán je blízko. Netrapte se žádnou starostí, ale v každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu. A pokoj Boží, převyšující každé pomýšlení, bude střežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši.

STÁLE TO PLATÍ

Je to jedna z nejstručnějších vět, kterou Pavel do Filipis napsal: "Pán je blízko!" Stojí však na ní všechno: radostnost křesťana, jeho mírnost (ne tolik ve smyslu klidnosti, jako spíše chápatelého a laskavého porozumění) i bezstarostnost víry, v níž smíme své břemena odevzdat v modlitbě Pánu Bohu, aby je nesl za nás. Apoštol Pavel zde nemyslí jen na to, že Kristus je nám blízko, když slyšíme s vírou jeho slovo, a pouze neobměňuje myšlenku ze svého kázání v Aténách, že Bůh ve své lásce není daleko od každého člověka (Sk 17,27). Zvěstuje spíše druhý příchod Páně, který je na dosah. Protože je za dveřmi Pán, všechno nabývá na intenzitě: radostnost, laskavost i důvěra.

Všechny Pavlovy dopisy jsou nesené touto nadějí. Žila v ní celá první církev a prožila nemalé zklamání, když Ježíš nepřišel, ač měl být už velice blízko. Pochopila však, že Boží hodiny jdou jinak než naše (2Pt 3,8), ale skutečná podstata věci se nemění. Je nám blízko a může přijít každým

okamžikem.

Proto nesmíme ztratit radost a mírnost a naopak můžeme tím směleji své prosby oznámit Bohu. A nejen prosby, ale spolu s nimi i "díkůčinění". Vždyť náš Otec nás nejen slyšel, ale vzal naše slova vážně a podle své dokonalé vůle nás už vyslyšel.

Jk 5,7 - 9

Buďte tedy trpěliví, bratří, až do příchodu Páně. Pohleďte, jak rolník čeká trpělivě na drahocennou úrodu země, dokud se nedočká podzimního i jarního deště. I vy tedy trpělivě čekejte, posilněte svá srdce, vždyť příchod Páně je blízko. Nestěžujte si jeden na druhého bratří, abyste nebyli odsouzeni. Hle soudce, stojí přede dveřmi!

K VÍŘE PATŘÍ TRPĚLIVOST

Jakubova epištola se svým důrazem na křesťanskou praxi, bez níž je víra k ničemu, stojí v určitém napětí k dopisům Pavlovým, v nichž slyšíme o ospravedlnění z víry. Je to však napětí užitečné a nezbytné: vždyť do víry se může vloudit pocit, že naše spása stojí na tom, co děláme my, a to je znevážení Kristova díla; stejně tak je znevážením jeho milosti, když se víře vytratí pocit zodpovědnosti a ona zpovrchní do zbožné teorie.

V jednom zásadním důrazu se však shoduje Pavel i Jakub: že se blíží příchod Páně. Je blízko, ale je třeba být trpělivý. Řecké slovo pro trpělivost, které zde použil Jakub, neznamená pasivní odevzdanost, která se smíruje s daným stavem věci, protože jí nakonec nic jiného nezbyvá. Jde spíš o vytrvalost, která má "dlouhý dech". Je to více vlastnost běžce, který vědomě mobilizuje všechny síly, aby doběhl, než uzpůsobení dubového špalku, v němž není život.

Závodníka nejvíc vzpruží blízkost cíle. Křesťana může posilnit blízkost jeho Pána. Říká-li čínské přísloví nad situací člověka: "Ani nevíš, jak je už pozdě!", hlas Písem doléhá k našemu srdci neskonale radostněji: "Ani nevíš, jak je už blízko!"

Fp 4,8 - 9

Konečně, bratří, přemýšlejte o všem, co je pravdivé, čestné, spravedlivé, čisté, cokoli je hodné lásky, co má dobrou pověst, co se považuje za ctnost a co sklízí pochvalu. Čemu jste se u mne naučili, co jste přijali a uslyšeli i spatřili, to číňte. A Bůh pokoje bude s vámi.

ZÁKLADNÍ NORMY ZŮSTÁVAJÍ

Filipenští slyšeli, že Pán je blízko. Víme z jiných epištol, že na tuto převratnou skutečnost křesťané reagovali i tak, že přestali pracovat, neženili se a nepokládali řády světa za závazné. Tak se dalo v dějinách církve vždy, když srdce naplnila naděje brzkého příchodu Páně, že všechno dosavadní ztrácelo hodnotu a smysl.

Apoštol Pavel, který sám žil z jistoty příchodu Kristova, byl v těchto věcech velmi střízlivý a civilní. Kdyby si uvedený oddíl z jeho dopisu přečetl řecký filozof či židovský rabín, mohli by oba souhlasit, protože apoštol mluví o něčem, co je obecně uznáváno jako "správné". Pavel nevybízí křesťany k dodržování nějakých zvláštních pravidel křesťanského chování, ale k promýšlení toho, co měli i Židé i pohané v úctě jako "ctnosti". Tím, že použil ve svém seznamu obecně uznávané mravní hodnoty, ukázal apoštol křesťanům, kteří se často povyšovali nad svět pohanů, že ani ve vypjaté době před příchodem Páně není správné propadnout náladě, jako by nebylo nic dobrého a pozitivního v normách nekřesťanů. Mají je, vědí, co je správné, ale nezachovávají je. Křesťan může svou víru v Pána Ježíše projevit právě v této rovině obecné lidské slušnosti, čestnosti, pravdivosti a spravedlnosti. Není marné hodně přemýšlet právě o tom, co má být pro nás samozřejmé, protože to bývá v církvi nezřídka jen neběžný luxus.

L 3,10 - 18

Zástupy se Jana ptaly: "Co jen máme dělat?" On jim odpověděl: "Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má co k jídlu, udělej také tak." Přišli i celníci, aby se dali pokřtít, a ptali se: "Mistře, co máme dělat?" On jim řekl: "Nevymáhejte víc, než co máte nařzeno." Tázali se ho i vojáci: "A co máme dělat my?" Řekl jim: "Nikomu nečiňte násilí, nikoho nevydřejte, spokojte se svým žoldem."

Lidé byli plni očekávání a všichni ve svých myslích uvažovali o Janovi, není-li on snad Mesiáš. Na to Jan všem řekl: "Já vás křtím vodou. Přichází však někdo silnější než já; nejsem ani hoden, abych rozvázal řemínek jeho obuvi; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. Lopata jest v jeho ruce, aby pročistil svůj mlat a pšenici shromáždil do své sýpky; ale plevy spálí ohněm neuhasitelným."

SILNĚJŠÍ JDE ZA NÁMI

Janova velikost není dozajista v tom, co lidem radí (je to zhruba to, co by napadlo každého citlivějšího člověka), ale v tom, že jim zvěstuje příchod silnějšího, než je on sám. V očích lidí už byl téměř Mesiášem, ale dobrovolně ustoupil do pozadí, do stínu Přicházejícího.

A to je stálý úkol církve, že zvěstuje totéž: sílu toho, který jde za její slabostí a ubohostí. Tenkrát by se asi tak mnoho nestalo, kdyby Jan nedal nikomu žádnou radu - však na hodně věcí přijde konečně člověk sám, stojí-li o to. Ale stalo by se to nejhorsí, kdyby se "hlas volajícího na poušti", jak je v evangeliu označen, zlomil a zmlkl bez svědectví o Kristu. Janův život, který měl smysl v dosvědčení příchodu Páně (L 1,76), by zůstal prázdný, navzdory všem dobrým radám, jež udělal.

I dnes je církev žádána o vyjádření k základní otázce člověka: Co dělat?,

i dnes se lidé ptají na radu. Ale síla církve není v radách, které mohou být omylné či jen provizorní, jak tomu bylo i u Jana (Ježíš šel mnohem dál). Je spíš ve zvěsti, že je tu přicházející Pán, že jde za námi jako silnější, který jediný pohne s břemeny lidských životů, jež my neodvalíme ani o vlas. Teprve tehdy plní církev své poslání, jestliže přiznává svou ubohost, prozatímnost a podmíněnost a nedělá ze sebe nic jiného, než čím je - služkou, svědkyní svého Pána, který přichází a je silnější než ona.

Mt 25,1 - 13

Tehdy bude království nebeské, jako když deset družiček vzalo lampy a vyšlo naproti žanichovi. Pět z nich bylo pošetilých a pět rozumných. Rozumné si vzaly s lampami i olej v nádobkách. Když ženich nepřicházel, na všechny přišla ospalost a usnuly. Uprostřed noci se rozlehl křik: "Ženich je tu, jděte mu naproti!" Všechny družičky procitly a dávaly do pořádku své lampy. Tu řekly ty pošetilé rozumným: "Dejte nám trochu oleje, naše lampy dohasínají!" Ale rozumné odpověděly: "Nemůžeme, nedostávalo by se nám ani vám. Jděte raději ke kupcům a kupte si!" Ale zatímco šly kupovat, přišel ženich, a které byly připraveny, vešly s ním na svatbu; a dveře byly zavřeny. Potom přišly i ty ostatní družičky a prosily: "Pane, pane, otevři nám!" Ale on odpověděl: "Amen, pravím vám, neznám vás." Bďte tedy, protože neznáte den ani hodinu.

MUSÍME POČÍTAT SE ZPOŽDĚNÍM

I když celé podobenství vrcholí výzvou k bdělosti, při čekání na ženicha usnuly všechny družičky, moudré i pošetilé. V tom není rozdílu, který by dělil, odsud se neodvíjí příběh, který pro polovinu končí radostí a pro druhou polovinu zahanbením. Odlišuje je jenom jedno: olej. Sotva to byla zapomětlivost, která způsobila, že lampy dohasínají. Vždyť ty družičky se jistě nejvíc těšily na to, jak budou se svým světlem důležité při svatebním tanci. Jejich pošetilost byla spíš v něčem jiném: nepočítaly s tak velkým zpožděním ženicha. Patrně by jim za normální situace olej vystačil.

Moudré družičky počítají naopak s tím, že je nutné za každých podmínek vydržet se světlem, které mu má zářit vstříc. A to už není jen nápad, ale celoživotní orientace, kterou nemůže zrušit ani okamžitá únava. Ještě napříšel a nerozlišil dobro a zlo, neudělal pořádek, nezodpověděl naše bolestivé otázky. Možná, že to bude trvat ještě dlouho, než se víra promění ve vidění, ale já nechci zlhosejtnět a lehkomyšlně spoléhat, že to nějak dopadne, a po způsobu H. Heineho říkat: "Odpouštět - to je jeho zaměstnání." Chci ti celým srdcem, můj Pane, zachovat věrnost, chci vydržet až do konce, chci tě uvítat s hořící lampou v ruce; chci - a ty se nade mnou smiluj!

Bude tomu, jako když člověk, který se chystal na cestu, zavolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek; jednomu dal pět hřiven, druhému dvě, třetímu jednu, každému podle jeho schopností, a odcestoval. Ten, který přijal pět hřiven, ihned se s nimi dal do podnikání a vyzískal jiných pět. Tak i ten, který měl dvě, získal jiné dvě. Ten, který přijal jednu, šel, vykopal jámu a ukryl peníze svého pána. Po dlouhé době se pán těch služebníků vrátil a začal účtovat. Přistoupil ten, který přijal pět hřiven, přinesl jiných pět a řekl: "Pane, svěřil jsi mi pět hřiven; hle, jiných pět jsem jimi získal." Jeho pán mu odpověděl: "Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi v radost svého pána." Přistoupil ten se dvěma hřivnami a řekl: "Pane, svěřil jsi mi dvě hřivny; hle, jiné dvě jsem získal." Jeho pán mu odpověděl: "Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi v radost svého pána." Přistoupil i ten, který přijal jednu hřivnu, a řekl: "Pane, poznal jsem tě, že jsi tvrdý člověk, sklízíš, kde jsi nesel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. Báł jsem se, a proto jsem šel a ukryl tvou hřivnu v zemi. Hle, zde máš, co ti patří. Jeho pán mu odpověděl: "Služebníku špatný a líný, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasel, a sbírám, kde jsem nerozsypal. Měl jsi tedy dát mé peníze peněžníkům, abych přišel a to, co mi patří, si vybral s úrokem. Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven! Neboť každému, kdo má, bude dáno a přidáno; kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má. A toho neužitečného služebníka uvrhněte ven do temnot; tam bude pláč a skřípění zubů."

PŘÍCHÁZÍ PRO SVŮJ MAJETEK

Máme v rukou jeho majetek. Je to projev důvěry, kterou můžeme - a tu zní neobyčejně vážné varování - také zklamat. Podle apoštola Pavla jsme nedostali ducha strachu, v němž si udělal třetí služebník o svém pánu ten nejhorší obraz; takto je vlastně zkreslena tvář Boží lásky do neúprosné přisnosti. Naopak my jsme dostali ducha síly, lásky a rozvahy (2 Tm 1,7).

Bylo nám svěřeno něco, co nikdo jiný nemá. Dostali jsme v Kristu nezměrnou moc lásky, v níž se smíme modlit i za nepřátele a přikrývat množství hříchů. Dostali jsme naději, kterou už dnešní svět nezná, že silnější než lidské zlo je Ježíš Kristus. Každý z nás dostal jinou míru víry, lásky i naděje a každý z nás má jiný úkol. Nikdy nepřevyšuje možnosti,

kteřé nám jsou dány, abychom oslavili svého Pána. Snad jsou malé, ale o to jde: být věrný v mále.

L 16,1 - 9

Svým učedníkům řekl: "Byl jeden bohatý člověk a ten měl správce, kterého obvinili, že špatně hospodaří s jeho majetkem. Zavolał ho a řekl mu: "Čeho ses to dopustil? Slož účty ze svého správcovství, protože dál nemůžeš být správcem." Správce si řekl: "Co budu dělat, když mne můj pán zbavuje správcovství? Na práci nejsem, žebrat se stydím. Víím, co udělám, aby mne někde přijali do domu, až budu zbaven správcovství!" Zavolał si dlužníky svého pána jednoho po druhém a řekl prvnímu: "Kolik jsi dlužen mému pánovi?" On řekl: "Sto věder oleje." Řekl mu: "Tu je tvůj úpis; rychle sedni a napiš nový na padesát." Pak řekl druhému: "A kolik jsi dlužen ty?" Odpověděl: "Sto měř obilí." Řekl mu: "Tu je tvůj úpis; napiš osmdesát." Pán pochválil toho nepoctivého správce, že jednal prozíravě. Vždyť synové tohoto světa jsou vůči sobě navzájem prozíravější než synové světla. Já vám pravím: I nespravedlivým mamonem si můžete získat přátele; až majetek pomine, budete přijati do věčných příbytků.

V ČEM JE PODVODNÍK VZOREM

Jě to zcela zvláštní podobenství, protože člověk, který připravil svého pána o olej (představoval výnos větší plantáže) a o obilí asi z osmi hektarů, je ošizeným pochválen jako prozíravý. Správce hrál vysokou hru a dal do ní všechno. A tato odvaha - patrně - jeho pánu zaimponovala. Neoddával se iluzím, že to nějak dopadne, ale začal jednat. Využil krátkého času, protože pochopil vážnost situace; udělal vše, aby si zajistil budoucnost.

Budoucnost, o níž Pán Ježíš mluví, je Boží zítřek, Boží království, nečekaný příchod Pána - Soudce. Tato budoucnost klepe na dveře a je třeba rychle něco dělat. Zatímco pohodlnost strká hlavu do písku, prozíravost, kterou měl onen nepoctivec, horečně jedná. Jde o všechno a všechno je v sázce. Tak ostře vidí právě opravdová víra, že "přichází noc, kdy žádný nebude moci dělati" (J 9,4). Tomu se můžeme přiučit od onoho správce: vědomí, že žijeme v mezní situaci před Kristovým příchodem.

Pán Ježíš nechce polovičaté, nerozhodné a zbabělé křesťany, kteří nevzali vážnost času dosud na vědomí. Proto - po podvodníku Jákobovi, který vsadil všechno na jednu kartu a ukradl prvorozenství - má být pro ně nepoctivý správce příkladem prozíravosti.

Ř 13,8 - 11

Nikomu nebuďte nic dlužni, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon. Vždyť přikázání 'nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš,

ncpožadáš' a kterákoli jiná jsou shrnuta v tomto slovu: "Milovati budeš bližního svého jako sebe samého." Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona. Víte přece, co znamená tento čas: už nastala hodina, abyste procitli ze spánku; vždyť nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili.

PROBUĎ SE KROKY RADOSTI

Albert Einstein napsal: "Každý den mnohokrát myslím na to, že můj vnější a vnitřní život spočívá na práci lidí současných i těch, kteří již zemřeli; že se musím snažit dávat v téže míře, v jaké jsem přijal a ještě přijímám." V tomto vědomí dluhu žije křesťan, který ví, že bližního nikdy dost nemiloval, ačkoliv sám je milován Kristem. Když jsme mu uvěřili, je nám bliž svou záchranou než dřív. Vždyť jsme ji od té doby tolikrát prožili jako skutečnost svého života!

Boží slovo nás burcuje ze spánku, který je pravým opakem bdělosti, již žádá Pán Ježíš. Může to dělat voláním, že soud je blízko. Ale stejně tak - jako to zde dělá apoštol - může probouzet jásotem: záchrana je ti bliž než kdykoliv dřív. Kristus ti jde vstříc, unavenému a mdlému člověku. Probud' se touto radostí!

Ř 8,19 - 24

Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů. Neboť tvorstvo bylo vydáno marnosti - ne vlastní vinou, nýbrž tím, kdo je marnosti vydal. Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích. Víme přece, že veškeré tvorstvo až podnes společně sténá a pracuje k porodu. A nejen to: i my sami, kteří již máme Ducha jako příslib darů Božích, i my ve svém nitru sténáme, očekávajíc přijetí za syny, totiž vykoupení svého těla. Jsme spaseni v naději; naděje však, kterou je vidět, není už naděje. Kdo něco vidí, proč by v to ještě doufal?

VŠECHNO PO NĚM TOUŽÍ

Ať člověk dělá cokoli, téměř vždy tím také vede bolestný boj proti nicotě, proti smrti. Vlastním přesahem v kultuře, v dětech či v zápase o lepší budoucnost se chce vymanit ze služby porušení a marnosti. A nejen on, ale celá příroda, všechno stvoření jako by bylo v porodních křečích touhy po něčem, co přinese konečnou záchranu.

Podvědomě touží tvorstvo po skutečném a posledním vysvoboditeli. To, co visí ve vzduchu jako velké očekávání, které je také v nás, když čekáme od budoucnosti něco lepšího než od svého dnešku, souvisí podle apoštola s příchodem Ježíše Krista. Všechno dychtí po jeho budoucnosti, po zjevení

Božích synů, ale toto úpěnlivé volání slyší teprve víra; rozpoznává je v každé bolesti, zoufalství, opuštěnosti, v nejistotě a zatíženosti, úzkosti a strachu. Zatímco my se ke svému Pánu obracíme přímo, všechno ostatní stvoření volá toliko svým utrpením po jeho záchraně. Je to drásavé volání a zní odevšad. A my máme naději, v níž už teď jsme zachráněni pro život budoucího věku, že není všechno nadarmo a že ono veliké lkání bude proměněno v jeden veliký jásot.

Zj 22,20

Ten, od něhož je to svědectví, praví: "Ano, přijdu brzo." Amen, přijď, Pane Ježíši!

VÍRA ŘÍKÁ NASHLEDANOU

Poslední slova Páně, která slyší církev z poslední stránky bible, jsou slibem a ujištěním, že brzy přijde. Poslední slova, která říká církev, jsou výrazem toužebného dychtění po naplnění: Přijď!

I kdybychom všechno z evangelia zapomněli, tato jediná věta našeho Pána by nám je znovu připomněla, protože na ní visí vpravdě všechno. Tím, že přijde znovu, dostává teprve svou pravou hloubku zpráva o jeho životě, smrti a vzkříšení. Víra nemá kalendář, ale slib, o který se hlásí, který připomíná svým pokorným očekáváním. Nevíme, kdy přijde, ale přivoláváme jeho příchod; znovu a znovu voláme tak po cíli, smyslu a smíření všech neřešitelných rozporů, po bezpečí domova a nekonečné radosti:

"Přijď, nejtouženější Obnoviteli! Přijď, slituj se nad našimi sisyfovskými pracemi a učiň konec našim přebídným a vždy bezúspěšným námahám. Uslýš nářky nejen naše, svých synů, ale i veškerého svého stvoření. Osvobod' je od nicoty a od otročení špatnosti ve svobodu slávy synů Božích. Přijď, králi slávy, kníže míru a vydej zemím žádoucí světlo, mír a spásu, aby všichni mohli vidět nebesa na zemi" (J. A. Komenský).

- soudit živých i mrtvých

**AURELIUS
AUGUSTINUS**

Slyšeli jsem, Pane, o tvém milosrdenství, žes neučinil smrti a ani se nekocháš v zatracení umírajících. A proto, Pane, prosíme tebe: nedopouštěj tomu, čehos' neučinil, panovati nad tvorem, kterého jsi učinil. Truchlíš-li nad zatracením, co ti brání, Pane, který můžeš vše, aby ses navždy neradoval nad naší spásou?

Mt 7,1 - 2

Nesuďte, abyste nebyli souzeni. Neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám.

BŮH NÁS PŘESNĚ NAPODOBÍ

I když nemůžeme žít bez rozlišování toho, co je správné a co nikoliv, i když nelze opustit všechna kritéria, která máme při hodnocení svých bližních (právě v této kapitole Matoušova evangelia Ježíš ukládá posuzovat člověka "po ovoci", tj. podle života), přece musíme být opatrní. Z nutného úsudku o člověku se totiž lehce stane odsudek, do něhož zkamení naše představa o jeho zlu a špatnosti. Tím jsme z něčeho, co má být jen provizorní (protože Bůh přece může člověka zcela změnit), udělali definitivní a konečný závěr.

A právě zde jsme v prostoru životního ohrožení: tento závěr patří jen a jen Pánu Bohu. Chceme-li svým odsuzováním vstoupit na Boží místo a stát se soudci, dostane se nám toho vrchovatě, protože budeme soudit sami sebe. I tak je možné vidět Boží soud: Bůh nad námi vynese týž rozsudek, který jsme vynесли my nad bližním v tvrdém odsudku. A zcela jistě i nám se dostane lásky a milosrdenství, které jsme měli v úsudcích o druhých.

Odsoudit znamená vystavit úmrtní list pro naději, kterou jsme ještě pro bližního měli. V tomto případě platí pak už jen rada Ernesta Hemingwaye: "A proto se nikdy neptej, komu zvoní hrana. Zvoní tobě!"

Mt 13,24 - 30

Předložil jim jiné podobenství: "S královstvím nebeským je to tak, jako když jeden člověk zasel dobré semeno na svém poli. Když však lidé spali přišel jeho nepřítel, nasel plevel do pšenice a odešel. Když vyrostlo stéblo a nasadilo na klas, tu se ukázal i plevel. Přišli sluhové toho hospodáře a řekli mu: "Pane, cožpak jsi nezasel na svém poli dobré semeno? Kde se vzal plevel? On jim odpověděl: "To udělal nepřítel." Sluhové mu řeknou: "Máme jít a plevel vytrhat?" On však odpoví: "Ne, protože při trhání plevelu byste vyrvali z kořenů i pšenici. Nechte, ať spolu roste obojí až do žně;

a v čas žně řeknu žencům: Seberte nejprve plevel a svažte jej do otýpek k spálení, ale pšenici shromážděte do mé stodoly.”

NENÍ TŘEBA SPĚCHAT

Každý, kdo se nedívá na skutečnost zla Ježíšovým pohledem, podceňuje jeho sílu. Není produktem naší nevědomosti, jak si myslel Sokrates, není ani důsledkem společenských podmínek. Stojí za ním někdo, jemuž není vidět do tváře, o němž nemůžeme říci víc, než že je a zlem působí. A ono vzchází jako koukol v pšenici, k nerozeznání podobné svému opaku, takže je možné zaměnit a pokládat jedno za druhé.

Služebníci v tomto podobenství se chtějí se zlem utkat. Chtějí vytrhat plevel, aby se pšenici dobře dařilo. Ale jejich pán je přesvědčen, že jeho setba nezahyne ani v pleveli a že by každá netrpělivost byla jen ke škodě. Je třeba čekat, až vše uzraje. Je třeba čekat, až vše bude zřejmé, až se zlo vybarví - je třeba čekat až do žně.

V lidech je kupodivu veliká touha služebníků: vytrhat plevel v nejrůznější formě, vytvořit dobrý a spravedlivý svět, kde by nebylo to či ono zlo. Je to krásná a úctyhodná snaha, ale evangelium je realističtější: dokud nepřijde čas, kdy dá Bůh rozkaz svým andělům (ne už služebníkům, kteří se ptají), bude to zde všechno smícháno. Člověk pořádek nezjedná, protože bojuje vždycky jen proti projevům, nikoliv proti samé podstatě zla. Čekáme zde jen na Boží žeň, při níž teprve shoří koukol i s kořeny.

Ř 12,17 - 21

Nikomu neodplácejte zlým za zlé. Vůči všem mějte na mysli jen dobré. Je-li možno, pokud to záleží na vás, žijte se všemi v pokoji. Nechtějte sami odplácet, milovaní, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: 'Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán.' Ale také: 'Jestliže má tvůj nepřítel hlad, nasyť ho, a má-li žízeň, dej mu pít; tím ho zahanbíš a přivedeš k lítosti.' Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem.

POMSTA PATŘÍ BOHU

Na zlo nemůžeme jít svými prostředky, protože je mnohem silnější a houževnatější, než tušíme. Chceme-li je potřit zlem, násilím, pomstou, pomáháme mu k čilému životu. Proto nám Písmo dává radu, abychom to zkusili dobrem. Nemusí se to podařit a zahanbení nasyceného nepřítele se může vybit v ještě větší nenávisti. Často lidé nenávidí právě ty, kdo k nim byli velkomyslní. Přece však zbývá skulinka naděje, zatímco odplatit zlo zlem je při všem zdánlivém vítězství prohra. Brzy zase zvedne hlavu, omlazeno k dalším útokům.

Na konečné vítězství nad zlem nestačíme, na to stačí jen Pán. Jen on bude soudit a my svou mstou nesmíme tento soud předbíhat. Pomsta je od nejstarších dob lidstava nejběžnější reakcí člověka, a tak ji znal i Starý

zákon: oko za oko, zub za zub, život za život. Ježíš Kristus ji navždy odňal z našich rukou, aby patřila jen a jen Bohu.

Jk 5,9 - 11

Nestěžujte si jeden na druhého, bratří, abyste nebyli odsouzeni. Hle, soudce stojí přede dvěma! Za příklad trpělivosti v utrpení si, bratří, vezměte proroky, kteří mluvili ve jménu Páně. Hle, 'blahoslavíme ty, kteří vytrvali.' Slyšeli jste o vytrvalosti Jobově a víte, k čemu ho Pán nakonec přivedl. Vždyť 'Pán je plný soucitu a slitování.'

ZA DVEŘMI JE SOUDCE

Církev nebyla nikdy tak jednotná, aby v ní nebyly různé směry, různá pochopení a nejrůznější důrazy. Ti, kdo je zastávali, mívali k sobě hodně daleko, protože již prostá jinakost rozděluje.

Je to tak dodnes a nepochybně i v církvi si můžeme být obtížní. Ale vezme, že i za našimi dveřmi, za nimiž se hádáme, ostouzíme, jeden druhého pomlouváme či ponižujeme, stojí soudce. Bude soudit nejen ty druhé, jak bychom si přáli, ale stejně tak nás. Toto pomyšlení by nás mělo trvale provázet, abychom netrhali svévolně tělo Kristovo, totiž církev.

Avšak ani tehdy nejsme vydáni strachu ze soudce, jímž je Ježíš. On, který byl pro nás odsouzen, nás bude soudit. Kdo uzná toto jeho právo a s lítostí myslí na všechna nedobrá slova, jež řekl o bratřích, ten slyší: "Pán je plný soucitu a slitování."

Mt 25,32 - 46

A budou před něho shromážděny všechny národy. I oddělí jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů, ovce postaví po pravici a kozly po levici. Tehdy řekne král těm po pravici: 'Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.' Tu mu ti spravedliví odpovědí: 'Pane, kdy jsme tě viděli hladového, a nasýtli jsme tě, nebo žíznivého, a dali jsme ti pít? Kdy jsme tě viděli jako pucestného, a ujali jsme se tě, nebo nahého, a oblékli jsme tě? Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vězení, a přišli jsme za tebou?' Král odpoví a řekne jim: 'Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.' Potom řekne těm na levici: 'Jděte ode mne, prokletí, do věčného ohně, připraveného ďáblu a jeho andělům! Hladověl jsem, a nedali jste mi jíst, žíznil jsem, a

nedali jste mi pít, byl jsem na cestách, a neujali jste se mne, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě, byl jsem nemocen, a ve vězení, a nenavštívili jste mě.' Tehdy odpovědí i oni: 'Pane, kdy jsme tě viděli hladového, žíznivého, pocestného, nahého, nemocného nebo ve vězení, a neposloužili jsme ti?' On jim odpoví: 'Amen, pravím vám, cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nepatrných, ani mně jste neučinili.' A půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života."

VARIANTA PRVNÍ: SOUD PODLE SKUTKŮ

Důvodem omlouštění jedněch a odsouzení druhých je jedno a totéž: postoj ke Králi, způsob jednání s ním, vztah k němu. Tento důvod nechápou jedni ani druzí, takže z jedné i z druhé skupiny zní tatáž otázka: Kdy jsme se s tebou dostali do kontaktu, když jsme tě nikde neviděli?

Zatímco mocní tohoto světa jsou reprezentováni tím, co imponuje a nahrává představě o jejich slávě a bohatství, Král, který bude soudit všechny národy, se setkává s člověkem na zapřenou. Jeho velvyslanci jsou ti nejubožejší, kteří potřebují naši pomoc, soucit, přátelství, náš čas i naši energii. Jejich nouze - to jsou Královny plné moci, jimiž se vykazují. V nich je přijímáme a v nich je můžeme potupit.

Ti, kteří jsou odsouzeni, nebyli patrně ani vrahové či jiní nápadní přestupníci Boží vůle. Nedělali něco výrazně zlého, jenom si nevšimli, nedbali, nepřijali, jenom neprokázali lásku, ačkoliv příležitostí bylo dost. Těchto příležitostí máme i my - díky Bohu - ještě dost. Lidé čekají na naši lásku - a v nich Král, jímž je Ježíš Kristus, náš Pán. Protože nám toto řekl tak jasně, už se nemůžeme vymlouvat na jeho inkognito. Můžeme mu však radostně sloužit v každém člověku, který nás potřebuje.

Zj 20,11 - 13

A viděl jsem veliký bělostný trůn a toho, kdo na něm seděl; před jeho pohledem zmizela země i nebe a už pro ně nebylo místa. Viděl jsem mrtvé, mocné i prosté, jak stojí před trůnem, a byly otevřeny knihy. Ještě jedna kniha byla otevřena, kniha života. A mrtví byli souzeni podle svých činů zapsaných v těch knihách.

Moře vydalo své mrtvé, i smrt a její říše vydaly své mrtvé, a všichni byli souzeni podle svých činů.

BŮH MÁ DOBROU PAMĚŤ

Poslední kniha bible je kniha obrazů, jimiž je opisována skutečnost jinak nevyjádřitelná. Některé z nich - na příklad obraz knihy, do které jsou zapisovány lidské skutky - zná i židovská tradice. První církve, jež tu vyznává svou víru v Krista, který je Pánem, se nikdy nerozešla s myšlenkou, že člověk bude souzen podle toho, co učinil (případně co

nečinil). Neseme zodpovědnost za svůj život a naše skutky bere vážně sám Bůh.

Tady se však dostáváme do zvláštního napětí, které prochází Novým zákonem. Čím víc člověk přemýšlí o tomto "soudu podle skutků", čím víc padá světlo evangelia na jeho život, tím víc ví o své úplné ztracenosti před Bohem, který bude soudit nejen skutky, ale i jejich pohnutky. Vpravdě není spravedlivého ani jednoho (Ř 3,10) a naše "spravedlivé" skutky jsou před ním ohybné roucho (Iz 64,6). Stávají se jím v tu chvíli, když na ně začneme spoléhat a dílo Pána Ježíše Krista tak znevážíme.

Každý den je velkou možností, abychom žili s vědomím otázky: "Jak s tím, co teď dělám, obstojím před Bohem?" Odtud totiž roste nejhlubší zodpovědnost. Ale každý den je velkou možností, abychom se s celou touto zodpovědností vrhli do nekonečné plnosti Božího odpuštění, které nad celým naším životem rozklenul svým křížem Ježíš Kristus.

J 5,24

Amen, amen, pravím vám, kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života.

VARIANTA DRUHÁ: SOUD PODLE VÍRY

Že bude člověk souzen podle svých skutků, to věděli již staří Egypťané, jejichž božstva váží na miskách život zemřelého. Evangelium však otevírá novou a neskonale závažnější rovinu, která zvláště u Jana překrývá obecně uznávané spojení života a konečné odplaty. Záleží jenom na jednom: jestli v Ježíše věříme či nikoliv. On sám to řekl Nikodémovi, učiteli Zákona, že kdo v něj věří, nebude odsouzen. Ten však, kdo nevěří (i kdyby patrně žil sebelépe), už je odsouzen (3,18).

Setkal-li se člověk s Ježíšem, už nemá k Bohu žádnou jinou cestu než skrze něj. Je to cesta, která nevede jako všechny ostatní k soudu. Kdo věří v Krista, drží se jeho milosti celou svou nadějí, nemá co dělat na Božím soudu. Soud už skončil a rozešel se, protože rozsudek byl za nás vynesen nad tím, který nás zastoupil v opuštěnosti a prokletí.

L 9,52 - 58

Vydali se na cestu a přišli do jedné samařské vesnice, aby pro něho vše připravili. Ale tam jej nepřijali, protože jeho tvář byla obrácena k Jeruzalému. Když to uviděli učedníci Jakub a Jan, řekli: "Pane, máme přivolat oheň s nebe, aby je zahubil, jako to učinil Eliáš?" Obrátil se a pokáral je: "Nevíte, jakého jste ducha. Syn člověka nepřijel lidi zahubit, ale zachránit." A šli do jiné vesnice.

KDYBY TO ZÁLEŽELO NA NÁS

Nejde o to, jestli by se učedníkům podařilo spálit nebeským ohněm vesnici Samaritánů, kteří Ježíše nepřijali, protože šel do Jeruzaléma, města

velerady a farizeů, jejich úhlavních nepřátel. Tato otázka spíše vyjevuje lidskou dychtivost k odsouzení a potrestání těch, kteří jsou "vinni". A stejně tak tu lze objevit schopnost, kterou známe, že pro tvrdé jednání s bližními si téměř vždy najdeme morální odůvodnění - třeba i v bibli (učedníci jmenovali proroka Eliáše, hubitele Bálových proroků).

Když je s námi Ježíš, nemůžeme se odvolávat na Eliáše; když jsme uvěřili evangeliu, nemůžeme se vracet ke způsobům Zákona. Když je s námi Ježíš, budeme jeho stylem znovu a znovu osvědčováni z toho, že nám stále schází zachraňující láska. Ta je poznávacím znamením jeho Ducha. Proto on nejde soudit a trestat, ale přichází s jediným posláním: zachránit ty, kteří svolávají na sebe i na druhé Boží soudy.

Jak rychle býváme hotovi se svými bližními! A jak krutý by byl Boží soud, kdybychom jej měli v ruce! Naštěstí patří tomu, který nezatrácuje, ale zachraňuje, a tak jedná právě opačně než my všichni, - Eliáše včetně .

J 8,1 - 11

Ježíš však odešel na Olivovou horu. Na úsvitě přišel opět do chrámu a všechen lid se k němu shromažďoval. On se posadil a učil je. Tu k němu zákoníci a farizeové přivedou ženu, přistiženou při cizoložství; postaví ji doprostřed a řeknou mu: "Mistře, tato žena byla přistižena při činu jako cizoložnice. V zákoně nám Mojžíš přikázal takové kamenovat. Co říkáš ty?" Tou otázkou ho zkoušeli, aby ho mohli obžalovat. Ježíš se sklonil a psal prstem po zemi. Když však na něj nepřestávali naléhat, zvedl se a řekl: "Kdo z vás je bez hříchu, první hoď na ni kamenem!" A opět se sklonil a psal po zemi. Když to uslyšeli, vytráceli se jeden po druhém, starší nejprve, až zůstal sám s tou ženou, která stála před ním. Ježíš se zvedl a řekl jí: "Ženo, kde jsou ti, kdo na tebe žalovali? Nikdo tě neodsoudil?" Ona řekla: "Nikdo, Pane." Ježíš řekl: "Ani já tě neodsuzuji. Jdi a už nehřeš!"

S TÍM SI NEVÍME RADY

Když se Ježíš konečně zdvihl ze země, kde si psal jakoby v rozpacích, když přerušil trapné a napjaté mlčení, v němž doznívala otázka, co s přestupnicí Zákona (dotaz měl dostat Ježíše do úzkých), promluvil jako autorita. Nezrušil tvrdá slova Zákona, stanovící za hřích smrt. Z ženy neudělal oběť společenských poměrů a neomluvil její čin. Avšak hodit první kámen a tak zahájit opravu může jen ten, kdo je bez hříchu.

Nikdo tam nezůstal, protože všichni poznali v té ženě část sebe. Mocí Ježíšových slov se hnulo jejich svědomí a každý viděl svou vlastní vzdálenost od Boha, od něhož člověka odtrhují nejen nápadné a pohoršlivé hříchy, ale už zlá hnutí srdce. Zůstal tam jen Ježíš, který jediný má právo vzít kámen a hodit jej na ženu. Avšak on toto právo nepoužije; to,

že se ho dobrovolně vzdává a posílá ji domů v naději, že může nehřešit a nezajet do starých kolejí - to je nové a dosud neznámé. To je evangelium.

Soudce živých i mrtvých neodsuzuje. Je to tak nepochopitelné, že ani první církev si s tímto příběhem nevěděla rady, takže dlouho koloval ústně, než našel své místo v Janově evangeliu. Nikdo si s tím nevíme rady, že on neuplatnil soud, ale milost, že se nad námi slitoval, abychom silou jeho odpuštění byli novými lidmi; nikdy je ostatně nezrodí spravedlivý soud, toliko nepochopitelná a nezasloužená milost.

J 12,44 - 47

Ježíš hlasitě zvolal: "Kdo věří ve mne, ne ve mne věří, ale v toho, který mě poslal. A kdo vidí mne, vidí toho, který mě poslal. Já jsem přišel na svět jako světlo, aby nikdo, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě. Kdo slyší má slova a nezachovává je, toho já nesoudím. nepřišel jsem, abych soudil svět, ale abych svět spasil."

CO JEŽÍŠ KŘIČÍ

Ten, který místo vyřčení ortelu nad hříšnou ženou mlčí a cosi prstem kreslí do prachu, teď hlasitě volá. Jsou to slova, jež mají slyšet všichni, protože to je povolání vrcholné zvěsti. Ježíš křičí, abychom nepřeslechli to nejdůležitější, že v něm vidíme Boha, který jej poslal. Není žádný jiný Bůh než ten, který vchází v Ježíši Nazeretském do našeho světa. A jeho cesta má jediný cíl: ne soudit, ale zachránit svět.

Ježíš křičí, abychom tato slova dobře slyšeli a neudělali z toho, jenž jej poslal a který má jeho tvář, Boha hrůzy. Je pravda, že u proroků, kteří ožnamovali "den Hospodinův" (např. Joel), je jeho soud skutečnost hodně děsivá, ale je to teprve úvod do celého díla spásy. Je to jen matný odraz, rozpitý a nezřetelný, zatímco Ježíš, který nechce soud, ale záchranu, je Boží nejvlastnější podoba, kterou smíme zřetelně vidět. V Ježíši Kristu můžeme vskutku vidět Bohu do tváře, protože on sám nám svítí a my nemusíme tápat ve tmě.

Nejvlastnější Boží podstata, zjevená v Kristu, je láska. Proto on nechce soudit, ale zachránit každého člověka. To, co křičel Ježíš, nedoznělo v zámkách minulosti. Zní to z každého kázání evangelia.

J 12,48

Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by jej soudil: Slovo, které jsem mluvil, to jej bude soudit v poslední den.

TEHDY BUDOU SOUDIT SLOVA

Biblický pohled na to, co nazýváme "Poslední soud", není jednotný. Naopak, má mnoho zorných úhlů, takže asi ani není možné udělat jakýsi souhrn, učení, definici. Je soud podle skutků, je však soud jen podle víry v Pána Ježíše, který se děje (J 3,18 - 19); všichni se musíme ukázat před soudnou stolicí Kristovou (2K 5,10), avšak kdo v něj věří, na soud nepřijde

(J 5,24). Všechna naše logika nestačí na uchopení toho, o čem se dá mluvit jen v obrazech.

Dnes jsme slyšeli zvěst, která nás vede snad do té nehlubší polohy víry. V soudní síni není proti obžalovanému nikdo jiný než Ježíšovo slovo. Jen ono soudí toho, kdo je nepřijal a pohrdl Ježíšem.

Nemůžeme o tom říci víc, než kolik pověděl on. Můžeme si však být jisti, že jeho slovo není zvuk či litera; je život, světlo, naděje a vysvobození - a zároveň poslední soudce. Na poslušnosti těchto slov se rozhoduje všechno. V těch všech slovech však je ztělesněna Boží hledající a slitovná láska. A zde je největší paradox všeho našeho právního citění: kdo nepřijímá Ježíše, má, kdo by jej soudil. Bude to Boží láska.

Mt 12,36 - 37

Pravím vám, že z každého planého slova, které lidé promluví budou skládat účty v den soudu. Neboť podle svých slov budeš ospravedlněn a podle svých slov osvobozen.

TEHDY BUDOU SOUZENA SLOVA

I naše slova mají svou váhu. Zvykli jsme si nebrat ji v úvahu, ale Ježíš ví o dosahu slov v rozměru, který nemá tak hned obdoby. Nejen víra, nejen skutky lásky, ale také naše slova budou souzena. Mohou být vlastním důvodem našeho odsudku, záporného Božího hodnocení, byla-li planá a prázdná, bez užitku pro člověka. Stejně tak - a to je nadějný tón evangelia - mohou být Pánem Bohem přijata k našemu ospravedlnění, sloužila-li Božímu království.

Žijeme v době, kdy slovo znamená méně než nic. Za to neseme každý svůj díl zodpovědnosti, jenž je až k neunesení. Jazyk, který neumíme zkrotit, jak připomíná Jakub (3,8), tak snadno rozmnožuje mraky povrchních, nevěrohodných či beznadějných slov, zatmívajících tvář země. Modlíme-li se za odpuštění vin, není to formalita, i kdybychom si nebyli právě žádné ani vědomi: prázdných slov jsme se neuvarovali patrně ani den.

Při všem znehodnocení slov však potřebuje unavený, smutný, nepochopný a nešťastný člověk dneška "plné" slovo, v němž bude odeznívat - byť i vzdáleně - Boží radost, pokoj a naděje. Kéž nám je dáno v každý čas spolu se slovem pravdy a moudrosti!

1K 4,1 - 5

Proto ať nás všichni pokládají za služebníky Kristovy a správce Božích tajemství. Od správců se nežádá nic jiného, než aby byl každý shledán věrným. Mně tehdy pramálo záleží na tom, soudíte-li mne vy nebo jakýkoliv lidský soud. Vždyť ani já nejsem soudcem sám nad sebou; ničeho si nejsem sice vědom, tím však ještě nejsem ospravedlněn, neboť mým soudcem je Pán. Nevyslovujte proto soudy předčasně,

dokud Pán nepřijde. On vynese na světlo to, co je skryto ve tmě, a zjeví záměry srdcí; tehdy se člověku dostane chvály od Boha.

PRAMÁLO ZÁLEŽÍ NA JINÝCH SOUDECH

Je to veliké osvobození od lidských nároků a představ, které jsou tak mnohotvaré a často protichůdné, když apoštol ví, že nejen ti druzí, ale on sám bude souzen Pánem. Jen na něm záleží, ne už na tom, co budou ti nebo oni o jeho práci říkat. Až on přijde, mnoho nejasného a skrytého se ukáže na světle. Vždyť známe z jednání druhých jen nepatrnou výšeč pohrutek.

Soud Páně - to není hrůza, ale pomoc. Nemusíme se dát zdeptat úsudky druhých, ale ani vlastním soudem nad sebou, zavádějícím do pýchy stejně tak snadno jako do nespokojenosti až mučivě neradostné. Nejsme poslední instance, nejsme sami sobě mírou všech věcí, jak tvrdil filozof slunného Řecka, a nejsme tedy vydáni na pospas svému nitru. Každý křesťan smí radostně vyznat: "Mým soudcem je Pán!"

1K 3,11 - 15

Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus. Zda někdo na tomto základu staví ze zlata, stříbra, drahého kamení, či ze dřeva, trávy, slámy - dílo každého vyjde najevo. Ukáže je onen den, neboť se zjeví v ohni; a oheň vyzkouší, jaké je dílo každého člověka. Když jeho dílo vydrží, dostane odměnu. Když mu dílo shoří, utrpí škodu; sám bude sice zachráněn, ale projde ohněm.

SOD NAD ŽIVOTNÍM DÍLEM

Písmo mnohokrát připomíná důležitost činu a závažnost skutků, podle nichž budeme hodnoceni. Avšak apoštol Pavel, který promýšlel nejtěžší otázky víry, naznačil ve své Velepísni lásky (1K 13,3), že je sice možné konat obdivuhodnou sociální práci a pro nasycení hladových rozdat všechn majetek, je stejně tak možné obětovat svůj život - a přece to nemusí nic znamenat, schází-li přitom láska. Životní dílo, které oslňuje druhé a nám samým dodává pocit smysluplně prožitého času, může být jen stavba ze slámy, která nevydrží na Kristově soudu. Apoštol zde patrně myslí na práci v církvi: můžeme imponovat sobě i druhým rozsahem i kvalitou, ale protože jsme konali dílo až příliš lidské, nepřežije a shoří.

A přece je možnost záchrany. Je to zvláštní dialektika, která utváří život víry: všemi silami budovat na Kristu, který je základem, zápasit s lhostejností a jednat, pomáhat, potěšovat, nést ovoce, jako by na tom záleželo úplně vše. Ale zároveň je třeba vědět, že naše záchrana není v naší stavbě, ale jen v základu, jímž je Ježíš Kristus.

Nemáme si na čem zakládat. Jsme odkázáni pouze na milost, jež se sklání i nad neúspěšným a nešťastným stavitelem, z jehož díla zbude jen

Ř 8,31 - 33

Co k tomu dodat? Je-li Bůh s námi, kdo proti nám? On neušetřil svého vlastního Syna, ale za nás za všechny jej vydal; jak by nám spolu s ním nedaroval všechno? Kdo vznese žalobu proti vyvoleným Božím? Vždyť Bůh ospravedlňuje!

KDO BUDE ŽALOVAT?

Každé prázdné slovo, jež jsme řekli, na nás žaluje. Každá příležitost k pomoci, kterou jsme zanedbali, mluví proti nám. Čas, který jsme promarnili, ač měl být postaven do služby Božímú království, nás usvědčuje. Právě z tohoto zamyšlení vyrostly verše Petrarkovy, jež vyznávají: "Želím svých dní, že uplynuly v dáli a láska marná všechny strávila je. A já se nezdvih k letu, křídla máje, abych dal světu příklad hodný chvály."

A přece ani to není rozhodující, kolik je žalobců a jaké mají v rukou argumenty. Rozhodující je, že Bůh tyto žaloby nepřijímá, nebere je na vědomí a ospravedlňuje nás. Nemůže už být nikdo proti, když je Bůh na naší straně. Dal nám svého Syna, jak by nám nedal všechno - i osvobozující rozsudek? Proto Martin Luther vyjádřil existenci křesťana v protimluvu: "semper peccator, semper justus" (stále hříšník a stále spravedlivý). Skrze Krista jsme spravedlivými všemu navzdory, včetně svého hříchu i všech ostatních odůvodněných žalob.

1J 4,16 - 18

Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm. V tom jeho láska k nám dosáhla cíle, že máme plnou jistotu pro den soudu neboť jaký je on, takoví jsme i my v tomto světě. Láska nezná strach; dokonalá láska strach zahání, vždyť strach působí muka, a kdo se bojí, nedošel dokonalosti v lásce.

LÁSKA SE NEBOJÍ LÁSKY

Láska a strach se vylučují, protože strach vnáší do vztahu prvek nedůvěry, nejistoty, podezření a úzkosti. Nelze milovat někoho, kdo vyzařuje hrůzu. Toho je možno respektovat, uspokojit a vyhovět mu, ne však mu dát plnost své lásky.

Pán Bůh je podle Jana láska. Tak jej poznal učedník, který byl Pánu Ježíši nejbližší a kterého on měl nejraději. Čím jsme Kristu bližší, tím víc chápeme, kdo je to Bůh. Jak by se láska mohla bát lásky? Jak bychom se mohli děsit představami Posledního soudu, když jsme s Janem dospěli až na samotný vrchol víry?

Protože jsme uvěřili v Boží lásku, smíme svého Pána "bez hrůzy čekat", řečeno slovy M. J. Husa. Víme o tíze svého hříchu, ale ještě víc víme o

lásce, která se k nám sklonila; víme o ní, protože v ní smíme žít. Proto den soudu není nejistota, i když může shořet dílo, na němž si zakládáme, ale je to nezvratná jistota, že jsme navždy spojeni s ním.

A to je cíl, který si při nás stanovila láska Boží.

- Věřím v Ducha svatého

MARTIN
LUTHER

*V Ježíše Krista, svého Pána, nemohu věřit
ze svého vlastního uvážení či síly,
a tak se k němu nemohu dostat;
avšak Duch svatý mě v evangeliu zavolal,
osvítíl svými dary, v pravé víře posvětil a uchoval.
Právě tak povolává církev na celém světě,
shromažďuje ji, osvěcuje, posvěcuje
a drží při Ježíši Kristu ve stejné a pravé víře.*

Sk 2,1 - 11

Když nastal den letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě. Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř, a naplnil celý dům, kde byli. A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.

V Jeruzalémě byli zbožní židé ze všech národů na světě, a když se ozval ten zvuk, sešlo se jich mnoho a užasli, protože každý z nich je slyšel mluvit svou vlastní řečí. Byli ohromeni a divili se: "Což nejsou všichni, kteří tu mluví, z Galileje? Jak to, že je slyšíme každý ve své rodné řeči: Parthové, Médové a Elamité, obyvatelé Mezopotámie, Judeje a Kapadokie, Pontu a Asie, Frygie a Pamfylie, Egypta a krajů Libye u Kyrény a přistěhovalí Římané, židé i obrátcí pohané, Kréťané i Arabové; všichni je slyšíme mluvit v našich jazycích o velikých skutcích Božích!"

ABY VŠICHNI ROZUMĚLI

Naplnění Duchem svatým se tu projevuje při vši mimořádnosti průvodních jevů prostě - totiž srozumitelností. V Jeruzalémě byly na letnice shromážděny nejrůznější skupiny židovské diaspory, které kromě obecně používané řečtiny neměly už vlastní řeč (jazykem Starého zákona se už dávno nemluvílo). Navzdory tomu však slyší všichni totéž a ani jazyková rozdělenost nebrání srozumitelnosti apoštolské zvěsti.

Ne nadarmo se objevuje nad každým z učedníků ohnivý jazyk, symbol řeči (Luther přiznává v této souvislosti básníkům a malířům právo vidět nad hlavou to, co mělo být ve skutečnosti v ústech). Duch svatý se projevuje v slovu, od samého počátku je spojen se zvěstí a kázáním apoštolů. Slovo o velikých skutcích Božích v Kristu činí ten Duch srozumitelným všem. A to dodnes. Vždyť ve společenství sborů jsme tak odlišní, jinak cítíme i

myslíme - a slyšíme totéž. Je to Duch svatý, který nám "překládá" Boží slovo do řeči naší duše, abychom věděli: jedná se o mne. Slyšíme je do neopakovatelných situací svého života, a přece Duch dává zaslechnout tutéž zvěst tisícům jiných lidí s jinými problémy a jiným vnitřním uzpůsobením. Tady začíná tajemství církve, kterou Duch svatý - řečeno slovy reformátora - "posvěcuje a drží při Ježíši Kristu ve stejné a pravé víře".

J 20,21 - 22

Ježíš jim znovu řekl: "Pokoj vám. Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás." Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: "Přijměte Ducha svatého."

JEŽÍŠŮV DECH VANE CÍRKVÍ

X U Jana nejsou velikonoce a svatodušní svátky odděleny padesáti dny, ale patří k sobě. Nehučí tu vítr, neplanou ohnivé jazyky a není tu žádné vytržení. Je tu jen Ježíšův pokoj, který s ním přichází. V tomto zorném úhlu se ukazuje, že letnice se dějí vždy znovu, kde je Ježíš s námi a my kolem něj jako kolem vzkříšeného Pána.

Když na ně dechl, učinil totéž, co Stvořitel, který člověku, z prachu země učiněnému, vdechl "dchnutí života" (Gn 2,7). Teprve tak se stal "duší životou". A to se opakuje, protože Duch svatý je Ježíšův život, který učedníci dostávají. Když na ně dechne, stávají se lidmi nového věku vzkříšení, ačkoliv dříve byli ve svém strachu a nejistotě i nevěře jako mrtvá hlína a vyschlé kosti.

Od neděle Vzkříšení duch Ježíšův - Duch svatý - vane církví. Někdy má podobu prudkého větru, někdy je to jen tichý a sotva pociťovaný dech, ale vždycky je to "dchnutí života". A církev je tu k tomu, aby ukazovala člověku na jeho hliněnost, která se promění v prach, a svědčila o životu, který dává Ježíš Kristus tomuto prachu svým Duchem.

Jl 2,28 - 29

**I stane se potom:
Vyleji svého ducha na každé tělo.
Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat,
vaši starci budou mít sny,
vaši jinoši budou mít prorocká vidění.
Rovněž na otroky a otrokyně
vyleji v oněch dnech svého ducha.**

NENÍ TO JEN PRO NĚKOHO

Duch Boží je v době Joelově jen pro jednotlivce. K málokterým se tehdy sklonil Pán Bůh, aby v jeho Duchu prorokovali a viděli jasný Boží zítřek. Ale Joel zvěstuje, že přichází doba, kdy ten nejcennější dar dostanou všichni. Všichni budou vidět pohledem veliké naděje Boží budoucnost: mládenci, kteří žijí plně přítomné chvíli, i starci, utíkající se vzpomínkami do minulosti. Ani ti nejnižší nebudou z tohoto mocného dění vyloučeni. I pro otroky a otrokyně bude připraven Duch svatý, který dříve patřil jen k mimořádnému

vybavení velkých osobností Božího lidu.

Toto slovo se při prvních svatodušních svátcích objevilo v kázání apoštola Petra: Duch je vylit, aby každý, kdo volá jméno Páně, byl spasen (Sk 2,17 - 21). Už to nejsou výjimky, kterým byl dán Duch svatý, ale týká se to docela všech, "všelikého těla".

Nejen prorok, soudce, apoštol, ale každý z nás je svědkem Boží budoucnosti, protože Duch, který otevírá starcům i jinochům zítřek, byl vylit na nás. Každý z nás je zvěstovatelem té největší naděje, kterou svět může slyšet, totiž naděje evangelia a Kristovu příchodu. Ten Duch, který umožní vidění a schopnost proroctví joelovským starcům i mládencům, nám dává totéž: vidět před sebou ne zkázu a smrt, ale Pána Ježíše, který přijde - a brzy.

J 14,23 - 26

Ježíš mu odpověděl: "Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek. Kdo mě nemiluje, nezachovává má slova. A slovo, které slyšíte, není moje, ale mého Otce, který mě poslal.

Toto vám pravím, dokud jsem s vámi. Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl."

SVÁZANÝ VÍTR

V mohutnostech lidské duše jsou skryty velké a dosud neprozkoumané síly. Patří však k nám a jejich projev, jakkoliv uchvacující, není spolehlivou vizitkou Ducha svatého. Nemůžeme jej spojovat se svými city, rozpoložením nitra či zbožným vzrušením. Duch svatý je svázán toliko se slovy Ježíšovými. Je svobodný jako vítr, který věje, kam chce (J 3,8), ale je tak napojen na slova evangelia, v němž nám jsou slova Páně předána, že jedná a působí jen v nich.

Zjevení Janovo vidí stát celý nový Jeruzalém na dvanácti kamenech, které mají jména dvanácti apoštolů (21,14). Jenom na slovu evangelia, jak nám je odevzdali apoštolé, Pán Bůh buduje svou církev, jinak ne. K tomuto slovu vede Duch svatý. Je to síla, která bude hlouček učedníků znovu a znovu vracet k jedinému zdroji života, k řeči Ježíšově. Duch svatý to je, který nám nedává zapomenout na to nejdůležitější.

Učedníci byli hodně nechápaví, takže ani základní pravidla Ježíšova království nepochopili vždycky správně. Duch svatý však je to naučí. To znamená, že Pán Ježíš nerezignoval, nevzdal se ani nás a je při díle. Vrací nás Duchem k jistotám svých slov.

J 14,27

Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí!

POKOJ JINÉHO DRUHU

Kdyby pokoj, který Ježíš dává svým učedníkům, byla životní rovnováha a vnitřní pohoda, harmonie osobnosti a ovoce vnitřního sebeovládání, pak by jim jedním dechem neřikal, aby se nechvěli a neděsili. Zajisté měli těchto uklidňujících slov stále zapotřebí, protože tak jako my propadli úzkostem a strachu. Avšak navzdory tomu už mají pokoj, který jim Ježíš daroval a který se bude prosazovat v jejich životě.

Ježíšův pokoj není vnitřní klid a vyrovnanost. I "svět" může duševní hygienou a ne právě špatnými radami nabídnout zklidnění zmítanému nitru; máme dnes i dobré léky, které v tomto ohledu mohou nemálo pomoci. Ale to, co dává Ježíš, je víc: je to podíl na jeho vítězství, na jeho životě a slávě.

Protože nic takového nepocítujeme, zní tato slova cize, nechceme-li je slyšet pro sebe. Jsme plni neklidu a napětí a cítíme nepokoj jako dřív. Ale víra nestojí a nepadá našimi pocity, ale tím, co on řekl. A Duch svatý nám i toto slovo připomíná, abychom nakonec objevili, že je beze zbytku pravdivé a že jeho pokoj nás hájí.

J 7,37 - 39

V poslední, velký den svátků Ježíš vystoupil a zvolal: "Jestliže kdo žízní, ať přijde ke mně a pije! Kdo věří ve mne, proudy živé vody poplynou z jeho nitra", jak praví Písmo." To řekl o duchu, jež měli přijmout ti, kteří v něj uvěřili. Dosud totiž Duch nebyl dán, neboť Ježíš ještě nebyl oslaven.

IZ TEBE VYTRYSKNE PRAMEN

Vrcholil sváteční týden slavnosti stánků, která připomínala dlouhou cestu Božího lidu do zaslíbené země. Kněží nabrali do zlaté nádoby vodu z pramene Siloe a nesli ji v slavnostním průvodu až k oltáři. Tam ji vylévali a celé shromáždění se modlilo za déšť, na nějž byla bezvodá země zcela odkázána.

Avšak tito lidé slyšeli z poselství proroků ještě hlubší význam. Nejen ústa, ale také duše žízní, není-li svažena Božím milosrdenstvím. Vylévaná na oltář jako by připomínala zaslíbení, že Pán Bůh utiší všechnu žízeň, když vyleje potoky na vyprahlost a vody na žíznivého (Iz 44,3). A tu je slyšet Ježíšovo volání: "Jestli kdo žízní, přijď ke mně a napij se!" Očekávaná záchrana člověka je zde a je pro každého.

Ten, kdo se napije, neboli kdo v něj uvěří, stane se sám tišitelem lidské žízně. Z jeho nitra bude vycházet proud živé vody. Přitom v pohledu Ježíšově je právě naše nitro tím nejnebezpečnějším místem světa. Z něj vycházejí zlá myšlenka, vražda, cizoložství, smilstvo, krádeže, křivá svědectví i rouhání. Je to arzenál zkázy, který se však mění na zdroj života pro druhé.

Zdá se to lidsky nemožné, ale tak jedná Duch svatý v člověku. Protože

byl dán, není už nemožných věcí a my, kteří si sami připadáme tak žízňiví, vyprahlí a malátní, můžeme silou Ducha svatého stát se Ježíšovým občerstvením pro druhé.

Ř 8,15

Nepřijali jste přece Ducha otroctví, abyste opět propadli strachu, nýbrž přijali jste Ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče!

JE TO DUCH SYNOVSTVÍ

Aramejským slovem "Abba" oslovoval Ježíš nebeského Otce. Není to slovo obřadné či slavnostní, spíš docela obyčejné a běžně používané mezi dětmi, plné důvěry a radosti. Právě toto slovo opakuje apoštol s celou církví, jež přijala Ježíšova Ducha. Bůh jí už není někdo, před nímž - jak tomu je ve většině náboženství - má člověk rabský strach, naopak Ježíšův Duch probouzí místo strachu lásku a nekonečnou důvěru.

V tomto Duchu voláme i my "Otče". Není to vůbec samozřejmé, protože nebrání-li "duch služby", chce toto volání umlčet duch vzpoury. Jaký Otec, když svět zná tolik nelidského utrpení, válek, bolesti a nenávisti? A přece volání k Otci zní a nikdy nepřestalo. Není to setrvačnost církve, ale práce Ducha svatého, že můžeme mít dětskou důvěru a že jej smíme milovat.

Ř 8,26

Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním.

DUCH NÁM JDE NA POMOC

Jsou chvíle, kdy se nemůžeme modlit. Jako by Duch, který nás učí volat "Otče", od nás odstoupil; nevíme, jak se modlit, protože máme pocit prázdných slov, a právě tak nevíme, za co se modlit, když se stejně uskuteční Boží vůle a on prosadí svou bez nás. A tehdy cítíme svou největší slabost, když už se neumíme vzchopit k důvěřivé modlitbě, ji problematizujeme, když se nám zdá všechno zbytečné a vnitřně vzdálené. Skoro bychom na otázku, co je modlitba, nejráději odpověděli s Hamletem: Slova, slova, slova. Je to hořká odpověď, protože víme, co jsme ztratili.

A přece v té největší slabosti nás drží nezměrná síla. My jsme zmlkli, ale za nás se modlí s nevyslovitelným úpěním Duch svatý. Prosí za nás, abychom zase věděli, za co se modlit a jak se modlit. Vždyť z téhož Ducha má zazníť z našeho rozradovaného a vděčného srdce jásavé "Otče!".

1K 6,19 - 20

Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá a jež máte od Boha? Nepatříte sami sobě! Bylo za vás zapláceno výkupné. Proto svým tělem oslavujte Boha.

V HŘÍŠNÉM TĚLE SVATÝ DUCH

Staří latiníci měli pravdu, když tvrdili: "Optima corruptione pessima", tedy: nejlepší, je-li pokaženo a znehodnoceno, se stává tím nejhorším. Svoboda, do níž nás Kristus zavolal, je pro apoštola hodnota tak výsostná, že na její ochranu dovedl pozvednout hlas i pero (Ga 5,1) a odmítl všechno spoutávání předpisy mojíšského Zákona. V korintském sboru však svoboda byla nepochopena, když ji někteří měli jako zástěrku pro mravní nevázanost.

Apoštol Pavel tady mohl připomenout z Desatera přikázání "Nesesmilníš!" Ale místo negativního zdůvodnění (nedělejte to, protože to je zakázáno) zvolil opačný způsob: Vaše těla jsou chrámem Ducha svatého. Ne pro zákaz, ale pro nejvyšší hodnotu se varujte těchto věcí!

Naše tělo je křehká věc. Unaví se, opotřebuje, zestárne. Tak nepevný chrám si Duch svatý vybral. Proto jsme Kristovi až do morku kostí. Bylo by to málo, kdyby jen duše byla předmětem Božího zájmu. Bůh však řekl své Ano v Ježíši Kristu i tělu, které jej má oslavovat. Nepatříme hormonům a chemickým pochodům těla, na nichž jsme tolik závislí. S tím vším patříme tomu, který si nás vykoupil.

1K 2,10 - 12

Nám však to Bůh zjevil skrze Ducha; Duch totiž zkoumá všechno, i hlubiny Boží. Neboť kdo z lidí zná, co je v člověku, než jeho vlastní duch? Právě tak nikdo nepoznal, co je v Bohu, než Duch Boží. My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha.

AŽ SE ZACHVĚJEŠ NAD HLUBINOU

Tak jako má člověk svou skrytou podobu, tak i Bůh, který jej učinil k svému obrazu, má svůj vnitřní život. Člověk má své hlubokosti, z nichž volá k Bohu (Ž 130), a Bůh má své hlubokosti, jež zkoumá, zpytuje a nahlíží Duch svatý. Proto se proroci chvěli hrůzou, že tyto hlubiny Božího života jsou nad lidský rozum a nad každou třídící schopnost našeho myšlení. On má svá tajemství, jež zná jen Duch, svou svatost a slávu. Nelze jej zpopularizovat a stejně tak k němu nemůžeme dojít v jeho tajemství ani sebehlubším uvažováním o přírodě, dějinách či vlastní svědomí.

Nikdo nemůže nahlédnout do Božího života než Duch. A právě ten nám byl dán, když jsme uvěřili v Krista. Skrze něj (nikdy ne jinak) spolupoznáváme hlubokost Boží - a to tak, že objevujeme stále větší význam toho, co jsme dostali, co nám bylo darováno. Nic nemáme, co bychom nedostali, všechno je milost. Do Božích tajemství nahlíží Duch, který nás učí vděčnosti za Boží lásku, a tak nás stále víc přitahuje k hlubině nejhlubší. Reformace věděla, že poznat Krista znamená poznat jeho dobrodiní; tady Duch svatý začíná s námi vždycky a bez výjimky.

1K 12,12 - 14

Tak jako tělo je jedno, ale má mnoho údů, a jako všechny údy těla jsou jedno tělo, ač je jich mnoho, tak je

to i s Kristem. Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem. Tělo není jeden úd, nýbrž mnoho údů.

JEDNOTA Z PROTIKLADŮ

Korintský sbor nebyl jednotným společenstvím, spíš naopak: někteří obdivovali Pavla, jiní Apolla, další Petra, a tak se vytvářelo stálé napětí i nevráživost. Pavel však je přesvědčen, že je zde něco silnějšího než síla rozdělení, takže i největší protiklady mohou být sjednoceny. Je to Duch svatý. Jsou jím spojováni v jedno tělo dávní nepřátelé, otrok i otrokář, protože tento Duch je silnější než třídní nenávisť. Sbor byl jediným místem na světě, kde se otrok stával člověkem, ba víc - bratrem, jak dosvědčuje celý Pavlův dopis Filemonovi. A sbor přemostil překážky a vzdálenosti mezi těmi, kteří sebou pohrdali a pohlíželi na sebe s úsměškem. Tak to bylo běžné mezi Židy a Řeky, vzdálenými od sebe horami předsudků i myšlenkovou odlišností. Teď však jsou jedním Duchem spojeni v jedno.

Jednota ovšem není stejnost a šedá uniformita, aspoň ne jednota z Ducha svatého - ta je vždycky bohatá a zní jako plný souzvuk nejrůznějších tónů. Nepotlačuje individualitu, ale proniká vždy znovu do myšlení zodpovědnosti za církev, jejíž roztržka je pociťována čím dál silněji jako naše společná vina. Patříme k sobě a Duch svatý nám to připomíná stále hlasitěji.

Sk 2,22 - 31

Muži izraelští, slyšte tato slova: Ježíše Nazaretského Bůh potvrdil před vašimi zraky mocnými činy, divy a znameními, která mezi vámi skrze něho činil, jak sami víte. Bůh předem rozhodl, aby byl vydán, a vy jste ho rukou bezbožných přibili na kříž a zabili, ale Bůh ho vzkřísil; vytrhl jej z bolesti smrti, a smrt ho nemohla udržet ve své moci. David o něm praví:

**,Viděl jsem Pána stále před sebou,
je mi po pravici, abych nezakolísal;
proto se mé srdce zaradovalo
a jazyk můj se rozjásal,
nadto i tělo mé odpočine v naději,
neboť mě nezanecháš v říši smrti
a nedopustíš, aby se tvůj Svatý rozpadl v prach.
Dal jsi mi poznat cesty života
a blízkost tvé tváře mne naplní radostí.'**

Bratří, o praotci Davidovi vám mohu směle říci, že zemřel a byl pohřben; jeho hrob tu máme až dodnes. Byl to však prorok a věděl o přísaze,

kteřou se mu Bůh zavázal, že jeho potomka nastolí na jeho trůn; viděl do budoucnosti a mluvil tedy o vzkříšení Kristově, když řekl, že zůstane v říší smrti a jeho tělo se nerozpadne v prach.

A TEHDY PÍSMO PROMLUVÍ

posluchači znali úryvek žalmu, který apoštol citoval ve svém prvním kázání po vylití Ducha svatého. Avšak teď poprvé je Davidovo básnické slovo pochopeno jako slovo o Kristu. Ve slovech Starého zákona se najednou objevil Kristus.

Duch svatý na ně vrhl nové světlo, a proto se stalo svědectvím o skutečnosti vzkříšení, ačkoliv David sám ji neznal. Patrně to není nic ojedinělého, protože Duch učí nově chápat staré věci, takže ze známé bible k nám může zaznít překvapivě nová zvěst, jež nás osloví a přemůže. Protože Duch svatý působí, můžeme vystačit s tímž Písmem, které mluvilo k první církvi. Dokonce i ve Starém zákoně však najdeme za všemi dobovými zástěnami dosvědčeného Krista, svého Pána. Mojžíš o něm píše (J 5,46), Abraham se těší na jeho den (J 8,56), David o něm zpívá.

Skutečně, je to nesmírná odvaha takto pochopit Starý zákon. Pro církev, jak patrně z Petrova svatodušního kázání, však není jiné cesty. Duch svatý dává tuto odvahu, přivlastnit si Krista v celých Písmech. Proto Martin Luther připomíná: "Ve Starém zákoně najdeš plénky a jesle, v nichž leží Kristus!"

Sk 2,37 - 42

Když to slyšeli, byli zasaženi v srdci a řekli Petrovi i ostatním apoštolům: "Co máme dělat, bratří?" Petr jim odpověděl: "Obraťte se a každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete dar Ducha svatého. Neboť to zaslíbení platí vám a vašim dětem i všem daleko široko, které si povolá Pán, náš Bůh." A ještě mnoha jinými slovy je Petr zapřísahal a napomínal: "Zachraňte se z tohoto zvráceného pokolení!"

Ti, kteří přijali jeho slovo, byli pokřtěni a přidalo se k nim toho dne na tři tisíce lidí. Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se.

Jádrem evangelia je změna. Je to přetvoření. Znovuzrození k novému životu. Duch Svatý může vstoupit do lidí a přetvořit je. Nevadí, co ty lidi dělali předtím. Duch Svatý je obnoví, že budou jako děti

my, když se držíme zvěsti o Kristu, když z lásky k němu setrváváme ve společenství jeho nedokonalých vyznavačů, když si v lásce a odpuštění vysluhujeme večeři Páně, když mu v modlitbě vzdáváme chválu a přimlouváme se za svět. Vždyť to všechno není z nás, ale z Ducha svatého. A jen jím se takto "děje" církev.

2K 3,17 - 18

Duch je tím Pánem; kde je Duch Páně, tam je svoboda. Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě - to vše mocí Ducha Páně.

ZÁŘ NA ODHALENÉ TVÁŘI

Když se Mojžíš vracel z přítomnosti Boží, jeho tvář zářila a odrážela Boží slávu. Když si však zastíral tvář jakousi zástěrkou či maskou, nebylo to proto, aby snad druhé chránil před žářem, který vydával i odlesk jeho obličeje. Ta záře, velkolepý důkaz Božího přátelství, časem pohasínala a tvář, která budila takovou úctu svým jasnem, tmavla, šedla a všedněla. Aby zakryl ubývání Božího světla, zastíral si tvář.

Po mnoha staletích připomněl tuto epizodu z Mojžíšova života apoštol Pavel Korintňanům. A to proto, aby ukázal, jak se od té doby změnila situace. Mojžíš byl jen jeden, výjimečná osobnost, odrážející Boží slávu, ale teď "my všichni", všechen Kristův lid, jsme podobni Mojžíšovi. Jen jeden rozdíl tu je: když na sobě zrcadlíme slávu Páně, víme, že nezhasne. Nemusíme si smutně zakrývat tvář, ale s odkrytou tváří smíme čekat ještě mnohem větší věci. Duch svatý byl vylit, aby naše tvář zářila ne méně, ale víc. Nejdeme od deseti k pěti, ale "od slávy v slávu", jak říká kralický překlad. Ani naše mdloba nemůže tomuto Duchu zabránit, abychom i se svými tvrdými rysy nebyli proměněni v podobu, kterou má sám náš Pán.

2K 3,6

Naše způsobilost je od Boha, který nás učinil způsobilými sloužit nové smlouvě, jež není založena na liteře, nýbrž na Duchu. Litera zabíjí, ale Duch dává život.

BEZ DUCHA ZABÍJÍ

Bible sama o sobě není ještě zárukou, že člověk, který ji čte, dojde k cíli, totiž ke Kristu. Je v ní nemálo krutostí, myslíme-li na "svaté války" Izraele, nemálo dobových názorů a lidského bloudění. Vytrhneme-li některé slovo ze souvislosti celku, můžeme jím vpravdě zabíjet a místo Božího pokoje a radosti zmnožit na světě bolest a utrpení. V dějinách církve bylo takových případů dost a nebezpečí zneužití trvá. Apoštol o tom ví, a proto zdůrazňuje, že litera zabíjí. K liteře Písem, která je zneužitelná našim fanatismem, nevědomostí, zaslepeností i pýchou, však smíme přistupovat s prosbou o Ducha Obživovatele. Ten jediný může vzít literu její hrůzu a dát z ní vzejít svému životu.

Bez Ducha svatého je Písmo pro nás zavřeno, i kdybychom je znali celé z paměti. Jenom Duchem se otvírá jeho nejhlubší smysl, jímž je Ježíš Kristus. A jen on sám je jediným ochráncem před zneužitím litery, která i v nejzbožnějších rukách jinak toliko zabíjí.

Ef 4,25 - 32

Proto zanechte lži a mluвьте pravdu každý se svým bližním, vždyť jste údy téhož těla. Hněváte-li se, nehřešte. Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce a nedopřejte místa ďáblu. Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými. Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost. A nezarmucejte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení. Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpuštějte si, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.

DUCH MŮŽE BÝT ZARMUCOVÁN

Slovem můžeme zarmoutit nejen člověka, naší řečí může být zarmucován i Duch svatý. Apoštol o tom mluví v souvislosti s hněvem, hořkostí a křikem.

Křesťan je člověk jako každý jiný, závislý na svém nervovém stavu, na své letoře či vnějších podmínkách. A přece je zcela jiný, protože na sobě nese pečeť Ducha svatého. Proto tím musí být poznamenána i jeho řeč, právě tak jako jeho vztah k bližním. Apoštol nežadá samoučelné ctnosti, ale vědomé členení svému "horšímu já" v zájmu druhých: nelžu, protože lež rozbíjí jednotu mezi člověkem, nezahálím, abych mohl odměnou za práci pomoci druhému, neříkám slova "mrzutá" (řecké slovo SAPROS znamená označení něčeho, co propadlo hnilobě, co je hnusné, špatné a už k ničemu), protože mohu dobrým, moudrým a laskavým slovem pomoci a potěšit.

Slyšíme-li výzvy, abychom nedopřávali místa ďáblu a nezarmucovali Ducha svatého, pak je to i z toho důvodu, abychom se příliš neomlouvali, jako by to a ono byl "jen" povahový rys, tlak okolností či nutná daň prostředí, v němž žijeme. Co nás odlučuje od Božího života (a to přece každý křesťan ví sám nejlépe), je zarmoucením Ducha svatého. A právě toho se láska vždycky nejvíce bojí.

1K 12,1 - 11

Pokud jde o duchovní dary, bratří, nechtěl bych vás nechat v nevědomosti. Pamatujete se, že když jste byli pohané, táhlo vás to neodolatelně k němým modlám. Proto vám zdůrazňuji, že žádný, kdo mluví z Ducha

Božího, neřekne: "Ježíš buď proklet", a že nikdo nemůže říci: "Ježíš je Pán", leč v Duchu svatém.

Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán; a rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všechno ve všech. Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu. Jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, druhému slovo poznání podle téhož Ducha, někomu zase víra v témž Duchu, někomu dar uzdravování v jednom a témž Duchu, někomu působení mocných činů, dalšímu zase prorocství, jinému rozlišování duchů, někomu dar mluvit ve vytržení, jinému dar vykládat, co to znamená. To všechno působí jeden a týž Duch, který uděluje každému zvláštní dar, jak sám chce.

ROZMANITOST OBDAROVÁNÍ DUCHA

Duchovní dary, tzv. charismata, dostala první církev v podobě, v níž sloužily nejplněji jejímu budování. Nebylo ještě Nového zákona v souboru, jak jej známe my, nebylo obecně platné normy, kterou si někdy ve 2. století n. l. církev vytvořila sbírkou (tzv. kánonem) novozákonních spisů. Dary Ducha však umožňovaly sboru život v Kristově učení, bránily scestí, svou mimořádností byly svědectvím o moci Vzkříšeného (např. řeč ve vytržení či dar uzdravování).

V každé době se církev musela vypořádat s jinými problémy a žila v jiném ohrožení; potřebovala pomoc Ducha svatého do konkrétní situace vždy v nové podobě. Proto jsou "rozdílná obdarování", protože svět dnes je jiný než tenkrát. Tak jsou církví svěřována stále nová charismata a jiná jsou jí jakoby odňata.

Duch svatý miluje rozmanitost, ne uniformitu. Každý z nás dostal svébytné obdarování ke společnému prospěchu (v. 7). Nemůžeme si žádný dar vynutit, i kdybychom jej potřebovali sebevíc - jako např. dar uzdravování. On dává, "jakž ráčí". Ale můžeme a máme své obdarování, které se nám zdá třeba velmi skromné a příliš civilní, postavit do služby Kristova lidu, aby ze všeho znělo: "Ježíš je Pán!"

Máme však o dary prosit a usilovat. Duch Svatý dá jak sám ráčí. Jsou křesťané, kteří o dary neprosí, jsou lhostejní k růstu či nerůstu sboru, ke spáse či nespáse svých bližních. Na druhé straně jsou ti, kteří si nějaký dar vynucují. Nedostanou ani ti ani ti. Máme o dary usilovat - to říká Písmo -, nechat ale na Duchu, jak obdaruje.

- svatou církev obecnou

MARTIN
LUTHER

*Svatost křesťanstva je v tom,
že Duch svatý lidem vnuká víru v Krista
a touto vírou je posvěcuje, to jest dává jim nové srdce ...
Takoví lidé se vyskytují vždycky,
byť jich nebylo více než dva nebo tři;
snad se s nimi setkáš jenom mezi dětmi.
Mezi dospělými jich bývá, žel, málo.*

L 6,12 - 13

V těch dnech vyšel na horu k modlitbě; a celou noc se tam modlil k Bohu. Když nastal den, zavolal k sobě své učedníky a vyvolil z nich dvanáct, které také nazval apoštoly.

ZROZENA Z MODLITBY

V temnu noci, na bezejmenné hoře se rozhodne, jestli se narodí církev. Podle toho, že se výraz "modlitba Boží" vyskytuje pouze jednou v celém Novém zákoně - a to zde, můžeme tušit, že je to modlitba zcela mimořádná, úpěnlivá prosba o světlo a o jistotu. Tady se rozhoduje, jak půjdou dějiny; zda se zrodí církev, v níž bude evangelium zvěstováno i deformováno. Ježíš vidí ty, kteří budou uzdraveni v jeho jménu a stejně tak vidí pobité a upálené v témž jménu, vidí lásku i nenávisť, službu i pyšné panování ve své církvi. Vidí všechny, kterým bude Pánem, i ty, kterým se stane loutkou, aby s jeho pravdou čachrovali a jeho moc podřizovali svým mocenským choutkám.

Proto je na modlitbě celou noc. Tato modlitba má svůj dávný předobraz v boji praotce Jákoba u potoka Jabok (Gn 32,22), trvajícím až do jitra. Tam i zde je to boj s Bohem. Boj s Bohem je začátek Izraele a týž boj je rozhodující i v samém počátku církve. Tak jako o Izraeli nerozhodl Jákob, o církvi nerozhodl ze své vůle Ježíš. Rozhodl Bůh. On bere na sebe zodpovědnost, z jeho vůle byl poklad evangelia uložen do hliněných nádob a to největší bylo svěřeno lidem, jako jsme my - omylným, zlým a hříšným.

L 6,13 - 17

Když nastal den, zavolal k sobě své učedníky a vyvolil z nich dvanáct, které také nazval apoštoly: Šimona, kterému dal jméno Petr, jeho bratra Ondřeje, Jakuba, Jana, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Tomáše, Jakuba Alfeova, Šimona zvaného Zélóta, Judu Jakubova a Jidáše Iškarioského, který se pak stal zrádцем. Sešel s nimi dolů a na rovině zůstal stát; a s ním veliký zástup jeho učedníků a veliké množství lidu z celého Judska i z Jeruzaléma, z pobřeží tyrského a sidonského.

STÁLE ZNĚJÍ JMÉNA

Co jméno, to nezastupitelný život, obdarování, vrcholy i pády. Však evangelium, které zná bezejmenné hory, na nichž se bojují zápasy s Bohem, nezná bezejmenné apoštoly. Za evangeliem stojí lidé, docela určití a skuteční, ne mytické anonymní osobnosti, ale lidé z masa a krve, lidé se jmény. I když první církev tak ostře odsuzovala Jidáše, "syna zatracení", přece jen se neodvážila vymazat z listiny apoštolů jeho jméno. Je zde a je apoštolem. Je zde i proto, abychom na tomto společenství apoštolů poznávali nedokonalost církve. Ježíš si nevyvolil hrdiny víry, ale Šimona a Jidáše.

Jména apoštolů jsou podpisy na zakládací listině církve, jména svědků Ježíšova vzkříšení, jména vybojovaná a darovaná. Na jejich svědectví stojí i naše víra v Ježíše Krista, který je Pánem. Vždyť nám předali to, co slyšeli, viděli a čeho se jejich ruce dotýkaly (1J 1,1). A proto je i jejich úřad vyslanců Kristových směrodatný a určující. Však podle toho, zda odpovídají apoštolské zvěsti, byly spisy první církve zařazeny či naopak odmítnuty ze souboru Nového zákona.

Při vši odůvodněné nechuti k instituci církve Pán Ježíš neponechává evangelium našim náladám a citovým hnutím. Svěřuje je přes všechno obrovské riziko zneužití církvi, jež má určitý řád a určitá jména, tj. služebníky Slova a svátostí. Jsou hodně nedokonalí, někdy víc než všichni ostatní. Můžeme se tím trápit a můžeme takové společenství šmahem odmítnout. Tím však ztrácíme ty, kteří stáli na začátku, a tak ztrácíme Krista, Pána nedokonalých a hříšných lidí.

Za ně se tenkrát modlil a tím nám dal příklad k napodobení.

Mt 16,13 - 17

Když Ježíš přišel do končin Cesareje Filipovy, ptal se svých učedníků: "Za koho lidé pokládají Syna člověka?" Oni řekli: "Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků." Řekne jim: "A za koho mě pokládáte vy?" Šimon Petr odpověděl: "Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého." Ježíš mu odpověděl: "Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích.

STAVÍ NA SKÁLE

Pán Bůh začíná vždycky u jednotlivce a své dílo nechá růst z nepatrných počátků. To je příběhem Abrahamovým vetkáno do historie Izraele. Ten, který uvěřil, se stal počátkem všeho Božího lidu, "Otcem věřících". Prorok Izaiáš jej pokládá přímo za skálu, na níž stál lid staré smlouvy: "Pohleďte na skálu, odkudž vyřati jste" (Iz 51,1 - 2).

Matouš psal pro Židy, kteří tedy mohli mít pro označení Šimona za "skálu" vnímavé porozumění. Abraham uvěřil - a tak začaly dějiny Izraele.

Šimon uvěřil a začínají dějiny církve (EKKLÉSIA, církev, je slovo neznámé všem ostatním evangelistům, zná je pouze Matouš a zde je uvádí poprvé). Na začátku, kterým je víra v Ježíše Krista, na začátku, který nedělá člověk, ale Bůh, pokračuje Kristus svou církví. Není to zásluha Petrova, ale působení Otce, který mu otevřel oči pro to největší, co člověk může poznat. Bůh má iniciativu dnes stejně, jako ji měl tenkrát, takže Kristus stále nachází ty, kteří mu uvěří. Touto vírou jsme pak nástupci Petra, který jako první vyznavač je nejspodnější vrstvou Kristovy živé stavby, jež nepodlehne zkáze.

Mt 16,21 - 24

Od té doby začal Ježíš ukazovat svým učedníkům, že musí jít do Jeruzaléma a mnoho trpět od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a třetího dne vzkříšen. Petr si ho vzal stranou a začal ho kárat: "Buď toho uchráněn, Pane, to se ti nemůže stát!" Ale on se obrátil a řekl Petrovi: "Jdi mi z cesty, satane! Jsi mi kamenem úrazu, protože tvé smýšlení není z Boha, ale z člověka!"

JAK SATANSKÁ TO TVÁŘ!

Není v evangeliu větších slov a slavnějšího pojmenování než to, které dal Pán Ježíš Šimonovi. A stejně tak nenajdeme v evangeliu tvrdších slov (pouze jedna výjimka: řekl totéž ďáblu na jeho pokušení; Mt 4,10) než tato. Není bez významu, že si církev čte nejen o své nepřemožitelnosti a "skalnatosti", ale také o satanských rysech svého lidského počátku, o svém nepochopení Ježíše a o vlastní cizosti vůči Boží cestě. Šimon se stal Ježíši překážkou a pohoršením a my, kteří jsme s Petrem svázáni zaslíbením, jsme s ním sjednoceni i v úplné protichůdnosti k Ježíšovu myšlení. Když mu projevil tak velikou důvěru, že mu dává klíče od království, stal se Petr v této důležitosti Ježíšovým mecenášem. Kárá ho a brání, aby šel cestou kříže, jako by jej měl v rukou a jako by s ním mohl disponovat podle uvážení.

Za všechny učedníky vyznal zástupně víru, teď je za všechny učedníky ztělesněním naprostého nepochopení. Proto slovo o satanu, řečené jemu, se týká nás, kdykoliv nás posedne myšlenka úspěchu, kdykoliv chceme vyřadit kříž a být úspěšní, mocní, uznávaní. V takových chvílích má církev Petrovu satanskou tvář. Tvář, nad níž je soud.

Avšak Petr, který je kamenem pohoršení, o nějž má Ježíš zakopnout, je přesto skalou, protože tu z něj udělal jeho Pán. I pro něj, který je teď Satanem, nepřítelem, protivníkem a ničitelem, je naděje - však slyší totéž slovo, jímž ho Ježíš zavolal od rybářských sítí: Jdi za mnou! Vrať se na cestu následování!

Církev se stane Ježíšovi největší překážkou, jestliže zapomene, že její místo není nad Ježíšem, aby jím vládla, ale za ním, aby ho následovala.

J 17,20 - 23

Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze

jejich slovo ve mne uvěří; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno - já v nich a ty ve mně; aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal a zamiloval sis je tak jako mne. Tehdy řekl Ježíš svým učedníkům: "Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne."

UŽ TEHDY MYSLEL NA NÁS

Ve své velekněžské modlitbě neprosí Pán Ježíš jenom za ty, kteří jsou kolem něj v učednickém kruhu. Dívá se dál a vidí právě nás, kteří jsme uvěřili apoštolskému svědectví. Modlí se za nás, abychom měli k sobě blízko a to v té jednotě, která se bude podobat vztahu Otce a Syna.

Máme-li nějaké představy o jednotě křesťanů, byť byly sebeodvážnější, jsou pořád jen matným odleskem skutečnosti, za niž se Ježíš modlí. Je tak veliká a plná, že je nedosažitelná i přes všechno naše dobře míněné úsilí. Ježíš se nespokojuje s málem, s ekumenickou snášenlivostí a korektností, on chce na Otci neskonale víc pro své: jednotu, která je jednotou mezi Otcem a Synem. Není rozhodující, že to ještě nevidíme, rozhodující je, že on, který s Otcem žije, se za tuto jednotu modlí.

V předchozí části modlitby slyšíme, že Pán Ježíš neprosí za svět. Jako by to byla sféra, která je ponechána sama sobě. Teď však, v prosbě za jednotu všeho Božího lidu, je zmíněna možnost uvěření světa. Proto nás tu má, abychom byli nástroje jeho záchrany, rozprostřené do nekonečného horizontu naděje.

J 17,24 - 26

"Otče, chci, aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já; ať hledí na mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval již před založením světa. Spravedlivý Otče, svět tě nepoznal, ale já jsem tě poznal, a také oni poznali, že jsi mě poslal. Dal jsem jim poznat tvé jméno a ještě dám poznat, aby v nich byla láska, kterou máš ke mně, a já abych byl v nich."

BUDEME VIDĚT SLÁVU

Církev je společenství nesené modlitbou svého Pána. Je to společenství, s nímž se on sdílí o lásku, kterou je sám milován, i o slávu, kterou má. Chce, abychom neviděli jenom to, co nás zmalomyslnuje a sráží, čeho je tolik, že si nevíme rady, - on chce, abychom viděli jeho slávu. Nikdy nemůžeme předem říci, kdy spatříme ve svém obyčejném a uspěchaném životě byť jen cípeček slávy, jež nás čeká. Štěpán ji nezahlédl v kostele, ale na popravišti, tam, kde to ve své opuštěnosti nejvíc potřeboval. I my ji uvidíme v pravý čas, protože jeho sláva není královský

luxus, ale mocné ujištění jeho blízkosti, o niž se smíme modlit s Tomášem Akvinským:

"Tuším tě, můj Pane, v zahalenosti.
Splň mi, oč tě žádám celou bytostí:
ať s odkrytou tváří tebe spatřit smím
a v tom zření slávy tvým jsem blaženým."

J 6,1 - 11

Potom odešel Ježíš na druhý břeh Tiberiadského jezera v Galileji. Šel za ním velký zástup, poněvadž viděli znamení, která činil na nemocných. Ježíš vystoupil na horu a tam se posadil se svými učedníky. Byly blízko židovské svátky velikonoční. Když se Ježíš rozhlédl a viděl, že k němu přichází četný zástup, řekl Filipovi: "Kde nakoupíme chleba, aby se všichni najedli?" To však řekl, aby ho zkoušel; sám totiž věděl, co chce učinit. Filip mu odpověděl: "Ani za dvě stě denárů chleba nepostačí, aby se na každého aspoň něco dostalo." Řekne mu jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona Petra: "Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě ryby; ale co je to pro tolik lidí!" Ježíš řekl: "Ať se všichni posadí!" Na tom místě bylo mnoho trávy. Posadili se tedy, mužů bylo asi pět tisíc. Pak vzal Ježíš chleby, vzdal díky a rozdělil sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl.

VYSTAČÍME S MÁLEM

Ježíš sytí hladové zástupy, a to tak, že dává chléb i rybu učedníkům, aby je rozdali jednotlivým lidem. Už první křesťané zde nacházeli - jak svědčí kresby v katakombách, v nichž se scházeli v dobách pronásledování - skrytý význam: zázračné sycení církve při večeři Páně.

Pět chlebů a dvě ryby je zanedbatelně málo ve srovnání s potřebou hladových lidí. Ale to "málo" jsme dostali z jeho rukou a naším úkolem není přemýšlet, jestli to stačí, šetřit tím - naším jediným úkolem je donést, předat, odevzdat. Ježíšova láska a jeho dary (tady smíme myslet na svátosti, jež ustanovil, i na evangelium) jsou odevzdávány do našich špinavých rukou, aby byli zachráněni ti, k nimž jsme posláni. Tím "málem", které nám Ježíš dává, církev žije a znovu se děje div, že jsou nasyceni všichni a ještě zbývá.

Protože on stojí za vším tím, co církev z jeho příkazu koná, může se nám nedokonalé lidské svědectví stát Božím slovem, z něhož dostaneme tolik síly, kolik potřebujeme, chléb a víno tělem a krví Páně a pokropení vodou celoživotním ujištěním jeho věrnosti.

J 6,12 - 15

Když se nasýtí, řekl svým učedníkům: "Seberte zbylé nalámané chleby, aby nic nepřišlo nazmar!"

Scbrali je tedy a naplnili dvanáct košů nalámanými díly, které z těch pěti ječných chlebů po jídle zbyly. Když lidé viděli znamení, které Ježíš učinil, říkali: "Opravdu je to ten Prorok, který má přijít na svět!" Když Ježíš poznal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho provolali králem, odešel opět na horu, zcela sám.

TAKHLE NÁM VŽDYCKY ODEJDE

Div nasycení zasazuje evangelista do blízkosti velikonoce. Už tím nepřímou naznačuje, jaká byla nálada v lidu, protože svátky Pésach jitrily zvláštním způsobem mesiášské očekávání. Svátky, jež připomínaly vyjití z Egypta a vítězství nad faraómem, umocňovaly dychtivost a touhu, aby se Mesiáš jako král Izraele postavil proti Římanům. A tu bylo Ježíšovo jednání pochopeno jako znamení, že tato chvíle nastala. Proto se ho chtějí zmocnit a učinit jej králem.

Avšak Ježíš odchází. Církev, která se jej chce jakýmkoliv způsobem zmocnit a disponovat jím, jej ztrácí. Chceme-li jej vtěsnat do svých představ, zůstane nám jen představa, ne on. Nebude králem podle naší chuti, aby prosazoval naše plány, protože je Král králů a Pán pánů. Není závislý na našich hnutích mysli. My však jsme zcela závislí na něm. V očekávání na jeho "málo", z něhož je marnotratná hojnost, se vždy znovu můžeme stávat pravou, tzn. na něj zcela odkázanou církví.

2K 6,14 - 16

Nedejte se zapřáhnout do cizího jha spolu s nevěřícími! Co má společného spravedlnost s nepravostí? A jaké spoluzití světla s temnotou? Jaký souzvuk Krista s Belialem? Jaký podíl věřícího s nevěřícím? Jaké spojení chrámu Božího s modlami? My jsme přece chrám Boha živého. Jak řekl Bůh: 'Budu přebývat a procházet se mezi nimi, budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.'

JSME JINÍ NEŽ DRUZÍ

Farizeus v Ježíšově známém podobenství děkuje za to, že není jako jiní lidé, přestupníci Zákona. Je to odlišnost pýchy - a ta je vždycky zlá. Apoštol teď radí k odlišnosti, pochopené jinak, totiž jako usilování o věrnost Kristu, jehož nemůže nikdo a nic nahradit. Proto se nemůžeme dát zapřáhnout do cizího jha a s těmi, jimž je vlastní, táhnout směrem, který vede od něj. Jho se vkládalo na šíji tažných zvířat a stalo se symbolem podřízenosti a znesvobodnění. Je lehké nechat se zotročit názorem či životním stylem většiny a zviklat se ve víře v toho, který se uprostřed nás prochází a jehož jsme chrám. Jsme přizpůsobiví - a ani nelze jinak, chceme-li s lidmi vyjít. Avšak naprosto jistě platí, že to, co nás odvádí od Krista, je jho, jež není pro nás. Jeho jho je rozkošné a břímě lehké - a to je právě určeno nám, kteří mu chceme zůstat věrni. Známý "farář z Arsu",

světec 19. století, pověděl výstižně: "Poznal jsem už hodně těch, kteří litovali, že se zřekli Krista a jeho církve - ale ještě ani jediného, který by litoval, že Kristu a církvi zůstal věrný!"

L 10,38 - 42

Když šel Ježíš s učedníky dál, vešel do jedné vesnice. Tam jej přijala do svého domu žena jménem Marta, která měla sestru Marii; ta si sedla k nohám Ježíšovým a poslouchala jeho slovo. Ale Marta měla plno práce, aby ho obsloužila. Přišla k němu a řekla: "Pane, nezáleží ti na tom, že mne má sestra nechala sloužit samotnou? Řekni jí přece, ať mi pomůže!" Pán jí odpověděl: "Marto, Marto, děláš si starosti a trápíš se pro mnoho věcí. Jen jednoho je třeba. Marie volila dobře; vybrala si to, oč neprijde."

VSEDE SE ZTRÁCÍ NERVOZITA

Kdyby nebylo Lukáše, tento všednodenní příběh, ba spíše epizoda, by upadl v zapomenutí. A přece je v něm skrytá návaznost na předchozí podobenství o milosrdném Samaritánu. Jeho jednáním je vyznačena láska k bližnímu. Příběhem setkání Ježíše s Martou a Marií, která následuje po podobenství, můžeme slyšet odpověď na otázku, co znamená milovat Boha z celého srdce, duše i mysli.

Marta odpovídá svou prací, starostí, službou, bojem o Ježíšovo dobro, Marie pokorným nasloucháním Ježíšových slov. A jen tato druhá odpověď je správná. Marta ve své lásce nepochybně chtěla vytvořit Mistru a jeho učedníkům pěkné prostředí, ale místo pokoje, který s ním vchází do lidských vztahů, prožívá pravý opak: v srdci je hořkost a v ústech výčitky. A přitom Marta bere Ježíše při vši starostlivosti méně vážné než její sestra; spíš bere vážně sebe jako hospodyně, svou povinnost, své pohostinství, svou službu. Nemá čas na to, co je teď důležitější než její práce: Ježíšovo slovo. Nemá čas se dát obdarovat jeho slovem, ačkoliv láska k Bohu se projevuje právě tím.

Nežijeme z toho, co děláme pro Ježíše. Z toho umí žít pýcha či ukřivděnost. Žijeme z toho, co on dělá pro nás, z jeho slova, z jeho lásky. Čím soustředěněji církev naslouchá, tím méně je zahořklou a vyčítavou Martou, tím je radostnější a nadějnější. Slyšet s Marií znamená ztrácet nervozitu těch, na nichž jakoby leželo všechno, a nabývat jistoty a pokoje.

Naslouchat Ježíši je ten největší čin lásky a oddanosti. Bez toho je vše další jen promarněnou energií.

L 19,37 - 40

Když už se blížil ke svahu Olivetské hory, počal celý zástup učedníků radostně a hlasitě chválit Boha za všechny mocné činy, které viděli. Volali: "Požehnaný král, který přichází ve jménu Hospodinově. Na nebi pokoj a sláva na výsostech!" Tu mu řekli někteří

farizové ze zástupu: "Mistře, napomeň své učedníky!"
Odpověděl: "Pravím vám, budou-li oni mlčet, bude
volat kamení."

AŽ NIKDY NEKŘIČÍ KAMENÍ

Byli roztrpčeni chválou, která zněla Bohu za Ježíše a jeho mocné činy i v pojmenování muže, jedoucího na oslu. Patrně je urážela i podobnost učednického jásotu s chrámovou liturgií, jež takto oslavovala samého Pána Boha. Ale Ježíš nevyšel farizeům vstříc a tuto chválu neumlčel. Něco drásavě pronikavého by zaznělo do žádaného ticha: křičelo by kamení.

Židé dobře rozuměli, jak křičí kamení. Je to volání rozvalin a trosek, záhuby a soudu. Umlčí-li někdo ty, kteří oslavují Boha, kteří Kristu zpívají píseň chvály, bude skřípavě pokračovat žalobný křik zkázy.

Slova Páně dávají nejhlubší smysl našemu scházení se při službách Božích. Má tu znít chvála "velikým hlasem". Zní-li, je stále ještě naděje pro svět, který je v nebezpečí zkázy. Běda, kdyby chvála Pánu Ježíši Kristu v našich ústech zmlkla a my se nechali zakřiknout, kdybychom se přestali radovat z jeho divů a milosti. Pak už by mohlo volat o naši největší vině jen kamení.

Nch 8,4 - 8

Znalec Zákona Ezdráš stál na dřevěném lešení, které k tomu účelu zhotovili; po pravici vedle něho stál Matitjáš, Šema, Anajáš, Úrijáš, Chilkijáš a Maasejáš, po levici pak Padajáš, Míšael, Malkijáš, Chašum, Chašbadána, Zeekarjáš a Mešulám.

I otevřel Ezdráš knihu před zraky všeho lidu, stál totiž výše než ostatní lid. Když ji otevřel, všechen lid povstal. Ezdráš dobrořečil Hospodinu, Bohu velikému, a všechen lid odpověděl s pozdviženými rukama: "Amen, amen." Padli na kolena a klaněli se Hospodinu tváří až k zemi. Nato Jéšua, Baní, Šerebjáš, Jamín, Akúb, Józabad, Chanan a Pelajáš, levitě, vysvětlovali lidu Zákon, zatímco lid stál na svém místě. Četli z knihy Božího zákona po oddílech a vykládali smysl, aby lid rozuměl tomu, co četli.

V CÍRKVI JE TŘEBA KAZATELNA

Kněz Ezdráš čte z knihy Zákona. Zde, na ulici, kde se sešel dychtivě poslouchající lid, není žádný oltář. Jen Kniha, v níž přichází Bůh do všedního dne unavených lidí. Bůh přichází v slovu: to pochopili ti, kteří se před ním v úctě klaní až do prachu. Dychtivá touha po Božím slovu a hluboká úcta jsou nepochybně poznávacím znamením Božího lidu tenkrát i dnes.

Slovo Boží zní Ezdrášovým posluchačům z kazatelny, která je vyvýšena

nad všechen lid (v. 5); tak je vyvýšené Boží slovo nad tím, co říká člověk. A přece toto Slovo, jež zaznívá z hebrejského Zákona, by nebylo srozumitelné, kdyby nebylo vykládáno a tlumočeno do řeči současnosti. Tehdejší Židé totiž po dlouhém pobytu v zajetí už mluvili aramejštinou a jenom v přetlumočení pochopili zvěst Zákona.

Nic se vlastně nezměnilo: i my slyšíme Boží slovo v přetlumočení do řeči svého života - a to je kázání, výklad Písma. Není to slohové cvičení kazatele a stejně tak ani promítnutí "náboženských" potřeb posluchačů. Je to cesta, po které k nám přichází Pán Ježíš Kristus, vlastní a nejhlubší smysl celého Písma.

Neh 8,9 - 12

Nehemjáš, který byl místodržícím, a kněz Ezdráš, znalec Zákona, a levité, kteří vystěhovali lidu Zákona, řekli všemu lidu: "Dnešní den je svatý Hospodinu, vašemu Bohu. Netruchlete a neplačte." Všechnen lid totiž plakal, když slyšel slova Zákona. Dále jim řekl: "Jděte, jezte tučná jídla a pijte sladké nápoje a poslejte dárky těm, kdo nemají nic připraveno. Dnešní den je zajisté svatý našemu Pánu. Netrapte se! Radost z Hospodina bude vaší záštitou." Také levité utěšovali všechny lid: "Utište se. Dnešní den je svatý, netrapte se!" I rozešel se všechny lid, aby jedli a pili a poslali dárky; uspořádali velmi radostnou slavnost, protože porozuměli slovům, která jim byla zvěstována.

SLYŠÍME TAM RADOST

Bez Ezdrášova a Nehemjášova výkladu by lid plakal dál. Dopadla na něj tíha slov Zákona, spatřil v jeho zrcadle svou tvář a poznal svou ubohost. Avšak Bůh nemluví proto, aby člověk svěsil hlavu a zoufal si. Cílem a posláním Písem není toliko zvěst o naší bídě a ubohosti. Oba vykladači do všeho nářku zvěstují, že Bůh chce pravý opak - totiž radost svého lidu. V té je ztajena skutečná síla těch, které si vyvolil: Radost Hospodinova budiž síla vaše!

Přitom Zákona, který tu zní, není právě radostná četba, pomyslíme-li na příkazy a zákazy, varování a předpovědi trestů, jež postihnou nevěrné. A přece Ezdráš a Nehemjáš teď vykládají tento Zákona ne k pláči, ale k potěšení. Dnes je možné jíst dobrá jídla a pít lahodné nápoje, dnes je možné se radovat, protože tento den patří Bohu a tím radosti.

Výklad těchto vůdců poexilního židovstva ukazuje směr, kterým půjde církev. Mírou všech, i těch nejtvrdsích míst Písma, je pro nás Pán Ježíš Kristus. Proto všude objevujeme radost a naději. Spisovatel G. Chesterton výstižně napsal: "Radost je mocným tajemstvím křesťana." Není z nás, ale z toho, který je středem evangelia, radostné zvěsti.

Iz 40,9

Vystup si na horu vysokou,

ty, která neseš radostnou zvěst Sijónu,
co nejvíc zesil svůj hlas,
ty, která neseš radostnou zvěst Jeruzalému,
zesil jej, neboj se!
Řekni judským městům:
"Hle, váš Bůh!"

JSME ZVĚSTOVATELÉ POTĚŠENÍ

Unavený a dlouholetým zjetím v cizí zemi zdecimovaný Boží lid, nazývaný zde Sión a Jeruzalém, je pokládán Bohem za schopného zvěstovat povzbuzení a potěšení. Bůh nepoužívá k této službě anděly, ale nás, stejně unavené a stísněné, kteří zvěst evangelia máme vyřídit hlasitě a beze strachu. I nás obkličuje strach a smutek, ale Pán Bůh v nás vidí zvěstovatele radostné zprávy o Ježíši Kristu. Proto je úkolem církve vytrvat, navzdory tomu, co si o výsledku svého zvěstování rezignovaně myslí, navzdory nechápavosti posluchačů a zdánlivému nezájmu. Náš Pán nám dal rozkaz, abychom neztichli, ale povýšili svůj hlas a nebáli se. To ostatní už je jeho věc.

Mk 10,48 - 52

Přišli do Jericha. A když vycházel s učedníky a s velkým zástupem z Jericha, seděl u cesty syn Timaiův, Bartimaios, slepý žebrák. Když uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, dal se do křiku: "Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!" Mnozí ho napomínali, aby mlčel. On však tím více křičel: "Synu Davidův, smiluj se nade mnou!" Ježíš se zastavil a řekl: "Zavolejte ho!" I zavolali toho slepého a řekli: "Vzchop se, vstaň, volá tě!" Odhodil svůj plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. Ježíš mu řekl: "Co chceš, abych pro tebe učinil?" Slepý odpověděl: "Pane, ať vidím!" Ježíš mu řekl: "Jdi, tvá víra tě zachránila." Hned prohlédl a šel tou cestou za ním.

CÍRKEV PŘEKÁŽEJÍCÍ A POMÁHAJÍCÍ

Marek mluví o lidech z Ježíšovy těsné blízkosti, kteří křičícího žebráka kárali, "přimlouvali mu, aby mlčel." Právě tak domlouvali učedníci těm, kteří nesli své děti k Ježíši (Mk 10,13). Pořád jedno a totéž: církev, která odrazuje od Ježíše, která člověku brání dostat se do jeho přítomnosti. Stojí za to si uvědomit, že my, kteří jsme kolem Ježíše, můžeme být pro lidi největší překážkou a můžeme je odrazovat a od Ježíše odhánět. Řovzdech Juliána Greena není asi nijak bolestínsky přepjatý: "Někteří lidé, čím víc věří, že se blíží Bohu a žijí pro něj, jsou tím méně lidští. Ctnost z nich udělala žulu."

Církev však při vši své lidské ubohosti, jež leckomu nezřídka brání na cestě k opravdové víře, je Ježíšovým nástrojem. Ti, kteří bránili Bartimaiovi, dostávají rozkaz, aby ho zavolali. Mohl to udělat sám. Neudělal. Použil

těch, kteří takto poznali, že jejich úkolem není odrazovat a kárat, ale zvěstovat Ježíšovo milosrdenství. Všelijak zatížené a nechápající církvi dává její Pán zvěstovat, co svět i každý jednotlivý člověk potřebuje slyšet: "Dobré myslí buď, vstaň, volá tě!"

L 21,1 - 6

Ježíš pozoroval, jak bohatí vhazují své dary do chrámové pokladnice. Uviděl i jednu nuznou vdovu, jak tam hodila dvě dobré mince, a řekl: "Vpravdě vám pravím, že tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní. Neboť ti všichni dali dary ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku: dala všechno, z čeho měla být živa."

Když někteří mluvili o chrámu, jak je vyzdoben krásnými kameny a pomětnými dary, řekl: "Přijdou dny, kdy z toho, co vidíte, nezůstane kámen na kameni, všechno bude rozmetáno."

NAČ SE TO DÍVÁTE?

Tak tvrdě dělá Ježíš otazník nad velikostí chrámových kvádrů, nad jejich zdobností a krásou. Tak tvrdě i nám ukazuje, že církev nestojí na tom, co imponuje a ohromuje, ať to jsou kameny či úctyhodné dary bohatých. To vše jej nechává chladným, ale neznámá vdova se svou ubohou troškou se stává předmětem jeho pozornosti. Těch dvou haléřů si nikdo ani nevšiml, jen Ježíš. Jen on ví, že v nich je všechno, budoucnost, plány, naděje - zkrátka celý člověk. V nich se vdova dávala Bohu celá a odevzdávala se mu na milost a nemilost.

Pán Ježíš nám znovu připomíná, že zcela nenápadně dala ona žena Bohu všechno. Na tom závisí skutečný život církve: na nenápadných a neokázalých činech lásky, poslušnosti a důvěry. Na tom záleží, zda dáme svému Pánu jen něco, nebo všechno.

Když se my díváme na církev, vidíme to, co pro Pána Ježíše není důležité, i když nám to připadá závažné: její vnější podobu a tu tam i jistý úspěch. Když on se dívá, všímá si toliko naší ochoty dát se mu bezzbytku.

Mt 28,19

Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého.

KŘEST VE JMÉNU TROJICE

Přes všechnu rozdílnost křesťanstva zůstává křest (o jehož vnější formě ponoření či pokropení se nemálo diskutuje) základním pojítkem církve. Nad každým z nás byla vyslovena tři jména, jež patří neoddělitelně k sobě a tvoří tajemství Boží existence. Pán Ježíš si nikdy neliboval v prázdných formalitách, naopak proti nim vystupoval se vší autoritou - proto nám ve způsobu křtu ve jménu Trojice nezanechal formulku, ale svůj veliký dar.

Tam, kde je vzýván Otec, Syn i Duch svatý, tam je tajemství Boží lásky rozprostřeno nad lidským životem. Tím trojím jménem jednoho Boha může být každému z nás dosvědčeno, že tomuto Bohu patříme, protože nás stvořil, vykoupil a posvětil.

Když jsou uředníci vybidnuti ke křtu ve jménu Trojice, nemohou na tom sami nic změnit. Křest má stále tuto základní podobu, kterou stanovil Pán Ježíš: ve jméno Otce, Syna i Ducha svatého. I my jen opakujeme to, co on stanovil závazně pro všechny národy. Konáme určitý úkon, avšak věříme, že v něm neviditelně působí. Křest svou jednoduchostí a strohostí omezuje naši výmluvnost, abychom vzýváním trojího jména Božího slyšeli, na kom zcela závisí náš život.

L 12,29 - 32

A neshánějte se, co budete jíst a co pít, a netrapte se tím. Po tom všem se shánějí lidé tohoto světa. Váš Otec přece ví, že to potřebujete. Vy však hledejte jeho království a to ostatní vám bude přidáno. Neboj se, malé stádce, neboť vašemu Otci se zalíbilo dát vám království.

NIC NÁM UŽ KRÁLOVSTVÍ NEVYRVE

Kdyby naše budoucnost závisela na našem hledání Božího království, na naší poslušnosti a víře, kdyby vše stálo a padalo naplněním Ježíšových výzev, pak bychom byli zatíženi zodpovědností k neunesení. Celý život by byl naplněn úzkostí, zda Boží království najdeme a zda se z něj svým hříchem navždy nevyloučíme. Čím to člověk s Pánem Bohem myslí vážněji, tím víc zjišťuje svou neschopnost a tím víc se bojí sám sebe, největší překážky v hledání Království.

Ale Ježíš říká své "Neboj se!" Nezáůstává jen u toho, co nepochybně máme dělat celou energií své víry, všemi silami a opravdovou vůlí. Tak končí všechny zákony, mravouky a lidská učení, stále vybízející, ale nezachraňující. Ježíš nekončí u výzvy - "Hleďte!", ale jistotou, že navzdory výsledku celého hledání zalíbilo se Otci dát Království maličkému stádku, nevěrným, nechápavým a hříšným uředníkům.

Takové je evangelium: výzva a zaslíbení, příkaz k hledání Božího království i jistota, že rozhodující není naše snaha, ale Otcovo smilování, jež všechnu naši nekodonalou snahu nevýslovně přesahuje. Hleďte království Boží, jako by vám šlo o život (a ono také jde), avšak vezte, že navzdory všemu svému troskotání to království už máte a je navždy a neodvolatelně vaše, neboť Otci se zalíbilo dát je vám!

1J 4,1 - 6

Milovaní, nevěřte každému vnuknutí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha; neboť mnoho falešných proroků vyšlo do světa. Podle toho poznáte Ducha Božího: Každé vnuknutí, které vede k vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, je z Boha; každé vnuknutí,

teré nevede k vyznání Ježíše, z Boha není. Naopak, je to duch antikristův, o němž jste slyšeli, že přijde, a který již nyní je na světě.

Vy však jste z Boha, děti, a zvítězili jste nad falešnými proroky, protože ten, který je ve vás, je větší než ten, který je ve světě. Oni jsou ze světa; proto z nich mluví svět a svět je slyší. My jsme z Boha; kdo zná Boha, slyší nás, kdo není z Boha, neslyší nás. Podle toho rozeznáváme ducha pravdy a ducha klamu.

ROZHODNUTÝ BOJ

Už v prvním století musele církev dávat dobrý pozor, aby jí nebyl podstrčen jiný Ježíš Kristus, než ten, jehož dosvědčovali apoštolé jako narozeného, zemřelého a vzkříšeného. Tehdejší době víc vyhovoval Ježíš "duchovní", netělesný, myšlenka a božský ideál, který s lidským tělem neměl nic společného. Proto bylo třeba být na stráži. A rozlišovací dělítko pravdy a lži bylo celkem jednoduché - kde je Kristus ošizen o své lidství, tam je v činnosti duch Antikristův.

Od té doby to máme složitější. "Duch Antikristův" se může projevit v jiných a méně nápadných podobách, evangelium se lehce zamění s podobnou nahrázkou. Tím víc je třeba "zkoušovat duchy" a vynaložit všechnu námahu k rozpoznání učení apoštolů a svévolných lidských nápadů, do nichž se promítá svod a mocné dílo podvodu. Tento zápas o Kristovu pravdu není uložen odborníkům či hlavám církve, ale nám všem. Je to vposledu boj s mocí temností, která působí, že z dobrého se stává zlé, z domu modlitby lotrovská peleš a z Božího slova slovo pokušení. Avšak tento boj, který je nám uloženo vést, je už rozhodnut. Vždyť větší je v nás, než ve světě, silnější je Kristus než Antikrist. Ten, který si nás přivlastnil, a proto nám dává úkol zkoumat duchy, je větší než patron Isti a klamu. A proto církev dosud žije.

Sk 12,1 - 10

V té době král Herodes krutě zasáhl proti některým bratřím. Mečem dal popravit Jakuba, bratra Janova. Když viděl, že si tím získal židy, rozkázal zatknout také Petra. Byly právě velikonoce. Zmocnil se ho, dal ho zavřít do vězení a hlídat čtyřmi strážemi po čtyřech vojácích. Chtěl ho po velikonocích veřejně soudit. Petra tedy střežili ve vězení a církev se za něj stále modlila k Bohu. Noc předtím, kdy jej chtěl Herodes předvést na soud, spal Petr mezi dvěma vojáky, spoután dvěma řetězy, a strážé před dveřmi hlídaly vězení. Najednou u něho stál anděl Páně a v žaláři zazářilo světlo. Anděl udeřil Petra do boku, vzbudil ho a řekl: "Rychle! Vstaň!" A s Petrových rukou spadly řetězy: "Anděl mu řekl: "Opásej se a obuj se!" Petr to udělal a

anděl ho vyzval: "Vezmi si plášť a pojď za mnou." Petr následoval tedy anděla ven z vězení, ale nebyl si jist, zda to všechno je skutečnost; myslel si, že má vidění. Prošli první stráží, pak druhou, a přišli k železné bráně, která vedla do města; ta se jim sama od sebe otevřela. Vyšli ven, prošli jednou ulicí, a tu mu náhle anděl zmizel.

KDYŽ SE CÍRKEV MODLÍ

Církev je církví v plném slova smyslu tehdy, když se modlí, když před trůn Ježíšův přináší bídu, strach a ohrožení druhých. Nic jiného často dělat nemůže, než se přimlouvat, připomínat Bohu trpící, vězněné, hladové, ponížované a urážené. A přece je to víc než to, čím vládne Herodes Agrippa, střežící ve vězení apoštola Petra. Má mocnější zbraň, které neodolá ani sebepevnější vězení.

Není rozhodující, že ne vždycky se končí jako zde, vysvobozením a viditelným vyslyšením. Za apoštola Pavla se dozajista modlilo mnoho lidí a skončil na popravišti. Jde o vědomí, že jsme zodpovědni za ty, kteří potřebují pomoci, a že je smíme odevzdávat Božímu slitování, které má s každým člověkem jiné plány, avšak na každého člověka je strháváno přímluvami Kristova lidu.

SK 12,11 - 17

Teprve nyní se Petr vzpamatoval a řekl: "Teď už vím, že Pán opravdu poslal svého anděla, vysvobodil mne z ruky Herodovy a uchránil od toho, co si přál židovský lid."

S tím vědomím šel do domu Marie, matky Jana, zvaného Marek. Tam se shromáždilo mnoho lidí a modlili se. Když Petr zatloukl na domovní dveře, přišla služka jménem Rodé, aby se zeptala, kdo to je. Tu poznala Petrův hlas, ale samou radostí hned neotevřela a běžela dovnitř oznámit, že Petr stojí přede dveřmi. Ale oni jí řekli: "Ty ses zbláznila!" Ona však trvala na tom, že je to pravda. Řekli jí: "Tak to musí být jeho duch!" Ale Petr stále tloukl. Šli tedy otevřít a užasli, když ho spatřili. Pokynul jim rukou, aby je uklidnil, a vypravoval jim, jak ho Pán vyvedl z vězení; nakonec jim řekl: "Povězte to Jakubovi a ostatním bratřím." Pak odešel z města.

A STOJÍ ZA ZAVŘENÝMI DVEŘMI

Dveře žaláře se otevřely hned, ne tak dveře, za nimiž se modlí církev. Ten, o kterého prosili, stojí za dveřmi a nemůže se dostat dovnitř. Dívka Rodé mu nejprve neotevře pro radost a ti, kterým dvakrát zvěstuje, že Petr přišel, ji poprvé odbudou až příkré a podruhé připouštějí, že je to jeho

duch.

Tak chatrná bývá naše víra, když se modlíme: nevěříme ve vyslyšení. Církev se přimlouvá v ustavičné modlitbě za vysvobození Petra - a když jí ťuká na dveře, pokládají to všichni za halucinaci a šalbu, za něco zcela nemožného.

Modlíme-li se za zázrak, musíme s ním od první chvíle počítat. A když se stane, smíme jej v důvěře i radosti Božích dětí brát tak samozřejmě, jako tisíce maličkostí z štědré ruky Otcovy. Vždyť když my se modlíme, on už jedná.

Ez 16,5 - 6

Žádné oko nad tebou nepojala lítost, aby ti aspoň něco z toho udělali ze soucitu s tebou. V den svého narození jsi byla pohozena v poli, protože jsi vzbuzovala hnus. Tu jsem šel kolem tebe a uviděl tě, jak se třepeš ve vlastní krvi, a řekl jsem ti, když jsi ležela ve vlastní krvi: Žij! Řekl jsem ti, když jsi ležela ve své krvi: Žij!

ŽIJE, I KDYŽ KRVÁCÍ

Taková je tedy "panna Jeruzalémská", tzn. Boží lid, který je v Novém zákoně připodobněn nevěstě Beránkově: leží ve své krvi, ve své bídě, takže kolemjdoucí jí má pocit znechucenosti, ošklivosti a štítivosti. Tak začíná její život, nic pěkného a povznášejícího. Ale ten, který šel kolem, se jí ujal, i když byla nepohledná a plná bídy. Ujal se jí tím, že k ní promluvil: "Žij!"

Krví odtéká život. A použijeme-li tohoto obrazu pro církev, pak i ona stále krvácí a ztrácí život. Mnohokrát už téměř nedýchala a zdálo se, že s lidem Kristovým je konec, že skutečná víra už zmizela, že církev zemře. Ale ona žije, byť ve své krvi, ve své bídě, ubohosti a malosti. Je to vpravdě mystérium, že se nikdy nestala mrtvolou, ale i ve své krvi zůstala živým tělem Kristovým. Příliv jeho života je větší než naše odumírání, vyčerpanost a duchovní krvácení. Znovu a znovu to přece prožíváme při svaté večeři Páně.

Mt 18,15 - 17

Když tvůj bratr zhřeší, jdi a pokárej ho mezi čtyřma očima; dá-li si říci, získal jsi svého bratra. Nedá-li si říci, přiber k sobě ještě jednoho nebo dva, aby, ústy dvou nebo tří svědků byla potvrzena každá výpověď. Jestliže ani je neuposlechne, oznam to církvi, jestliže neuposlechne ani církev, ať je ti jako pohan nebo celník.

JEDNEJ S NÍM JAKO S CELNÍKEM

Náš bratr nemá být ponížen a zahanben. Jde přece o to získat ho znovu pro Boží království, od něhož jej odděluje hřích. Nezískáme jej

patrně nikdy, jestliže jeho vinu rozhlásíme ostatním; v tomto zveřejnění již odsudek a rozsudek, zatímco láska vždycky šetří cti. Svátý Augustin dává těm, kteří se odváží jít k provinilému bratru, místo aby o něm mluvili s druhými, ujištění: "Když miluješ bratra, otevíráš mu zrak, aby uviděl Boha".

Možná, že to všechno nepomůže, dokonce ani nový pokus s dvěma dalšími, kteří mají zaručit potřebnou míru objektivity. Teprve teď přichází ortel, když se to předtím dozvěděla celá církev: "Ať ti je jako pohan a celník".

Ježíš nezná nic jiného. Od farizea by to znělo jako konečný rozsudek: Pro pohany a celníky nebyla u farizeů naděje. Odepsali je z Boží milosti. Ježíš však s takovými lidmi jí a pije; vyčítali mu dokonce, že je "přítel celníků". Pohanskou ženu, žebrající o drobečky lásky, neodstrčí, ale dá jí nejkrásnější svědectví: "Ženo, veliká je tvá víra!" Proto pro církev je pohan a celník vždycky jen člověkem, kterého má Ježíš rád. A možná že právě nepolepšitelné musí mít církev o to víc ráda; vždyť ten nejhorší nám má být jako pohan a celník.

Mt 18,18 - 20

Amen, pravím vám, cokoli odmítnete na zemi, bude odmítnuto v nebi, a cokoli přijmete na zemi, bude přijato v nebi.

Opět vám pravím, shodnou-li se dva z vás na zemi v prosbě o jakoukoli věc, můj nebeský Otec jim to učiní. Neboť kde jsou dva nebo tři shromáždění ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.

VŠECHNO NA TOM STOJÍ

Židé potřebovali pro platnou bohoslužbu deset mužů, Ježíšovi stačí už dva, kteří se sejdou v jeho jménu, aby byl s nimi. A pak už je toto společenství církví a má nesmírnou moc: svázat i rozvázat na nebi, stejně tak jako cokoliv si vyprosit na nebeském Otci.

Církev bez něj nemá právo ani schopnost k tak velkým věcem. Bez něj je vždy, když se schází jinak než "v jeho jménu", tzn. v duchu jeho důvěry v Otce a jeho lásky, která se dává v oběť. Nesplňujeme-li tuto podmínku, nemáme právo si přivlastňovat to, co nám nepatří. Jen v přítomnosti Ježíše Krista nebude zneužita modlitba ani moc rozvázání a zadržení. Modlitba bude vždycky v duchu Otčenáše a ona přenesmírná moc zůstane v rukou milostivých, jež i lotru na kříži otevřely bránu do Království.

2K 5,17 - 19

Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pominulo, hle, je tu nové!

To všechno je z Boha, který nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření. Neboť v Kristu Bůh usmířil svět se sebou. Nepočítá lidem jejich provinění a nám uložil zvěstovat toto smíření.

SLOUŽÍME SLOVEM SMÍŘENÍ

Názory na smysl práce církve bývají hodně rozmanité: společenští lidé čekají vytváření přátelských mezilidských vztahů, čínorodé povahy staví nejvýše aktivní zasahování ve jménu pravdy a spravedlnosti, umělecky založení si žádají spíše předávání kulturních hodnot minulosti, jež mají církev propojit s dneškem. Nic z toho nelze samozřejmě vyřadit, ale to nejdůležitější leží pravděpodobně ještě jinde; nejdůležitější proto, že nikdo jiný kromě církve nemůže tuto úlohu převzít. Je to zvěstování smíření, jež se stalo v Kristu.

Slovo o smíření není propaganda, ale svobodné a jásavé povolání, že pro každého člověka je naděje, že není beznadějných případů, protože svět je Kristem uveden (aniž by to věděl) do souladu s Bohem. To je "služebnost", tedy úkol, pověření a funkce církve, ba sám její smysl a poslání: zvěstovat člověku dneška, že Pán Bůh se s ním už jednou a navždy smířil, že mu odpouští a začíná s ním znovu.

Slovo smíření mezi Bohem a člověkem, slovo o spáse Kristově, je nám svěřeno k záchraně celého světa. Zvěstujeme Boží lásku, kterou můžeš pošlapat, zneuctít a zlehčit, avšak ona zůstává bezpodmínečná a větší než ty, člověče světa, po němž tekla krev Ježíšova.

Smířením bylo rozhodnuto o všem a neviditelná budoucnost Boží už prorůstá i naše malé životy. Svět není proklet, ale vykoupen. Toto zvěstovat je výsostrný úkol církve.

- svatých obcování

**GEORGES
BERNANOS**

*Život mě učí, že nikdo na světě není potěšen,
než ten, který sám potěšil,
a že nepřijímáme nic, než co jsme předtím dali.
Mezi námi je pouhá výměna - pouze Bůh daruje,
jen on.*

Fp 1,1 - 2

**Pavel a Timoteus, služebníci Krista Ježíše, všem
bratřím v Kristu Ježíši, kteří jsou ve Filipech, i
biskupům a diakonům: Milost vám a pokoj od Boha
Otce našeho a Pána Ježíše Krista.**

JE ADRESOVÁN SVATÝM

Slovo "svatý", uvedené v původním textu v adrese epištoly, (v tomto překladu volně "bratr") nám zní většinou ve významu, který v sobě nemá: dokonalý, mimořádně charakterní, vzorový člověk, rytíř bez bázně a hany. Takovou "svatost" přechasto přibarvila legenda a běžná lidská touha mít někoho, jemuž se lze obdivovat. Takto svatí Filipenští nebyli, apoň podle napomenutí apoštola ne; zřejmě i v tomto sboru Pavlem tolik milovaném nebylo daleko k sváru a k sobectví (2,3 - 4). Ale on nepíše "svatým v nebi", kteří už nejsou lidsky křehcí, nepíše svatouškům, kteří mají dvojí tvář; apoštol adresuje svůj dopis "svatým v Kristu Ježíši." Píše žaláříkovi, který ho kdysi věznil, avšak teď je vírou v Krista svatým, obchodníci s textilem Lydii, těm, kteří tam vedli svůj obyčejný život.

Svatým se člověk nestává tím, co dokáže, vytrpí a podstoupí, ale jen a pouze tím, že uvěří v Ježíše Krista, že se dá strhnout jeho mocí, že mu otevře srdce a žije s ním. Jsme svatí jeho svatostí - a to ne někteří, ale docela všichni, funkcionáři církve i poslední její člen. Nám všem zní pozdrav, předznamenávající vše v našem životě milostí a pokojem.

Fp 1,3 - 5

**Děkuji Bohu svému při každé vzpomínce na vás a v
každé modlitbě za vás všechny s radostí prosím; jsem
vděčen za vaši účast na díle evangelia od prvního dne
až doposud.**

KDYŽ VZPOMÍNKA BUDÍ VDĚČNOST

Co všechno prochází naší myslí, když vzpomínáme na lidi, s nimiž jsme se setkali! Hněv, hořkost, nechuť, lhostejnost, ale také radost a vděčnost za zjasnění života, za povzbuzení, za růst, kterému napomohlo darované setkání. Filipenští byli pro Pavla, vězně pro evangelium, důvodem děkovné modlitby. Vedli ho - svou prostou existencí - k radostné chvále, která přehlušila strach a úzkost. Od prvního dne, kdy jim kázal, vzali vážně evangelium, vzali je za svou věc. Vzali za své apoštolovy obtíže, starosti,

riziko. Ani zvěstovatel Pavlova formátu by nevystačil se silami, kdyby neměl ty, kteří ho podírají a jsou účastníky téhož děje, kterým apoštol žije. Ví, že není sám, ale má bratry a sestry.

Pán Ježíš nás neposiluje jen Slovem, ale také lidmi, za něž smíme být vděční. A má to být také opačně; kdyby jen jeden člověk na nás mohl vzpomínat s vděčností Pánu Bohu a náš život byl důvodem chvály, pak jsme nežili nadarmo.

Fp 1,6 - 8

A jsem si jist, že ten, který ve vás začal dobré dílo, dovede je až do dne Ježíše Krista. Vždyť právem tak smýšlím o vás všech, protože vás všechny mám v srdci jako spoluúčastníky milosti, i když jsem ve vězení, zodpovídám se před soudem a obhajuji evangelium. Bůh je mi svědkem, jak po vás všech vroucně toužím v Kristu Ježíši.

ON SVÉ DÍLO DOKONČÍ

Epištola do Filipis nám může dát z mnoha stran nahlédnout do významu článku Apostolika "svatých obcování". Kde je skutečností - a to je vždycky, jsou-li lidé spolu kvůli Kristu -, tam jeden druhého potřebuje a probouzí se táž touha, kterou měl apoštol po Filipenských. Nemůžeme si dozajista se všemi stejně rozumět ani ve sboru, ale Kristův život v nás budí zodpovědnost za druhé a neméně lásku, která miluje, i když nerozumí.

Společenství, jemuž Pavel dal tolik lásky, je ovšem stále ohroženo. Únava a vnitřní zemdlenost, zvykovost a tradičnost, to všechno stojí připraveno k útoku. Ale to dílo přece nezačal apoštol a on by je sotva dovedl ke zdárnému konci. Je to dílo Kristovo, za nímž stojí, neopustí je, ale slavně naplní.

A přesně to je naše situace, ať statistiky říkají cokoliv.

Fp 1,9 - 11

A za to se modlím, aby se vaše láska ještě víc a více rozhojňovala a s ní i poznání a hluboká vnímavost; abyste rozpoznali, na čem záleží, a byli ryzí a bezúhonní pro den Kristův, plní ovoce spravedlnosti, které z moci Ježíše Krista roste k slávě a chvále Boží.

MUSÍME VOLIT A ODLIŠOVAT

Apoštol vyprošuje pro své přátele takovou lásku, jež nezůstává jen v oblasti citů, ale hýbe všemi rozvažovacími schopnostmi. Vždyť je třeba se rozhodovat a někdy volit ze dvou zel to menší. I když měli první křesťané v rukou Starý zákon, i když my máme apoštolskou zvěst v knihách Nového zákona, při volbě vždycky zůstává možnost mýlky. Však ani v Písmu nelze najít přesnou odpověď na každou dílčí otázku a přesné řešení našich jednotlivých problémů.

Pán Bůh nám ukázal svým slovem hlavní směr, ale každý z nás si musí v

tomto směru cestičku všedního dne prošlapat sám. Nejde to jinak, než že používáme plně svůj rozum a úsudek. Budiž od nás vzdálena všechna zaslepenost a zatvrzelost fanatiků, protože láska, jež tvoří základní předznamenání křesťanského života, vždy vidí, rozvažuje, myslí a usuzuje. Boží láska teprve formuje rozum, aby při vši omylnosti, patřící bytostně k našemu životu, přesto rozeznával, na čem skutečně záleží, co je v Božím pohledu hodnotou a co nikoliv.

Fp 1,12 - 14

Rád bych, bratří, abyste věděli, že to, co mě potkalo, je spíše k prospěchu evangelia, takže po celém soudu i všude jinde je známo, že jsem vězněn pro Krista, a mnohé bratry právě mé okovy povzbudily, aby se spolehli na Pána a s větší smělostí mluvili beze strachu slovo Boží.

JE TO K PROSPĚCHU EVANGELIA

Je to skutečně neuvěřitelné, ale evangelium bývá na největším postupu tehdy, když se o ně bojíme, když všechny okolnosti jdou napříč, když už se to s ním všechno houpá. Právě tehdy proskočí jeho hlas tam, kde dosud bylo ticho, a jeho zvěstovatelé, i když umlčeni, je rozlašují nejmocněji. Apoštol píše svým přátelům, že jeho věznění kvůli Kristu se rozneslo po celém pretoriu. Tam bývala ubytována jako v dnešních kasárnách stráž, vojáci, hlídající vězně. Armáda, vyslovující jméno císařovo, teď vyslovuje jméno Kristovo ve spojitosti s vězněným vyznavačem. A místo pravděpodobné ustrašenosti se u Pavlových následovníků, kteří káží Krista, objevuje spíše smělost, okovy apoštolovy je povzbudily, ne polekaly.

Je to všechno jinak, než odhadujeme. Protože je tu Kristus, protože jedná, všechno musí sloužit prospěchu evangelia. A to, co my vidíme jako konec, je vždycky smyslupné a slavné pokračování.

Fp 2,1 - 5

Je-li možno povzbudit v Kristu, je-li možno posílit láskou, je-li jaké společenství ducha, je-li jaký soucit a slitování: dovršte mou radost a buďte stejné myslí, mějte stejnou lásku, buďte jedné duše, jednoho smýšlení, v ničem se nedejte ovládat ctižádostí ani ješitností, nýbrž v pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe; každý ať má na mysli to, co slouží druhým, ne jen jemu.

SMĚŘUJEME K JEDNOTĚ

Sotva je žádoucí, abychom se na všechno dívali stejnýma očima. Taková uniformní jednota postojů by byla zradou na díle Stvořitele, Boha nikoliv stejnosti, ale nekonečné rozmanitosti. Každý křesťan je Boží originál a oslavuje jej právě svou neopakovatelnou individualitou. Když apoštol

volá k jednotě smýšlení, pak mu jde o ten nezákladnější vztah k Ježíši Kristu, našemu Pánu. V této poslední rovině můžeme teprve poznat, jak bytostně patříme k sobě a jak jsme si blízko; že větší je to, co nás spojuje, než co nás dělí. Nejde pak o jednotu v názorech a o připodobnění se v mentalitě otroka či vychytralce našemu bližnímu. Jde spíš o jednotu v lásce k Ježíši, jehož myšlení se snažíme připodobnit. A to je myšlení Božího služebníka, který jde za člověkem a myje mu páchnoucí nohy.

Fp 2,12 - 15

A tak, moji milí, jako jste vždycky byli poslušní nikoli jen v mé přítomnosti, ale nyní mnohem více v mé nepřítomnosti s bázni a chvěním uvádějte ve skutek své spasení. Neboť je to Bůh, který ve vás působí, že chcete i činíte, co se mu líbí. Všechno dělejte bez reptání a bez pochybování, abyste byli bezúhonní a ryzí, Boží děti bez poskvrny uprostřed pokolení pokřiveného a zvráceného. V něm sviťte jako hvězdy, které osvěcují svět.

OPRAVDU S BÁZNÍ A TŘESENÍM?

Několikrát použil apoštol ve svých dopisech tento výraz jako opak neomylné samolibosti, jež si je příliš jista. Výzva ke konání spasení v bázni a třesení je varování před duchovní pýchou. Dozajista pak může platit Janova jistota, že "láska dokonalá ven vyhání bázeň" (1J 4,18), protože tu nejde o strach pohanů, ale o pokoru. Však kdybychom se třásli a chvěli, sotva bychom byli schopni "konání", tj. činu. Strach svazuje ruce, ale pokora, která stále víc žasne nad tím, co on učinil, je trvalým impulsem živého křesťanství.

Fp 4,1 - 5

Moji bratří, které miluji a po nichž toužím, jste mou radostí a slávou; proto stůjte pevně v Pánu, milování.

Euodii domlouvám i Syntyché domlouvám, aby byly zajedno v Pánu. Ano i tebe prosím, můj věrný druhu, ujmi se jich; vždyť vedly zápas za evangelium spolu se mnou i s Klementem a ostatními spolupracovníky, jejichž jména jsou v knize života.

Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám, radujte se! Vaše mírnost ať je známa všem lidem. Pán je blízko.

EUODIA A SYNTYCHÉ NEJSOU SAMY

Patrně byly obě apoštolu Pavlovi nápomocny v šíření evangelia, ale nepohodly se. Možná, že nešlo ani o zásadnější rozpor, spíše slovíčko, malichernost, maličkost byly důvodem vzájemného odcizení. Tak to totiž bývá nejčastěji i mezi námi.

Apoštol znal dobře moc dělivých sil mezi křesťany. Sám se přece rozešel se svým přítelem Barnabášem, který měl jiný názor. Avšak neztratil

jistotu, že je možné se znovu najít, sjednotit a sejít. Pán, který se ujal Euodie i Syntyché, je sám touto možností. Jen tak (v Pánu) je možné, abychom pochopili, že všichni potřebujeme odpuštění a milosrdenství Boží, a v tom základním se sjednotili.

Nikdy to nejde samozřejmě a bez námahy. Ani výzvy apoštola by možná nic nedokázaly, kdyby tu nebyl někdo, komu je může svěřit, aby jim pomáhal hledat k sobě cestu. Neznáme jeho jméno, ale tento člověk se ujme dvou žen, aby jim pomáhal hledat to, co je spojuje.

Snad tento neznámý přerůstá svůj čas a vstupuje do společenství sboru, v němž žijeme a kde se objevuje rozladění, aby měl už určité jméno. To, které máme my.

Fp 4,10 - 13

Velmi jsem se v Pánu zaradoval, že již zase rozkvetla vaše péče o mne. Vím, vždycky jste na to mysleli, jen jste neměli příležitost. Ne že bych si naříkal na nedostatek; naučil jsem se být spokojen s tím, co mám. Dovedu trpět nouzi, dovedu mít hojnost. Ve všem a do všeho jsem zasvěcen: být syt i hladov, mít nadbytek i nedostatek. Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu.

KDYŽ MEZI NÁMI VYKVETE ZÁJEM

Filipenští nemohli apoštola Pavla osvobodit z okovů vězně, ale snažili se mu je ulehčit láskou a zájmem. Tím uvolnili proud radostného myšlení, ano radostné teologie, která by se tak hlasitě neozvala, kdyby nebyla podnícena i prostou lidskou radostí: Mají mě rádi!

Lidské životy se syými neřešitelnými problémy často podobají vězení, od něhož nemáme klíč. Nemůžeme vyvést bližního z jeho uzpůsobenosti, která jej samotného svírá. Můžeme však i do těchto žalářů vnášet totéž, co Filipenští. Umožnili tak apoštolovi, aby jim napsal nejvřelejší list, který v Novém zákoně máme. Skutečně - není asi nic většího, než do jednoho lidského života vnést radost, že Pán je blízko. Nejen apoštol Filipenským, ale stejně tak oni jemu otevírají nejhlubší roviny, jak slyšíme z jeho vyznání "Všechno mohu v Kristu". Neboť "obecenství svatých" je tvořeno vzájemným obdarováváním, radostí a povzbuzením.

Fp 4,15 - 23

I vy to víte, Filipenští, že v počátcích evangelia, když jsem vyšel z Makedonie, ani jedna církev se nepodílela se mnou v příjmech a vydáních, jen vy sami; vždyť i do Tesaloniky víc než jednou jste mi poslali na mé potřeby. Ne že by mi šlo o dary; jde mi o to, aby rostl zisk, který se připisuje k vašemu dobru.

Dostal jsem tedy všecko a mám hojnost; jsem plně opatřen, když jsem přijal od Epafrodita dary, které jste mi poslali - jsou vůni příjemnou, obětí vhodnou, Bohu

milou. Můj Bůh vám dá všechno, co potřebujete, podle svého bohatství v slávě v Kristu Ježíši. Našemu Bohu a Otci sláva na věky věků. Amen.

I PENÍZE MOHOU BÝT SVATÉ

Dar, který dostal apoštol prostřednictvím svého spolupracovníka Epafrodita od filipenského sboru, byl s největší pravděpodobností peněžního rázu. Pavel nazývá tento projev opravdové a účinné lásky, skládající se z ohmataných mincí, obětí, jež je milá Bohu.

Oběť otvírala člověku vztah k Hospodinu, proto místo, na němž se konala, bylo posvátné, obětní dar pak byl také svou odděleností od Boha "svatý". Od chvíle, kdy Ježíš umírá vně za branou na popravišti, není takto svatých a nesvatých míst ani věcí. Ale není ani jediné věci, aby se nemohla stát svatou, jestliže je druhému podána ku pomoci ve jménu Ježíšově. Tak tomu bylo zde, a proto se i finanční záležitosti stávají obětí a příjemnou vůní Bohu.

Dobře, že se Pavel i o těchto věcech zmínil. Však církev nežije ve vzduchoprázdnu, ale ve světě moci a peněz. Leč vítězství Kristovo zasáhlo právě tam: na dvoře císařově, v centru rodícího se kultu "božského" panovníka, jsou bratří, církev, Kristův lid. A peníze se stávají ne už příčinou závisti či pýchy, ale důvodem chvály a posly Boží svatosti, zjasňující vězení apoštola až k úžasu.

Ř 15,1 - 7

My silní jsme povinni snášet slabosti slabých a nemít zalíbení sami v sobě. Každý z nás ať vychází vstříc bližnímu, aby to bylo k dobru společného růstu. Vždyť Kristus neměl zalíbení sám v sobě, nýbrž podle slov Písma:

'Urážky těch, kdo tě tupí, padly na mne.'

Všecko, co je tam psáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z trpělivosti a z povzbuzení, které nám dává Písmo, čerpali naději. Bůh trpělivosti a povzbuzení ať vám dá, abyste jedni i druzí stejně smýšleli po příkladu Krista Ježíše, a tak svorně jedněmi ústy slavili Boha a Otce našeho Pána Ježíše Krista.

Proto přijímejte jeden druhého, tak jako Kristus k slávě Boží přijal vás.

SILNÝ NESE SLABŠÍHO

Společenství církve žije v plnosti jen tehdy, když ve svém vztahu napodobujeme Krista. To znamená, že umožňujeme svému bratru život v lásce a porozumění, i když se musíme zřítci něčeho svého a on nám připadá až příliš nehotový a nedokonalý. Apoštol nemyslí zřejmě na běžné lidské slabosti, které je třeba snášet, spíše na jakousi duchovní zakrňelost,

jež stále lpěla na vnějškovostech, na kulticky přesných předpisech v jídle a podobných evangeliem již překonaných pozicích. Nesporně to provokovalo ty, kteří byli dál a ve víře hlubší. Avšak právě oni jsou povinni vycházet v lásce těm druhým vstříc, nezatvrdit se, snášet je.

Asi bychom se stali jen teoretiky křesťanství, kdybychom neměli mezi sebou ty, které lze označit za přítěž, obtíž a těžko snesitelné. Jsou mezi námi jako Kristův dar, aby upevňovali naši lásku k němu tím, že uneseme jejich tíhu, že je přijmeme, aniž bychom hořkli mrzutostí duše, a že i pro ně uslyšíme z Písma naději.

Žd 11,32 - 12,2

Mám ještě pokračovat? Vždyť by mi nestačil čas, kdybych měl vypravovat o Gedeónovi, Barákovi, Samsonovi, Jeftovi, Davidovi, Samuelovi a prorocích, kteří svou vírou dobývali království, uskutečňovali Boží spravedlnost, dosáhli toho, co jim bylo zaslíbeno; zavírali tlamy lvům, krotili plameny ohně, unikali ostří meče, v slabosti nabývali síly, vedli si hrdinsky v boji, zaháněli na útěk vojska cizinců; ženám se jejich mrtví vraceli vzkříšení.

Jiní byli mučeni a odmítli se zachránit, protože chtěli dosáhnout něčeho lepšího, totiž vzkříšení. Jiní zakusili výsměch a bičování, ba i okovy a žalář. Byli kamenováni, mučeni, řezáni pilou, umírali pod ostřím meče. Chodili v ovčích a kozích kůžích, trpěli nouzi, zakoušeli útisk a soužení. Svět jich nebyl hoden, bloudili po pouštích a horách, skrývali se v jeskyních a roklinách země.

A ti všichni, ačkoliv osvědčili svou víru, nedočkali se splnění toho, co bylo zaslíbeno, neboť Bůh, který zamýšlel pro nás něco lepšího, nechtěl, aby dosáhli cíle bez nás.

Proto i my, obklopeni takovým zástupem svědků, odhodme všecku přítěž i hřích, který se nás tak snadno přichytí, a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo, s pohledem upřeným na Ježíše, který vede naši víru od počátku až do cíle. Místo radosti, která se mu nabízela, podstoupil kříž, nedbaje na potupu; proto usedl po pravici Božího trůnu.

I MY MÁME PUBLIKUM

Že nás lidé pozorují a hodnotí opravdovost našeho vyznání podle životního stylu, to víme dobře. Avšak epištola k Židům zde ukazuje (v Novém zákoně zcela ojedinele) na oblak svědků, kteří jsou mlčenlivými diváky našich zápasů, krizí a pochybností, tedy celého našeho boje o víru. Apoštol Pavel už sice zmiňoval utrpení apoštolů jako podívanou nejen pro

lidi, ale i pro anděly (1K 4,9), zde se však jedná o celou církev, jež má spoluúčastné pozorovatele. Jsou to ti, kteří již doběhli k cíli, kteří jsou v slávě - někdy se mluví o "církvi zvítězilé" - a vidí svého Pána tvář v tvář. Máme jejich sympatie. Blízkost tohoto publika, jež je nám nakloněno, může být pro nás povzbuzením.

Nový zákon nezná přímiluvy světců, ale ví o přítomnosti svědků. Ti všichni nás vedou k jednomu: abychom se vši silou víry upnuli k Ježíši, svému Pánu. I když jsme vzdáleni společenství Slova a stolu nemocí či stářím, jsme stále s církví, jež nás obklopuje v oblaku svědků (naš překlad užívá volnějšího "zástup"), kteří jsou s Kristem. Jejich přátelská blízkost nám přivolává do našich mdlob a únavy víry jedno: "Vytrvej!"

1Te 5,9 - 11

Vždyť Bůh nás neurčil k tomu, abychom propadli jeho hněvu, nýbrž abychom došli spásy skrze našeho Pána Ježíše Krista. On zemřel za nás, abychom my, ať živí či zemřelí, žili spolu s ním. Proto se navzájem povzbuzujte a buďte jeden druhému oporou, jak to již činíte.

POTŘEBUJEME JEDEN DRUHÉHO

Na díle Pána Ježíše Krista stojí naše víra. Tento základ nemůže položit člověk; je to Boží dar, když se připojujeme k radostnému vyznání apoštola, že s Kristem žijem teď i po skončeném putování. Avšak na tomto základu víra roste, mohutní a pokračuje. Orientujeme se na druhých, kteří jsou nám povzbuzením i příkladem víry. Nemůžeme si vystačit sami, ale potřebujeme protějšek, který by nám byl duchovní oporou, který by pomáhal růstu naší víry. Pavel zde používá výrazu, který Kraličtí překládají slovem "vzdělávání"; OIKODOMEIN však znamená v původním významu totéž, co stavět, budovat dům. Odtud pak roste pokorné vědomí, že skrze bratry a sestry ve sboru se naše víra tříbí, čistí a naplňuje pravým obsahem. A že my sami zase neseme zodpovědnost za víru druhých, která může být skrze nás budována a stejně tak poškozena či zpomalena v růstu.

2K 1,3 - 7

Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útechy! On nás potěšuje v každém soužení, abychom i my mohli těšit ty, kteří jsou v jakékoli tísní, tou útěchou, jaké se nám samým dostává od Boha. Jako na nás v hojnosti přicházejí utrpení Kristova, tak na nás skrze Krista přichází v hojnosti i útěcha. Máme-li soužení, je to k vašemu povzbuzení a spáse; docházíme-li útěchy, je to zase k vašemu povzbuzení; to vám dá sílu, abyste vydrželi stejně utrpení, v jakém jsme my. Máme pevnou naději a jsme si jisti, že jako jste účastni utrpení, tak budete účastni také útěchy.

PAK TEPRVE LZE POTĚŠOVAT

Porozumět druhému člověku je úkol těžší, než může splnit naše dobrá vůle. Téměř vždycky pochopíme jeho trápení poněkud zjednodušeně, pokud jsme sami neprožili totéž.

Apoštol a jeho přítel Timoteus prožívají utrpení Kristova. Neumíme dost dobře říci, co konkrétně měl Pavel na mysli, ale muselo to být něco nesmírně bolestného a drásavého. Avšak i do té nejhlubší polohy utrpení zasahuje Kristovo potěšení, takže apoštol nezadolala beznaděje. Nebylo zbytečné, že prožili nejhlubší trýzeň, protože jsou sami přesvědčivým důkazem pro ostatní křesťany. Důkazem Kristovy vysvobozující moci.

Proto procházíme těžkými situacemi života, abychom rozuměli těm, kteří to nemají snadné. Ale proto nás Pán Ježíš potěšuje, abychom jeho potěšení předali dál.

Ko 4,2 - 4

V modlitbách buďte vytrvalí, bděte a děkujte Bohu. Modlete se také za nás, aby Bůh otevřel dveře našemu slovu, abych mohl zvěstovat tajemství Kristovo, pro něž jsem teď ve vězení, a tak je mohl rozhlásit; neboť k tomu jsem poslán.

USTAVIČNĚ SE MODLÍME

Bylo by to přece jen málo, kdybychom si vyhradili určitý čas modlitbě a s tím se spokojili. Křesťan nevstupuje před Boží tvář dvakrát či třikrát denně, občas či v pravidelně určenou dobu, ale je v přítomnosti Otcově ustavičně. Modlitba s díkůčiněním - to je každá vteřina našeho života, protože modlitba je odpověď na Ježíše, na jeho kříž, na jeho slovo, na jeho přítomnost.

Církev má tedy pořád stálou inspiraci k vděčné modlitbě, k adoraci, k oslavování Boží lásky. Nemůžeme myslet na Krista, aniž bychom chválili toho, který nám jej dal, který s námi učinil milosrdenství na věky. Avšak k chvále přistupuje přímlovná modlitba, v níž vyjadřujeme svou jistotu, že Pán Bůh jedná dnes stejně mocně jako dřív a že chce zjevit svou slávu a moc. Proto odevzdáváme v přímlovné prosbě do Božích laskavých rukou všechnu lidskou bídu, včetně slabosti těch, kteří nesou evangelium. Ani apoštol Pavel nedokázal spoléhat jen na své kazatelské schopnosti, ale potřeboval modlitebnou pomoc církve. Však zvěstování evangelia je společnou věcí nás všech.

Ko 4,5 - 8

Jednejte moudře ve styku s okolním světem a využijte čas vám svěřený. Vaše slovo ať je vždy laskavé a určité; ať víte, jak ke komu promluvit.

K LÁSCE PATŘÍ TAKT

I když se Kraličtí zmiňují o "příjemné řeči", původní text mluví o "řeči v

milosti". Ta milost, která se k nám sklonila v Kristu, může pronikat i stavbu naší řeči. Apoštolova výzva by mohla být docela dobře pochopena i jako přání, aby byli křesťané v hovoru mezi sebou vždycky taktní. Takt je vlastnost, kterou víra nebude nikdy pohrdat, protože slouží ve společenství církve Kristově lásce. Taktní řeč je ohleduplná, neponíží a nevlomí se do tajemství druhého; pokud má náš hovor s druhým přinést užitek, nemůže asi nikdy postrádat této zvláštní ukázněnosti v lásce. Ale varujme se extrému: naše řeč nebude rozplizle hodná, diplomaticky obojetná a bezbarvá, která je "příjemná" v tomto špatném smyslu. Je nám svěřen čas k taktnímu slovu, jež má chuť i vůni pravdivosti a ryzosti. Bez něj je "svatých obcování" politováníhodnou iluzí.

- hříchů odpuštění

EFREM
SYRSKÝ

*Všechny tvé hříchů nemohou přemoci
nejtíšší dech jeho milosrdenství,
ano, dokonce ani nepravost celého světa
si nepodmaní moře jeho milosti.*

Gn 4,1 - 7

I poznal člověk svou ženu Evu a ta otěhotněla a porodila Kaina. Tu řekla: "Získala jsem muže, a tím Hospodina." Dále porodila jeho bratra Ábela. Ábel se stal pastýřem ovcí, ale Kain se stal zemědělcem. Po jisté době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země. Také Ábel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédl Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. I řekl Hospodin Kainovi: "Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout."

LEŽÍ NÁM VE DVEŘÍCH

I když příběh o Kainu a Ábelovi je sám o sobě varováním před závistí a nenávistí mezi bratřími, v biblickém vyprávění nečteme o závistí či nenávisti vůbec nic. Důvodem Kainova hněvivého rozpálení je samo Boží jednání. Jeho hněv je namířen v první řadě proti Bohu, proti jeho svrchované svobodě, v níž se sklání k Ábelovi (hebr. HEBEL znamená totéž co mlha, vánek, pomíjivost). Kaina rozrušilo Boží sklonění se k tomu, který za to nestojí; je to hněvivá vzpoura proti Boží lásce, která vyvoluje to, "což jest u světa mdlé" (1K 1,27).

V tomto příběhu má kořeny skutečnost, které Písmo říká hřích. Závist či nenávist je už jeho produktem, důsledkem moci, která číhá u dveří každého z nás. Proto Bůh před ní člověka varuje. Hřích není osudové fatum řeckých tragédií, naopak - nad hřichem je možné zvítězit a nedat mu nad sebou plnou moc. Záleží jen na jednom: jak vážně vezmeme Boží varování, onen rozhovor opravdové lásky s Kainy všech dob, slovo, ukazující k vítězství nad hřichem, jež pro nás má jedinou, svrchovaně závaznou podobu: evangelium o Ježíši Kristu.

Gn 4,8 - 24

I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi ... Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej. Hospodin řekl Kainovi: "Kde je tvůj bratr

Ábel?" Odvětil: "Nevím. Cožpak jsem strážce svého bratra?" Hospodin pravil: "Cos to učinil! Slyš, prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země. Buď nyní proklet a vyvržen ze země, která rozevřela svá ústa, aby z tvé ruky přijala krev tvého bratra. Budeš-li obdělávat půdu, už ti nedá svou sílu. Budeš na zemi psancem a štvancem." Kain Hospodinu odvěti: "Můj zločin je větší, než je možno odčinit. Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat před tvou tváří. Stal jsem se na zemi psance a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít." Ale Hospodin řekl: "Nikoli, kdo by Kaina zabil, bude postižen sedmeronásobnou pomstou." A Hospodin poznamenal Kaina znamením, aby jej nikdo, kdo ho najde nezabil. Kain odešel od tváře Hopodínovy a usadil se v zemi Nódu, východně od Edenu.

ÚTĚK SE ZNAMENÍM LÁSKY

Hříchem je zničen vztah, do kterého Bůh Kaina a Ábela postavil: vztah bratra. Je zničen život, k jehož pomíjivosti řekl Bůh své Ano, je poškozeno stvoření, totiž země, která podle milostivého úradku Božího měla vydávat bohatství rostlinstva (Gn 1,11). Lidský hřích se tu postavil do cesty Boží lásce. Země už Kainovi nedá své dobré dary, naopak: krev, kterou se napojila, volá svou obžalobu proti vrahu.

A přece už tady prosvítá z tísnivé temnoty světlo zvěsti o Božím smilování. Na člověka, který je hoden smrti - však myšlení Starého zákona je založeno na rovnováze viny a trestu, oko je za oko a zub za zub -, na vraha je vloženo ochranné znamení, aby se mu nic nestalo. Kain se stává tulákem a kořistí svého nespochinutí, utíká od tváře Hopodínovy, ale utíká poznamenaný slitováním Božím. Někteří vykladači se domnívají, že ono znamení starohebrejského písmena TAV se až nápadně podobalo znamení kříže. Ať je tomu jakkoliv, apoštolská církev z tohoto vyprávění vynesla naději, že je zde volání smírcí krve Kristovy, "lépe mluvící než krev Ábelova" (Žd 12,24). Svět utíká od Boží lásky po způsobu Kainově, ale je poznamenaný známením vykupitelské smrti Božího Syna a ze země, napojené krví, jež žaluje a přivolává soud, krev Kristova volá o milost.

Mi 7,14 - 20

Pas berlou svou svůj lid,
ovce dědictví svého,
ty, který sám jediný přebýváš v lesní divočině
na Karmelu.
Ať se pasou v Bášanu a Gileádu
jako za dnů odvěkých,
jako za dnů, kdy jsi vycházel z egyptské země.
Ukáži lidu podivuhodné věci.

Spatří to pronárody a zastydí se
za všechno své siláctví.
Přiloží ruku na ústa,
uši jim ohluchnou.
Prach budou lízat jako had;
jako zeměplazi
polezou ve zmatku ze svých hradišť.
Se strachem se budou obracet
k Hospodinu, našemu Bohu.
Tebe se budou bát.

**Kdo je Bůh jako ty, který snímá nepravost,
promíjí nevěrnost pozůstatku svého
dědictví!**

**Nesetrvává ve svém hněvu,
neboť si oblíbil milosrdenství.
Opět se nad námi slituje,
rozšlape naše nepravosti.
Do mořských hlubin vhodíš
všechny jejich hříchy,
prokážeš věrnost Jákobovi,
milosrdenství Abrahamovi,
jak jsi za dnů pradávných
přísahal našim otcům.**

LÍBOST MÁ V SLITOVÁNÍ SE

Micheáš zvěstoval svému lidu nemálo tvrdých slov soudu. Teď se však obrací k Bohu a připomíná mu jeho vlastní podstatu. On, červíček, se odvažuje zvěstovat Pánu pánů, že všem soudům navzdory má "líbost v slitování se", tzn. že touží odpustit lidský hřích (v tomto překladu: "Oblíbil si milosrdenství"). Jedině jásající víra smí Pánu Bohu připomenout jeho vlastní podobu: Ty, Bože soudící, jehož prchlivostí jsme zděšeni, který jsi už řekl konečné slovo, udělal tečku a zlomil nad námi hůl, ty jsi ten, který odpouštíš, který se nebudeš hněvat na věky, protože tvým vlastním "já" je láska!

Víra vidí vždycky i za koncem pokračování, za soudem milost, za odmítnutím přijetí. To je způsob ženy syroféniťské, která ve víře v Ježíšovu lásku nebere vážně jeho zařazení, jeho odmítnutí jako konečné; vždyť i štěňátka dostávají zbytky ze stolů svých pánů. Jeho vlastními slovy jej přemůže. Micheáš slyšel mnoho slov soudu, ale on se drží vši silou jistoty: Slituješ se, protože nedržíš na věky svůj hněv.

ANO, i to si může dovolit říci víra tváří v tvář Bohu.

**'Hle, já posílám posla před tvou tvář,
aby ti připravil cestu.**

Hlas volajícího na poušti:

**Připravte cestu Páně,
vyrovnejte mu stezky!**

To se stalo, když Jan Křtitel vystoupil na poušti a kázal: "Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů." Celá judská krajina i všichni z Jeruzaléma vycházeli k němu, vyznávali své hříchy a dávali se od něho křtít v řece Jordánu. Jan byl oděn velbloudí srstí, měl kožený pás kolem boků a jedl kobyلكy a med divokých včel. A kázal: "Za mnou přichází někdo silnější, než jsem já; nejsem hoden, abych se sklonil a rozvázal řemínek jeho obuvi. Já jsem vás křtil vodou, on vás bude křtít Duchem svatým."

ODPUŠTĚNÍ JE UŽ NA ZAČÁTKU

Markovo evangelium, patrně nejstarší ze všech čtyř, začíná syrově stručně. Není tu hlubina věčnosti, do níž nás vtrhuje Jan ve svém Prologu, schází zde andělská velebnost a něha Lukášova počátku, právě tak jako Matoušův rodokmen Ježíše Krista, který má židovským čtenářům prokázat davidovskou linii, v níž stojí Pán. Marek začíná kázáním Jana Křtitele na poušti. Je to kázání o hříchu a o odpuštění. Právě zde je počátek evangelia Ježíše Krista, Syna Božího, že lidem zní slovo o milosti a odpuštění.

Tento základní tón nesmíme nikdy zdusit, protože počátek předznamenává pokračování. Je neskonale krásnější, než si i Jan Křtitel dovedl představit, protože Ježíš nejde už za námi. Jde s námi.

Mk 2,1 - 12

Když se po několika dnech vrátil do Kafarnaum, prosllechlo se, že je doma. Sešlo se tolik lidí, že už ani přede dveřmi nebylo k hnutí. A mluvil k nim. Tu k němu přišli s ochrnutým; čtyři ho nesli. Protože se pro zástup nemohli k němu dostat, odkryli střechu tam, kde byl Ježíš, prorazili otvor a spustili dolů nosítka, na kterých ochrnutý ležel. Když Ježíš viděl jejich víru, řekl ochrnutému: "Synu, odpuštějí se ti hříchy." Seděli tam někteří ze zákoníků a v duchu uvažovali: "Co to ten člověk říká? Rouhá se! Kdo jiný může odpuštět hříchy než Bůh?" Ježíš hned svým duchem poznal, o čem přemýšlejí, a řekl jim: "Jak to, že tak uvažujete? Je snadnější říci ochrnutému: 'Odpuštějí se ti hříchy,' nebo říci: 'Vstaň, vezmi své lože a chod'?" Abyste však věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštět hříchy" - řekl ochrnutému: "Pravím ti, vstaň, vezmi své lože a jdi domů!" On vstal, vzal hned své lože a

vyšel před očima všech, takže všichni žasli a chválili Boha: "Něco takového jsme ještě nikdy neviděli."

UŽ NENÍ NIC VĚTŠÍHO

Zdá se, že tento příběh Markova evangelia pomáhal první církvi vyrovnávat se s ostrou kritikou židovství, které pokládalo odpouštění hříchů i jeho zvěstování za něco nenáležitého; křesťané však při křtu zvěstovali křtěnému Boží odpouštění skrze Krista. On má tuto moc, kterou církev vyhláší do jednotlivého lidského života. Proto byl zařazen tento děj do Markova svědectví o Ježíši Kristu.

Kdyby Ježíš nechal odpovědět zákoníky na svou otázku, zda je lehčí uzdravit či odpustit hříchy, dostal by zcela jednoznačnou odpověď. Uzdravit a vyléčit člověka se podařilo leckdy i těmto učencům, ale na tuto větu: "Odpouštěj se tobě hříchy", se nezmohl nikdo. Žádný rabín by se neodvážil říci: "Je ti odpuštěno, nic tě od Boha nedělí, jsi v jeho přátelství, protože hříchy tvého života on sám zahladil". Tuto jistotu nám přinesl Ježíš Kristus. Není to touha, přání či možnost, kterou bychom museli uchvacovat svými kajícími zásluhami. Je to skutečnost největší, o níž hořící srdce nepochybuje: Je pro mne! Nad celým mým životem zní jeho hlas: "Odpouštěj se tobě hříchové tvoji."

Mk 3,22 - 38

Zákoníci, kteří přišli z Jeruzaléma, říkali: "Je posedlý Belzebubem. Ve jménu knížete démonů vyhání demony." Zavolal je k sobě a mluvil k nim v podobenstvích: "Jak může satan vyhánět satana? Je-li království vnitřně rozděleno, nemůže obstát. Je-li dům vnitřně rozdělen, nebude moci obstát. A povstane-li satan sám proti sobě a je rozdvojen, nemůže obstát, a je s ním konec. Nikdo nemůže vejít do domu silného muže a uloupit jeho věci, jestliže toho siláka dříve nespoutá. Pak teprve vyloupí jeho dům. Amen, praví vám, že všechno bude lidem odpuštěno, hříchy i všechna možná rouhání. Kdo by se však rouhal proti Duchu svatému, nemá odpouštění na věky, ale je vinen věčným hříchem." To pravil, protože řekli: "Má nečistého ducha."

HŘÍCH BEZ ODPUŠTĚNÍ

Mezi opravdovými křesťany se právě toto místo evangelia stává důvodem úzkostného sebezkušování a někdy i těžkých vnitřních utrpení z obavy, že snad zhřešil neodpustitelným hříchem. Je známo, že dánský filozof Søren Kierkegaard vyrůstal v této atmosféře, protože jeho otec, který kdysi v hořkosti proklel Boha, už neměl pro sebe naději.

Se vši pravděpodobností zde nejde o jednotlivé provinění proti Pánu Bohu, ale o stav zatvrzelosti, do něhož se člověk dostává, a to vědomě.

Pán Ježíš o tom také mluví v souvislosti s vědomým překrucováním jeho díla do díla ďábelského, jak to činili farizeové. Ale ani o těchto lidech neřekl výslovně, že už se tohoto hříchu dopustili, spíše jim dává výstrahu a varování, jež budí svatou bázeň.

Jistotně lze však říci, že každý, kdo se bojí těchto konců, kdo prosí o odpuštění a upíná se ke Kristu, může se radovat z první poloviny slov Páně: "Všichni hříchové odpuštění budou synům lidským, i rouhání, jímž by se rouhali."

Ř 5,12 - 16

Skrze jednoho člověka totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt zasáhla všechny, protože všichni zhřešili. Hřích byl ve světě už před zákonem, ač se hřích nezapočítává, pokud není zákon. Smrt však vládla od Adama až po Mojžíše i nad těmi, kdo hřešili jiným způsobem než Adam. On je protějšek toho, který měl přijít. S milostí tomu však není tak jako s proviněním. Proviněním toho jediného, totiž Adama, mnozí propadli smrti; oč spíše zahrнула mnohé Boží milost, milost darovaná v jediném člověku, Ježíši Kristu. A s darem milosti tomu není jako s následky toho, že jeden zhřešil. Soud nad jedním proviněním vedl k odsouzení, kdežto milost po mnohých proviněních vede k ospravedlnění.

HŘÍCH V JEDNOTNÉM ČÍSLE

Při vši komplikovanosti Pavlova výkladu jde o prostou věc: hřích má schopnost poškodit všechno; smrt je toho dotvrzením. Je poměrně snadné udělat seznamy "hříchů", avšak apoštol zde mluví v jednotném čísle. Jde o samu podstatu naší odtrženosti od Pána Boha, od bližního i od sebe sama.

Mluví-li apoštol o Adamovi, myslí na naši porušenost, která vyčuhuje ze všeho našeho jednání i uvažování. Všichni patříme k Adamovi, protože všichni pokračujeme v tom, co on začal v neposlušnosti Božího hlasu. Všichni - kromě jednoho, který je protějškem nás všech. On jediný není pod mocí hříchu; hřích nerozmnožuje jako my, ale přemohl tuto nejvlastnější příčinu vzdálenosti od Boží lásky, aby i nám hříchy odpouštěl.

Ř 5,18 - 20

A tak tedy: Jako jediné provinění přineslo odsouzení všem, tak i jediný čin spravedlnosti přinesl všem ospravedlnění a život. Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšníky, tak zase poslušností jednoho jediného mnozí se stanou spravedlivými. K tomu navíc přistoupil zákon, aby se provinění rozmohlo. A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost.

JEŠTĚ VÍC MILOSTI

Když si s úzkostí a lítostí uvědomujeme, do jaké šíře se rozlil lidský hřích, když jsme sráženi vědomím své vlastní špatnosti, zbabělosti i tvrdosti, v níž jsme zranili druhé, když prožíváme s apoštolem neschopnost realizovat své chtění dobra, protože se nás přidrží zlé, pak teprve nám může být milost blízko. Když nadto víme o Kristově díle spásy, dostáváme podivuhodnou schopnost naděje, která v záplavě hříchu vidí nekonečně víc milosti, jež hřích přemáhá.

Opravdu - domov má větší přitažlivost než bezdomoví marnotratných synů, naděje větší šanci než zoufalství, milost silnější záběr než hřích, který se množí rychle, ale nikdy ne tak, jako milost. To proto, že za ní celou svou autoritou stojí Pán Ježíš.

A naším právem Božích dětí je vidět vždycky, i uprostřed hříchu a vzpoury člověka, znamení naděje a objevit převahu milosti nad zdánlivě vítězným zlem.

Mt 26,26 - 28

Když jedli, vzal Ježíš chléb, požehnal, lámal a dával učedníkům se slovy: "Vezměte, jezte, toto jest mé tělo." Pak vzal kalich, vzdal díky a podal jim ho se slovy: "Pijte z něho všichni. Neboť toto jest má krev, která zpečetí uje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů."

ZVĚST VEČEŘE PÁNĚ

Odpouštění hříchů nevyznáváme jen při společné recitaci Apostolika, ale právě tak i účastí při společném stole Páně, přijímající chléb a víno jeho Večeře.

Večeře Páně není něco, co lze od Slova oddělit. Naopak, ona je potvrzuje a zvěstuje i našim smyslům. Proto je její obsah tak bohatý jako celé evangelium, proto nás oslovuje různými důrazy. Víme, že Pán je s námi, a prožíváme jeho přítomnost. Uvědomujeme si svou sounáležitost se vsí církví. Připomínáme si budoucnost Božího království, hostinu Beránkovu, slávu, jež čeká věrné.

A přece jeden základní důraz musíme znovu a znovu opakovat: On umírá za naše hříchy. Odpuštění hříchů je skutečností tak hmatatelnou jako chléb a víno. Tady nejsou na místě rozpaky a ostych. Věříš-li celým srdcem v Krista, jehož krev byla prolita za mnohé, pak je ti večeře Páně Boží pečeti zvěstovaného odpuštění. Nezáleží na tvých pocitech a náladě, všechno záleží na díle spásy, jež se stalo jednou provždy na kříži. Právě pro ubohé, nehotové, nepřipravené a hříšné lidi se stalo, jen pro ně.

1J 1,8 - 10

Říkáme-li, že jsme bez hříchu, klameme sami sebe a pravda v nás není. Jestliže doznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a

očisťuje nás od každé nepravosti. Říkáme-li, že jsme nezhrčešili, děláme z něho lháře a jeho slovo v nás není.

BŮH CHCE SLYŠET VYZNÁNÍ

Z dávné doby se dochovala tato historka: Ptali se ctihodného biskupa, co by ve zpovědnici pověděl samému ďáblu. Řekl: "Zvěstoval bych mu odpuštění v tu chvíli, kdy by o ně požádal."

Odpuštění Kristovo má nekonečný dosah a již se stalo. Ale aby vstoupilo v platnost, musíme o ně požádat. Nikdy o ně nedokáže požádat samospravedlivý a pyšný člověk, a proto zůstává mimo jeho působnost. Potřebuje je ten, kdo ví o svých vinách, kdo přiznává, že se provinuje znovu a znovu.

Všem nám je nejbližší a nejběžnější způsob těch, kteří si dovedou najít omluvu a vysvětlení, takže hřích jako by prostě zmizel. Ne však v Božích očích. Zde mizí jen v jediném případě: když požádáme za odpuštění a krev Kristova nás očistí.

L 23,33 - 34

Když přišli na místo, které se nazývá Holý vrch, ukřižovali jej i ty zločince, jednoho po jeho pravici a druhého po levici. Ježíš řekl: "Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí." O jeho šaty se rozdělili losem.

ODPUŠTĚNÍ PRO VŠECHNY

Boží odpuštění je to největší, co můžeme dostat. Aby nebylo zneváženo a zdevalvováno, církev už od nejstarších dob dbala při jeho zvěstování na to, aby byly splněny tři základní podmínky: 1) člověku musí být líto, že Pána Boha zarmoutil; 2) hřích musí být vyznán; 3) odpuštění je třeba podřídit život. I když právnícké myšlení středověku tuto trojčinu všelijak pokřivilo, v zásadě má biblické oprávnění. Nekající srdce a nedoznávající ústa odpuštění brání, ano, dělají z Boha lháře (1J 1,10).

Avšak Ježíš umírající na kříži svolává odpuštění Otce na ty, kteří nesplnili ani jednu z potřebných podmínek. Splnili však tu, jež je v očích Ježíšových dostačující: nevědí, co činí. Neznají dosah svého děsivého činu. Konají zlé ve jménu svých představ o dobru a křížují toho, kterého skutečně nepoznali.

Všechny formy, do nichž chce církev vtěsnat Boží odpuštění, se rozpadají touto Ježíšovou prosbou jako staré měchy, do nichž je nalito nové víno. Neboť on má právo přivolávat odpuštění i těm, kteří nevědí o hříchu a nepotřebují vysvobození. A jeho hlas z kříže neztichl v nevyslyšení, takže vyprošené odpuštění obestírá i tvář zaslepeného činitele zla, spolutvůrce pašijí a Golgoty.

L 2,29 - 31

**"Nyní propouštíš v pokoji svého služebníka,
Pane, podle svého slova,
neboť mé oči viděly tvé spasení,**

kteřé jsi připravil pŕede vřemi národy."

PROPOUŠTÍŠ I MNE V POKOJI

Těmito slovy chválil starý Simeon Boha, když se směl setkat s tím, jehož drží jako nemluvnětko v náručí. Propuštění služebníka, otroka, znamenalo nový začátek: to, co dělal, už dělat nebude, to, co pokazil, je zapomenuto - vřdyť je svoboden.

V našem životě jsou zatkány červené nitě vin, jež nemůžeme už vypárat. Nezřídka tak, jak tuto nemožnost vyjádřil básník: "Dluh se chce platit - není věřitele." Tady teprve pochopíme Simeonův chvalozpěv, když v evangeliu o odpuštění skrze Ježíše Krista slyšíme o svém propuštění v pokoji. Nemusíme se už trápit tím, co je za námi. Vřdyť i nehodný služebník je propuštěn v pokoji proto, že mu Ježíš pŕekřížil cestu, že ho zaplavil povodní svého milosrdenství; na něj uvrhl všechny své hřích y ten, který vyznává pokorně i jistotně s celou církví článek "hříchů odpuštění". Vpřavdě již není věřitele, protože i nazaplatitelný dluh je vyrovnán a my se nemusíme dívat dozadu, ale k cíli.

- těla z mrtvých vzkříšení

EIRENAIOS

*Nemůže-li být spaseno i naše tělo,
pak ani Kristus vylitím krve nás nezachránil.*

Ž 16,8 - 11

Hospodina stále před oči si stavím,
je mi po pravici, nic mnou neotřese.
Proto se mé srdce raduje a moje sláva jáás,
v bezpečí přebývá i mé tělo,
neboť v moci podsvětí mě neponecháš,
nedopustíš, aby se tvůj věrný octl v jámě.
Stezku života mi dáváš poznat;
vrcholem radosti je být s tebou,
ve tvé pravici je neskonalé blaho.

TUŠENÁ NADĚJE

O životě a smrti se Starý zákon kromě dvou tří výjimek nezmiňuje nikde tak, abychom v jeho hloubkách našli ukotvení předposledního článku Apostolika. Pisatelé biblických knih žili v době, která docela samozřejmě počítala se záhrobním životem, mocní sousedé Izraele měli propracované kulty mrtvých, takže tato oblast se stávala Božímu lidu pokušitelsky nebezpečnou. Proto Starý zákon nehraje na tyto struny, rozechvívané od pradávna, ale přináší důrazné volání k poslušnosti Božích zákonů na této zemi a v tomto životě. Proto se posmrtný život vysunuje z ohniska zájmu biblického svědka.

A přece i zde zpívá naděje nesmělou píseň o životě, který zasahuje až do hrobu, o cestě, jež vede k radosti před tváří Boží. Týmiž slovy zní v Novém zákoně z úst apoštola Petra v souvislosti s Ježíšovým zmrtvýchvstáním (Sk 2,27). Teprve v Kristu je starozákonní nejasné tušení naplněno, abychom i my byli na vlastní kůži a až hmatatelně účastni Božího života.

Mt 22,23 - 30

V ten den přišli za ním saduceové, kteří říkají, že není vzkříšení, a předložili mu dotaz: "Mistře, Mojžíš řekl: 'Zemře-li někdo bez dětí, ať se s jeho manželkou podle řádu švagrovství ožení jeho bratr a zplodí svému bratru potomka.' U nás bylo sedm bratří. První po svatbě zemřel, a protože neměl potomka, zanechal svou ženu svému bratru. Stejně i druhý, třetí a nakonec všech sedm. Naposledy ze všech zemřela ta žena. Až bude vzkříšení, komu z těch sedmi bude patřit? Vždyť ji měli všichni!" Ježíš jim však odpověděl: "Mýlíte se, neznáte Písma ani moc Boží. Po vzkříšení se lidé nežení ani nevdávají, ale jsou jako nebeští andělé."

NEBUDOU SE ŽENIT A VDÁVAT

Sadueceové, kteří vyprávějí Ježíši tento příběh, nevěřili na vzkříšení mrtvých lidí jako farizeové. Jejich otázka má ukázat nesmyslnost těchto představ vzkříšení a má Ježíše postavit před neřešitelný problém. Je skutečně neřešitelný, pokud se vzkříšení chápe po způsobu farizeů jako vylepšený pozemský život. Ale Pán Ježíš místo spekulací, jež se pohybují pořád v okruhu této časnosti, staví člověka před živého Boha, jenž nezná mrtvé, ale jenom živé. Vzkříšení pak není pokračování toho, co je zde obranou proti smrti (vztah muže a ženy), ale je novou skutečností, v níž končí stvořitelský řád.

Ne, vzkříšení nepřerve vztah lásky. Ta zůstane. Avšak to ostatní zmizí jako nezbytná příměs, abychom žili jako andělé a po jejich způsobu oslavovali Boží dobrotu.

Sk 17,22 - 32

Pavel se tedy postavil doprostřed shromáždění na Arcopagu a promluvil : "Athéňané, vidím, že jste v uctívání bohů velice horliví. Když jsem procházel vašimi posvátnými místy a prohlížel si je, našel jsem i oltář s nápisem: 'Neznámému bohu'. Koho takto uctíváte, a ještě neznáte, toho vám zvěstuji: Bůh, který učinil svět a všechno, co je v něm, ten je pánem nebe i země, a nebydlí v chrámech, které lidé vystavěli, ani si nadává od lidí sloužit, jako by byl na nich závislý; vždyť je to on sám, který všemu dává život, dech i všechno ostatní. On stvořil z jednoho člověka všechno lidstvo, aby přebývalo na povrchu země, určil pevná roční údobí i hranice lidských sídel. Bůh to učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat a tak jej nalézt, a přece není od nikoho z nás daleko. 'Neboť v něm žijeme, pohybujeme se, jsme', jak to říkají i někteří z vašich básníků: 'Vždyť jsme jeho děti'. Jsme-li tedy Božími dětmi, nemůžeme si myslet, že božstvo se podobá něčemu, co bylo vyrobeno ze zlata, stříbra nebo z kamene lidskou zručností a důmyslem. Bůh však prominul lidem dobu, kdy to ještě nemohli pochopit, a nyní zvěstuje všem, ať jsou kdekoliv, aby této neznalosti litovali a obrátili se k němu. Neboť ustanovil den, v němž bude spravedlivě soudit celý svět skrze muže, kterého k tomu určil. Všem lidem o tom poskytl důkaz, když jej vzkřísil z mrtvých." Jakmile uslyšeli o vzkříšení z mrtvých, jedni se mu začali smát a druzí řekli: "Rádi si tě poslechneme, ale až někdy jindy."

JE TO K SMÍCHU

Aténští obyvatelé, kterým apoštol Pavel kázal, dávali pozor a snad i souhlasili, když slyšeli o tom, že Bůh stvořil svět, že není vázán na chrámy, že všichni jsme Boží rodina. Kdyby tady Pavel skončil, patrně by sklídl uznání i obdiv. Avšak zde není vlastní a svébytné poseství apoštola: to je ve zvěsti o vzkříšeném Ježíši. A právě když slyšeli o vzkříšení, aténská posluchači se začali smát, posmívat se a ztratili zájem.

Vzkříšení Ježíše Krista je pro nás nepochopitelné a nevysvětlitelné. Jde napříč "zdravému" rozumu, který by připustil snad ještě ožívání v díle, v následnících či dětech, nikdy ne však život ve vzkříšeném těle. Tak přichází mezi učedníky ten, který byl ukřižován a vstal. Vzkříšený "v těle" je aténským posluchačům apoštolské zvěsti jen k smíchu.

Je to vždycky jenom k smíchu nebo k víře. Zvolíme-li druhou možnost nebude nám ani jistota našeho vlastního vzkříšení, vyznávaná církví, nepřijatelná; vždyť znamená jen jedno: cíl a beze zbytku jsme určeni pro Boží život.

1 Te 4,13 - 18

Nechceme vás, bratří, nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zesnuli, abyste se nermoutili jako ti, kteří nemají naději. Věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, pak také víme, že Bůh ty, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, přivede spolu s ním k životu. Toto vám říkáme podle slova Páně: My žijí, kteří se dočkáme příchodu Páně, zesnulé nepředjedeme. Zazní povel, hlas archanděla a zvuk Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe, a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou nejdříve; potom my žijí, kteří se toho dočkáme, budeme spolu s nimi uchvázeni v oblacích vzhůru vstříc Pánu. A pak už navždy budeme s Pánem. Těmito slovy se vzájemně potěšujte.

BUDEME S PÁNEM

Apoštol Pavel i ti, kterým psal svůj dopis do Tesaloniky, byli přesvědčeni o brzkém příchodu Páně, jehož budou účastni. Když však někteří z křesťanů zemřeli, aniž by se Krista dočkali, jejich nejbližší se nad tím nemálo rmoutili. K smutku z loučení se přidružovala jakási hořkost, že teď už jsou o setkání s Kristem ochuzeni a že neuvítají s celou církví svého Pána.

Právě tuto starost chce apoštol rozptýlit svými řádky. S Kristem se nesetkají jen žijí, ale stejně tak ti, kteří budou probuzeni ze spánku smrti. Jen my musíme respektovat rozdělení na mrtvé a živé, ne však ten, který pro nás přijde. Ať budeme žijí, či ať zpráchnivíme v hrobě nebo náš popel rozvane vítr, půjdeme mu vstříc. Dočkáme se jej vždycky. A pak už budeme jen s ním.

Vzkříšení z mrtvých není předmět jakéhokoliv našeho zkoumání. Je to

Boží děj, nikoliv samoúčelný, ale sloužící tomu, abychom byli vždycky s Pánem. Budeme s ním - to je největší skutečnost, na niž se smíme těšit, i když to ostatní, co slyšíme o vzkříšení, nechápeme ani za mák.

2Tm 2,14 - 19

Toto připomínej a před tváří Boží naléhavě domlouvej bratřím, aby se nepřeli o slova. Není to k ničemu, leda k rozvrácení posluchačů. Usiluj o to, aby ses před Bohem osvědčil jako dělník, který se nemá zač stydět, protože správně zvěstuje slovo pravdy. Bezbožným a planým řečem se vyhýbej. Neboť takoví lidé půjdou stále dál ve své bezbožnosti a jejich učení se bude šířit jako rakovina. K nim patří Hymenaios a Filétos, kteří zbloudili z cesty pravdy, když říkají, že naše vzkříšení už nastalo; tak podvracejí víru některých bratří. Ovšem pevný Boží základ trvá a nese nápis 'Pán zná ty, kdo jsou jeho' a ať se odvrátí od nespravedlnosti každý, kdo vyznává jméno Páně.

ŘEČ, PODOBNÁ RAKOVINĚ

Pro řeckou mentalitu bylo vzkříšení těla, jak je zvěstovalo apoštolské učení, nesmyslem a popřením vrcholů filozofie. Však veliký Platón pokládal tělo za hrob duše, za vězení, z něhož chce být duch vysvobozen. Aby se vyhnuli nesouhlasu a posměchu, chtěli někteří - a patrně z nich byli Hymenaios a Filétos - celou problematiku trochu uhladit a zpřístupnit. Proto tvrdili, že vzkříšení již nastalo až do důsledků ve křtu, a tak je "zduchovněli".

Je to vždycky pokušení: vyjít vstříc době a lidem, jejichž myšlení je dnes kritické a věčné, jako tehdy bylo spiritualistické, zbavit se důrazů, které jsou nmoderní či nesrozumitelné. Ale pak by naše řeč byla podobná rakovině a přinesla by životu víry záhubu. Právě před tím je varován Timoteus. A nejen on.

1K 15,29 - 33

Jaký by jinak mělo smysl to, že se někteří dávají křtít za mrtvé? Jestliže mrtví vůbec nevstanou, proč se za ně dávají křtít? A proč i my se v každou hodinu vydáváme v nebezpečí? Den ze dne hledím smrti do tváře - ujišťuji vás o tom, bratří, při všem, co pro mne znamenáte, v Kristu Ježíši, našem Pánu! Jestliže jsem v Efezu podstoupil zápas se šelmami jen z lidských pohnutek, co mi to prospěje? Jestliže mrtví nevstanou, pak 'jezme a pijme, neboť zítra zemřeme'. Neklamte se: 'špatná společnost kazí dobré mravy'.

CO BY PAK VŮBEC MĚLO CENU?

Nevíme, co mají znamenat apoštolova slova o křtech za mrtvé a o

bojování se šelmami v Efezu. Patrně se jedná o nepřátele, s nimiž měl co dělat (křesťany sice předhazovali v arénách dravé zvěři, ale o tento případ tu nejde, protože by jej zmínil ve svém výčtu utrpení v 2K 11,33); pokud se týká křtu, snad jde o "náhradní" křest za ty, kteří se jej už nedožili. Tak to dělali v různých sektách, jež se odštěpily od staré církve, např. markionité či montanisté.

Apoštol Pavel - rozumějme dobře - nezaujímá stanovisko k samému faktu křtu za mrtvé. Je konečně možné, že jde o obrazné rčení pro mučednictví, křest krve podstupovaný "ve prospěch mrtvých". Ať je tomu však jakkoliv, je to jen doklad pro apoštolovu zvěst o vzkříšení. Kdyby jej nebylo, všechno, čemu lidé přikládají význam, co podstupují či čeho se zříkají, by bylo zbytečné. Proč už potom rovnou nesestoupit na tu nejživočišnější úroveň jídla a pití, kořistnictví a prázdnoty? Cožpak by apoštolé dávali všanc svůj život a stravovali se prací evangelia, kdyby byl smrtí všemu konec?

Otázka po smyslu patří dozajista k těm nejpalcivějším, jež člověk zná. Na úplnou odpověď musíme teprve čekat; není naše, ale Boží. Víme však, že se nekončí na hřbitově či v krematoriu a že nic z lásky, víry a naděje, co vyšlo z našeho života, nebylo nadarmo. Vzkříšení - nový Boží začátek - je před námi.

1K 15,35 - 44

Ale někdo snad řekne: "Jak vstanou mrtví? V jakém těle přijdou?" Jaká pošetilost! A to, co zaséváš, nebude oživeno, jestliže neumře. A co zaséváš, není tělo, které vzejde, nýbrž holé zrno, ať už pšenice nebo nějaké jiné rostliny. Bůh však mu dává tělo, jak sám určil, každému semeni jeho zvláštní tělo. Není jedno tělo jako druhé, nýbrž jiné tělo mají lidé, jiné zvířata, jiné ptáci, jiné ryby. A jsou tělesa nebeská a tělesa pozemská, ale jiná je sláva nebeských a jiná pozemských. Jiná je záře slunce a jiná měsíce, a ještě jiná je záře hvězd, neboť hvězda od hvězdy se liší září. Tak je to i se zmrtevýchvstáním. Co je zaseto jako pomíjitelné, vstává jako nepomíjitelné. Co je zaseto v poníženosti, vstává v slávě. Co je zaseto v slabosti, vstává v moci. Zasévá se tělo přirozené, vstává tělo duchovní. Je-li tělo přirozené, je i tělo duchovní.

ZCELA JINÉ TĚLO

Mezi semenem, které je vloženo do země, a mezi rostlinou, jež ze semena vyroste, je úzká spojitost. Je to však něco jiného, tvarově i funkčně. Seménko umírá, aby mohla vzniknout krása květiny a bohatost plodu.

Tímto obrazem apoštol odpovídá na otázku, která napadne každého, kdo slyší o "těla zmrtevých vzkříšení". Z těla, jež odumře svému tvaru, svým

možnostem, svému pohybu, vznikne tělo duchovní, nesrovnatelně krásnější. Pro život zde jsme dostali v Boží moudrosti právě to tělo, jež musíme opatrovat, léčit a někdy trpělivě snášet, ale pro život s Kristem v jeho království dostaneme tělo oslavené, vzkříšené, nempodléhající zákonům pomíjivosti.

Tady už nestačíme a pod námi se otvírá propastná hlubina věčnosti. Všechno přesahuje naši zkušenost, která zná pouze proces pomalejšího či rychlejšího chátrání těla, jež umírá a mizí. Tomu, co následuje, toliko věříme. A podrobnosti zná on, jemuž patříme se svým tělem teď i potom.

1K 15,51 - 57

Hle, odhalím vám tajemství: Ne všichni zemřeme, ale všichni budeme proměněni, naráz, v okamžiku, až se naposled ozve polnice. Až zazní, mrtví budou vzkříšeni k nepomíjitelnosti a my živí proměněni. Pomíjitelné tělo musí totiž obléci nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost. A když pomíjitelné obleče nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost, pak se naplní, co je psáno:

'Smrt je pohlčena, Bůh zvítězil!

Kde je, smrti, tvé vítězství?

Kde je, smrti, tvá zbraň?

Zbrání smrti je hřích a hřích má svou moc ze zákona. Chvála buď Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista!

ZNI, VÍTĚZNÁ PÍSNÍ!

Apoštol Pavel končí svůj obširný výklad o vzkříšení jásavou chválou Bohu, který dává vítězství; dává nám je skrze Krista. Neprojevuje se v nápadné podobě heroismu či pohrdání smrtí, které bylo (od řeckých stoiků k japonským pilotům za 2. světové války) a dosud je přirozeným vkladem některých typů lidí. Projevuje se spíše vědomím, že práce pro Krista není marná, že ji ani smrt nepřekáží, protože ona nemá poslední slovo. Osten smrti (může to znamenat i "žihadlo") je vytržen a její moc je pořízena, jak se ukáže tehdy, až my všichni budeme proměněni do podoby, již nám dá náš Pán.

Ne nadarmo zde Pavel mluví o tajemství; i když je poodhaleno, zůstává jím i pro věřící lidi. A ne zbytečně vyzývá apoštol k pevnosti a neviklatelnosti: navzdory všemu, co smrt dokáže i na našem těle, smíme zpívat vítěznou píseň a dívat se kupředu s nadějí. Aby nás nepohltil strach, vlastní všemu živému, je pohlčena smrt u vítězství. Až přijde náš čas, obklíčí nás ne tma smrti, ale světlo slávy a vítězství, které je v našem Pánu. Tuto jistotu si nedejme ničím vzít.

Ř 4,13 - 25

Zaslíbení, že dostane svět za dědictví, nebylo dáno

Abrahamovi a jeho potomstvu na základě zákona, nýbrž na základě spravedlnosti z víry. Kdyby dědici byli ti, kteří stavějí na zákoně, byla by víra zbavena smyslu a zaslíbení zrušeno. Zákon s sebou nese Boží hněv: kde není zákon, není ani přestoupení zákona. Proto mluvíme o spravedlnosti z víry, aby bylo jasné, že je to spravedlnost z milosti. Tak zůstane v platnosti zaslíbení dané veškerému potomstvu Abrahamovu - nejen těm, kdo stavějí na zákoně, ale i těm, kdo následují Abrahama vírou. On je otcem nás všech, jak je psáno: 'ustanovil jsem tě za otce mnohých národů'. Je naším otcem před tváří toho, v nějž uvěřil, před Bohem, který dává život mrtvým a povolává v bytí to, co není. On uvěřil a měl naději, kde už naděje nebylo; tím se stal 'otcem mnohých národů' podle slova: 'tak četné bude tvé potomstvo'. Neochabl ve víře, i když pomyslel na své již neplodné tělo - vždyť mu bylo asi sto let - i na to, že Sára již nemůže mít dítě; nepropadl pochybnosti o Božím zaslíbení, ale posílen vírou vzdal čest Bohu v pevné jistotě, že Bůh je mocen učinit, co zaslíbil. Proto mu to 'bylo počítáno za spravedlnost'. To, že mu to 'bylo počítáno', nebylo napsáno jen kvůli němu, nýbrž také kvůli nám, jimž má být započteno, že věříme v toho, který vzkřísil z mrtvých Ježíše, našeho Pána, jenž byl vydán pro naše přestoupení a vzkříšen pro naše ospravedlnění.

VĚŘÍME S ABRAHAMEM

Aby apoštol Pavel ukázal, co znamená skutečná víra, vypráví o Abrahamovi, který vzal vážně Boží slib v jistotě, že on může učinit vše. I to, co se nám nezdá, co popírá dosavadní zkušenost, co se vymyká všemu, nač jsme zvyklí. Abraham prostě uvěřil Bohu, který "obživuje mrtvé a povolává i těch věcí, jichž není, jako by byly".

Nemůžeme věřit v Boha Abrahamova, Izákova a Jákobova, v Boha a Otce Ježíše Krista, pokud chceme odsunout článek o vzkříšení z mrtvých někam do pozadí. On je Bohem neomezených možností, který dává život mrtvým, ale v nás křičí tisíce hlasů svůj nesouhlas, své otázky a svou beznaději. Není to všechno jeden velký klam, jakési opium, když mrtvých stále přibývá a život se krátí - a konečně: jaké vzkříšení, když stačí jen klid a věčné nevědění?

Abraham uvěřil "v naději proti naději". Musel tedy přemáhat odpor, něco, co tlačilo jiným směrem. Taková je víra dodnes. Neodříkává formulky věčných pravd, ale zápasí o uchopení Božího slova, aby i k tomu, co se jí nezdá a čemu vůbec nerozumí, tiše a s důvěrou řekla své "Amen".

Neboť vím, že se mi vše obrátí k dobrému vaší modlitbou a přispěním Ducha Ježíše Krista. Toužebně očekávám a doufám, že v ničem nebudu zahanben, ale veřejně a směle jako vždycky i nyní na mně bude oslaven Kristus, ať životem, ať smrtí.

Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk.

KRISTOVA VELIKOST NA NAŠEM TĚLE

Apoštolská zvěst nepřináší nauku o duši, která je nesmrtelná (to znali pohané v nejrůznějších odstínech kultu i filozofie), ale zvěst o těle, které je chrámem Ducha svatého, jež bude vzkříšeno a proměněno a na němž Kristus chce zjevit svou slávu. Pavel píše svým přátelům do Filipis, že Kristus bude veleben (doslova: stane se velkým) na jeho těle.

Je to zásadní myšlenka Nového zákona: náš Pán tu není jen pro duši. Nechce být odkázán do nějaké nekontrolovatelné oblasti našeho já, do citových a mystických hladin našeho nitra. Chce se stát velkým a očím druhých patrným skrze naše nepatrné tělo. Jistě k tomu může použít všechny nebeské zástupy a jásos celého kosmu, ale apoštol ví, že bude použito právě jeho zbědované tělo. Tělo, které stárne, bolí, umírá.

Tak se rozhodl Kristus Ježíš dokázat svou velikost - skrze naše ruce a nohy, mozkové buňky i naše hlasivky, skrze to, co je tak slabé, bezbranné a křehké. Ten začátek má pokračování, v němž bude vítězně zjevena Kristova sláva na našich tělech a nic nebude bránit ani rušit Boží vůli (Ř 7,18).

Proto církev vyznává článek o vzkříšení těla.

- a život věčný

AURELIUS
AUGUSTINUS

*Celá mzda, všechna odplata a úplná radost,
kterou očekáváme, je patřentí na tebe.
Neboť to je život věčný a to je tvoje moudrost.*

J 11,25 - 26

Ježíš jí řekl: "Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky. Věříš tomu?"

ŽIVOT PO ŽIVOTĚ

Život je veliké tajemství. Nemůžeme přesně určit, kdy skutečně začíná, a s poslední jistotou neumíme povědět, kdy končí. Vždyť lze přežít i klinickou smrt, takže i v určení konce může dojít k chybě. Život po životě, život věčný, o němž Písmo svědčí a který vyznáváme v posledním článku Apostolika, je tajemství všech tajemství. Vždyť náš rozum není s to pochopit a přestavit si prostor bez omezení, nekonečno; stejně tak se nám točí hlava nad časem bez konce, v němž není včera a zítra, ale věčné teď - a to je věčnost. Co vůbec lze říci o životě věčném, když přesahuje všechny naše kategorie?

Odpověď je pro nás toliko jedna - a je jí Ježíš Kristus sám. Proto věta: "Je věčný život" se nerovná větě "život je věčný". To, co má na mysli Písmo, není samočinné přerůstání jedné formy života, již známe tak důvěrně, do jiné a dosud neznámé. Není automatického pokračování ve jménu naší nesmrtelné duše. Jediné pokračování je Ježíš Kristus, vzkříšení i život. O jiném životě evangelium neví, než o tom, který vychází z Krista a který je nám dán skrze víru. Kdo v Krista věří, bude živ i po smrti.

Do našich otázek, popírání, úzkosti či beznaděje mluví Ježíš. Stojí před námi jako tenkrát před Lazarovou sestrou, dívá se na nás a ptá se: "Věříš-li tomu?"

J 10,27 - 28

Moje ovce slyší můj hlas, já je znám, jdou za mnou a já jim dávám věčný život: nezahynou na věky a nikdo je z mé ruky nevyrvé.

NENÍ TO VĚC BUDOUCNOSTI

Řecké slovo ΑΙΩΝΙΟΣ má dva významy: věčný a budoucí. Když Pán Ježíš mluví o věčném životě, má na mysli život budoucího věku, život, který nás čeká v Božím království. Avšak to, co patří teprve budoucnosti, dává on svým ovcím už teď.

Patří to k hloubce janovské teologie, že Ježíš Kristus zpřítomňuje slávu zítřka v našich životech. Jeho ovce, které za ním klopýtají, dostávají věčný život ne jako odměnu v cíli, ale jako dar lásky svého Pastýře právě na

nepohodloné a nebezpečné cestě. Už teď žijeme život věčný, když věříme, že nás nikdo - ani smrt - nevyrvé z jeho rukou. Už teď žijeme životem, který nám byl Ježíšem Kristem darován a který přesahuje do věčnosti, protože víme, že je s námi, že nás slyší, myslí na nás a nikdy nás neopustí.

Podle logiky by měl život věčný začít smrtí. Podle Písma začíná prvním krokem víry na cestě za Ježíšem, který už teď dává každé ovci svůj život.

2K 5,1 - 5

Víme přece, že bude-li stan našeho pozemského života stržen, čeká nás příbytek od Boha, věčný dům v nebesích, který nebyl zbudován rukama. Proto zde sténáme touhou, abychom byli oděni šatem nebeským. Vždyť jen když jej oblékneme, nebudeme shledáni nazí. Pokud jsme totiž v tomto stanu, sténáme pod těžkým břemenem, neboť nechceme, aby z nás bylo svlečeno naše pozemské tělo, nýbrž aby přes ně bylo oblečeno nebeské, aby to, co je smrtelné, bylo pohlceno životem. Ten, kdo nás k tomu připravil a dal nám již Ducha jako závdavek, je Bůh.

KDYŽ BUDE STRŽEN STAN

Naše tělo je v pohledu apoštola stanem, který je postaven jen na čas. Nemoci z něj vytahují upevňovací kolíky, takže jednoho dne bude stržen. Avšak máme kam jít - Bůh nám připravil příbytek, který už nebude provizóriem, ale věčným domovem.

Apoštol Pavel měl tuto jistotu, jako ji máme i my - a přece znal úzkost před tímto posledním krokem, jímž vykročíme ze zbořeného stanu ven. Jak by si přál, aby se nemusel v umírání zcela zbavit toho, co má, aby přes něj bylo přehozeno "nebeské tělo", aby se dožil příchodu Páně! V tom byl také jako my; i jako věřící lidé máme strach z všeho toho, co bude provázet naše "vyjítí". Nejsme žádní hrdinové a je jen pravdivé, že to Pavel vyznává za sebe i za nás: "sténáme pod těžkým břemenem, neboť chceme, aby z nás bylo svlečeno naše pozemské tělo" (v. 4). Zápasíme o tento život, i když víme, že nás čeká mnohem krásnější, bojíme se konce, i když věříme v život věčný bez konce.

Této rozpornosti nejsme ušetřeni. Ale věříme s apoštolem, že pro Boží život si nás připravuje Duch svatý, který je nám dán. Ani na umírání nejsme sami. Je s námi Boží moc.

L 13,22 - 30

Ježíš procházel městy i vesnicemi, učil a přitom stále směřoval k Jeruzalému. Kdosi mu řekl: "Pane, je opravdu málo těch, kteří budou spaseni?" On jim odpověděl: "Snažte se vejít úzkými dveřmi, neboť mnozí, pravím vám, se budou snažit vejít, ale nebudou schopni.

Jakmile už jednou hospodář vstane a zavře dveře a

vy zůstanete venku, začnete tlouci na dveře a volat 'Pane, otevři nám', tu on vám odpoví: 'Neznám vás, odkud jste?' Pak budete říkat: 'Jedli jsme s tebou a pili a na našich ulicích jsi učil!'. On však vám odpoví: 'Neznám vás, odkud jste. Odstupte ode mne všichni, kdo se dopouštíte bezpráví.' Tam bude pláč a skřípění zubů, až spatříte Abrahama, Izáka a Jákoba i všechny proroky v Božím království, a vy budete vyvrženi ven. A přijdou od východu i západu, od severu i jihu, a budou stolovat v Božím království. Hle, jsou poslední, kteří budou první, a jsou první, kteří budou poslední."

JAK TO BUDE S OSTATNÍMI?

Otázka, co bude s těmi, kteří neuvěřili, kteří se nevejdou do toho "mála", jež bylo nejen povoláno, ale také vyvoleno (Mt 20,16), nás může dost trápit. Jak to dát dohromady s Boží láskou, která chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli k poznání pravdy (1Tm 2,4)?

Ježíšova odpověď je jiná, než čekal ten, kdo se ho ptal na počet spasených. Nepodává informace o tom, co patří jen Bohu, ne nám, ale vybízí právě nás, abychom usilovali vejít úzkými dveřmi, abychom se drali k Božímu životu se vší odhodlaností, protože jde o všechno.

Slova o vyvržení jsou velikým varováním, ale není to tečka a závěr odpovědi Páně. Člověk ví jenom o málu zachráněných a tento poznatek mu má Ježíš potvrdit a snad upřesnit. On však zvěstuje spásu všech světových stran, která je nekonečně veliká a rozprostřená nad celým lidstvem.

A tak se bortí zlá sebejistota liknavých křesťanů; život v Božím království je spojen s usilováním a zápasem, k němuž nás Kristus volá. Vždyť víra v něj není příkývnutí k věroučnému článku, ale celoživotní následování.

1K 2,9

"Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysli nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují."

O TOM NEDOVEDEME MLUVIT

O životě věčném toho víme z Písma zanedbatelně málo. Je nezvratně dosvědčován, ale neprokreslen do podrobností, jež by nás tolik zajímaly. Mluví-li poslední kniha bible, Zjevení Janovo, o světě "tam", pak používá obrazů, které mají ukázat krásu a velebnost i slávu Božího města, nového Jeruzaléma. Nelze to dělat jinak, protože na pravou skutečnost, jež přesahuje všechny naše kategorie, nestačíme.

Ale co na tom záleží? Nejdůležitější přijímáme v radostné víře: Pán Bůh to připravil pro nás, kteří jej v Ježíši Kristu milujeme jako svého milostivého Otce. I kdyby se nám zdálo, že už se nemáme na co těšit, protože všechno pěkné uteklo jako voda, pak to není pravda. To nejkrásnější ze všeho je před námi.

Zbožnost, která se spokojí s tím, co má, je už sama velké bohatství. Nic jsme si totiž na svět nepřinesli, a také si nic nemůžeme odnést. Máme-li jídlo a oděv, spokojme se s tím. Kdo chce být bohatý, upadá do osidel pokušení a do mnoha nerozumných a škodlivých tužeb, které strhují lidi do zkázy a záhuby. Kofenem všeho toho zla je láska k penězům. Z touhy po nich někteří lidé zbloudili z cesty víry a způsobili si mnoho trápení.

Ty však se tomu jako Boží člověk vyhýbej! Usiluj o spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost, mírnost. Bojuj dobrý boj víry, abys dosáhl věčného života, k němuž jsi byl povolán a k němuž ses přihlásil dobrým vyznáním před mnoha svědky.

POVOLÁN K VĚČNÉMU ŽIVOTU

I když tato slova psal apoštol Pavel svému mladšímu příteli Timoteovi, týkají se bezezbytku každého z nás. V Kristu jsme povoláni k věčnému životu, ale toto povolání není statickým tvrzením; je naopak stálou pružinou našeho boje víry. Vždyť víra, kterou tento život uchvacujeme, je stále ohrožena.

Apoštol uvádí v této souvislosti nejnebezpečnějšího nepřítele naší radosté oddanosti Kristu. Je to láska k penězům, dychtivost mít víc a víc, nespokojenost s tím, co nám dává laskavá Boží péče. Je dobře si připomenout, že nic, za čím se honíme a co druhým závidíme, nevezmeme s sebou. Naopak, směřování k cílům, jež jsou pokušitelské, nás odvádí od cíle, kterým je život v Kristu. To je naše bohatství, před jehož hodnotou ustupuje všechno. On se v jeslích pro nás stal chudým, abychom jeho chudobu zbohatli (2K 8,9). Všechno tu necháme, jen bohatství jeho lásky s námi půjde až do věčnosti.

1J 1,2

Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme: Slovo života. Ten život byl zjeven, my jsme jej viděli, svědčíme o něm a zvěstujeme vám život věčný, který byl u Otce a nám byl zjeven.

ZJEVENÝ A ZVĚSTOVANÝ

Věčný život můžeme toliko dostat, ne si jej získat či zasloužit. Dárce pak musí být sama věčnost. A právě to se stalo, když nám byl poslán Ježíš Kristus. Nebyl to klam a nebylo to zdání, protože jesle jsou až příliš skutečné, právě tak jako kříž na Golgotě. Není to pojem a představa, ale Syn Marie a Syn Boží zároveň, jehož vidí Jan a o němž svědčí se všemi

apoštolů.

Zvěstovat Krista, Syna Božího, vždycky znamená zvěstovat věčný život. A naopak - věčný život bez zvěsti o Ježíši Nazaretském, který pláče jako dítě v jeslích, utíká před nepřáteli do Egypta, je pokoušen od ďábla, zvěstuje Království, je zabit a vstane z hrobu, pro nás není, neexistuje, neplatí.

Ježíš, dosvědčený těmi, kteří ho viděli, člověk z masa a kostí, narozený a ukřižovaný, je jediným garantem věčného života. Není zdáním a fikcí, tak jako on nebyl přeludem. Je skutečností, kterou zvěstujeme po způsobu apoštolů.

Zj 7,9 - 17

Potom jsem viděl, hle, tak veliký zástup, že by ho nikdo nedokázal sečíst, ze všech ras, kmenů, národů a jazyků, jak stojí před trůnem a před tváří Beránkovou, oblečení v bílé roucho, palmové ratolesti v rukou. A volali velikým hlasem:

"Díky Spasiteli, Bohu našemu,
sedícímu na trůnu, a Beránkovi."

A všichni andělé se postavili kolem trůnu, kolem starců i těch čtyř bytostí a padli před trůnem tváří k zemi, klaněli se Bohu a volali:

"Amen! Dobrořečení i sláva a moudrost,
díky a čest i moc a síla Bohu našemu na věky
věků. Amen!"

Jeden z těch starců na mne promluvil: "Kdo jsou a odkud přišli ti v bílém rouchu?" Řekl jsem: "Pane můj, ty to víš!" A on mi řekl: "To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a vyprali svá roucha a vyblili je v krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu v jeho chrámě dnem i nocí; a ten, který sedí na trůnu, bude jim záštitou. Již nebudou hladovět ani žíznit, ani slunce nebo jiný žár jim neublíží, neboť Beránek, který je před trůnem, je bude pást a povede je k pramenům vod života. A Bůh jim setře každou slzu s očí."

CHVÁLÍCÍ CÍRKEV

Janova vize velikého zástupu, jenž chválí Boha i jeho Syna, Beránka, který snímá hříchy světa, je odpovědí na naši naivní otázku (jako by mohly být otázky po životě věčném jiné než naivní), co tam budeme dělat. Vděčná chvála v nekonečné radosti - tedy to, co zde známe jen v náznaku

chvíle - tam bude napiňovat vše. Vždyť nesčetné množství bude volat velikým hlasem své díky, i ti, kteří jako první mučedník evangelia Štěpán, ztratili pro Krista život; ti "zbílili roucha svá v krvi Beránkově".

Dosud zaznívají v modlitbě církve prosby a přímlyvy. Tam už to nebude třeba, protože tam už bude jen jedna veliká píseň chvály. Tóny adorace, vděčné oslavy Boží lásky, se však ozývají i v našem životě víry, žijeme-li s Kristem. Odpověď básníka v Rilkových verších může být i naším radostným vyznáním:

Ó řekni básníku, co činíš? - Slavím.

Leč smrtící, co obludně jde tmavým,
jak snášíš to, jak přijímáš to? - Slavím.

Ga 6,7 - 10

Neklamte se, Bohu se nikdo nebude posmívat. Co člověk zaseje, to také sklídí. Kdo zasévá pro své sobectví, sklídí zánik, kdo však zasévá pro Ducha, sklídí život věčný. V konání dobra neumdlévejme; neochabneme-li, budeme sklízet v ustanovený čas. A tak dokud je čas, čiňme dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry.

SKLIZEŇ PODLE SETBY

Naše skutky, slova, postoje, životní orientace - to vše se neztrácí. Jednak to formuje naše bližní, byť neznatelně, jednak setbou svého života určujeme svou sklizeň. Ne vždy platí, že za lásku dostaneme nakonec lásku a že zlý je potrestán vlastním zlem. Zcela jistě však platí, že "Kdo zasévá pro své sobectví, sklídí zánik, kdo však zasévá pro Ducha, sklídí věčný život".

Dokud máme čas, je třeba rozsévat setbu Kristovu, která vzchází do věčného života. I kdybychom neviděli výsledek, který nám už teď může (ale nemusí) být zjeven, nesmíme ochabnout v službě všem, kteří nás potřebují a kterým má být zvěstováno evangelium lásky a pokoje. Jen z dobré setby může vyrůst dobrá úroda.

L 23,39 - 43

Jeden z těch zločinců, kteří viseli na kříži, se mu rouhal: "To jsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!" Tu ho ten druhý okřikl: "Ty se ani Boha nebojíš? Vždyť jsi sám odsouzen k stejnému trestu. A my jsme odsouzeni spravedlivě, dostáváme zaslouženou odlatu, ale on nic zlého neudělal." A řekl: "Ježíši, pamatuj na mne, až přijdeš do svého království." Ježíš mu odpověděl: "Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji."

JEŠTĚ DNES

Odsouzenec, který umírá vedle Ježíše, nerozséval nic dobrého - však sám vyznal, že trest je spravedlivý. Klidí, co zasel, a s vinami předstoupí

před Boží tvář. Už není čas na nic, jen na prostou větu, těžce se deroucí z mučeného těla a vkládající všechno do rukou toho, který je králem: "Ježíši, pamatuj na mne!"

Tou jedinou větou je změněno všechno - budoucnost se vymaňuje ze závislosti na životě, naplněném hříchem a zlem, protože už ji určuje jenom Ježíšovo slitování, jemuž se tento člověk odevzdal. Ještě dnes s ním bude v ráji, v slávě a v radosti Božího světa.

O těchto posledních věcech nemůžeme říci nic jiného, než že se nedají urovnat do logického systému. Na jedné straně čekáme vzkříšení, v němž v oslaveném těle budeme s Pánem, na druhé straně nic nebrání důvěřivě naději, že naše vlastní já po smrti bude "ještě dnes" s ním. Ani na chvíli nebudeme zapomenout a vzdálení jeho lásce.

Žd 4,9 - 11

Tak má Boží lid pravý sobotní odpočinek teprve před sebou. Neboť kdo vejde do Božího odpočinutí, odpočine od svého díla, tak jako Bůh odpočinul od svého. A tak usilujme, abychom vešli do tohoto odpočinutí a nikdo pro neposlušnost nepadl jako ti na poušti.

VCHÁZÍME V ODPOČINUTÍ

Podle zvěsti o stvoření Pán Bůh sedmý den odpočinul. Boží lid slavil den Božího odpočinku jako den zvláštní, šabbat, který ukazoval nejen k tomu, co Bůh již učinil, ale i do budoucnosti, k věčnému odpočinutí. Tento "svátek" je před námi. Vcházíme do odpočinutí Božího lidu: Až přijde chvíle, kdy budeme zavoláni, kdy ostny, jež nám byly dány do těla, přestanou bodat, břímě dne i horka bude sejmuto a práce skončena, otevře se nám mír a pokoj Božího odpočinutí. Jen tam a nikde jinde je náš cíl. Proto zpívá víra J. V. Sládka v souzvuku s tímto oddílem:

V náruči Boží, odkud jsme vyšli,
večer se všichni sejdeme zas.
Kdo by se děsil, kdo by se třás?

Po dlouhé pouti navždy zas domů -
nikdy, už nikdy v tu chladnou dál!
Kdo by se děsil, kdo by se bál?

Zj 22,1 - 5

A ukázal mi řeku živé vody, čiré jako křišťál, která vyvěrala u trůnu Božího a Beránkova. Uprostřed města na náměstí, z obou stran řeky, bylo stromoví života nesoucí ovoce dvanáctkrát do roka; každý měsíc dozrává na něm ovoce a jeho listí má léčivou moc pro všechny národy. A nebude tam nic prokletého. Bude tam trůn Boží a Beránkův; jeho služebníci mu budou

sloužit, budou hledět na jeho tvář a na čele ponosou jeho jméno. Noci tam již nebude a nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, neboť Pán Bůh bude jejich světlem a budou s ním kralovat na věky věků.

UZŘÍME JEHO TVÁŘ

Nic většího už Písmo o naší budoucnosti neříká, protože nic většího není. Budeme mu sloužit a budeme s ním kralovat. Budeme vidět jeho tvář, tvář námi poplivanou a zmučenou korunou z trnů, tvář nekonečného slitování, tvář, kterou neznáme, a přece milujeme. A budeme mít jeho jméno.

Tady se sluší zmlknout. Neboť jsme slyšeli víc, než kolik můžeme promyslet za celý život.

Ř 8,38 - 39

Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.

POSLEDNÍ JISTOTA

Poznali jsme v zamyšlení nad Apoštolským vyznáním, jak žhavé jádro tajemství nám stále uniká, jak plně nechápeme dynamické myšlení Písma v jeho protikladech, jak otázky zůstávají a spíše se prohlubují. Co na tom záleží? Ani naše pochybnosti, úzkosti, vnitřní prázdnota nemají tu moc, aby nás odloučily od Boží lásky. To je poslední jistota, do níž lze vtěsnat celé evangelium, celé vyznání víry, jistota, která nás udrží, protože nezávisí na našem chápání a přesvědčení, tu větší, tu zcela mizivé. Je mimo nás, je v díle Ježíše Krista, a proto na věky spolehlivá a platná.

Bojíme se smrti, protože o ní nic nevíme. Bojíme se života, protože jsme poznali, jak je naplněn nezřídka trápením, starostmi, potížemi a napětím. Máme úzkost před tím, co se může objevit a vynořit z šera budoucnosti. Není to polekanost zbabělců, ale strach zkušených. A to pak je evangelium: ujištění, jež všemu, docela všemu bere poslední hrůzu, protože nic nás neodloučí od lásky našeho Pána. Ta je silnější než smrt.

A m e n

Fotografie Jana Šplíchala

nejsou ilustracemi této knihy v pravém slova smyslu. Mají svůj vlastní život jako výtvarné výpovědi svého autora. K jejich obsahům se lze dostat různým způsobem na vlastní riziko. Technika fotomontáže, až marnotratně v sobě vrstvicí významy či jejich nápovědi, k tomu souhlasně přitaká.

Pak ovšem můžeme, aniž bychom dílo znásilňovali, zaslechnout v tvůrčím sebevyjádření i základní tóny starokřesťanského vyznání. Ostatně víra dává schopnost vnímat tóny na pomezí slyšitelnosti.

Apoštolské vyznání vyrůstá na základech Starého Zákona. Jeho mohutnost mi připomínají těžké kvádry jeruzalemské "Zdi nářku", posledních zbytků někdejšího chrámu. Není asi náhodné, že zde nečekaně prosvítá podoba trpícího Mesiáše, o němž tolik ví 53. kapitola proroka Izaiáše. Ten, jenž "trpěl pod Pontským Pilátem", je králem Židů. A nepřestává jím být ani na kříži /úvodní obraz/. Utrpení vyvolaného národa je jeho utrpením.

Z vrásnitého a hrubě zrněného kamene desek Desatera vyvstává zase tvář Mojžíše v ztvárnění Michelangelově. Mojžíšovým prostřednictvím dává poznat Neviditelný Izraeli svou vůli, dává mu zaslechnout své jméno, vysvobozuje národ otroků z Egypta a z něho tvoří svůj lid. Žhavé Boží slovo vepsané do kamene stvrzuje uzavřenou smlouvu (1).

V důvěře v Hospodina, jehož smlouva platí na věky, přijímá Izrael všechnu viditelnou skutečnost nikoliv jako záludné ohrožení, ale jako dobré stvoření. Stvoření svou existencí "vypravuje" slávu Stvořitele. Vždyť on dává celému kosmu řád, v němž je zakotveno bezpečí i naší krásné "modré planety" (2).

Právě na této Zemi, kterou člověk od nepaměti svažuje slzami i krví bratří, umírá uprostřed dvou odsouzců Ježíš z Nazaretu. Jeho tělo však nezůstává na kříži jako kultický artefakt, není vystaveno v mauzoleu k pověřenému uctívání. Jen záplava světla naznačuje jeho pravé "místo pobytu" v Otcově slávě (3).

Článek o "sestoupení do pekel" chce dosvědčit Kristovo vítězství i nad posledním územím zla, jež Dante nadepisuje výmluvnou výzvou: "Zanech naděje, kdo sem přicházíš!" Nyní však už není místa, které by zůstalo neprosvětleno jeho vzkříšením a v němž by nás mohla beznaděje věznit za svými mřížemi. Ať už má peklo jakoukoliv závoru, on sám ji rozrazil (4).

Skutečnost Ježíšova vítězství nám dosvědčuje Duch svatý, který v nás působí. Proto je možný každý zázrak: obnova uprostřed sutin a rašení nových výhonků z bezmála odumřelého kmene (5).

Církev v slabosti svých údů se podobá chátrající katedrále. Ale Duch svatý ji stále otevírá "vizi budoucnosti", v níž smíme zahlédnout dovršení zde ještě neúplné Boží architektury (6).

Nicméně už teď je církev vítězná a církev zápasící spolu "propojena", jak chce připomenout článek o obcování svatých. Dosud však stojí naše chrámové lavice na tvrdé dlažbě světa a vstupujeme do nich s prachem a špínou všedního dne. Ale i z nich stoupá k nebi chvála, v níž budeme navždy spojeni s těmi, kdo nás už přešli (7).

O životě věčném, jak jej vyznáváme, si nedokážeme udělat žádnou představu. Jenom tušíme, že ono světlo, jež jsme schopni zde zahlédnout jen v pasvitech, záblescích a zrcadlení, naplno a v jediném oslepujícím ohnisku vzplane do temnot vši pomíjivé konečnosti (8).

